

PIOUS ENDOWMENTS AND LAND IN THE SEVENTEENTH
CENTURY OTTOMAN EMPIRE: THE *VAKF* OF ŒEYHÜLİSLAM

FEYZULLAH EFENDİ

A Master's Thesis

by

ÖZGEN ÖZCAN

Department of
History

İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi

January 2013

PIOUS ENDOWMENTS AND LAND IN THE SEVENTEENTH
CENTURY OTTOMAN EMPIRE: THE *VAKF* OF ŐEHYHÜLİSLAM
FEYZULLAH EFENDİ

Graduate School of Economics and Social Sciences
of
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi
by
ÖZGEN ÖZCAN

In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
MASTER OF ARTS

in
DEPARTMENT OF
HISTORY

İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ

January 2013

Ankara

I certify that I have read this thesis and have found that it is fully adequate, in scope and in quality, as a thesis for the degree of Master of Arts in History.

.....

Dr. Eugenia KERMELİ ÜNAL

Supervisor

I certify that I have read this thesis and have found that it is fully adequate, in scope and in quality, as a thesis for the degree of Master of Arts in History.

.....

Prof. Dr. Özer ERGENÇ

Examining Committee Member

I certify that I have read this thesis and have found that it is fully adequate, in scope and in quality, as a thesis for the degree of Master of Arts in History.

.....

Ass. Prof. Bestami Sadi BİLGİÇ

Examining Committee Member

Approval of the Graduate School of Economics and Social Sciences

.....

Prof. Dr. Erdal EREL

Director

ABSTRACT

PIOUS ENDOWMENTS AND LAND IN THE SEVENTEENTH CENTURY OTTOMAN EMPIRE: THE *VAKF* OF ŞEYHÜLİSLAM FEYZULLAH EFENDİ

Özcan, Özgen
M.A. Department of History
Thesis Supervisor: Dr. Eugenia Kermeli
December 2012

Within the context of land system and transformation of property relations in the Ottoman State, this study is an analysis and evaluation of the primary sources belonging to the *vakfs* of Şeyhülislam Feyzullah Efendi which are available in the Archives of General Directorate of Foundations. While focusing on the *vakfs* of Şeyhülislam Feyzullah Efendi, I have discussed the primary sources related to the transformations of the land system in the late 17th century Ottoman Empire.

In this manner, I have, firstly, attempted to understand the political power of Feyzullah Efendi and then, analyse and evaluate his *vakfiyes* and *temliknames* which are important in the context of Ottoman land system.

Key Words: Ottoman land system, *vakf* land, Şeyhülislam Feyzullah Efendi, *vakfiye*, *temlikname*.

ÖZET

ON YEDİNCİ YÜZYIL OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA VAKIF VE ARAZİ: ŞEYHÜLİSLAM FEYZULLAH EFENDİ VAKFI

Özcan, Özgen
M.A. Department of History
Thesis Supervisor: Dr. Eugenia Kermeli
December 2012

Bu çalışma, Osmanlı Devleti'nde toprak sistemi ve mülkiyet ilişkilerinin dönüşümü çerçevesinde, Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin kurduğu vakıflara ait Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan birinci el kaynakların analiz ve değerlendirilmesini içermektedir. Şeyhülislam Feyzullah Efendi'ye ait vakıflar ele alınırken, 17. yüzyılın son döneminde Osmanlı İmparatorluğu toprak sisteminde meydana gelen dönüşümlerle ilgili birinci el kaynaklar ele alınmıştır.

Bu minvalde, öncelikle Feyzullah Efendi'nin siyasi gücü ve sonrasında Osmanlı toprak sistemi bağlamında önem arz eden vakfiyeleri ile temliknamelerinin analiz ve değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı toprak sistemi, vakıf arazi, Şeyhülislam Feyzullah Efendi, vakfiye, temlikname.

ACKNOWLEDGEMENTS

I owe sincere and earnest gratitude to Dr. Eugenia Kermeli, for her academic and moral support. I am truly indebted and thankful to honorable members of examining committee, Özer Ergenç and Bestami Sadi Bilgiç. It is a great pleasure to thank all the academic staff in the Department of History and personnel in the General Directorate of Foundation.

TABLE OF CONTENTS

ABSTRACT.....	iii
ÖZET.....	iv
ACKNOWLEDGEMENTS.....	v
TABLE OF CONTENTS.....	vi
LIST OF APPENDICES	vii
CHAPTER I: INTRODUCTION	1
1.1. HISTORICAL CONTEXT	2
1.2. THE SOURCES.....	13
CHAPTER II: ŞEYHÜLİSLAM FEYZULLAH EFENDİ	19
2.1. HIS LIFE	21
2.2. <i>TEMLIKNAMES</i> BELONGING TO ŞEYHÜLİSLAM FEYZULLAH EFENDİ	29
2.2.1. The Ottoman Land Regime and <i>Vakf</i> Land.....	29
2.2.2. Analyses of <i>Temliknames</i> belonging to Feyzullah Efendi.....	36
2.2.2.1. <i>Temlikname</i> dated 1107 / 1695	36
2.2.2.2. <i>Temlikname</i> dated 1106 / 1695	38
2.2.2.3 <i>Temlikname</i> dated 1108 / 1697	41
2.2.2.4. <i>Sınrnames</i> dated 1107 / 1696 and 1108 / 1698	49
2.3. <i>VAKFS</i> BELONGING TO ŞEYHÜLİSLAM FEYZULLAH EFENDİ	53
2.3.1. What is <i>Vakf</i> ?	53
2.3.2 Analysis of <i>Vakfiyes</i> belonging to Feyzullah Efendi	62
2.3.2.1. <i>Vakfiye</i> dated 1107 / 1695	63
2.3.2.2. <i>Vakfiye</i> dated 1108 / 1697	65
2.3.2.3. <i>Vakfiye</i> dated 1111 / 1699	66
2.3.2.4. <i>Vakfiye</i> dated 1111 / 1699	70
CHAPTER III: CONCLUSION.....	73
SELECTED BIBLIOGRAPHY	80
APPENDICES.....	91

LIST OF APPENDICES

APP. 1: Original copy of <i>vakfiye</i> related with Feyzullah Efendi's mevqumat in Damascus and Erzurum (VGMA, 571: 104/55).	91
APP. 2: Transcription of <i>vakfiye</i> related with Feyzullah Efendi's mevqumat in Damascus and Erzurum (VGMA, 571: 104/55).	95
APP. 3: Original copy of <i>vakfiye</i> related with Feyzullah Efendi's mevqumat in Erzurum, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 110/56).	101
APP. 4: Transcription of <i>vakfiye</i> related with Feyzullah Efendi's mevqumat in Erzurum, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 110/56).	103
APP. 5: Original copy of <i>vakfiye</i> related with Feyzullah Efendi's mevqumat in Damascus and İstanbul, dated 1111 / 1699 (VGMA, 571: 117/57).	105
APP. 6: Transcription of <i>vakfiye</i> related with Feyzullah Efendi's mevqumat in Damascus and İstanbul, dated 1111 / 1699 (VGMA, 571: 117/57).	109
APP. 7: Original copy of <i>vakfiye</i> including the list of books in Fatih National Library (VGMA, 571: 125/58).	114
APP. 8: Transcription of <i>vakfiye</i> including the list of books in Fatih National Library (VGMA, 571: 125/58).	123
APP. 9: Original copy of <i>temlikname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1107 / 1696 (VGMA, 571: 108/55-5).	135
APP. 10: Transcription of <i>temlikname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1107 / 1696 (VGMA, 571: 108/55-5).	137
APP. 11: Original copy of <i>temlikname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1106 / 1695 (VGMA, 571: 109/55-B).	139
APP. 12: Transcription of <i>temlikname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1106 / 1695 (VGMA, 571: 109/55-B).	141
APP. 13: Original copy of <i>temlikname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 111/56-A).	143

APP. 14: Transcription of <i>temlikname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 111/56-A).	145
APP. 15: Original copy of <i>hudutname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1107 / 1696 (VGMA, 571: 113/56/C).....	147
APP. 16: Transcription of <i>hudutname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1107 / 1696 (VGMA, 571: 113/56/C).....	149
APP. 17: Original copy of <i>hudutname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 114/56/D).	151
APP. 18: Transcription of <i>hudutname</i> belonging to Feyzullah Efendi, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 114/56/D).....	155
APP. 19: Original copy of document revealing that Sim Village had been operated as <i>malikâne</i> , before it was assigned to Feyzullah Efendi (BOA, VGMA, EV.BKB - 00059.00096).	158
APP. 20: Transcription of document revealing that Sim Village had been operated as <i>malikâne</i> , before it was assigned to Feyzullah Efendi (BOA, VGMA, EV.BKB - 00059.00096).	160
APP. 21: Original copy of <i>temlikname</i> belonging to Mihrimah Sultan, dated 983 / 1575 (VGMA, 648: 183/66).....	161
APP. 22: Transcription of <i>temlikname</i> belonging to Mihrimah Sultan, dated 983 / 1575 (VGMA, 648: 183/66).....	163

CHAPTER I

INTRODUCTION

Similar to many early modern states, land and its exploitation was the main source of income in the Ottoman Empire. Prominent Ottoman historians like İnalcık (1980, 283-337; 2000: 145-227) and Barkan (1980) discussed, in detail, different aspects of land tenure, taxation and modes of production. There is however in literature an issue that has not yet been dealt with its entirety that is land tenure of pious endowments (*vakf*). The aim of this thesis is two-fold to discuss the nature of *vakf* land ownership and tenure in the 17th century and to explore the role of grandees in the exploitation and appropriation of land. Thus, I have used the *vakfiye* and *temliknames* of a prominent member of the *ulema* class, Şeyhülislam Feyzullah Efendi to discuss *vakf* land in the period of transformation.

Feyzullah Efendi was an important figure among the Ottoman *şeyhülislams* (the chief religious official in the Ottoman Empire) as he was very active in political affairs. Apart from being the utmost authority among *ulema*

(Muslim theologians and scholars) class, he managed to overshadow the grand viziers (Uzunçarşılı, 1965: 147).

Feyzullah Efendi's active term of office coincides with a period when the *timar* system, which constituted the backbone of classical Ottoman period, disintegrated in terms of administrative, military and economic terms, the implementations of *iltizam* (tax farming) became widespread across the Empire and the *mâlikane* system was adopted at the end of the century. In fact, this process which is called a period of decline by many historians corresponds to the political, economic and social transformations running in parallel with changes in the basic structures and institutions.¹ In this period which we can regard as a transition period from the classical Ottoman period to modern times, Şeyhülislam Feyzullah Efendi appeared as an active political figure as the highest authority of *ulema* class. His prominence in the politics lies in the political, social and economic transformations of this period.

1.1. Historical Context

The 17th century is a period of immense political complexity. Large-scale rebellions in Anatolia so called Celali uprisings culminated in the *Great*

¹ The issue of periodization in the Ottoman historiography is a debatable one, which has especially aroused in the 1970s. Until this time, creation of "golden ages" and "decline periods" was the major methodological approach of the Ottoman historians. In this context, the Ottoman historiography had been rather centered on decentralization theories. The key words "continuity" and "transformation" came to agenda by these new approaches, led by Halil İnalcık and Cemal Kafadar. For a further comment concerning decline paradigms, see, İnalcık (1985: 283-285), Kafadar (1997), Hataway (2004), Barkey (1997: IX-X) and Murphey (1993: 419-443).

Flight (Büyük Kaçgun) between 1603 and 1610. The wars against the Habsburgs ended in 1606 with the peace of Zsitva Török introducing a peace that lasted until 1663. In addition, the repeated wars against the Safavids (1603–12, 1615–18, and 1623–39) brought critical problems in the distribution of income within the Empire. The war years after the second half of 17th century began to worsen the Ottoman finance and formed the basis of another financial crisis. In these long wars, the use of gunpowder, the large numbers of infantries and change in the war methods caused the decline of cavalry troops. The change began firstly in the number of those who had been employed in the *kul* and the *timar* system. As those included in the *timar* system had formerly been larger, the number of those included in the *kul* system increased and even *levends* were additionally gathered in order to be recruited for the wars (İnalcık, 1980: 290). The military system and types of weapon subjected to change led to the evolution of soldiering to a particular job. Rather than sultan's household troops; who had formerly been only recruited from the *devşirme* system, firstly *kuloğulları* and later on referenced soldiers began to be recruited (İnalcık, 1980: 297-289).

In the classical era; when the Ottoman *timar* holders constituted the backbone of the Ottoman army, a significant amount of the military expenditures was funded by the taxes collected by the *sipahis*. However; in the period following the classical era, due to the significant increase in the military expenses as a result of the increase of number of soldiers in both household and *sekban* troops, the main concern of the state was how the income would meet the new requirements of the army (İnalcık, 1980: 297-289).

Another factor that led to new arrangements in the Ottoman treasury was the flow of silver from Europe as discussed by İnalçık. It began after 1580s and the subsequent revolution in prices (İnalçık, 1980: 312). Together with the flow of silver, decrease in the value of *akçe* (a small Ottoman silver coin that also served as a unit of account) led to a relative regression of state revenue and therefore a serious loss of revenue in the *timar* and *has* lands which were held by a fixed amount.

According to İnalçık (1980: 313), in order to address the deficits occurring in the state revenue, the central government appointed additional taxes to be transferred to the state treasury, rather than an increase in traditional taxes. The logic behind this decision was the concern that it may result to wide range political and social unrest. The first steps were the introduction of taxes, the *avarız-ı divaniye* (taxes being proceeded due to extraordinary situations and war; Pakalın, 1946: Vol. 1, 114) and the *tekâlif* (taxes being collected in times of war and economic crisis, except for religious taxes; Pakalın, 1946: Vol. III, 437) and the arrangement of new taxes called *imdadıye* (taxes being collected to cover the cost of war in times of war and the budget deficit in times of peace; Pakalın, 1946: Vol. II, 63).

Apart from the introduction of these taxes as well as the increase applied in the traditional tax revenues, another measure of the Ottoman treasury was the expansion of the use of the *iltizam* and *mukataa* system.

In order to meet the cost of army which began to change due to the new war techniques, the Ottoman State began to collect taxes rather in cash through a

group of officials and private entrepreneurs (Salzmann, 1993: 399). The income generated as a result of financial reorganization in the provinces between 1593 and 1639 both in the east and west contributed to satisfy logistical demands caused by the wars (Salzmann, 1993: 399). Therefore, the main source of state revenues began to change from those given in kind to payment in cash.

As a matter of fact, the *iltizam* system had existed from the very beginning of the Empire. To the mid 16th century, as the cash economy gained importance, the implementation of *iltizam* spread across the Empire. While the revenues from commercial taxes and the Sultan's *hasses* (private land) had been previously given to *iltizam*, later all *dirlik* holders started to farm out their revenue through *iltizam* (Yücel, 1974: 680). The implementation of *iltizam* meant that a source of revenue, i.e., *mukaatas*² whose minimum value was determined by the finance office, was left to the *mültezims* (tax farmer; *iltizam* holders). A fee in advance was taken calculating the *mültezim*'s incremental costs considering the value that they could gain in a year (Yücel, 1974: 683). Within that period, the *mültezim* acted just like an entrepreneur benefitting from the financial, administrative and judicial opportunities offered by the state. After paying the amount determined by the treasury and the final auction, the *mültezim* had the remaining amount as his personal and legal profit.

² In general, *mukataa* derived from the theme of “kat” and having a literal meaning as “cutting, intersecting” is defined as mutual agreement on a certain amount. From the very beginning of Ottoman period, *mukataa* was used in the parts separated from the state-owned or *vakf* lands and leased to the private personalities or institutions and in the expressions of “*mukataa-ı zemin*” or “*mukataalı*” to refer paid rent (Genç, 2001: 129).

In late 1600s, along with the increasing prevalence of *iltizam* system, another system known as *maktu* (lump-sum) begun to be applied as a tax collection procedure. İnalçık (198: 333-334) describes the *maktu* system “one of the reasons why the state included *maktu* practices was the intention to reduce the ever-increasing influence of *mültezims* (tax farmer) and to receive them among the communities paying taxes. In the most general sense, *maktu* meant the tax that tenants were collectively obliged to pay to the state at once and results in a direct agreement between the state and taxpayers.” In the *maktu* system, shared responsibilities, regarding the usage of the revenues to be paid to the state, were allocated to regions or communities. These representatives were responsible for the collection and submission of the taxes to *Hazine-i Hümayûn* (state treasury). Actually, this system was a more collective implementation form of the *iltizam* system. There were two fundamental points of Ottoman Empire in conjunction with this implementation. Firstly, it prevented the losses in the state revenue by protecting the *reaya* (subjects) from the abuses of *mültezims*, *Paşas* and dignitaries collecting taxes. Thus, in many instances, there was Sultanic encouragement to people toward the implementation of *maktu* system in their lands in order to avoid the abuses by the bureaucrats and tax collectors. The second one was the implementation of the *maktu* system with a view to protect the taxes obtained from the identified regions and communities.

On the other hand, Genç (2001: 132) summarizes the main factors providing the expansion of the *mukataa* sector, as:

... First of all, shrink in the *malikâne* system accelerated and many of hereby *dirlik* were included to sultan's proper. Secondly,

together with the developments in the economy and some new areas of business particularly arising from the increases in trade and interchange, many new *mukataa* were created to provide taxation of some areas which were excluded from taxation although they were longstanding. In addition, economic activities and investments, which the state improved after the beginning of 18th century, especially contributed to the formation of new *mukataas*. Finally, the Ottoman treasury had seen no harm in reduction of plenty of facilities remaining in the private property area (roasted coffee, wax, snuff and fabric mills etc.) to individual *mukataa*'s in the *malikâne* system in 18th century. It should also be recorded among the factors expanding the *mukataa* sector as it merely refers to the legitimacy base and frame of reference of the Ottoman taxation system and taxes to be paid to the treasury for every sort of economic activities ..

However, certain disruptions which occurred in the Ottoman financial system and the activities of *mültezims* to generate the highest profit on *mukataas* put the economy in trouble (Yücel, 1974: 683; Genç, 2000: 102). In order to prevent this, the *mâlîkane* system promulgated in 1695 and in which *mukataas* were granted for lifelong began to be implemented. Within this implementation, the target was to prevent the destruction of tax resources caused by the *mültezim* who was uninterested in the productivity of *mukataas*. In this sense, the *mâlîkane* system may be conceivable as a fused form of *tumar* and *iltizam*. As Genç (2000: 106) states that the *malikâne* system actually emerged as incorporating components of the *tumar* system since it would take care of yielding capability of a tax source and components of the *iltizam* system since regular annual payments of cash incomes related to the same source would be paid to the state.

Within the *malikâne* system, various *mukataas*, which were under the administration of central treasury, were sought to private personalities by

turning to the status of *malikâne mukataa* and in this way, budget deficits were largely tried to be resolved. Under the impact of the severe financial burden of Ottoman-Austrian wars ongoing since 1683, and the temporary comfort brought by the sales of *mâlikanes*, *mirî* (state-owned) land also began to be sold with the *mâlikane* procedure in 1702 (Kılıç, 1999: 89).

İltizam contracts which would be valid lifelong became a source of wealth for the highest circles of Ottoman elite. A remarkable number of *malikâne* holders were the state officials such as *ulema*, military officials and palace figures, and the process of acquiring *mâlikanes* gave the opportunity to the Ottoman elite to reorganize their sources of income and properties (Salzmann, 1993: 403).

These financial changes were interrelated to change in the power circles, as the works of Salzmann (1993) and Abou el-Haj (2000) indicate. They focus on the balance of power emerged by the changing forms of revenue collection and fiscal policy. Their analyses are very significant both to understand why Feyzullah Efendi was so effective in his period and to establish a connection between the situation of *vakfs* in the aforementioned period and the *iltizam* system.

Salzmann (1993: 399) mentions the rising of high ranking officials, members of the religious judiciary due to the change in the state fiscality resulting from the ongoing wars after the second part of the 17th century. In the last quarter of the 17th century, the Ottoman rulers turned to the provinces for support and renegotiated with the political, bureaucratic and military elites. In

this process, high ranking officials, members of the religious judiciary and the janissaries emerged politically and economically stronger. Within the decline in *devşirme* (levy of boys drafted as future *kapıkulu*), the size of standing army supplemented by *kapıkulu* soldiers grew from 29,000 men in 1574 to 76,000 in 1609, and thus, the *kapıkulu* and especially the janissaries became one of the main political forces (Neumann, 2006: 46).

In the last decades of the 17th and the early 18th centuries, the central government covered the demands of *Seyfiyye*, *Kalemiyye* and *İlmiyye*, through a long term and direct system that based on income assignments in the forms of payments and retired pay, sinecures and nepotistic claims on promotions and positions in addition to the salaries and immunity from taxation. In 1687, only after the rule of Sultan Mehmet IV, the stabilization of principles of dynastic succession came to a conclusion of confirming the authority of central-state elites as İnalcık has termed their ruling “coalitions” (Salzmann, 1993: 399). As Pamuk (2004: 241) states:

During the eighteenth century, 1,000 to 2,000 individuals based in İstanbul, together with 5,000 to 10,000 other in the provinces, and in innumerable contractors, agents, financiers, accountants, and managers, controlled the lion’s share of the state’s revenues. This grand coalition constituted a semi-privatized but interdependent component of the regime. Many provincials were able to acquire, and transfer to the next generation, small-and medium-sized *mâlikane* shares on villages so long as they remained in the good graces of local administrators or their İstanbul sponsors. For both well-connected individuals in the capital city and those in the provinces, obtaining government tax revenues was more lucrative than investing in agriculture, trade, or manufacturing. This mutually profitable relationship between the central and the provincial elites is crucial for understanding how

the central state maintained some control in the provinces long after its military power there had faded.

Abou el-Haj states Naima's views as well. In his time, Naima observes that civilians began to administrate the state and they were the main group that took the advantage of administration. He asserts that managerial skills were preferred rather than military capabilities in such a period of stability. In the last decades of the 17th century, more than half of the high positions were in the hands of forty families (Abou el-Haj, 2000: 83). Moreover, the heads of these families tried to continue their influence by making appointments to public offices among their personal entourage. As the time being, they removed most of the factions of the palace and military. At the end, a new administrative method became dominant named "the policy of notables". By the help of a group of high *ilmiye* (learned people) class, those who head this new political system succeeded to determine the fate of the sultans and to depose those who refuse to make cooperation (Abou el-Haj, 2000: 83). As Neumann (2006: 53) states that the power relations in the palace during the 17th century implies a transition from an established ideological feature such as the ideal of the sultan as a warrior to the sedentary sultan designating the continuity of old practices and legitimizing the new implementations.

In this manner, Murphey comments on the power relations in the palace, over the course of the 17th century as the bureaucratic consolidation. He asserts that the spread of tax-farming implementations led to bureaucratic consolidation

and centralization to control the abuses of *mültezims*. To quote from him (Murphey, 1993: 440):

...Through a gradual phasing out of the *timar* system and the promotion of tax farming as the preferred method of revenue collection, the state achieved significant bureaucratic consolidation and centralization over the course of 17th century. Whether this consolidation led to greater efficiency or to increase exploitation of, and hardship for, taxpayers is debatable, but the consolidation itself cannot be disputed. Clearly, too, there were mechanisms in place for checking and controlling the abuses of *mültezims*, and these entrepreneurs had no incentive to adapt insistent patterns of behaviour that would inevitably lead to their dismissal. In the final analysis, one is left with the general sense that this bureaucratic expansion and empowerment was balanced by increased accountability. Under a revenue system based on fixed, estimated payments (*maktu*) and on cash-equivalent assessment, as opposed to direct taxation, the annual audit provided the government with an excellent opportunity to monitor progress. Thus, fiscal decentralization paradoxically led to bureaucratic centralization ...

According to Abou-el Haj (2000: 83), one of the most important revenue source of notable families who acquired wealth with the spread of *iltizam* practices and the transition to *mâlikane* system afterwards was *vakfs*. During this period, from 1600 to 1800, the number of *vakfs* grew considerably from two-thirds to three fourths of the Empire (Barnes, 1986: 42). According to Slim (1998: 598), within the transformation from *timar* system to *iltizam*, the priority was to gather sufficient tax resources and this fiscal reorganization beginning in the 17th century laid the foundations for the growth of the *vakf*.

Particularly, *ulema* class acquired a remarkable financial and political power through the supervision of *vakfs*. The *ulema* also held the interpretation of terms and provisions included in *vakfiyes*. Moreover, the *ulema* class had a

special privilege. They could bequeath the properties and estates to their heirs (İnalçık, 2000: 680). Due to these privileges, ulema families achieved to be at the top of richness and power for a long time. One of these senior *ulemas* who was close to the Ottoman palace circles and served in important offices was Şeyhülislam Feyzullah Efendi.

Hence, the main objective of the study, by analyzing the personality of Şeyhülislam Feyzullah Efendi vis-à-vis the idiosyncratic character of the period he lived in and to discuss politically active personality. In addition, another aspect is to determine the position of *vakf* land in the late 17th century with the Ottoman land ownership regime.

The institution of *vakf* which played a significant role in the Islamic societies in social and economic fields was one of the most prominent civil society organizations in the Ottoman Empire (Çızakça, 2000: 1). *Vakf*, an Arabic word having literal meaning as stopping, withholding from move, keeping motionless is the name of a social and economic institution which left deep marks in the Islamic societies and the Ottoman Empire in the period beginning from the mid 8th century until the late 19th century (Cin, 1985: 1). As a legal term, *vakf* means withholding a property from being sold or purchased forever and in general, it means allocating the benefit of a property (essentially an estate) to a charity service with the intention of maintaining it (itself or its revenue) forever and transferring the title of this property to a private ownership category and keeping it there (Er, 2012: 6-7).

According to Islamic law, in order for a property to be endowed, it must be under the absolute ownership of donor. Yet, during the Ottoman period, the conversion of *mirî* lands whose *rakabe* (dominium eminens; bare ownership) belonged to the state into *vakf* a common practice (Yediyıldız, 1986: 154). In this context, the institution of *vakf* is important in studying the Ottoman land system. We believe that an analysis of changes in the conditions of endowing a property according to Islamic law, are closely related with both peculiar dynamics owned by the Ottoman land system and with the transformation occurring in political, social and economic spheres of the Ottoman State, would provide a more holistic point of view for the regime of Ottoman land ownership. In line with this, the analyses and evaluation of *vakfiyes* and *temliknames* belonging to *vakfs* of Şeyhülislam Feyzullah Efendi would shed light in the basic transformation of the Ottoman land system.

1.2. The Sources

Despite the role played by Feyzullah Efendi in a critical period in the Ottoman History, there are few academic studies about him. Among these studies, a PhD thesis titled *Feyzullah Efendi: an Ottoman Şeyhülislam* by Sabra Follet Meservey (1965) is the prominent one. Having been prepared under the supervision of Norman Itzkowitz, this study includes four parts. In the first part, general information on the Ottoman şeyhülislamate is given. In the second, third and fourth parts, the beginning, rise and decline of Feyzullah Efendi's

career is discussed. Meservey's meticulous study draws a panorama of a complex period that is written on an important personality in the Ottoman History.

In this same fashion is a master's thesis titled *Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin Fetava-yı Feyziyye İsimli Eserinin Değerlendirilmesi* by Rahime Altaş (2004), in which *Fetava-yı Feyziyye* that is the collection of Feyzullah Efendi's *fetvas* is evaluated.

On the other hand, in a master's thesis titled *Feyzullah Efendi Medresesi (Fatih Millet Kütüphanesi) Restorasyon Projesi*, Şule İkbâl Diren (2003) discusses the current state of Feyzullah Efendi *Medrese* in İstanbul with detailed measurements and photographs and the survey project prepared with 1/50 scale drawings. *Şadırvan* and fountain are documented with rather small measurements in this work. The existing damage is defined in order to be a source for the repairing of the building. The changes around the building a Restitution Project prepared in the light of examination of historical maps and typological researches are stated. By evaluating the survey and restitution studies together, the necessary intervention decisions to resolve the damages and a Restoration Project prepared in order for the building to fulfil its function are determined.

Thus, in a review of the literature concerning Feyzullah Efendi, a study that attempts to evaluate Feyzullah Efendi and his possessions in the context of land system is not available. In this manner, our study should be concerned as a first attempt.

In a broader view, there is a lot of work written about the Ottoman land system in both Ottoman historiography and law literature. Among the most prominent ones are Barkan (1980), Cin (1985) and Eren (2011), İnalçık (2000). Yet, there are only few works in which the relation of the *vakf* land within Ottoman land system is systematically explained. The most prominent one in which such a relation is tried to be established is the work named *Türkiye’de Toprak Meselesi, Toplu Eserler I*. In this work, Barkan’s articles (1980) on the Ottoman land system are compiled. This is an exceptional work in which primary sources and Ottoman *kanunnames* (law codes) are used and such a complicated matter as the land system is comprehensively and concretely dealt with.

Furthermore, İnalçık (2000) who is frequently referred in this study provides a comprehensive summary with regards to the Ottoman land system and focuses extensively on the mode of production. The legal changes brought forward by Ebussuud Efendi in the 16th century is another aspect of İnalçık’s work (İnalçık, 1998: 155-169). The distinct feature of this study which makes it different from other studies on the land system is that it provides the opportunity to follow the transformation of *vakf* land in the classical Ottoman period on a large scale. On the other hand, Moutafchieva (1988) makes important points about not only the characteristics of *vakf* land in the Ottoman period but also its origin which dates back to the pre-Ottoman times. As a result, it is possible to have a holistic approach on the characteristics of *vakf* land within the Ottoman land system in the classical period.

Tuş (1999) attempts to position *vakf* land into the framework of private ownership during the classical Ottoman period. However, in his study based on the 16th and 17th centuries, he considers current developments in the Ottoman land system as a kind of decline. Yet, in the Ottoman historiography, decline paradigms which began to be abandoned beginning from 1970s onwards are insufficient in understanding the transformations in land system in the aforementioned period.

On the other hand, Kermeli discusses the different aspects of land taxation imposed on Crete in her paper called *Caught in Between Faith and Cash: The Ottoman Land System of Crete, 1645-1670*. Having focused on the inheritance and taxation of land in Crete, in 1645-1670, she attempts to emphasize the changes and transformation from the Ebussuud's definition of land to the law imposed upon Crete, in 1645-1670. In legal terms, the land system of Crete after 1669 is a turning point in the Ottoman land system in terms of the evolution of private ownership. In this fashion, Fatma Gül Karagöz (2010) attempts to analyse the technical and legal aspects of the *kanunnames* written from the time of Bayezid II to *Kânûnnâme-i Cedîd* in a master's thesis titled *The Evolution of Kanunname Writing in the 16th and 17th Century-Ottoman Empire: A Comparison of Kanun-i Osmanî of Bayezid II and Kanunname-i Cedid*. This thesis gives a broad range data concerning the Ottoman land system by providing historical background. In this manner, it is possible to observe the reflection of implementations on the inheritance and taxation of land to the Ottoman laws in the period that is subject of the study.

Apart from these sources, the analyses of primary sources constituted the main part of the study. Although it is possible to have information about the *vakfs* in primary sources such as *vakfiyes*, *kadı courts records*, *tahrir registers* and *vakf account books* (Orbay, 2001: 11), we have rather focused on the *vakfiyes* and *temliknames* belonging to Feyzullah Efendi's *vakfs*. The concern behind this choice is the importance of these primary sources in the context of Ottoman land system in establishing a legal framework.

Vakfiye is a legal document which is generally drafted by the donor and registered by the *kadı*. It covers the statements of the founder's purposes, the conditions about the administration of *vakf*, services which were to be performed, endowed properties and revenue sources (Orbay, 2001: 11). It provides valuable socio-economic and cultural data and in this sense, it presents an important source for the Ottoman History studies. The *vakfiyes* of Feyzullah Efendi's *vakfs* in İstanbul, Damascus and Erzurum are registered in the archive of Prime Ministry, General Directorate of Foundations, in Ankara.³ Another copy of the *vakfiye* including the names of the books he endowed is available in Süleymaniye Library in İstanbul.

³ The largest archive in which the documents belonging to Seljukian, Emirates, Ottoman and Republic period is the Foundation Records Archive of General Directorate of Foundations. Although most of the documents related to foundations are available in Foundation Records Archive today, some foundation certificate charters and similar documents have been transferred from other institutions such as Prime Minister Ottoman Archive Department, Directorate General of Land Registry and Cadastre, Topkapı Palace Museum and Süleymaniye Library. Foundation Records Archive is an archive in which the documents related to *vakfs* such as title deed of real estates, the charters of foundations, *ferman* (imperial edict), *hüccet* (title deed), *berats* (certificate) are available. For a further information about the kind of primary sources, see, Alkan (2006: 1-35).

On the other hand, in the context of our study, the analyses of *temliknames*, the certificate indicating the amount of *mirî* land and its allocation to a person, within *vakfiyes* are complimentary in the sense that they provide information about the nature of private of ownership in the Ottoman Empire. The *temliknames* belonging to Feyzullah Efendi are registered in the archive of Prime Ministry, General Directorate of Foundations, in Ankara.

CHAPTER II

ŞEYHÜLİSLAM FEYZULLAH EFENDİ

Whether one supports that the Ottoman Empire experienced a period of decline and crisis, or a socio-economic and political transition over the course of 17th century, all scholars agree that this period witnessed a change in the image of Sultan. As discussed in the first chapter, most of the Sultans became symbolic leaders rather than adhering to the ideal of a warrior. Osman II's resistance against the janissaries as well as his attempts to win over *ulema* paved the way for a coalition between janissaries and the palace circles led by Kösem Sultan that led to his death (Neumann, 2006: 48). In the second half of the 17th century, three sultans ascended the throne (Süleyman II: 1099-1102/1687-1691; Ahmed II: 1102-1106/1691-1695; and Ahmed III: 1115-1143/1703-1730) and two sultans (Mehmed IV: 1058-1099/1648-1687; and Mustafa II: 1106-1115/1695-1703) were dethroned by the newly emerging socio-economic powers and factional alliances that united powerful figures from the palace and ruling elite (Abou-el Haj, 2000: 81; Findley, 2006: 66). Thus, the influence of the *valide sultan* (sultan mother), *damad* (the sultan's sons-in-law), high ranking

statesmen married to the Sultan's daughters and sisters began to shape the politics in the palace beginning of the 17th century and their influence became more evident when Turhan Sultan promoted the appointment of Köprülü Mehmed Paşa (Findley, 2006: 66).

In the second half of 17th century, the Köprülü dynasty was dominant in the Ottoman politics. The appointment of Köprülü Mehmet Paşa as grand vizier in 1656 was the beginning of an era that large number of his family members and the people under their auspices were assigned to the office of the Grand Vizierate (Finkel, 2007: 228). Köprülü Mehmed Paşa remained in power until his death in 1661. Following him, Fazıl Ahmed served as grand vizier and died in 1676. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, son-in-law of Köprülü Mehmed, was executed because of the failure in Vienna, in 1683. In 1687, another of his son-in-law; Siyavuş served as grand vizier for a few months. The youngest son of Köprülü Mehmed, Fazıl Mustafa became grand vizier in 1689, and remained in power until his death in the war against Habsburg in 1691. In 1692, Çalık Ali, protégée of Kara Mustafa, served as grand vizier for a year. Between the years 1697 and 1702, Amcazade Hüseyin Paşa, a nephew of Köprülü Mehmed, took up this position. The last member of the dynasty, who served as Grand Vizier was Numan, the eldest son of Fazıl Mustafa. As the member of the dynasty reached the condition of managing the empire, their opportunities of protectorate were increased and the networks that they formed with the people, who were loyal to them, further strengthened their control of the ruling (Finkel, 2007: 228). However, the dominance of Köprülü dynasty came to an end when they came into conflict with the family of Şeyhülislam Feyzullah Efendi.

2.1. His Life

At the end of 17th century and in the first years of 18th century that is during the reigns of Mustafa II and Ahmet III Şeyhülislam of the Ottoman State was Feyzullah Efendi (1638-1703). This period includes the signing of the Karlowitz Treaty (1699) and Edirne Incident (1703), the turning points in the Ottoman history.

Feyzullah Efendi is one of the prominent figures among the Şeyhülislams. Besides being the highest authority of the *ulema* class, he effectively took control over the majority of political life. This control was to such an extent that Rami Mehmed Paşa and Daltaban Mustafa Paşa who were the grand viziers of that period had been forced to act according to his decisions following the orders of Sultan Mustafa II (Uzunçarşılı, 1965: 147). All the Grand Viziers were subject to his direct intervention in daily administrative affairs. In this way, he gained an actual dominance over bureaucracy and administration so that high or low rank official would take a decision without his approval (Madaline, 1988: 227).

Feyzullah Efendi (b. 1639), the son of Erzurum Mufti (jurisconsult), was a descendent of the famous Şemseddin Tebrizi (Sami, 1314: 3464). He was a *seyyid* like his tutor Vani Efendi and in a short period he gained the fame of a reputable scholar (Madaline, 1988: 227). Feyzullah Efendi was related to Vani Efendi, the utmost advocate of Kadızadeli in İstanbul, a personal *şeyh* of Mehmed IV and a protegee of Fazıl Ahmed Paşa, was married Feyzullah's

cousin, then Feyzullah married Vani Efendi's daughter in 1662 and became the son in-law of his tutor (Madaline, 1988: 227). In 1667, he went to Hijaz to perform his hajj duty and then he was presented to the Sultan by his father in-law (Sami, 1314: 3464). When Mustafa II was six years old, he was appointed as the shehzade's tutor and he was registered as the *mülazim* (assistant of professor) in the following year. Thanks to the powerful position of his father-in-law Vani Efendi, Feyzullah Efendi raised over all the steps of education system in four years (Madaline, 1988: 227).

According to the Meservey's research (1965: 30-69), he was first posted as a *müderriş* (professor) in Haydar Paşa *Medrese* in Istanbul. Thereafter, he was posted in Mihrimah *Medrese* in Üsküdar. Feyzullah Efendi served in these two *medreses* for a year and then served in Sahn-ı Seman (eight courts) for a year. Following that he served in *Dârü'l-Hadith* (School of Tradition) at the Süleymaniye Mosque with the rank of the Hagia Sophia and Istanbul *Kadı* (judge). In 1675, he became the chief *müderriş* in the Sultan Ahmet *Medrese* with the rank of the Anatolian *Kazasker* (army judge). While serving in that office, he was at the same time honoured with the title of the Rumeli *Kazasker*. This was an extraordinary case as this was a title awarded to those who had already served as Anatolian *Kazasker* (Madaline, 1988: 227). In 1678, he was appointed as the tutor of Mustafa II's younger brother aged six, and he was promoted to the office of the Rumeli *Kazasker* while his post in Sultan Ahmed *Medrese* was renewed. It is clear that Feyzullah's rise was very rapid considering that his promotion from Haydar Paşa to Sahn-ı Seman and then to

the highest rank of *kadı* was made in nine years after entering into *medrese* system.

In 1686, he drew the wrath of Sultan Mehmed IV because of tethering his horses in the meadow of the Bayram Paşa Mansion in Üsküdar that belonged to the treasury. First, Sultan wanted Feyzullah Efendi to be executed, but when his consultants declared that it was impossible to execute an *ulema*, the name of Feyzullah Efendi was removed from the *ulema* list. But, five days later, Gülnüş Emetullah Sultan, the mother of two princes, the students of Feyzullah Efendi, intervened and convinced the Sultan to forgive him. *Eyüp Kadılığı* was given as *arpalık* (fief from which retired *ulema* derived income) to him. (Karahasanoğlu, 2005: 844).

After Feyzullah was given the Eyüp *arpalık* upon the request of Gülnüş Emetullah Sultan, although not included in records, his name was taken back to the *ulema* list (Karahasanoğlu, 2005: 844). In this way, he was forgiven and summoned back to the Palace. Feyzullah Efendi mentions in his work that news was taken to the Sultan by someone who hates him, but he does not provide any details on the names of these people or why they hated him. This incident is told in Feyzullah Efendi's autobiography in the following way (Derin, 1969: 73):

...Later, in Saban 1097 (=June/July 1686) I went through an incident. It was about my mare which was grazing on one of the gardens which belonged to the Sultan. The reason behind this was that without my knowledge, the gardener as usual took the grazing fee from my servant and tied the mare there. In fact, these gardens were given to the gardener together with their pastures in return for some amount of money to be annually paid to

Sultan's treasure. Yet, the gardener tied the mare there although this was forbidden by the Sultan due to the fact that it was close to the mansion. When the Sultan inquired about the mare, one of the evil persons about whom I refrain to utter bad words reported me to the Sultan taking advantage of this opportunity and attributed this as my presumption against the Sultan so much so that the Sultan got angry and as a course of my destiny he changed his attitude towards me and order my removal from my post as the tutor of his two respected sons... after 5 days, the Sultan regretted doing so after reflecting on the matter. He gave me an arpalik certificate and the cultivated class of Constantinople, and he made me pleased,...

After becoming *nakibü'l-eşraf*⁴ in 1686, Feyzullah Efendi came to the post of şeyhülislam following Süleyman II's accession to the throne and Debbagzade Mehmed Efendi's removal from the post, in 1687. In the same year, a revolt of janissaries at the Hungarian frontier of the Empire was at its peak. As Feyzullah Efendi was believed to play on behalf janissaries, he was removed from the office after seventeen days and relegated to Erzurum (Finkel, 2007: 267; Madaline, 1988: 227). Feyzullah Efendi narrates his removal in his autobiography as follows (Derin, 1969: 79-80):

...The Sultan sent me the Darusaade Aghası, (Agha of the Gate) Mustafa Agha and asked for the seal of the grand vizierate. I wanted to deliver it personally considering a matter but they did not let this and took it from me. The Sultan delivered it to Ismail Paşa who is Beylerbeyi (governor) Designee. This person was worthless, and a person rarely mentioned and was neither considered as man nor as beast. Yet, necessities have some requirements, in other words, the two persons in that assembly

⁴ *Nakibü'l-Eşrafs* kept books including the names of all *seyyids* and *şerifs* through *kaymakam* (district governors) that were also *seyyids* and *şerifs* in *eyalets*, *sancaks* (subdivision of a province) and *kazas* (judicial district). Names and identities of all *seyyids* and *şerifs*, their genealogy, status and personal qualities, residence addresses were recorded in this book called *Şecere-i Tayyibe*. During the reign of Sultan Beyazid II, his tutor Seyyid Abdullah's son Seyyid Mahmud 900/1494 was appointed as the head of *şerif* and *seyyid*. Seyyid Mahmud saw that in the Arabian lands, *seyyids* and *şerifs* were watched over by a chief called *Nakibü'l-Eşraf* and he proposed to the Sultan to give that title to him. The position of *Nakibü'l-Eşraf* continued until the abolishment of Ottoman sultanate (Uzunçarşılı, 1965: 167).

showed tendency towards the rascals. Moreover, they both got the chance to be heard and also aforesaid İsmail Paşa was bearing grudge against those who did not pay attention to him and to me in that sense, he did not miss the chance. Some of those who were jealous of me took desultory words to the Sultan and they told that I had the intention of promoting to the throne Sultan Mustafa son of Sultan Mehmed, who is my patron and is more precious to me than my life. They drove me away and send me to a residence in Kuzguncuk which is called in Turkish as “waterfront mansion”. After staying there for a week, they relegated me to Erzurum...They granted me the office of kadi of Erzurum with arpalik certificate. There I united with my father, brothers and fellow townsmen together with other friends and relatives. I had all my family, children, books, property and belongings brought here. I had a high large house built in the middle of a large garden... I stayed there for seven years, and without missing anything and making mistakes I devoted myself to training, teaching and studies.

In 1695, when Mustafa acceded to throne, his pupil Feyzullah Efendi was summoned back to the palace, his pupil in Edirne and appointed as Şeyhülislam for the second time (Madaline, 1998: 227). Feyzullah Efendi mentions this appointment as follows (Derin, 1969: 83):

... This incident happened on Sunday, 22 Cumade'l –ahir of 1106. While all were waiting that something bad will happen to him, glad tidings were spread all around and reached to every corner. May God speed him in highness and matters; he sent me tidings to go near him urgently. I replied his call, and I obeyed his order and the requirements of that. After submitting myself to God and thanking Him all these goodness he had bestowed upon me, I turned towards the sultan. At the beginning of Saban month of that year (= late October 1697), I left Erzurum laden with the benedictions of Living and Self-Existing God. I was examining the situation of the public throughout my journey. Citizens were coming from distant places and were telling me their complaints. They ceased taking care of wheat; they were appalled and divided within themselves. I was delaying them, giving hope and promising them that the causes of complaint would be eliminated. As a result, they returned to their homes and began to take care of their wheat as before. By calling at every city and village, we arrived in Constantinople, May God protect it from misfortune.

From there, we went to Edirne the city of abundance and victory. When we arrived near the honoured Sultan, May God make him permanent with His providence, we saw that he had planted his victorious flag himself to personally participate in the holy war. He took me to into his assembly and protection. When I arrived at the place of union, the lights of his beauty were reflected on my eyes, I lost my conscious out of joy. Sometimes I was crying and other time I was thanking God. Finally, I regained my consciousness by praying and thanking. Following this, we talked on matters skipping from one to another; we were in turn recalling trouble days with grief and telling the incidents and discussing the affairs of holy war and the matters thereof. Then we were discussing the situation of the country, and I was telling him the things I witnessed during my travel or the spread of oppression and that what I heard in relation to the influx of calamities which were inflicted upon the citizens. I submitted the situation to him since I investigated in detail the conditions which the country and public are in. In that assembly, I was getting many of the oppressions removed and hatt-i serif (sultanic decree) sent to grand vizier to remove the oppression. As a result, the public breathed a sign of relief. They saw that the goal was to provide justice. The Sultan bestowed his favour upon me and assigned me salaries which were a reflection of his majesty. Later, on Wednesday 22 Sevval of that year (= 5 June 1695) he appointed me to the post of mufti (chief jurist) of the holy and sacred sultanate.

As Mustafa II failed to establish a total dominance, he left Feyzullah Efendi free in his actions. Thus, Feyzullah was able to increase his influence on the affairs of the state (Abou-El-Haj, 2011: 15). Feyzullah Efendi as a *şeyhülislam* and hodja in the palace was upholding his family's interest above more experienced and worthy *ulemas*. He was appointing persons who had just completed puberty to offices which required long term *medrese* education and maturity (Abou-El-Haj, 2011: 15). As of 1113 / 1701-1702, six senior *ulema* offices were stuffed with Feyzulah's relatives (Karahasanoğlu, 2005: 845). He received *arpalıks*, *malikânes*, civil services and ranks, which yielded a large amount of revenue for those who were loyal to him. For example, his elder son

received the tithes of the Turkoman tribes who were located in Hama and Homs, the *mukataa* of Siverek and Samsat and the *mukataa* of Birgivi and İzmir as *malikâne*. He got his son be appointed as *Kadi* of Thessaloniki when he was only 25 years old and as Rumeli *Kazasker* after a short while. Even, for the first time in Ottoman history, he received a *ferman* from the Sultan declaring that his son Fethullah would succeed him in the *şehülislamate*. He enabled his middle son, Mustafa Efendi, to graduate from the *medrese* in two years. Later on, he respectively gave him the dignity of *Kadi* of Thessaloniki, Anatolian *Kazasker* and *Kadi* of Mecca and eventually assigned him as the Anatolian *Kazasker* at last. He got his third son appointed as the *Kadi* of Bursa. His fourth was appointed to *Kadi* of Yenişehir. He got the *mukataa* revenue of Erzurum, Damascus, Aleppo and he assigned a number of 50-60 regions to those who were loyal to him, as *malikânes* (Uzunçarşılı, 1954: 482-485). The reactions of public against his appointing his sons and relatives to senior positions in such a short time were added to the reaction to the defeats of wars fought in western fronts in 1703. This reaction resulted in the incident named the *Edirne Incident* where members of *ulema* rose up along with the army. Mustafa II was dethroned and many of the proponents of Feyzullah Efendi were executed. Thus, Feyzullah Efendi's attempt to establish a political household culminated to his fatal destruction.

Feyzullah Efendi was a prolific writer. He wrote *Fetâvâ-yı Feyziyye*, *Nesâyihu'l-Mülûk*, *Kitâbü'l-Ezkâr*, *Mecmûa-i Hikâyât*, *Letâifnâme*, *Riyâzü'r-Rahma* ve *Hâşiye 'alâ Envâri't-Tenzîl*, which belong to Feyzullah Efendi (Köprülü, 1978: 600). Feyzullah Efendi wrote his life in Arabic (Süleymaniye

Library, Yahyâ Tevfik Efendi, no: 287, new no: 1587; Bayezit State Library, no: 5050). He wrote an annotation to İsmâüddin el-İsferayani's work named *Haşiye 'Ala Cüz'i'n-Nebe'* and explanatory notes on Halhaki's work named *Haşiye 'Ala Şerhi'l-Aka'id*. He also translated İbnü'l-Hatib el-Amasi's work *Ravzu'l-Ahvar* into Turkish. Inside a manuscript named *Mecmuatu Medaihi Şeyh al-Islam Feyzullah Efendi* registered in Süleymaniye Library (Esad Efendi, no: 2843) there are poetic eulogy about Feyzullah Efendi and his family.

Feyzullah Efendi was also patron of works. He built a mosque, *medrese* (religious school) today called Kurşunlu Mosque and *Medrese, daru'l-kurra* (school for the study of Quran), a school and bathhouse in Erzurum⁵; a *darü'l hadith* in Damascus⁶; a fountain and *sebil* (free drinking water) in Edirne; a *medrese* (small mosque) in Mecca called *Medresetü's-Şifa* built in 1112 / 1700⁷; a *medrese, muallimhane* (teacher house) and a library in Medina⁸; a *medrese* and library, school, *muallimhane*, fountain and estates of mortmain in İstanbul⁹. Feyzullah Efendi endowed over 1550 books to the *medrese* in Medina, and during the enlargement of *Harem-i Sherif*, this *medrese* was demolished and those books were taken to *Camiatu Melik Abdülaziz* which is known today as Fatih National Library, in İstanbul.¹⁰

⁵ See APP. 1-2 for the vakfiyyes related with the charitable institutions in Erzurum.

⁶ See APP. 1-2-5-6 for the vakfiyye related with the charitable institutions in Damascus.

⁷ See APP. 5-6 for the vakfiyye related with the charitable institutions in Mecca.

⁸ See APP. 5-6 for the vakfiyye related with the charitable institutions in Medina.

⁹ See APP. 5-6 for the vakfiyye related with the charitable institutions in İstanbul.

¹⁰ See APP. 7-8 for the vakfiyye which includes the list of these books in detail.

2.2. Temliknames belonging to Şeyhülislam Feyzullah Efendi

2.2.1. The Ottoman Land Regime and *Vakf* Land

In line with the Islamic tradition, the Ottoman land ownership is essentially based on two principles which are conquest and agriculture (İnalçık, 2000: 146). According to Islamic law, the ownership right of lands obtained from non-Muslims through conquests belonged to the state. The state was exerting its sole authority over these lands. In this way, the state was the only legitimate authority which could grant the right of ownership on land in certain conditions. The most important condition for granting the ownership right was to bring the land into cultivation. In that way, the process of obtaining ownership would start with the Sultan's permission to bringing the land into cultivation and it would be completed by the actual agricultural activities on the land. Such a permission granted by the Sultan prevented any kind of intervention from the outsider and legalized and legitimized the ownership of the land. The ownership gained in this way would definitely include all the elements of usufruct. Yet, the state did not lose control over the lands and under some conditions it canceled the rights of ownership. Another method to avoid the reversal was to it into a *vakf* for the benefit of the Muslim community.

Under the Ottoman rule, no matter which commander conquered the land, the bare ownership (*rakabe*) of this land was included into the disposition of state (Akdağ, 1966: 215). However, in the early periods of Ottoman conquests, the Ottoman Sultans adapted some of the agricultural institutions into

the land law. The most essential of these were the *mülk* lands which spread around during the Seljuqid rule and afterwards during the period of Emirates (Moutafchieva, 1988: 69). The Ottomans while establishing *tumars* they also respected the status of private and *vakf* lands. These lands which were included into the Ottoman land system and turned into *vakf* afterwards became an important land ownership category. Therefore, in the Ottoman land system, following the conquests of the early period, there were different forms of land ownership apart from *mirî* lands.¹¹

According to the Ottoman law, the land which is located within settlement, owned by someone and whose usufruct was solely held by its owner were called *mülk* land (Moutafchieva, 1988: 69). The owner could sell or donate, endow or pledge such a land. According to Ebussud's Budin Land Code, *mülk* lands were movable goods, houses, shops and other buildings located in villages or towns, vineyards and gardens. This type of goods could be sold, donated or be subject to any kind of property and their owner had the full right of disposal. When the owner is deceased, the right of property was to be transferred to his heirs (Karagöz, 2010: 124).¹²

¹¹ For a discussion about the relationship between örfî law and şer'î law, see, Karagöz (2010: 1-12): According to her analyses, there are three views concerning the relation between örfî law and şer'î law. The first view asserts that "the law promulgated and applied in the Ottoman Empire were not the typical Islamic law, and that the Ottoman law had a certain independency from Islamic law". Another view supports the idea that "Ottoman law was a part of Islamic law and the independence could be applied between the limits that were permitted by Islamic Law". And the third view defends that "the relation between 'urfî law and şer'î law could be defined as a protection of the equilibrium rather than a contradiction".

¹² ...*Vilâyet-i Budin'i feth ve teshîr buyurub kâffe-i re'aya ve âmme-i berâyâ üzerine ahkâm-ı ma'adelet zâhireleri icrâ olunmağa tasaddî olundukda emr-i celilü'l-mikdâr ve fermân-ı cemîlü'l-âsârları bu vechle sâdır olmuştur ki umûmen vilâyet-i merkûmenin ehli yerlü yerinde mukarrer olub ellerinde olan emvâl-i menkûleleri ve kasabâtta ve kurâda olan evleri ve bağlarının ve bağçelerinin imâretleri kendülerinin mülkleri olub her nice dilerler ise tasarruf*

In this maner, looking back to the origins of *vakf* lands in the Ottoman State, we firstly encounter conversion of the *mülk* land into *vakf*, which had existed before the Ottoman conquests and then integrated into the land system without any change. Secondly, lands converted into waqf which had formerly been arid lands and had been allocated to people in accordance with the assignment methods. However, according to the Islamic law, in order for an object to be endowed, it had to be within the absolute ownership of the founder of waqf (Yediyıldız, 1986: 154). Then, what was the procedure of endowing a property having of *mirî* status?

The Ottoman origin *mülk* lands were formed not by selling or buying, but by the means of presenting as a gift by the central administration. The Ottoman Sultans were entitled to give *mirî* lands as *mülk* to the senior and military officials, who made great efforts for the state (Barkan, 1980: 250). Moreover, Barkan (1980: 261) asserts that the participation in wars resulting in conquest was not an essential requirement; it is mostly occurred that sultans allocated

ideler, bey'e ve hibeye ve sâir vücûh-i temlikâta kâdir olalar, bağlarının ve bağçelerinin hukukın edâ ideler, fevt olduklarında vereselerine temlik tarîkiyle intikâl eyleye asla kimesne dahl ve ta'arruz eylemeye ve zirâ'at ve hîrâset idgeldikleri tarlaları dahi ellerinde mukarrer ola lâkin zikr olunan esnaf gibi malları mülk olduğu gibi tarlaları mülkleri olmayub belki sâir memâlik-i mahrûsede arz-ı mîrî dimekle ma'rûf olan arazi memleket/mülk kabilinden olub rakabe-i arz beyti'l-mal-i müslimîn için âriyet tarîkiyle re'ayanın tasarruflarında olub envâ'i hubûbdan ve sâir mezzû'âtdan her ne dilerler ise eküb biçüb öşr adına olan hârâc-ı mukâsemesin ve sâir hukukın edâ idüb nice diler ise istiglâl ideler, madâm ki araziyi mu'attıl itmeyüb kemâ yenbagi zirâ'at ve hîrâset ve ta'mir idüb bî kusur hukukın edâ ideler kimesne dahl ve ta'arruz eylemeye, fevt oluncaya değin nice dilerler ise tasarruf ideler, fevt olduklarında oğulları kendiler makamlarına kâim olub tafsîl-i mezkûr üzere tasarruf eyleyeler, oğulları kalmaz ise sâir memâlik-i mahrûse gibi arazileri üslub-ı sâbık üzere hâricden ta'mire kâdir kimesnelere ücret-i mu'accele alınub tapuya virile anlar dahi tafsîl-i sâbık üzere tasarruf ideler, ve bağlarının ve bağçelerinin yerleri bu kâbilden olub bağ ve bağçeleri harab oldukda yerleri sâir tarlaları gibi olub tasarruflarında olan imaretleri gibi mülkleri olmak tevehhüm olunmaya ... (Karagöz, 2010: 124)

villages for their favorites and even for their daughters.¹³

The process of assignment would start by officially applying to the Sultan either directly or through a senior office such as a Grand Vizier's or a *Beylerleyi*'s. The applicant for assignment would start the process of obtaining assignment in order to establish a charity through *vakf* or in order for himself or his children to benefit from it or requesting that the revenue in question to be added to a *mülk* or *vakf* (İnalçık, 2000: 164-65). Influential members of the ruling class would try to strengthen their right of ownership applying to the Sultan's presence and obtaining a *mülkname* or *temlikname*. The certificate indicating amount of *mirî* lands and their allocation to a person, and that the real ownership was assigned was called *temlikname* (Pakalın, 1946-54: 455). The property in the *temlikname* wanted to be obtained would have to be explicitly described. With an imperial order of the central administration, the *kadı* of the district would specify the borders of the land and a *temlikname* would be issued in line with a report drafted by the *kadı*. Usually, lands (or a few villages and their cultivators) or abandoned land, or pasture, or arid lands, or the land which

¹³ To give an example, in the *mukararname* (special document confirming the right of *temlik*) dated 983 / 1575 (APP. 21-22; VGMA, 648: 183/66), the sale of Seydi Bey Village and Karakilise and attached farms to Mihrimah Sultan, the daughter of Süleyman I, as the absolute owner is confirmed. (... *Seydi Bey demekle maruf karye bundan akdem müteveffa Haydar Paşaya temlik olunub mülk nâme-i hümayun verildikten sonra merhum ve mağfurun leh Sultan Süleymân Hân tabe serâhü zamânında zikir olunan karye-i rafî'â-i tevki-i refî-i Sultânı Seyyidetül-muhadderat ikililetül-muhassenât-i bi'l-lahi mebâni'l-hayrat ve'l-hasenat zatü'l-ula ve's-seadat el-mühtesseti bi mezid-i inâyetihi'l-melikililah hâletim Mihri Mah Sultan edamellahü Teala ismetiha müteveffâ-i müşârun ileyhden emr-i şerîf ve huccet-i şer'îyye ile satın alub karye-i mezbûre ve kara kilise ile ana tabi çiftlikler kadimden muma ileyhânın mülkiyeti üzere tasarrufunda ettikde karye-i mezbûre tevâbi ve levahıkı ile emri şerîf ile bey olunub elinde olan huccet-i şer'îyyesi mûcibince mûmâ ileyhanın emlâki şer'îyyesinden olmağın müteveffâ-i müşârun ileyhin eğer vakfı mütevellisi ve nazırđır eğer gayridir ol vecihle bir ferd dahl ve taârruz etmiye ve bu merhum ve mağfurun leh babam Sultan Selim Han tabe serâhü emr-i şerîf ihsan eylemiş imiş haliya serir-i saltanat Cenab-ı Celâlet maabıma müyesser oldukda ol emri şerîf atebe-i ulyama götürülüb tecdid olunmak rica olmağın ben dahi bu hükm-i hümayunu verdim ...)*

was populated by the applicant and where he established a *mâlikane* or sometimes the usufruct of the public water could be a subject of assignment (İnalçık, 2000: 165).

Most of the *temliknames* given by the sultan to the private persons in 15th and 16th centuries were abandoned lands. Since the Sultan was unwilling to assign prosperous villages, most of the assigned land was the *mevat* land.¹⁴ The practice of assigning “dead” lands to administrative elites who had enough capital to open abandoned or arid lands to agriculture and thereby generate new revenue while performing of important public service were sought. Most of the revenues of these lands were eventually donated to *vakfs* to be used in charity such as construction of mosques, schools, libraries, markets, shops, bridges and fountains (İnalçık, 2000: 167).

Assignments made in the first two centuries of the Ottoman State for the purpose of animating dead lands in order to create new sources of revenue and to perform public services began to be one of the challenges for the state in the following centuries. Even in an early period as the second half of 15th century of political depression when the sultans particularly had to make concessions to religious and military elites, a great deal of *mirî* land went out of the control of the state and became *mülk* and *vakf* (İnalçık, 2000: 168). The conversion of *mirî* lands into private property became a common practice in the 18th century

¹⁴ See İnalçık, (2000: 168-169) for a detailed information on village families leaving *mirî* lands, the slave and bondsman population settled in *mülk* and *vakfs* and were organized as village families, and for labour and land organization in *mülks* and *vakfs*.

(Mete, 2011: 4).¹⁵

In his risale presented to Murad IV, Koçi Bey, an Ottoman statesman in the first half of the 17th century, strictly criticized such kind of *temlik* holdings and *vakfs*. He stated that (Danışman, 1972: 57-8-9):

It would even be known to our Sultan, there exists some conveys and foundations which are contrary to the blessed *sharia* (law). The fact seemingly appears to be beneficence, but it harms the treasury when it is investigated. Because the villages and fields in the ... Islamic countries and the products that belongs to Treasury are the rights which belongs to the war veterans and those who had fought against the enemy. According to Sharia (legally), there are particular points. How it may be authentic (valid) to foundate those in this form?

Wish a man he serves to the state and religion deservedly... Wish a man he conquers even a village, not necessarily a country... How can a foundation be trustworthy if someone; who is just close to the sultan, appropriate lots of villages and fields in a country; which had been conquered many century ago, for himself or his heirs and then devotes any place he desires, and turns even some of them to a property or a building that yields income for his heirs? How can it be permissible to eat it by saying "Bismillah"? ...

The above quotation from Koçi Bey, in which he criticized *temlik* holdings and those which had been turned into *vakfs ehliye* (family *vakfs*), is quite interesting. Koçi Bey asserts that the only condition for a village to be assigned as *temlik* and afterwards converted into *vakf* must be their successes in war, or the conquest of land. Thus, he defends that the *temliks* which had been taken by a person who did not provide a utility in the wars and *vakfs* which had

¹⁵ For instance, according to a review of 127 items of *temlikname* in the Foundation Archive, 39 items of those were made in the second half of the 16th century and 58 items in 17th and 18th centuries. These numbers sharply decrease to 12 items in the 19th and 20th centuries. This sharp decrease should be, of course, explained by the abolition of confiscation and assignments in the Tanzimat period (Öztürk 1995: 45).

been founded in this way can not be legally valid. And, he recommends the central government to cancel such kinds of *temlik* holdings and *vakfs* and to transfer their estates to the treasury. His formula is as follows (Barnes, 1986: 63):

... What is worthy for the state and religion is this, that the villages which have been granted as *vakfs* and *temlik* for the past two hundred years should be examined with a view to their rights, and those *temliks* and *vakif* villages which are found to be legitimate will remain as they are according to their status, and those that are not lawful, those which are the right of the *beytûlmâl*, will be divided and distributed to the salaried slave class, and the imperial favor will order the creation of many thousands of fiefs. Such an action would be the cause of creating a plentiful number of fiefs, and cause a great abundance of wealth to accrue to the treasury: and thus a general increase and great number of advantages would be witnessed ...

According to Koçi Bey, the fact that the founding a *vakf* through state-owned lands that had been assigned to the people because of their ties to the Sultan and to provide a permanent income to their children by this way makes these *vakfs* legally invalid. If considered, Koçi Bey's criticism about the *temlik* holdings and *vakfs* ehliye implies the financial and economic concerns rather than being legal. Thus, the focal point of his concerns is that such kinds of *vakfs* damage the state economically.

2.2.2. Analyses of *Temliknames* belonging to Feyzullah Efendi

2.2.2.1. *Temlikname* dated 1107 / 1695

With the *temlikname* dated 1107 / 1695 (APP. 9-10; VGMA, 571/55-5) belonging to Feyzullah Efendi, Mu'athamiyya Village in Kalemun *Nahiye* (Subdistrict) attached to Damascus Province with its 24000 *akçe mukataa* value was assigned to Feyzullah Efendi as an absolute owner by saying "if he wishes he can donate and if he wishes he can endow" (... *Şam Sancağında Kalemûn Nahiyesinde yirmi dört bin akça yazusu olan Mu'athamiyya nam karyeyi bazı vücûh-ı birre vakf ve şart eylemek üzere avârif-i seniyye-i pâdişânemden istimplâk ve isti'tâf etmeleriyle hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrunumla temlik olunub defter-i icmâlde mahallî tevkî'i kalemiyle tashîh ve suret-i icmâl verilmekle mucibince işbu mülknâme-i hümayûn-ı mevhibet-makrûn ve menşûr-ı saadet nüşûr-ı atûfet numûnu verdim ... müşârûn-ileyhin mülk-i mahz ve hakk-ı sırfı olub neslen ba'de neslin ve fer'an ba'de aslin ilâ en yerisellâhü'l-arda femen aleyha ve hüve hayrül varisin enva'ı vücûhu mülkiyet üzere keyfe ma yeşa'u ve yahtar mutasarrıf olub dilerler ise bağışlayalar murad ederler ise vakfeyleyeler...).*

It is stated that no state officer shall be allowed to intervene in all present or future rights and taxes to allow him use it as long as he lives except *kadı*s having administrative and disciplinary authority. These taxes include land, arable lands, pastures and other lands of benefit, mountains, hills, rivers, *yaylak* (summer pasture) and *kışlak* (winter quarter) taxes, and cultivation, pen, wedding, mills, tobacco, slave, any kind of goods and all types of taxes within the fields whose limits are stated in the *temlikname*. The

immunity against official supervision of the land as assigned “on the principle of total liberty”, that the records of this land was extracted from “books kept by *divan* registries”, that local authorities or any other person was prohibited to “step on” this land were emphasized (...ve *buyurdum ki karye-i mezbûre ve elden zabt olunagelen hudûd-ı kadîme ve hudûd-ı dahilinde olan arâzî ve mezâri’ ve merâti’ ve menâfi’ ve cibâl ve tilâl ve abâr-ı enhâr ve yaylak ve kışlak ve resm-i çift ve bennâk ve mücerred ve âdet-i aġnâm ve aġıl ve resm-i küvâre ve resm-i arûs ve resm-i asiyâb ve resm-i giyâh ve resm-i duhân ve müjde-i abd-ı âbık ez-hâric-i ve yuva ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd ve beytü’l-mâl-i âmme ve hâssa ve bi’l-cümle âmme-i hukuk ve şer’iyye ve kâffe-i rusûm-i örfiyyesiyle bi-cümletihi’t-tevâbi ve’l-levâhik ve kâffetihi’l-menâfi’i ve’l-merafik mefrûzu’l-kalem maktu’u’l-kadem min külli’l-vucûh serbest olub min ba’d cürm-ü cinayet ve ba’di havasına ve (...) ve kaşkun ve kul ve cariyeye müjdeganesine ve sair müteveccihan müteferriatına vechen mine’l-vucûh mîr-i mîrân ve mîr livâ ve voyvoda ve mütesellimler tarafından ve ademlerinden hiçbir fert müdahale etmemek üzere ...). For this exemption, the Ottoman administrators used a special formula expressed as “*bi’l-cümle âmme-i hukuk ve şer’iyye ve kâffe-i rusûm-i örfiyyesiyle bi-cümletihi’t-tevâbi ve’l-levâhik ve kâffetihi’l-menâfi’i ve’l-merafik mefrûzu’l-kalem maktu’u’l-kadem min külli’l-vucûh serbest olub*” (Genç, 2000: 106).*

Following the statements of assigned lands and the exemptions, the Sultan emphasizes that everybody must obey the provisions of *temlikname* and threats, with punishment verses and curses, those who change or cancel the conditions of absolute ownership with the following phrase in the *temlikname*:

...evlâd-ı emcâd-ı âlî-nejât ve a'kâb ve ensâb-ı saltanat nihâd ve vüzerâ-yı âlî-mikdar ve ümera-yı zevîl iktidar ve defterdarân-ı emvâl ve mübâşirîn ve ümmâlden bir fert dahl ve ta'arruz kılmaya ve bir vechle tağyîr ve tebdîl ve tahrîf ve tahlîline tasaddi etmeye her kim tebdîl ve tağyîr ederse “femen beddelehu ba'de ma semiahu feinnemâ ismuhu alellezine yubeddilunehu innallahe semiuun alîm” vaîd-i ekîdinin fehvâsı şeddine mazhar olalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimât kılalar...

After the procedure of assignment which was approved and entered into the *icmal* book by the *kadı* (...*defter-i icmâlde mahallî tevki'i kalemiyle tashîh ve suret-i icmâl verilmekle...*), Feyzullah Efendi endowed Mu'athamiyya Village to Atik Emevi Mosque in Damascus and to the *medrese* and mosque that Feyzullah Efendi had built from his own property in Erzurum, today known as Kurşunlu or Fevziye Mosque and *Medrese* (APP. 1-2; VGMA, 571: 104/55). Barkan (1980: 257) emphasizes some points about the *vakf* villages in such status. In the case of *vakf* villages endowed in this way, they had to be treated as *vakf*, so there was no possibility of great change in time. *Vakf* villages established by the means of assignment were administered freely with all privileges and exemptions.

2.2.2.2. Temlikname dated 1106 / 1695

In another *temlikname* belonging to Feyzullah Efendi dated 1106 / 1695, it is mentioned that “Gönelü Saltpan” registered as saltpans, water and threshing fields of 27016 *akçes* mukataa value in Görünüm *Nahiye* (which had been used as *ocaklık* (lands whose revenues assigned to fort guards and shipyard expenses)

for about two hundred years until 1695) in the Kızıuçan Sanjak of Erzurum Province were sold to Feyzullah Efendi by the approval of *kadı*, and assigned to Feyzullah Efendi as an absolute property “if he wishes he can sell, if he wishes he can donate and if he wishes he can endow”. This part is stated in the *temlikname* as follows (APP. 11-12; 571: 109/55/B):

... binaen alâ zâlik düstûr-i mükerrerrem müş'ir-i mufahham nizamü'l-âlem sabıkan Erzenurum Valisi olan Vezirim Ali Paşa edamallahü taalâ iclâlehu ordu-yı hümâyûnuma mektub gönderüb Eyalet-i Erzenurum'da vâki' Kızıuçan Sancağına ber-vech-i ocaklık mutasarrıf olan Ali dame izzehunun aba ve ecdâdı ve düvel-i sâlîfe ve selâtin-i maziye zamanından beru livâ-yı mezbûre cem'-i kurâ ve mezari' ve memalih ve merayi' ile mülkiyet ve ocaklık tariki üzere mutasarrıf olub ba'd ol diyarlar Devlet-i Aliyye-i Osmaniye ve Saltanat-ı Seniyye-i Hâkâniyye tarafından zabt oldukda ecdâd-ı izâmın enarallahü tealâ berahinehüm zaman-ı saadet iktirânlarından dahi berevât-ı hümâyûn inâyet ve ihsân olunmakla iki yüz seneden bu ana gelince ocaklıkları olan Kızıuçan Sancağı Havâssında livâ-yı mezbûrede Görünüm Nahiyesinde yirmi yedi bin on altı akça yazı ile Mukataa-yı Memlâha Göneler deyu mukayyet olan memlâhasını abdan ve harman yerleri ve cem'-i tevâbi' ile râfi'-i tevkî'-i ref'-i ferhunde fâl-i şehriyârı ve nakîl-i berliğ-i belîğ mevhibet tâcîdâr-ı âlemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn afdalü'l-fudâlâi'l-müteferri'in yünbuu'l-fazlı ve'l-yakîn keşşâfî'l-müşkilâti'd-diniyye hallâlü'l-mu'delâti'l-yakînniyye miiftâh-i künûzi'l-hakâyık misbâh-i rumûzi'd-dekâyık el-mahfûfu bî sunûfi avâtıfî'l-melîki'l-a'lâ Şeyhülislam ve hâce-i fezâil-i irtisâmım olan Mevlâna es-Seyyid Feyzullah edamallahü taalâ fezailühuya iki bin beş yüz guraşa bey' ve teslîm ve Mevlâna-yı müşârün-ileyh dahi tesellüm etmeleriyle defter-i icmâlde memlâha-yı mezbûre mahalli tevki'i kalemiyle tashîh olunub mülknâme-i hümâyûnum verilmek babında inayet ricasına arz ve vech-i meşrûh üzere tarafından icâb ve kabulü hâvi bey' u bat'-ı kat'i ile bey'ine Kızıuçan Kadısı hüccet-i şer'iyye ve arz verdiğiinden maada livâ-yı mezbûr beyi olan mumâ-ileyh Alî dame izzühü kendisi dahi minvâl-i muharrer üzere bey' ve teslîmini arz edüb ve ber-vech-i ocaklık Kızıuçan Sancağına eben an ced mutasarrıf olan Ali dame izzühü memlâha-yı mezbûreyi ebdan ve harman yerleri ve cem'-i tevâbi' ile iki bin beş yüz guraşa bey' ve teslîm ve müşârün-ileyh dahi tesellüm edüb ve zikrolunan memlâha ve tevabi' yerleri mumâ-ileyhin kadîmden eben an ceddin mutasarrıf olduğu livâ-yı mezbûr emlâkından olmağla vech-i meşruh üzere mahalli tashîh

olunmak ricasına bi'l-fül baş defterdarım olan iftîhârü'l-ümera ve ekâbir Ahmet dame ulûvvehu dahi i'lâm etmekle defter-i icmâlde memlâha-i merkûmenin mahalli Mevlâna-yı müşârün-ileyh mülkiyet üzere tevki-i kalemiyle tashîh olunub sûret-i icmâl verilmek mucibince işbu mülknâme-i hümâyûnu atûfet meşhûnu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm memlâha-yi merkûme abdan ve harman yerleri ve cem'-i tevâbi' ile Mevlâna-yı müşârün-ileyhin mülk-i mahzi olub envâ'-ı vücûh-ı mülkiyet üzere keyfe ma yeşea ve yehtar mutasarrıf olub isterler ise satalar dilerler ise bağışlyalar murad ederlerse vakfeyleyeler...

After this part, Sultan emphasizes that everybody must obey the provisions of *temlikname* and threats, with punishment verses and curses, those who disrupt and cancel the conditions of absolute ownership with the following phrase in the *temlikname*:

...ol bâbda a'kab ve ensâb-ı saltanat medâr ve vüzerâ-yı alî miktar ve ümera-yı zevi'l-iktidar ve defterdârân-ı envâl ve mübâşirîn ve ümmâldan bir fert dahl ve taarruz etmeye ve bir vechile tağyîr ve tebdîl ve tahrîf ve tahvîl eylemiyeler her kim tebdîl ve tağyîrine sâi' olursa "femen beddelehu ba'de ma semiahu feinnema ismuhu alellezine yübeddilûnehü innallahe semiun alîm" vâid-i ekîdinin fehvâ-yı şedîdine mazhar ola şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimat kılalar...

After this procedure of assignment which was approved and entered into the *icmal* book by the *kadı* (...*defter-i icmâlde memlâha-i merkûmenin mahalli Mevlâna-yı müşârün-ileyh mülkiyet üzere tevki-i kalemiyle tashîh olunub sûret-i icmâl verilmekle mucibince...*), Feyzullah Efendi endowed "Gönelü Saltpan" to Atik Emevi Mosque in Damascus Province and to the *Medrese* he had built in Erzurum Province (APP. 1-2; VGMA, 571: 104/55).

2.2.2.3. *Temlikname* dated 1108 / 1697

In another *temlikname* belonging to Feyzullah Efendi dated 1108 / 1697 M. (APP. 13-14; VGMA, 571: 111/56-A), it is stated that K m r Village of 40000 *ak e* mukataa value, Timusi Village of 15000 *ak e* mukataa value in Kemah *Nahiye*, Sim Village which had been administrated as *mâlikane*¹⁶ and having 37000 *ak e* mukataa value in A ağıl *Nahiye* were granted and assigned to Feyzullah Efendi and registered in the *icmal* books (... *M r-i M r n-ı Erzenirrum Hav ssı'ndan Kem h Nahiyesi'nde senev  altmış beş bin ak e yazar Mukataa-i Memlâha-K m r tabi-i Kemah Nahiyesi'nde kırk bin akçe yazar Karye-i Kömür ve yine Kemah Nahiyesi'nde on beş bin akçe yazar Mukataa-i Memlâha-i Karye-i Timusi (Demusi) ve A ağail Nahiyesi'nde otuz yedi bin akçe yazar Karye-i Sim m ş r n-ileyh Hatt-ı Hümâyûn-ı şevket-makrûn ile hibe ve temlik olmak için Havâss-ı H m y numdan olmak üzere mahalleri tevkî'i kalemiyle tashîh olunub s ret-i icmâl verilmekle mucibince işbu mülkname-i hümâyûn-ı mevhibet-makrûn ve bu menşûr-ı behçet n ş r-ı at fet-meşhûnu verdim ...). These lands are assigned to Feyzullah Efendi as an absolute property by the Sultan with the rights of “if he wishes he can donate and if he wishes he can endow” (...*neslen ba'de neslin ve fer'an ba'de aslin il  “en yerisallah 'l-arde ve men aleyha ve hüve hayr 'l-v risin” envâ-ı vücûh-ı mülkiyet üzere mutasarrıf olalar dilerlerse satalar isterlerse bağışlayalar murad ederlerse vakfeyleyeler ...*). Moreover, in this part, we understand that Feyzullah Efendi had previously the usufruct right of the Büyükbörgiç*

¹⁶ See APP. 19-20 (BOA, VGMA, EV.BKB - 00059.00096) for the document revealing that Sim Village had been operated as *malikâne*, before it was assigned to Feyzullah Efendi.

(Büyükyörgiç?) Village with 16711 *akçe* mukataa value and Şahsula Village with 15086 *akçe* mukataa value in Mihaliç *Nahiye*. However, these villages were distrained by the state (*taraf-ı mirî*) and in return; the aforementioned villages were granted to him for generations (... *binaen âlâ zâlik Havâss-ı Hümâyûnumdan Mihaliç Nahiyesi'nde on altı bin yedi yüz on bir akça yazusu olan Büyükbörgiç (Büyükyörgiç?) ve on beş bin seksen altı akça yazusu olan Şahsula nam karyeler aşiyân saz-ı rahmet-i Rahman vâlid-i macidim Sultan Mehmet Han aleyhirrahmetü ve'l-gufrân hazretlerinin zaman-ı saadet iktirânlarında Hatt-ı Hümâyûn-ı saadet-makrûn ile Mevlâna-yı müşârûin-ileyh hayatta oldukça mutasarrıf olmak üzere ber-vech-i te'bîd tevcîh ve berât-ı alişân ile üzerlerinde olub lâkin semtlerine münâsib olmamağla zikrolunan karyeler taraf-ı mirîden zabtolunmak üzere mukabelesinde ...).*

With the following phrase in the *temlikname*;

... ve buyurdum ki zikrolunan mukataa ve karyeler kadimden zabtoluna gelen hudûd ve sınuru ve müteallikât ve müteferriâtı ve hudûdu dâhilinde olan arazi ve mezâri' ve merâti' ve merâfi' ve cibâl ve tilâl ve âbâr ve enhâr ve resm-i otlak ve yaylâk ve kışlak ve bahçe ve bağ ve resm-i çift ve bennâk ve mücerret ve âdet-i ağnam ve ağıl ve resm-i küvâre ve resm-i arus ve resm-i kiyah ve resm-i duhan ez-haric ve müjde-i abd-i abık ve yuva ve mal-ı gayib ve mal-ı mefkûd ve beytü'l-mâl-ı âmme ve hassa ve bi'l-cümle amme-i hukuk-ı şer'iyye ve kâffe-i rüsûm-ı örfiyesiyle bi-cümleti't-tevâbi ve'l-levâhık ve kâffeti'l-menâfi ve'l-merâfik mefrûzu'l-kalem ve maktu'ü'l-kadem min külli'l-vücûh serbest olub min ba'd cürm ü ciyanet ve bad-ı havâsına ve yuva ve kaçkun ve kul ve cariye müjdegânesine ve sâir müteveccihât ve müterettibât ve müstemilât ve müteferriâtına mîr-i mîrân ve mîr-livâ ve mütesellimler ve voyvadalar taraflarından ve adamlarından bir ferd müdahale etmemek üzere...

it is stated that all the rights and taxes are assigned to Feyzullah Efendi.

These taxes include land, arable lands, pastures and other lands of benefit, mountains, hills, rivers, *yaylak* (summer pasture) and *kışlak* (winter quarter) taxes, and cultivation, pen, wedding, mills, tobacco, slave, any kind of goods and all types of taxes within the fields whose limits are stated. As mentioned above, with expression of “*bi’l-cümle amme-i hukuk-ı şer’iyye ve kâffe-i rüsûm-ı örfiyesiyle bi-cümleti’t-tevâbi ve’l-levâhık ve kâffeti’l-menâfi ve’l-merâfik mefrûzu’l-kalem ve maktu’ü’l-kadem min külli’l-vücûh serbest olub*”, the points such as immunity against official supervision, that the land was assigned “on the principle of total liberty”, that the records of this land was extracted from “books kept by *divan* registries”, that local authorities or any other person was prohibited to “step on” this land are emphasized (Genç, 2000: 106).

After this part, the Sultan emphasizes that everybody must obey the provisions of *temlikname* and threatens those who disrupt and cancel the conditions of absolute ownership with punishment verses and curses with the following phrase:

... *evlâd-ı emcâd-ı âli-nejâd ve a’kâb-ı ensâb-ı saltanat-nihâdımdan ve vüzerâ-yı âli-miktar ve ümera-yı zevi’l-iktidar ve defterdârân-ı emvâl ve mübaşirin ve ümmâl muhassılan efrâd-ı ferideden bir ferd dahl u taarruz kılmayalar ve tağyîr ve tebdîl ve tahrîf ve tahvîline tasaddi eylemeyeler Her kim tebdîl ve tağyîr ederse “femen beddelehu ba’de ma semiahu fe-innema ismuhu alellezine yübeddilûnehu innallaha semiun alîm” vâid-i ekîdinin fehvâ-yı şerîfine mazhar ola şöyle bileler alâmet-i şerîfe i’timâd kılalar ...*

Akgündüz (1996: 551-52-53) and Ömer Hilmi Efendi (1977: 39-40, Mesele 127-128-129-130-131-132-133-134-135-136), classify *temlik* holdings in two categories as *sahih* (true) and *gayri sahih* (false). In the times of

financial burden, the land may be sold and assigned with its real value. Or, in the case of financial welfare, the land may be sold or assigned with its double value. In exception of these two cases, the state-owned lands whose *rakabe* and usufruct belong to the treasury may be assigned with its real value when the expences are over revenues. The *temliks* made under this circumstance are *sahih*. On the other hand, the *temliks* not having this circumstance and those made by only *temlikname* are not *sahih* and when they are converted to *vakf*, they do not illustrate the features of the *vakf-ı sahih*. In the early periods of the Ottoman State, some villages taken from Christians were assigned to some Muslim soldiers and religious leaders such as Gazi Evrenos Bey, Mihal Bey Lala Şahin Paşa, Timurtaş who had successes in the conquests. The thing that was assigned is not the *rakabe* of land, but the legal and customary revenues used by the title deed such as *timar* and *zeamet*. In this case, the customary taxes are collected by the *vakf* instead of *timar* holders. When it is empty, a fixed amount called *muaccele* is taken and the revenues are spent for the endowed services. In other words, such kinds of *vakfs* are not *sahih* and the *rakabe* of land belongs to the state. In later times, the assignment of lands with *temlikname* became a common practice and the lands belonging to most of *has* and *zeamets* were assigned to the viziers and emirs. Later, they endowed these lands. Yet, it was legal to convert or fully cancel such allocations and there was no need to meet the requirements of its stipulations. (Ömer Hilmi Efendi, 1977: 41, Mesele 138; Öztürk, 1983: 92).

According to Akgündüz and Ömer Hilmi Efendi's determinations, the *temlikname* belonging to Feyzullah Efendi dated 1106 / 1695 shall be evaluated

as *sahih*. As mentioned above, “Gönelü Saltpans” registered as saltpans, water and threshing fields of 27016 *akçe* mukataa value in Görünüm *Nahiye* of Kızıçan Sanjak in Erzurum Province were sold to Feyzullah Efendi by the *kadı* of the district, and assigned to Feyzullah Efendi as an absolute property by the Sultan with the *temlikname* dated 1106 / 1695 (APP. 11-12; VGMA, 571: 109/55/B). After this assignment that was carried out through selling, Feyzullah Efendi endowed Gönelü Saltpan to Atik Emevi Mosque in Damascus Province, to the *medrese* and mosque that Feyzullah Efendi had built from his own property in Erzurum, today known as Kurşunlu or Fevziye Mosque and *Medrese* (APP. 1-2; VGMA, 571: 104/55). Thus, this *vakf* which was founded as a result of *temlikname-i sahih* is *sahih* as well. Moreover, according to a research conducted by Erin (2003),¹⁷ the Gönelü Saltpan had the highest *mukataa* value among the saltpans in Erzurum.

¹⁷ In the context of the history of consumer goods in the Ottoman historiography, Erin (2003), who evaluates the reorganization of Erzurum saltworks in the 18th century, includes a table figuring the *mukataas* and saltworks of Erzurum at the end of the 17th century:

The Mukataas of Erzurum Province

Kitabet-i Mizan-ı Harir-i Erzurum	6.000 akçe
Mukataa-i Gümrük-i Ahıska	600kr
Mukataa-i Memlaha-i Kağızman	110.000 akçe
Mukataa-i Tahmis-i Kahve ve Sabunhane	260 kr
Mukataa-i Kaza ve Mezari-i Havass-ı Hümayun der Liva-i Pasin ve Mecengert	30.420 akçe
Mukataa-i Memlaha-i der Nahiye-i Kemah	600 kr
Mukataa-i Kura ve Mezari-i Kars	1.000 akçe
Bedel-i Gilmanan-ı Kaza-i Erzurum	73.200 akçe
Mukataa-i Bozahane-i Oltu	21 kr
Mukataa-i Kirişhane-i Erzurum	3.000 akçe
Mukataa-i Maden-i Nuhas	150 kr
Hasha-i Kemah ve Tevabiiha	122.222 akçe
Mukataa-i Madencibaşılık-ı Gümüşhane	6.000 akçe
Mukataa-i Veznedarlık-i Maden-i Gümüşhane	30 kr

Erzurum Saltworks

Memlaha-i Cedid der-Mabeyn-i Samakona	1705 year	1730 year
der-Liva-i Mamervan	20 kr	-

On the other hand, it is mentioned that Mu'athamiyya Village from *mirî* land were assigned not through sale, but through donation by the Sultan to Feyzullah Efendi in the *temliknames* dated 1107 / 1696. Thus, this *temlikname* is *gayr-i sahih* and Mu'athamiyya Village which was endowed to Atik Emeviye Mosque in Damascus, to the *Medrese* and mosque that Feyzullah Efendi had built from his own property in Erzurum is as *gayr-i sahih vakf*. Similarly, the *temlikname* dated 1108 / 1697 in which K m r Saltpans and Timusi Saltpans attached to Kemah *Nahiye* in Erzurum Province together with Sim Village attached to AŞağı İl *Nahiye* and K m r Village attached to Kemah *Nahiye* were granted and assigned to Feyzullah Efendi is *gayr-i sahih* since it was obtained by the grant of Sultan, not through buying the *mirî* land belonging to the treasury. And these lands endowed to the *medreses* in Mecca, Damascus and Erzurum, Holy Mosque in Medina, Mescid-i Aqsa in Jerusalem are *gayr-i sahih vakf* (APP. 3-4; VGMA, 571: 110/56; APP. 19-20; BOA, VGMA, EV.BKB - 00059.00096). Thus, in the mentioned *temliknames* dated 1107 / 1696 and 1108 / 1697, it is stated that all the available rights and taxes would belong to Feyzullah Efendi and no state officer shall be allowed to intervene in all present

Memlaha-i Cedid der-kurb u Karye-i Lalhesrek der Liva-i Mazgirt	25 kr	25 kr
Memlaha der-kurb u Karye-i AĞacur tabi-i Liva-i Mamervan	20 kr	40 kr
Memlaha-i Taksut der-nefs-i Karye-i (...)	20 kr	25 kr
Memlaha-i Maden-i Nuhas ve Timur der-Nahiye-i der-Liva-i Livane	30 kr	20 kr
Memlaha-i Kağızman	750 kr	2.500 kr
Memlaha-i Gönelü tabii Kız-uğan	416.5 kr	416.5 kr
Memlaha-i (...)	83 kr	
Memlaha-i Y�k tabi-i Seramin	150 kr	150 kr
Memlaha-i �lkerkaya tabi-i Micingird	40 kr	40 kr
Memlaha-i G�mderesi tabi-i Kiğı	20 kr	20 kr
Memlaha-i K�m�r tabi-i Kemah	-	173.000 akĐe
Memlaha-i Sim ve K�m�r Memlahasından ihraÇ	-	37.000 akĐe
Memlaha-i Tortum		60.000 akĐe

or future rights and taxes to allow him use it as long as he lives except *kadı́s*. As Akgündüz and Ömer Hilmi Efendi state, the thing that was assigned is not the *rakabe* of land, but the legal and customary revenues. In this case, the customary taxes are collected by the *vakf* and when it is empty, a fixed amount called *muaccele* is taken and the revenues are spent for the endowed services. And, conversation or cancellation of iation such allocations and the requirements in their *vakfiyes* is possible.

Concerning the rights and exemptions provided with the *temliknames* expressed as *bi'l-cümle âmmе-i hukuk ve şer'iyye ve kâffe-i rusûm-i örfiyyesiyle bi-cümletihi't-tevâbi ve'l-levâhik ve kâffetihî'l-menâfi'i ve'l-merafik mefrûzu'l-kalem maktu'u'l-kadem min külli'l-vucûh serbest olub*, Barkan (1980: 253-254) emphasizes the differences between *temlik* holders and *malikâne-divânî* holders. While *temlik* holders acted in complete independence both financially and administratively within their possessions, *malikâne-divânî* holders had no administrative or disciplinary authorization. The administration of the land belonged to the fiefs and other officers collecting the *divani* shares on the same land. Indeed, anything which was a *vakf* or a property in "*malikane-divani*" system was only the right of bare ownership of the land, not any sort of taxes collected from the land or the peasants habiting on the land. Therefore; the owners of *vakfs* or properties were granted with the authorization to demand only a land rent from the peasants; who cultivate the land under their possessions. This land rent, so-called *malikâne* share, had been recognized as one-fifth, one-seventh or one-tenth of the harvest. Apart from that, all the rights and levies that the land and the peasants inhabiting on the land were obliged to

pay to the fiefs or agents representing the state, under the name of *divani* shares. Among these rights, together with the land tribute that can naturally varied with respect to customs and traditions, and the yielding capability of the soil and may increase from one-tenth to half, all the legal and customary taxes such as; "*çift*", "*bennak*", "*gerdek*", deed and cattle tax levies were also available.

In the case of not complying with the rules, the state would have protected and respected the absolute sovereignty over the land. For instance, the *temlik* holder would have lost the right of property in case of not cultivating the land for three consecutive years and Sultan may have given the land to another person. As İnalçık (2000: 168) states, the objective of *temlik* and the condition legalizing the ownership of *mülk* was the opening of land to farming and the starting of cultivation. In other words, the interest of the state and the Islamic community should have finally remained superior to the ownership of land with *temlikname*.

Thus, the main objective of the state through assignments of land was to create new sources of income by opening the abandoned or arid lands to farming and the starting of cultivation. On the other hand, one of the reasons for opening arid lands to farming was the wish to be charitable by founding a *vakf*. Yet, the main motivation of *temlik* holders was to create permanent sources of income to their family and descendants by opening arid lands to farming and founding family *vakfs* (İnalçık, 2000: 168).

2.2.2.4. *Sınırnames* dated 1107 / 1696 and 1108 / 1698

The boundaries of land would have been drawn in the *temlikname*. Yet, in some cases, the proprietor having the *temlikname* would have sent a request to the central government to make sure the boundaries of the land. Upon this request, the owner of *temlikname* would have taken a document called *sınırname* or *hudutname* describing the borders drawn by the *kadı* and issued by the central government. This document would have been drawn as a result of the reports prepared by the *kadı* and through placing signs by the commission including the dignitaries of the region (Barkan, 1980: 266).

In the *sınırname* dated 1107 / 1696 (APPP. 15-16; VGMA, 571: 113/56/C) Abdullah's son Ahmed Ağa was appointed as deputy by Feyzullah Efendi communicated to Governor and Provincial Treasurer of Damascus the *ferman* dated 1107 / 1696 which ordered the determination of borders of Mu'athamiyya Village of Damascus assigned to Feyzullah Efendi by the Sultan (... *Mevlâna es-Seyyid Feyzullah Efendi hazretleri taraf-ı bahirü'ş-şereflerinden husûs-ı âti'z-zikre olub fahrü'l-akrân sabıkan Şam-ı Şerîf Alay Beyi Ahmet Ağa ibni Abdüsselâm el-virâni ve Mürteza Ağa ibni Abdülmenaf şahadetleriyle mahzar-ı hasm-ı câhid-i şer'ide vekâleti sabite olan fahrül-akrân Ahmet Ağa ibni Abdullah meclis-i şer'-i hafîr-i lâzimü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm edüb Şam-ı Şerîf muzafatundan (Habbetü'l-âl) Cebbetü's-Sal (cebetü'l-al?) Nahiyesinde vâki' Mu'athamiyya nam karye Şevketlü Azametlü pâdişâh-ı İslâm ebbedehullahu Te'âla ilâ yevmi'l-kıyâm hazretleri taraf-ı âlilerinden müvekkel-i mumâ-ileyh hazretlerine temlik olunub karye-i mezkûrenin kadîm-i*

sınırı hudûdu taraf-ı şer'iden üzerine varılıb tahdîd ve temyîz olunmak bâbında vârid ve sâdir olan fermân-ı cihan muta' mucibince üzerine varılıb keşf ve tahrîr ve temyiz muradıdır deyu takrîr-i meşrûhunu nâtik bin yüz yedi Recebû'l-müreccebin evahiri tarihiyle müverrah Şam-ı Şerîf Valisine ve bu fakire ve defterdârına hitaben fermân-ı âli ibraz eyledikte ...). Following that, Osman Paşa, the Guard of Damascus, Kadı of Damascus, Provincial Treasurer Mustafa Şehdi and a commission of witnesses named at the end of the document went to Mu'athamiyya Village, and viewed and determined the borders (... halen Muhafız-ı Şam Vezir-i Mükerrerem Osman Paşa Hazretleri ve bu fakir ve Şam-ı Şerîf defterdârı Mustafa Şehdi ve sair bî gazez Müslimîn ile maru'z-zikr karye-i Mu'athamiyya'ya varılıb zeyl-i kitabda muharrerü'l-esâmi Müslimîn huzurlarında akd-i meclis-i şer'î şerîf olunub vârid olan fermân-ı âli cümle beyinlerinde feth ve kıraat olundukta ...). According to the determinations and testimonies of these persons, the borders of Mu'athamiyya Village were certified with a court decision in 1107/1696. (...Mu'athamiyya ve Kadife'nin sınır-ı hudutlarını işbu müşahade olunan vadi-i Şudûb mesil-i fazil [fasıl?]ve kati' olub cânib-i şarkîsi arazi-i Mu'athamiyya ve taraf-ı garbîsi arazi-i Kadifedir ve cânib-i şimâlisinde vâki' munazeun fiha olan arazi-i mahdûde-i mezkûre Mu'athamiyya'nın hudûdunda dâhil ve Mu'athamiyya'nın arazisinden olub ve Kadife ile Mu'athamiyya beyninde olan nehr-i cariden nısfıyet üzere hakk-ı şurbu olduğuna şahitler şahadet dahi ederiz deyu her biri balâda tafsîl olunduğu üzere fermân-ı şerîfde musarrah ve mastûr olan hudûda mutabaka eda-i şahadet-i şer'iyye eylediklerinde gibbe't-ta'dil ve't-tezkîye şahadetleri makhûle olmağın arazi-i mezkûreden müteveli-i merkûm Mehmet Ağa'nın kasr-

ı yedine tenbih olunub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fî selh-i şehr-i Ramazani'l-Mübarek lîi-seneti seb'a ve miete ve elf...).

In another *sınırname* dated 1108 / 1697 (APP. 17-18; VGMA, 571: 114/56/D), a *ferman* was addressed to Abdalbaki Paşa, the Governor of Erzurum which ordered the determination of borders of Timusi Village in Kemah Nahiye with a *mukaata* value of 65000 *akçe*, Sim Village in Asağıl Nahiye with a *mukataa* value of 37000 *akçe* and Gönellü Saltpan in Kızıçan Sancak which were assigned to Feyzullah Efendi. Therefore, Abdalbaki Efendi ibni Abdusselam Efendi, who was appointed as *naib*, formed a commission composed of Mehmed Ağa ibni Abdulkirim whom he himself appointed and those experts and reliable personalities in the region whose names are given at the end of the document (... *Husûs-ı ati'l-beyânın mahallinde keşf ve tahrîri için bu fakire Erzurum Valisi Vezir-i Ruşen-zamir Devletlü Abdalbaki Paşa Hazretlerine hitâben ferman-ı celilü'l-kadr vârid olmağın mazmûn-ı saadet-makrûnunda seyidü'l-ulemai'l-a'lâm ve senedü'l-fuzelâi'l-kirâm hâiz-i rütbe-i numânî faiz-i teyidât-ı rabbânî a'lemi'l-ulemai'l-mütebahhirîn afdâlu fudelâi'l-müteverriîn yenbuu'l-fazlı ve'l-yakîn Şeyhülislam ve Hace-i Fezâil-i İrtisâm olan Mevlâna es-Seyyid Feyzullah edamallahu Teâla fezailehu hayır-hâhân-ı Devlet-i Aliyyemin evfâk-ı akdemi ve hümat-ı beydât-ı İslam olan fuhûl-ı ulemai'l-kirâmın afdal ve a'lemi olduklarından gayrî zimmet-i vâlâ nihmet-i mülûkânemden hakk-ı üstâdiyetleri sabit olmağla her vechle İn'amât-ı Aliyye-i Şahanem ile muvakkar ve mer'i olmaları lazım olmağla Mir-i Mirân-ı Erzurum ve havâssından Kemah Nahiyesinde 65000 *akçe* yazar *mukataa-ı memlaha-i Karye-i Timusi ve Aşağı İl Nahiyesinde 37000 *akçe* yazar Karye-i Sim Hatt-ı**

Hümâyûn-ı Şevket-Makrûnum ile müşârün-ileyhe temlik olunub lakin memlaha-i mezbûre ve karye-i mezkûrenin Defterhane-i Amiremde sınırnâmesi mahfûz olmadığından gayri bundan akdem yine Eyâlet-i Erzurum'da vâki' Kızıçan Sancağı Havâssından Görenik Nahiyesinde 27016 akçe yazusu olub abadan ve harman yerleri ve cem'-i tevâbi ve levâhiklerine müşârün-ileyh Hatt-ı Hümâyûn Saadet-Makrûnum ile temlik ve ihsânım olan Mukataa-ı Memlaha-i Günelun'un dahi hudûd ve sınırları tahdîd ve hüccet-i şer'iyye oluna deyu buyrulmağın ...iimtisâlen li'l-emri'l-âli cânib-i şer'-i mutahharada Mevlâna Abdalbaki Efendi ibni Abdüsselam Efendi naib nasb ve ta'yin olunub ol dahi Vezir-i müşârün-ileyh Hazretlerinin taraf-ı bahrû's-şereflerinden ta'yin buyurulan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa ibni Abdulkerim ve zeyl-i sâhifede mastûru'l-esâmi olub husûs-ı mezkûreye vukûfu tam olan Müslimîn ve mü'temîn ile ...). In line with testimonies and determinations of the appointed persons, borders of Timusi and Sim villages as well as Gönelü Saltworks were determined.

2.3. *Vakfs* belonging to Şeyhülislam Feyzullah Efendi

2.3.1. What is *Vakf*?

Vakf, an Arabic word having literal meaning as stopping, withholding from move, keeping motionless is the name of a social and economic institution which left deep marks in the Islamic societies and the Ottoman Empire in the period beginning from the mid 8th century until late 19th century (Cin, 1985: 1). As a legal term, *vakf* means withholding a property from being sold or purchased forever and in general, it means allocating the benefit of a property (essentially an estate) to a charity service with the intention of maintaining it (itself or its revenue) forever and transferring the title of this property to a private ownership category and keeping it there (Er, 2012: 6-7). The person who founds a *vakf* by allocating his/her property to the benefit of public forever is named as *waqif*, any kind of property allocated for that purpose is named as *mevkuf*, and the charter which is generally drafted by the waqif and registered by the court is called *vakfiye* covering the statements of the founder's purposes, the conditions about the administration of *vakf*, services which were to be performed, endowed properties and revenue sources (Orbay, 2001: 11).

All *vakfiyes* included provisions about two persons appointed to guarantee fulfilment of the *vakf* forever: An administrator called *mütevelli* whose post was called *tevliyet*, and a supervisor called *nazır* whose post was called *nezaret*. Moreover, if the *vakf* had charitable objects, other posts such as *hatib* (preacher), *imam* (leader of prayer), *müezzin*, *muarrif* (*müezzin* or dervish

telling the names of benefactors in the mosques and tekkes), *hafız*, *kayyım* (*trustee*), *bevvab* (gatekeeper), *ferrash* and *muallim* (teacher) were included in *vakfiyes*.

According to Ömer Hilmi Efendi (1977: 13; Mesele: 2), the Ottoman definition of *vakf* is “preventing to give and take something so that it belongs to God in a way to provide its benefit to the slaves of God”. This definition eventually emphasizes the immunity of one’s property providing that it is a possession of God and would provide charity to the people.

The first legal definitions of *vakf* vary among different sects and even among fiqh (Islamic law) scholars (Yediyıldız, 1986: 153-54).¹⁸ According to Abu Hanifa, *vakf* is the contract of one’s allocating the incomes of one of his real estate by means of lending to the poor or to the religious and social needs of Islamic community. Since the title of these estate remains with the founder of *vakf*, he is entitled to cease the contract and to use his estate in any way he likes. This right passes down to the heirs after the death of that person. According to Abu Hanifa’s students Abu Yusuf and Imam Muhammed Shaibani, *vakf* is a canonical procedure which allows the title of an estate whose incomes was consigned to the waqıf in order to be transferred to the ownership of Allah. However, according to Abu Yusuf, it is fulfilled by uttering the word “I have endowed” and the estate does no more belong to the endower. On the other

¹⁸ See Akgündüz (1996: 64-69), Bames (1986: 5-21), Köprülü (2005: 299-314), Öztürk (1983: 27-75); Yediyıldız (1986: 2003?) for a detailed information on the origins of *vakf* and first legal definitions.

hand, according to Imam Muhammed Shaibani, for a *vakf* to be fulfilled, it needs to be delivered to the müteveli.

There were numerous objects of the *vakfs* in the Ottoman Empire. Religious institutions such as mosques and *tekkes*, educational institutions such as *medreses*, *mektebs darü'l-hadith*, *darü'l-tıp*, *darü'l-tefsir*, *darü'l-kûra*, *darü'l-huffaz*, *mesnevihanlık*, *külliyes*, *muallimhanes* and libraries, public works such as roads, pavements, bridges, aqueducts, water-conduits and lighthouses, charitable institutions such as *darüşşifas*, hospitals, hostels, and houses for widows, kitchens and laundries were provided by *vakfs* (Gibb and Bowen, 1965: 167; Er, 2012: 13-28). These types of endowments were called *vakfs hayriyya*. These are the *vakfs* which were founded to carry out charitable purposes and to be closer to God directly. These *vakfs* were allocated to the charitable purposes and works of art directly and without any restrictions (Yediyıldız, 1982: 28). Even if there were poor descendants of the founder of *vakf* among the beneficiaries, this does not change the fact that it was a *vakf hayriyya* (Akgündüz, 1996: 270).

Another type was called *vakfs ehliye* (family *vakf*) meaning the endowments where the intention of charity is not clear. In *vakfs ehliye*, the beneficiaries of *vakf* were the descendants of founder, whether they were poor, or rich. The incomes of the endowed property were allocated to the children and descendants of the founder (Öztürk, 1983: 84). Even if the income of such kinds of *vakfs* was finally allocated to the religious or charitable purposes and works of art, it should have been firstly used for the family and descendants of

founder (Yediyıldız, 1982: 28). In *vakfs ehliye*, the fact that the poor could benefit from the services of *vakf* was depended on the condition that the founder's line extincts (Tuncay, 1984: 137). According to the Hanefi Islamic jurists, *vakfs ehliye* were permissible so long the ultimate beneficiary should be the poor after the extinction of the founder's line and they had no implication such as a resistance to the rules of Islamic inheritance system (Akgündüz, 1996: 272; Kermeli, 2010: 166). The Ottomans accepted this idea and preferred the sect which permitted the *vakfs ehliye*.

One of the the main criticism concerning the familial *vakfs* is the allocation of the property to some heirs through *vakf* by excluding other heirs from the conditions mentioned in the *vakfiye*. This reveals a different legacy system which does not overlap with the Islamic law (Akgündüz, 1996: 272).

Barkan (1940: 212-213; 1970: XXV) asserts that the purpose for the establishment of *vakfs ehliye* is the maintenance of the honor and presence of family by saving the integrity of property for generations. At this point, he reiterates the view that *vakfs ehliye* do not overlap with the Islamic inheritance system. This is because of the Islamic inheritance system brings about the property to be divided into hundreds of pieces within two or three generations. In this manner, it is aimed at the emergence of large land estates and noble classes prevailing in these lands would be prevented. In other words, Barkan defends the view that the owners of great wealth tried to establish a center of resistance against the central government which was likely to confiscate their properties and against the rules of Islamic inheritance system.

On the other hand, Köprülü (2005: 330) states that the rise in the number of *vakfs* that put the state treasury in difficult situations during the 15th and 16th centuries became thoroughly apparent in the 17th century and thus, the central government seriously began to consider the issue of *vakf*. According to Köprülü, although there were numerous charitable *vakfs*, *vakfs ehliye* respecting the personal and familial interests caused a considerable reduction in the state revenues. The assignments of lands, which had been previously allocated to the *timar* holders, to the palace figures and dignitaries to found *vakf* put the state financially in difficult situations.

The criticism concerning *vakfs ehliye* in Koçi Bey's pamphlet presented to Murat IV supports Köprülü and Barkan. Koçi Bey strictly criticizes such kind of *vakfs* by saying that the only acceptable *vakfs* should be founded for the sake of Muslim people. He states that in this way (Barnes, 1986: 62):

...And in former times the gazis (warriors) and beys and the beylerbeys (provincial governors) made gaza campaigns for the love of God, may his name be exalted, and the prosperous sublime state conquered a number of lands. And since a great number of warriors were in service to the state and religion, the exalted sultans gave in exchange for these services formal possession (*temlik*) some villages and lands from the countries they had conquered. And with the permission of the sultans they made religious and charitable institutions which were beneficial to the Muslim people; they constructed *camis*, *imarets* and *zaviyes* and they created *vakıf* for them. The religious authorities declared lawful the *vakıfs* of Gazi Evrenos Bey and Turhan Bey and Mihal Oğlu and other such gazis and beys who were champions of Islam fighting in the path of Allah. None are lawful or legitimate aside from these ...

Another criticism concerning *vakfs ehliye* is on the reasons of their foundations. Özdemir (2001: 21) asserts that such kinds of *vakfs* were founded in order to protect the properties from confiscation. According to this view, the Ottoman elites who could not thoroughly have the right of ownership during the classical period endowed their properties to protect their properties from confiscation. In parallel with this view, Öztürk (1995: 45) determines that the abolition of confiscation and assignments in the Tanzimat period led to the decrease in the number of *vakfs ehliye*. In this manner, Köprülü (2005: 327) asserts that *vakfs* were founded as a kind of insurance against the danger of confiscation for the sake of personal and familial interests, not for the religious and charitable concerns. For example, the purpose was to provide opportunity to enable the strong dynasties such as Köprülü and Feyzullah to protect their wealth and pass it to their heirs by squeezing money out of foundations over time. Moreover, the families that were not prominent as Köprülü and Feyzullah also established foundations in Istanbul and other regions of the empire in order to keep the hold of their assets since these foundations provided their holds to be exempted from taxation (Abou-el-Haj, 2000: 83-84).

Apart from their characteristics as being *vakfs hayriyya* and *vakfs ehliye*, two kinds of *vakfs* were recognized under the Ottoman law. The first one is the *vakf-ı sahih* meaning that the *vakfs* acquired legal entity whose founder endowed one of his/her property in accordance with legal principles (Yediyıldız, 1986:

155).¹⁹ Real ownership of such a *vakf* and its other entire disposition rights were exercised according to the rules set out by the endower.

In *vakf-ı sahih*, the aim of founding a *vakf* must be based on the general benefit of the public instead of providing opportunities to the founder of *vakf* or his/her family, and *vakf* estates must be administered by *icare-i vahide* (short term leasing) or similar procedures (Öztürk, 1983: 247).²⁰

On the other hand, *vakf-ı gayri sahih* means the assignment of the benefit of state-owned property as “müstehikk-i şer’i” as “ber-vech-i meşrûh” (Öztürk, 1995: 153). Öztürk (1995: 153) defines *müstehikk-i şer’i* as the right of scholars and warriors participating in jihad who had a right in treasury according to shariah and whose new needs were to be met from the state budget. On the other hand, *ber-vech-i meşrûh* is the procedures of shariah which were required to use on the *Emvâl-i Beytü’l-Mal* (Property of Treasury). For a *vakf-ı gayri sahih* to be valid, the *vakf* to be fulfilled must be suitable first of all to the

¹⁹ According to the Islamic law, in *vakf-ı sahih*, in order for a property to be endowed, it must be under the absolute ownership of a waqf. Within the 1858 Land Code, *mülk* land was classified in four parts (Öztürk, 1983: 88-89):

- a) The lands which were located in the towns and villages regardless of their amount and the lands which were located around these lands not exceeding half an acre and used for the purposes such as digging well, putting wood and drawing coach.
- b) The assigned lands with *temlik-i sahih* from *mirî* land.
- c) The lands subject to *öşr*, from which the state took a share in the rate of 1/10.
- d) The lands subject to *haraç*, which had been conquered from non-Muslims and left to them in return a tax given in kind.

²⁰ Vakfs with *icare-i vahide* are the ones which were let by their *mütevellîs* for a term as month or year with their current value, and whose generated revenues were spent on certain places named in their vakfnames (Ömer Hilmi Efendi, 1977: 17, Mesele 38). When the leasing term of such places expires, they are let to the same lessee or to other people. When the leasing term expires, the lessee is required to relinquish from the vakf by delivering it to the *mütevellîin* an empty state or renew the leasing with the permission of the *mütevelli*. In other words, the lessees are not entitled to use them lifelong and transfer them to their heirs in case of death (Öztürk, 1983: 105; Ömer Hilmi Efendi, 1977: 79, Mesele 270).

benefit of the public and it should be fulfilled by the members of *velâyet-i âimme* (statesman).

In *vakf-i gayri sahih*, while being of a *mirî* land in the beginning, it was then endowed to a charity by means of allotment. This type of *vakfs* occurred when the usufruct right of a state-owned property was assigned, by the head of state or a person commissioned by him, to a person or a purpose on the condition that the bare ownership of the property remained with the state.

In the Ottoman State, the property owners built income producing estates such as houses, shops commercial complexes through *vakfs* which had been initially administered with the procedure of *icare-i vahide* and they allocated the rents coming from these building to a charity. In the case of repair or destruction, the responsibility of re-building of these estates belonged to the *vakf*. However, as a result of large fires and similar conditions occurring in the big cities of Rumeli and Anatolia, income producing estates for the charitable purposes such as shops and houses were burnt down and demolished. These happenings caused great damage to the revenue sources of the *vakfs*, and many *vakfs* which did not have the means to re-prepare damaged ones adopted the method of long term leasing used *icare-i vahide* as a solution to the problem. Thus, beginning with the sultanate of Süleyman I, *icareteyn* became a widespread procedure. *İcareteyn* means *icare-i muaccele* and *icare-i müeccele* rent (Ömer Hilmi Efendi, 1977: 17, Mesele 37). *Vakfs* with *icareteyn* were the estates of *vakf* whose waiver and transfer rights were reserved and which were used in return for an annual rent called *icare-i müeccele* specified at the end of every

year in an amount much lower than the normal rent and for a fixed amount called *icare-i muaccele* which equaled or was close to the real value of *vakf* estate (Akgündüz, 1996: 447; Ömer Hilmi Efendi 1977: 56; Mesele 187; Yediyıldız, 2003: 136). The fixed amount called *icare-i muaccele* would have been transferred to *vakf* and the buildings which were constructed with this amount would have become the property of *vakf*.

Much of the destroyed immovable property whether it was in the form of arable lands, known as *müstegallat*, or roofed property that was in the form of shops or houses, known as *müsakkafat*, was put into use again by the means of *icareteyn* system. However, the *icareteyn* system paved the way towards the private ownership where it could be sold, mortgaged, bequeathed, or leased (Barnes, 1986: 54). According to Barnes (1986: 54), “much of the *icareteyn vakfs* transformed into privately owned property through the active collusion of the *kadis* and *mütevellis*; the former were bribed to lose or destroy *vakfs* records.”

On the other hand, another long term leasing method was *mukata'a* which was based on the leasing contracts in order to economize the land belonging to the state or *vakf*. When a person rented the *vakf* land with its current market value, he could construct a building or to plant tree on this land, as he gave the annual rent called *mukataa*, *bedel-i hukuk* or *icare-i zemin* (the rent of land) (Ömer Hilmi Efendi, 1977: 81; Mesele 39-276; Öztürk 1995: 256). In the *vakfs* with *mukataa*, while the land belonged to the *vakf*, the ownership of the buildings constructed later and planted trees belonged to the *mukataa* holder

in return for the fixed and annual rents (Öztürk, 1995: 257). These buildings and trees would have been transferred to the heirs of *mukataa* holder. He could also endow the buildings and trees to a service or charity (Öztürk, 1995: 257).²¹

2.3.2. Analysis of *Vakfiyes* belonging to Feyzullah Efendi

Feyzullah Efendi endowed estates both in his possession and as *musakkafats* which were granted to him, as well as over 1500 books. There are four *vakfiyes* for these *vakfs* registered in the archive of Culture Registration Department of Prime Ministry General Directorate of Foundations. Another copy of the *vakfiye* including the names of the books he endowed is available in Süleymaniye Library.

²¹ In the Republican era, the *vakfs* with *icareteyn* and *mukataa* have been tried to be wound up provided that the holders pay a price called *taviz bedeli* (concession price). Concession price shall mean a price paid for the abandonment of real estates with *icareteyn* and *mukataa* to free possession. The fundamental changes in the concept of property beginning with Tanzimat era and following the Republican era brought about the changes in the status *vakf* properties as well. In this period in which the control of central government increased in line with the devolepment of the private ownership (İslamoğlu, 2004: 24), the state tried to interfere the *vakfs* to a large extent. In the Republican era, the *vakfs* with *icareteyn* and *mukataa* have been tried to be wound up. Within the 2762 Foundation Law promulgated in 1935, some articles including that the *vakf* properties with *icareteyn* and *mukataa* shall pass to the holders or to the heirs if the holders die Article 26 of the same law states that the *vakf* properties shall be no longer rented with *icareteyn* or *mukataa* (Muzmul, 1995: 18). After the 2762 Foundation Law, 5737 Foundation Law has been promulgated in 2008 and Articles 18 and 19 have been left to arrangements concerning concession price. According to these articles, the immovable *vakf* properties having the notes of *icareteyn* and *mukataa* in the land registers shall be abandoned to free possession in return for a concession price at the rate of ten per cent of real estate tax value in the date of transaction (Foundation Law, 2008: 14)

2.3.2.1. Vakfiye dated 1107 / 1695

Feyzullah Efendi endowed Mu'athamiyya Village of Kalemun *Nahiye* attached to Damascus Province (assigned to him with *temlik-i gayr-i sahih*) and Gönellü Saltpans located in Görünük *Nahiye* attached to Kızıuçan Sancak in Erzurum Province (assigned to him with *temlik-i sahih*). According to its *vakfiye* (APP. 1-2; VGMA, 571: 104/55), the revenues of *vakf* shall be spent to pay the wages of personnel serving in Atik Emeviye Mosque in Damascus, in the *medrese* and mosque that Feyzullah Efendi had built from his own property in Erzurum, today known as Kurşunlu or Fevziye Mosque and *Medrese (...bi cemi'i tevabi'ihima ve levahikihima ve bi kâffeti mesalihima ve merafikihima kendilerinden kâffe-i tasarrufat ve amme-i teberruati sahiha ve nafize olduğu halde takarrüben ilâllahi'l-kerim vebtigâen li-merdati Rabbir-rahim vakf ve habsedüb mesarif-i vakfi ol veçh üzre tayin ve icra-yı vezayifde ol minvâl üzere muradların tebyin buyurdular ki ... dahi belde-i Dimeşkiş-Şam'da vaki' cami'i Atik-i Emevi'de ... dahil-i kal'a-i Erzenurrununda bina ve te'sis buyurdıkları medrese-i müessesede ... Erzenurrunun dahil-i surunda zaman-ı kadimde kenise olub ba'de mukteza-yı şer' üzere mabed-i müslimin ittihaz olunub cami'i cedit demekle ma'ruf olan cami harab olmağla vâkıf-ı muma-ileyh efadallahü sicale niamihi aleyh hazretleri kenduyi atyeb-i emvallariyle esasından tecdid ve bina ettikleri cami'i şerifde ...). The date of this *vakfiye* was not noted. Yet, the *temlikname* indicating that Mu'athamiyya Village was assigned to Feyzullah Efendi is dated 1107 / 1695²² and another one indicating that Gönellü Saltpans*

²² See APP. 9-10, the *temlikname* dated 1107/1696 for the assignment of Mu'athamiyya Village (VGMA, 571:108/55-5).

was assigned to him is dated 1106 / 1695²³. Therefore, it is considered that the date when Gönölü Saltpan and Mu'athamiyya Village were endowed is 1107 / 1695. The terms of charity on these *vakfiyes* are as follows:

1. To serve in Atik Emevi Mosque in Damascus, a *muhaddis* (person specialized in the field of hadith) and a *mülazım* who has completed his *medrese* training with 40 *akçe* daily wages; an assistant *müderris* with 8 *akçe* daily wages, a *karii'ş-şiiir* (poet-singer) with 3 *akçe* daily wages and a *musalli* (prayer) to accompany five-time prayers with 3 *akçe* daily wages shall be appointed. Nine students to attend classes shall be paid two *akçe* each for each day.
2. To serve in the *medrese* built by Feyzullah Efendi in Erzurum, a *müderris* with 60 *akçe* daily wages, and an assistant *müderris* with 10 *akçe* daily wages to give lectures to the students residing in the ten rooms within *medrese* shall be appointed. Each of these students shall be given 8 *akçe* for each day. A *şeyhü'l-kurra* with 30 *akçe* daily wages to serve in *darü'l kura* of the *medrese* (the part for reading Quran), two *halife-i mektebs* (assistant teacher) with 3 *akçe* daily wages who discuss the subjects with the students and repeat the topics which the students cannot comprehend when they read, and a doorkeeper with 2 *akçe* daily wages shall be appointed.
3. To serve in the mosque, a *hatib* with 5 *akçe* daily wages, two shift *imam* with 6 *akçe* daily wages for each, a *vaiz* (preacher) to serve on

²³ See APP. 11-12, the *temlikname* dated 1106/1695 for the assignment of Gönölü Saltpan (VGMA, 571:109/55-B).

Fridays with 10 *akçe* daily wages, a *ser-mahfil* (person who is responsible for enclosing raised platform of prayers), three *müezzin*, a *muarrif* and a *ferraş* with 3 *akçe* daily wages for each of them shall be appointed. For the expenses of illumination of the mosque 40 *kuruş* (piaster) shall be allocated.

4. The plumber who will repair conduit coming into the mosque and *medrese* when required shall be paid 4 *akçe* daily wages.
5. The repairer who will also sweep the snow on the roofs of mosque and *medrese* shall be paid 4 *akçe* daily wage.

2.3.2.2. *Vakfiye* dated 1108 / 1697

With the *vakfiye* dated 1108 / 1697 (APP. 3-4; VGMA, 571: 110/56), Feyzullah Efendi endowed *Kömür* Saltpans in Kemah *Nahiye* in *Erzurum* Province together with *Sim* Village attached to Aşağı İl *Nahiye* and *Kömür* and *Timusi* Villages attached to Kemah *Nahiye* (assigned to him with *temlik-i gayr-i sahih*) (... *halen silk-i milklerinde münselik olan memlâha-yı kömür ve karye-i Kömür ve karye-i Timusi ve Sim karyesini bi- cemiit tevabi ve'l-levahik ve bi kâffeti'l-mesalih ve'l-merafik takarruben ilallahil meliki'l- macid ve taleben li merzatil ganiyyil vahit vakf ve habs* ...). The charitable institutions are not expressed in the *vakfiye* and thus it does not include stipulations regarding charitable purposes since they were referred to the previous *vakfiye*. The income of *vakf* shall be spent for those expressed in the previous *vakfiye* (... *gallâtını mahsulât-ı vakf-ı salifü'l-beyan azam ve ilhak ve mecmu'u gallâtı vech-*

i meşruh-ı mezbûr üzre mesarîf-i mezkûre-i mebrureye sarf olunub ...).

According to a document found in the Foundations Archive (APP. 19-20; BOA, VGMA, EV.BKB - 00059.00096) revealing that Sim Village had been previously operated as *malikâne*, before it was assigned to Feyzullah Efendi, the revenues of Sim Village shall be spent to pay the wages of personnel serving in the *medreses* in Mecca, Damascus and Erzurum, Holy Mosque in Medina, Mescid-i Aqsa in Jerusalem (... *Kuruçay Kazası naibinin ilamı ve Sim Karyesi ahâlîsinin merbut olan bir kıt'a arzuhalleri meallerinde karye-i mezbure fi'l-asl Mir-i Miran-ı Hassa mülhakatından iken Şeyhülislam-ı Esbak Seyyid Mustafa Efendi'nin pederleri Feyzullah Efendi'nin Haremeyn-i Muhteremeyn Vakfs-ı Mülhakatından Mekke-i Mükerrermede Beyt-i Şerif mukabilinde ve Medine-i Münevverede Mescid-i Nebevi ve Kuds-i Şerif'te vâki' Mescid-i Aksa ile Şam-ı Şerif'te ve Medine-i Erzurum'da bina eylediği medaris-i latife ve hayrat-ı sairesine vakıf olunarak ...).*

2.3.2.3. Vakfiye dated 1111 / 1699

In one of his other *vakfiye* dated 1111 / 1699, Feyzullah Efendi endowed the Ba'albek *Nahiye* and its associated villages in Damascus Province, the *medrese* he had built in İstanbul and his gardens next to the *medrese* (... *hâlen silk-i milkinde münselik olan salifü'z-zikr Ba'albek tevabii karyelerini ve medrese-i mezbûre ve bahçe-i merkumeyi veçh-i meşruh üzere bi-cemi-i tevabi ve'l-levahik ve kâffeti'l-mesalih ve'l-merafik sıhhat-i kâfiye-i tasarrufat ve cevaz-ı âmme-i teferruatları vaktında sıdk-ı niyyet ve safa-yı azimet ile halisen*

li-vechillahi teala ve ibtiğāen li-merdatihi vakf ve habsedüb ...) for the purpose of paying the wages of personnel serving in the following institutions (APP. 5-6; VGMA, 571: 117/57):

- In the *medrese* and library which Feyzullah Efendi built with his property in Istanbul,
- In the *medrese* in Mecca,
- In the *medrese* in Medina,
- In Sahra-i Müşerrefe Dome in Mescid-i Aqsa,
- In Nakşibendî Dervish Lodge in Damascus,
- In Beratiye Dervish Lodge in Damascus.

According to the *vakfiye*, the *medrese* in İstanbul consisted of a classroom, a library, hall-like room and a corridor, ten rooms for students, a school, hall-like room, fountain, three toilets, water channels and drinking water of two and half spouts which runs to fountain (...*bir bâb kargir derslane ve bir bab kütüphanne ve bir sofa ve dehliz ve on bab talebe-i ulum hucuratu ve bir mekteb ve sofa ve şadırvan ve üç adet kenif ve kanavat-ı memlûke ile şadırvan ve çeşmeye câri iki buçuk masura ma-i lezizi müştamil kendi atyeb-i emvallariyle müceddeden bina ettikleri medrese-i celile ...*). In the *vakfiye*, the location of the *medrese* is described as “enclosed by four walls in Mustafa Bey Neighbourhood close to Fatih Sultan Mehmet Han Mosque in Istanbul” (...)

Dâru's-saltanat-i Aliyye-i Kostantiniye'de merhum Ebu'l-Feth Sultan Mehmet Han camii kurbunde Mustafa Bey Mahallesinde etraf-ı erbaası tarik-i âm ile mahdut ...) Stipulations for charitable services in this *vakfiye* are as follows:

1. A *müderris* shall be appointed to the *medrese* in Mecca with 60 gold annual wages. Ten students attending to the classes shall be given 4 gold each annually.
2. A *müderris* shall be appointed to the *medrese* in Medina with 60 gold annual wages. Ten students attending to the classes shall be given 4 gold each annually.
3. A *müderris* shall be commissioned to give lectures on fiqh, hadith and other fields with 40 *akçe* daily wage under Sahra-i Müşerrefe Dome in Mescid-i Aqsa. Ten students attending to these lectures shall be annually given 2 gold each.
4. A *seccade-nişin* (sheikh) shall be appointed to Nakşibendî Dervish Lodge in Damascus with 40 *akçe* daily wage.
5. A *seccade-nişin* shall be appointed to Beratiye Dervish Lodge in Damascus with 40 *akçe* daily wage.
6. A *müderris* shall be appointed to the *medrese* in Istanbul with 120 *akçe* daily wages together with an *assistant muallim* chosen among the students with 8 *akçe* daily wage. Eight students attending to the classes shall be given daily 6 *akçe* each. *Bevvabs* who would stay in the doorkeeper's room who serve in the *medrese* with 4 *akçe* daily wage shall also be in charge of illumination of the *medrese* and they shall earn 1 *akçe* a day. Ferrashes shall be assigned to work with 5

akçe daily wage. They shall also be given 1 *akçe* each for the cleaning expenses. 10 successors shall be chosen among the students on the condition that one of them would be *şeyhu'l-kurra* and *hafiz* with 20 *akçe* daily wage. Among them two chief successors shall be given daily 3 *akçes* each and others 2 *akçe* each.

7. Three *hafiz-ı kütübs* (protectors of books) with 12 *akçe* daily wage each and a *mücellid* (bookbinding) with 5 *akçe* daily wage shall be appointed to the library in Istanbul.
8. A teacher shall be appointed to the *medrese* in Istanbul with 120 *akçe* daily wage. Moreover, four and half *akçe* shall be given to the teacher annually for his clothing expenses. A *halife-i mekteb* with 10 *akçe* daily wage who discuss the subjects with the students and repeat the topics which the students cannot comprehend when they read shall be appointed and he shall be annually given four and half *akçe* for his clothing expenses. It was also set as a condition that a calligraphy teacher shall be invited to the *medrese* to give calligraphy lecture to the students twice in a week with 10 *akçe* daily wages.
9. It was set as a condition that an annual 90 piaster shall be spared from the revenues of the *vakf* and shall be spent on the clothing of 30 students attending the *mektep* whose names are registered in the *mutawalli* book.
10. It was also set out that plumber who is responsible for maintenance and repair of conduits which runs water to the *medrese* shall be paid

2 *akçe* daily and the *nazır* (supervisor) supervising the water shall be daily given 2 *akçe*.

2.3.2.4. *Vakfiye* dated 1111 / 1699

Another *vakfiye* dated 1111 / 1699 (APP. 7-8; VGMA, 571: 125/58) includes the list of books endowed by Feyzullah Efendi to his library, a part of Feyzullah Efendi *Medrese* in İstanbul, which is identical to the 17th and 18th century *medrese* examples (Ágoston, 2009: 51). In 1916, since it had become ruined, it was planned to demolish the library and to build a park in the place of it by the municipality, however, owing to the attempts of Society of Istanbul Lovers and the efforts of Minister of Evkaf; Şeyhülislam Mustafa Efendi, the library was rescued from extinction by having been repaired. And then, together with 16000 books donated by Ali Emirî Efendi in addition to the 2189 written work located in its library, it became a general library under the name of Fatih Millet Library (Ágoston, 2009: 34).

In the library, Ottoman and Yemen chronicles, records of sultan's councils, poems, firmans tablets and books written in a diversity of topics from medicine to mathematics are included (Agoston, 2009: 34). The most important collection among them is a library consisting *tafsir*, *hadith* and *fikh*; which had been endowed by Feyzullah Efendi in 1669. According to a book count carried out by Şeyhülislam Mustafa Efendi, son of Feyzullah Efendi, in 1149 / 1736-1737, the number of endowed books by Feyzullah Efendi was 1965. In the period when the indexes of libraries had been generally published in the era of

Abdülhamid II, the index belonging to the books in Feyzullah Efendi Library had not been published (Köprülü, 1978: 599). According to Meservey (1965: 158), the number of books is 2279 and to Köprülü (1978: 599), 2193. Concerning these numbers, Erünsal (2008: 177) comments that these figures do not give the number of books endowed by Feyzullah Efendi but gives grand total of the works that the library possessed thanks to the donations made by Veliyüddin Canullah Efendi and Ali Emirî Efendi.

By his *vakfiye* dated 1111 / 1699, Feyzullah Efendi (APP. 5-6; VGMA, 571: 117/57) mentioned officials that he appointed to his library and the wages to be paid to them. Accordingly, Feyzullah Efendi placed books in the library he caused to be built, and he appointed three librarians and book restorer for protection and maintenance of the books. The librarians he appointed was obligated to open the library together at dawn everyday, and to work until afternoon, to allow researchers coming into library to make use of the books by both reading and copying but not to let books out in any way, to wipe dust deposits on the covers of the books three times a year and to clean the books by opening them page by page. The second librarian had to hold keys of the library and the doors were to be sealed with the seal of first librarian when closed, and the library was not to be opened when the three were not present together. Also, Feyzullah Efendi appointed a bookbinder / book restorer to carry out cleaning and maintenance works of the books which needed maintenance (by personally coming to library without taking books out). Provided that they serve in compliance with the terms under *vakfiye*, it was laid down that each of the librarians would be paid 12 *akçe* for each day, and 3 *akçe* for the general

maintenance they carry out three times a year, and book restorer would be paid 5 akçe for a day. (... vakf-ı sahih-i lâzım-ı şer'i ile vakfettikleri kütüb için i'dad olunan kütüphanede üç kimesne hafız-ı kütüb olub kitapları hıfz-ı siyanet ve haftada üç gün hengâm-ı tulu-ı Şems'den vakt-i asra dek cümlesi hazır bulunub kütüphaneyi açub bekleyeler ki kütüb-i mezbûreden intifa' murad eden talebe-i ulum kâinen men kâne ol günlerde kütübhaneye gelüb gerek mütalaa ve gerek istinsah her ne tarikle intifa edüb kütübhaneden taşra asla bir kitab götürmeyeler ve kütübhanenin miiftahı hafız-ı kütüb-i sani yedinde olup kütübhaneyi kapadıkça hafız-ı kütüb-i evvel kendi mühriyle mühürleyüb ve mademki hafız-ı kütüblerin üçü dahi hazır olmadıkça kütübhaneyi açmayalar ve mezbûr hâfız-ı kütübler senede üçer kerre kitapları indirip ciltlerini silip ve evrakların taklib edüb tathir ve tanzif ettikten sonra her birini mahall-i münasibine vaz' edüb bu minval üzere şeraite müraat ve hizmet-i lazimelerin eda ettiklerinden sonra her birine yevmiye on ikişer akça hafız-ı kütüplük vazifesi vech-i meşruh üzere senede üç kerre tathir ve tanzif-i kütüb hizmeti mukabelesinde her birine yevmiye üçer akça vazife verile ve bir kimesne beş akça ile mücellid tayin olunub kütüb-i mezbûreden meremmet iktiza eden kütübü mütevellî marifetiyle kütüphaneye gelüb meremmet eyleyüb kitapları taşra çıkarmaya ...).

The wages of personnel in the library shall be provided from the revenues of Ba'albek Nahiye and its associated villages in Damascus Province, the medrese he had built in İstanbul and his gardens next to the medrese that Feyzullah Efendi endowed with the vakfiye dated 1111 / 1699 (APP. 5-6; VGMA, 571: 117/57).

CHAPTER III

CONCLUSION

There is one institution challenging the absolute authority of the Sultans on the appropriation and exploitation of land and this is the *vakf*. According to the Islamic law, in order for a property to be endowed, it must be under the absolute ownership of the donor. In this sense, a close attention to the origins of *vakf* land gains importance concerning the controversy of state ownership in the Ottoman land system.

In the regime of the Ottoman land ownership, apart from the *vakf* lands and those having the status of private property, the ownership of all lands acquired by means of conquest belonged to the state. On the other hand, in the early periods of the Ottoman conquests, *vakf* and *mülk* lands which had been widespread during the periods of the Seljukid and Emirates were tried to be adapted into the Ottoman land law. As a result, looking back to the origins of *vakf* lands in the Ottoman State, we firstly encounter the conversion of pre-Ottoman *mülk* property into *vakf* without much challenge by the new rulers.

The second category of land converted to *vakfs* was formerly arid lands. The purpose of the Ottomans was to revive agriculture in these lands and generate new taxation. However, ultimately even this new taxation was donated to *vakfs*. This was the case in the early classical Ottoman period. Gradually, the allocations of arid lands in the early classical Ottoman period became one of the troubles for the state and a great deal of state land became *mülk* and then *vakf*.

Historically, the existence of *vakf* and *mülk* lands was a challenge for the Ottoman Empire. For instance, in 1478, Mehmed II ordered the review of all the certificates of *vakf* and *mülk* lands and the cancellation of those not fulfilling the necessary conditions. His aim was to hinder the alienation of state lands and the loss of income for the Treasury. In the times of Selim I and Süleyman I, a reversal of this policy became apparent. Especially during the reign of Süleyman I, principles of sharia were employed in order to control the cultivated lands and peasants, as reflected by Ebussuud's definition of the Sultan as the owner of all land (İnalçık, 1998: 155-169).

However, Sultans began to give concessions as the socio-economic and political problems intensified within the last decade of 16th century. After the reigns of Selim I and Süleyman I, the efforts of centralization over the *mirî* land seems to fail. This is more apparent in the gradual expansion of the right of usufruct on state lands as reflected in the regulations of *Kânûnnâme-i Cedîd* (Karagöz, 2011: 137). The expansion began with a ferman in 975 / 1568 stating that the daughters would have the opportunity of obtaining the usufruct by paying an official title deed and many of the new regulations concerning the

inheritance of land were carried out during the reign of Ahmed I (Karagöz, 2011: 137).

Behind the setbacks in the Ottoman policy with regard to state land lays the temporal political prerogatives of the Porte. For example, İnalçık (2000: 172) states that the *malikâne-divânî* that is dual ownership system was an attempt for the reconciliation of the property rights of the Turcoman aristocratic families which came under the domination of the Ottoman rule after a long struggle. Similarly, during the Interregnum Era between 1402 and 1413, Mehmed I had to grant privileges to local leaders to gain their support in the struggle against his brothers. Equally, Bayezid II gave back *vakf* and *mülk* lands to their former owners confiscated by Mehmed II to come to the throne. Thus, the power relations between the Empire and prominent dynasties were crucial in the degree of control over the lands of the empire.

When it comes to the 17th century, the power relations gained a new dimension in the sense that new socio-economic powers outside the palace and factional alliances that united powerful figures from the palace began to determine the Ottoman politics. Although Kermeli (*Caught in between faith and Cash: The Ottoman Land System in Crete, 1645-1670, in The eastern Mediterranean under Ottoman Rule: Crete, 1645-1840*, ed. A. Anastasopoulos, Crete, 2006: 17-49) stresses the necessity of a detailed research in the *sicil* collections, it is claimed that one of the reasons concerning the enactment of the law imposed upon Crete in 1645-1670 is the efforts of Köprülü family, who had extensive estates in Crete.

Given the role political households played in the Ottoman politics over the course of the 17th century we cannot know, but wonder as to the efforts of an *ulema* family like the one of Feyzullah Efendi in establishing himself in the palace. One of the obvious outcomes was in fact the financial benefits, he assured for his family and protégées. Thus, instead of focusing on how he handled politics, the main motivation behind choosing this personality for this study has been a concern to understand the relation between the power and the established of *vakf* land. In this manner, we endeavored to examine the *vakfiyes* and *temliknames* belonging to Feyzullah Efendi, in order to discuss the *vakf* land in the seventeenth century Ottoman Empire.

Perhaps compared to the Köprülü dynasty, Feyzullah Efendi was not as successful. However, it is certain that he gained a considerable number of state land and revenues in absolute ownership by the grants of Sultans. According to the analysis of documents, which has been the departure point of this study, he got Mu'athamiyya Village in Damascus Province, Kömür Village, Timusi Village and Sim Village as well as Gönelü Saltpan in Erzurum Province.

Firstly, the value and amount of assigned lands belonging to Feyzullah Efendi proves the power of political households in the palace over the course of the 17th century. Apart from shaping the politics, it seems that Feyzullah Efendi was persuasive while forming his economic strength by the Sultan's gifts. Moreover, the long and florid sentences in the *vakfiyes* and *temliknames* to glorify Feyzullah Efendi display the esteem he enjoyed in the Sultan's palace.

Although the Ottoman Sultans were entitled to grant lands from the very beginning of the Empire, it seems that this became a common practice beginning of the second half of the 16th century and over the course of 17th and 18th centuries. For example, according to a review of 127 items of *temlikname* in the Foundation Archive, 39 items of those were made in the second half of the 16th century and 58 items in 17th and 18th centuries. These numbers sharply decrease to 12 items in the 19th and 20th centuries. This sharp decrease should be, of course, explained by the abolition of confiscation and assignments in the Tanzimat period (Öztürk 1995: 45). However, one of the striking features of Feyzullah Efendi's *temliknames* relates to the issues of dual ownership. In the *temlikname* dated 1106 / 1695, Feyzullah Efendi purchased private ownership of Ali Paşa, *Vali* of Erzurum, alongside the mukataa of Gönölü Saltpans whose revenues the Paşa owned as *ocaklık*. The Sultan transforms the property from state to private and grants it to Feyzullah in full ownership. (...*ber-vech-i ocaklık Kızıuçan Sancağına eben an ced mutasarrıf olan Ali dame izzühü memlâha-yı mezbûreyi ebdan ve harman yerleri ve cem'-i tevâbi' ile iki bin beş yüz guruşa bey' ve teslîm ve müşârün-ileyh dahi tesellüm edüb ve zikrolunan memlâha ve tevabi' yerleri mumâ-ileyhin kadîmden eben an ceddin mutasarrıf olduğu livâ-yı mezbûr emlâkından olmağla vech-i meşruh üzere mahalli tashîh olunmak ricasına bi'l-fiil baş defterdarım olan iftîhârü'l-ümera ve ekâbir Ahmet dame ulûvvehu dahi i'lâm etmekle defter-i icmâlde memlâha-i merkûmenin mahalli Mevlâna-yı müşârün-ileyh mülkiyet üzere tevkî-i kalemiyle tashîh olunub sûret-i icmâl verilmek mucibince işbu mülknâme-i hümâyûnu atûfet meşhûnu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm memlâha-yı merkûme abdan ve*

harman yerleri ve cem'-i tevâbi' ile Mevlâna-yı müşârün-ileyhin mülk-i mahzi olub envâ'-ı vücûh-ı mülkiyet üzere keyfe ma yeşea ve yehtar mutasarrif olub isterler ise satarlar dilerler ise bağışlıyalar murad ederlerse vakfeyleyeler ...).

The revenues from other properties were also given to form the basis for the extensive *vakfs* Feyzullah Efendi established in Erzurum, Damascus and the Holy Cities.

Despite the efforts of Ebussuud not to allow *mirî* land to transform to *vakf*, Feyzullah Efendi's *fetvas* reflect the confusion in property relations stemming from the perception of dual ownership as it developed in the 17th century. The most important aspect though remains public interest as reflected in one of his *fetvas*. A mill private ownership of the donor built on state land can only be endowed with the judge's decision. (*Zeyd arsası mukâtaalı arz-ı mirî ve binası mülkü olan değirmenin binasını bir cihete vakfeylese vakf-ı mezbûr sahîh olur mu? el-Cevab: Hükm-i hakimle olur.*) (Kaya, 2009: 1489). Even if such *vakf* would be *gayr-i sahîh* since the ownership was not full, Feyzullah Efendi allows a window of opportunity (Kaya, 2009: 149).

Once one gained *temlik* holdings, the general tendency was to convert them into *vakf* land. In this fashion, Feyzullah Efendi endowed his estates soon after he gained the *temliknames*. He seems to be devoted concerning the stipulations in his *vakfiyes*. According to the terms of his *vakfiyes*, he managed the revenues of his *vakfs* to be spent on the wages of personnel in Atik Emeviye Mosque and *Medrese* in Damascus, the *medrese* and mosque in Erzurum, the *medrese* and his library in Istanbul, the *medreses* in Medina, the Holy Mosque in

Medina, the Sahra-i Müşerrefe Dome in Mescid-i Aqsa, the Nakşibendî Dervish Lodge in Damascus, and the Beratiye Dervish Lodge in Damascus. Concerning the rise in the rational sciences and the number of *medreses* (El-Rouayheb, 210) in the second half of the second 17th century, another motivation of Feyzullah Efendi must be a claim for the legitimacy of his political household. Following the example of other families Feyzullah Efendi paid the utmost importance in the maintenance of his library, well endowed with manuscripts and personel. On the other hand, Abou-el-Haj (2000: 83-84) comments on the *vakfs* of Feyzullah Efendi as he protected his wealth and passed it to his heirs by squeezing money out of *vakfs* over time. Such an assertion seems quite plausible when concerning his efforts to gain large amount estates from the central government and his attempts to establish a political household for his entourage.

In this manner, the *temliknames* and *vakfiyes* of Feyzullah Efendi offer some clues about the degree of exploitation and appropriation of the dominant classes, or “personalities” and the attitude of the central government to land and *vakf* land ownership in the late seventeenth century Ottoman Empire. However, there are still more questions open to scholarship like the relationship between his *temlik* holdings and the tendency to turn *mukataas* in the 18th century to the status of *malikâne mukataa*. Another question would be related to the methods of exploitation and production relationships in the *vakfs* of Feyzullah Efendi. Thus, the case study of Feyzullah Efendi’s properties and *vakfs* could shed some light on the transformation of land and its exploitation before the Tanzimat reforms.

SELECTED BIBLIOGRAPHY

Archival and Unpublished Documentary Material

Turkey, General Directorate of Foundations, Archive of Foundation Records

The *vakfiye* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571: 104/55.

The *temlikname* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571: 108/55-5.

The *temlikname* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571: 109/55-B.

The *vakfiye* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571: 110/56.

The *temlikname* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571: 111/56-A.

The *hudutname* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571, 113/56-C.

The *temlikname* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571: 114/56-D.

The *vakfiye* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571: 117/57.

The *vakfiye* belonging to the *Vakf* of Feyzullah Efendi, *VGMA*, 571: 125/58.

The document revealing that Sim Village had been operated as *malikâne*, before it was assigned to Feyzullah Efendi (BOA, *VGMA*, EV.BKB - 00059.00096).

The *temlikname* belonging to Mihrimah Sultan *Vakf*, *VGMA*, 648: 183/66.

Secondary Sources

Abou-el-Haj, Rifa'at Ali. 2000. *Modern Devletin Doğası: 16. yüzyıldan 18. yüzyıla Osmanlı İmparatorluğu*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

_____. 2011. *1703 İsyanı ve Osmanlı Siyasetinin Yapısı*, Ankara: Tan Kitabevi Yayınları.

Ágoston, Gábor. 2009. *Encyclopedia of the Ottoman Empire*, New York: Facts on File.

Akdağ, Mustafa. 1966. "Genel Çizgileriyle XVII. yy. Türkiye Tarihi", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, IV/6-7, 201-247.

Akgündüz, Ahmet. 1996. *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Ankara: OSAV.

Alkan, Mustafa. 2006. “Türk Tarihi Araştırmaları Açısından Vakıf Kayıtlar Arşivi”, *Vakıflar Dergisi*, vol. 30, 1-35.

Altaş, Rahime. 2004. “Şeyhülislâm Feyzullah Efendinin —Fetâvâ-yı Feyziyye— İsimli. Eserinin Değerlendirilmesi.” Unpublished master’s thesis. Ankara: Ankara University.

Barkan, Ömer Lütfi. 1940. “Şer’i Miras Hukuku ve Evlatlık Vakıflar”, *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası*, VII, 1-26.

_____. 1970. “Tımar”, *İslam Ansiklopedisi*, XII/ 1, İstanbul, 286-333.

_____. 1980. *Türkiye’de Toprak Meselesi, Toplu Eserler I*, İstanbul: Gözlem Yayınları.

Barkan, Ömer Lütfi ve E. H. Ayverdi. 1970. *İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri - 953 Tarihli*, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti.

Barkey, Karen. 1997. *Bandits and Bureaucrats The Ottoman Route to State Centralization*, New York: Cornell University.

Barnes, John Robert. 1986. *An Introduction to Religious Foundations in the Ottoman Empire*, Leiden: E.J. Brill.

Cin, Halil. 1985. *Osmanlı Toprak Düzeni ve Bu Düzenin Bozulması*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Çızakça, Murat. 2000. *A history of Philanthropic Foundations: The Islamic World from the Seventh Century to the Present*, İstanbul: Boğaziçi University Press.

Danışman, Zuhuri. 1972. *Koçi Bey Risalesi*, İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.

Derin, F. Çetin ve Ahmet Tireli. 1969. “Feyzullah Efendi’nin Kendi Kaleminden Hal Tercümesi”, *Tarih Dergisi*, 23.

Diren, Şule İkbal. 2003. “Feyzullah Efendi Medresesi (Fatih Millet Kütüphanesi) Restorasyon Projesi.” Unpublished master’s thesis. İstanbul: İstanbul Technical University.

Er, Adnan. 2012. *Yeni-Mülhak-Esnaflar Vakıflar Mevzuatı*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

El-Rouayheb, Khaled. 2008. “The Myth of “The Triumph of Fanaticism” in the Seventeenth-Century Ottoman Empire”, *Die Welt des Islams*, vol.48.

Eren, Fikret. 2011. *Mülkiyet Hukuku*, Ankara: Yetkin.

Erin, Neşe. 2003. “18. yüzyılda Erzurum Tuzlaları: Osmanlı Tüketim Malları Tarihine Bir Katkı”, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 21.

Erünsal, İsmail E. 2008. *Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri: Tarihi Gelişimi ve Organizasyonu*, Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Findley, Carter Vaughn. 2006. “Political Culture and The Great Households” in *The Cambridge History of Turkey: The Later Ottoman Empire, 1603–1839*, ed. Suraiya N. Faroqi, vol. 3, Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, Sao Paulo: Cambridge University Press.

Finkel, Caroline. 2007. *Rüyadan İmparatorluğa: Osmanlı*, İstanbul: Timaş Yayınları.

Genç, Mehmet. 2000. *Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet Ekonomi*, İstanbul: Ötüken Yayınları.

_____. 2001. “Mukataa”, *İslam Ansiklopedisi*, 31, İstanbul: T.D.V. Yayınları, ss. 286-333.

Güçlü, Eda. 2009. “Transformation of Vakf Property in the Nineteenth Century Ottoman Empire.” Unpublished master’s thesis. İstanbul: Sabancı University.

H.A.R. Gibb and Harold Bowen. 1965. *Islamic Society and the West*, New York: Oxford University Press.

Hateway, Jane. 2004. *Rewriting the Eighteenth Century Ottoman Empire*, Mediterranean Historical Review, Vol. 19, No. 1.

İnalcık, Halil. 2000. *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, İstanbul: Eren Yayıncılık.

_____. 1980. "Military and Fiscal Transformation in the Ottoman Empire, 1600-1700", *H.İnalcık, Studies in Ottoman Social and Economic History, Londra*, 283-337.

_____. 1998. "Islamization of Ottoman Laws on Land and Land Taxation" in *Essay in Ottoman History*, İstanbul: Eren Yayıncılık.

İslamoğlu, Huri. 2000. "Property as a Contested Domain: A Reevaluation of the Ottoman Land Code of 1858", *New Perspectives on Property and Land in the Middle East*, ed. Roger Owen, Cambridge, Massachusetts, London: Harvard University Press.

Kafadar, Cemal. 1999. "The Question of Ottoman Decline", *Harvard Middle Eastern and Islamic Review*.

Karahasanoğlu, Selim. 2005. "Yanlış Zamanda Yanlış Adam: Feyzullah Efendi", *Türkiye Araştırmaları Enstitüsü*, vol. 3, no. 5, 843-847.

Karagöz, Fatma Gül. 2010. “The Evolution of Kanunname Writing in the 16th and 17th Century-Ottoman Empire: A Comparison of Kanun-i Osmanî of Bayezid II and Kanunname-i Cedid” Unpublished master’s thesis. Ankara: Bilkent University.

Kaya, Süleyman. 2009. *Fetâvâ-yı Feyziye: Şeyhülislam Feyzullah Efendi*, İstanbul: Klasik Yayınları.

Kermeli, Eugenia. 2010. “Ebû’s-Su’ûd’a Göre Kilise Vakıfları: Osmanlı Hukukundaki Teoriği ve Pratiği”, *Vakıflar Dergisi*, vol. 34, pp. 165-176.

_____. 2006. “Caught in Between Faith and Cash: The Ottoman Land System in Crete, 1645-1670”, in *The Eastern Mediterranean under Ottoman Rule: Crete, 1645-1840*, ed. A. Anastasopoulos, Crete, 1645-1670.

Kılıç, Orhan. 1999. “XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti’nin Eyalet ve Sancak Teşkilatlanması”, *Osmanlı*, 6, 89-110.

Köprülü, Fuad. 1942. “Vakıf Müessesesinin Hukuki Mahiyeti ve Tarihi Tekâmülü”, *Vakıflar Dergisi*, II, 1-36.

_____. 2005. *İslam ve Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi*, Ankara: Akçağ Yayınları.

KÖPRÜLÜ, Orhan. 1978. “Feyzullah Efendi”, *İslam Ansiklopedisi*, IV, pp. 592-600, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Zilfi, Madaline C. 1988. *The Politics of Piety: The Ottoman Ulema in the Postclassical Age (1600-1800)*, Minneapolis: Bibliotheca Islamica.

Meservey, Sabra Follet. 1965. "Feyzullah Efendi: an Ottoman Şeyhülislam." Unpublished Ph.D. thesis. Ann Arbor: University of Michigan.

Mete, Zekai. 2011. "Osmanlı Dönemi Arazi Vakıflarının Menşei ve Hukukî Konumuyla İlgili Yeni Belgeler Yeni Yaklaşımlar", *Vakıflar Dergisi*, 35.

Moutafchieva, Vera P. 1988. *Agrarian Relations in the Ottoman Empire in the 15th and 16th Centuries*, Boulder, New York: Colombia University Press.

Murphey, Rhoads. 1993. "Continuity and Discontinuity in Ottoman Administrative Theory and Practice during the Late Seventeenth Century", *Poetics Today*, Vol. 14, No. 2, Cultural Processes in Muslim and Arab Societies: Medieval and Early Modern Periods, pp. 419-443.

Muzmul, Osman. 1995. *İcareteynli ve Mukataalı Osmanlı Vakıf Taşınmazların Tasfiyesi*, Ankara: Harbiye.

Neumann, Christoph K. 2006. "Political and Diplomatic Developments" in *The Cambridge History of Turkey: The Later Ottoman Empire, 1603–1839*, ed. Suraiya N. Faroqhi, vol. 3, Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, Sao Paulo: Cambridge University Press.

Orbay, Kayhan. 2001. "The Financial Administration of an Imperial Vakf in an Age of Crisis: A Case Study of Bâyezîd II's Vakf in Amasya (1594-1657)." Unpublished master's thesis. Ankara: Bilkent University.

Ömer Hilmi Efendi. 1977. *İthâf-ül Ahlâf fi Ahkâm-il Evkâf*, Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü.

Özdemir, Sümeyye. 2001. Zürri Vakıflarda Kullanılan "Çocukların Çocukları" Lafzının Vâkıfın Kızının Çocuklarını Kapsaması (Hatibzade, Kemalpaşazade ve İbn Nuceym'in Risaleleri Bağlamında), Unpublished master's thesis. İstanbul: Marmara University.

Öztürk, Nazif. 1983. *Menşei ve Tarihi Gelişimi Açısından Vakıflar*, Ankara: Feryal Matbaası.

_____. 1995. *Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi*, Ankara: TDV Yayınları.

Pakalın, Mehmet Zeki. 1946-54. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3 cilt, İstanbul: M.E.B.

Pamuk, Şevket. 2004. "Institutional Change and the Longevity of the Ottoman Empire, 1500-1800" *Journal of Interdisciplinary History*, xxxv:2 225-247.

Salzmann, Ariel. 1993. "An Ancient Regime Revisited: Privatization and Political Economy in the Eighteenth Century Ottoman Empire", *Politics and Society*, 21.4.

Sami, Şemsettin. 1314. *Kamus-ül-A'lam*, v. 5, İstanbul: Mihran Matbaası.

Slim, Souad. 1998. "The Situation of Vakf Between Tımar and İltizam", *ARAM Periodical*, X, 1-2, 589-597.

Tuncay, Aydın. 1984. *Eski Vakıf Hükümlerimiz ve Vakıflarla İlgili Bazı İnceleme ve Sorunlar*, İstanbul: Yıldız Sarayı Vakfı Yayınları.

Tuş, Muhiddin. 1999. "Osmanlılarda Özel Toprak Mülkiyeti ve Vakıf Münasebeti", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 181-196.

Uzunçarşılı, İsmail H. 1965. *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

_____. 1954. *Osmanlı Tarihi*, vol. 3, Ankara: Ankara : Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu.

Yediyıldız, Bahaeddin. 1986. "Vakıf", *İslam Ansiklopedisi*, c. XII/2, İstanbul, 153-172.

_____. 2003. *XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

_____. 1982a. "Vakıf Müessesesinin XVIII. Asır Türk Toplumundaki Rolü", *Vakıflar Dergisi*, XIV.

_____. 1982b. “Müessese Toplum Münasebetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplumunu ve Vakıf Müessesesi”, *Vakıflar Dergisi*, XV.

Yücel, Yaşar. 1974. *Osmanlı İmparatorluğu'nda Desantralizasyona (Adem-i Merkeziyet) Dair Genel Gözlemler*, Ankara: Türk Tarih Kurumu.

5737 Sayılı Vakıflar Kanunu ve Yönetmeliği. 2008. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

APPENDICES

APP. 1: Original copy of vakfiye related with Feyzullah Efendi's mevqafat in Damascus and Erzurum (VGMA, 571: 104/55).

بفضل الله المعلم الملام ودرگاه اقت بناه كبرياده موقع دستخدا در اول مفضل سجد اول صاحب الحرم زنديك
 بود قف زيفد باقا و نايدين و احكام و نايدين كمر بسته الصنام و شمس الهدا قدم اوله جناب سياتم حضرت
 فياض مقامه ربه و دستخدا در مراتب داريه فوزه ابد مفضل المرام و درجات عالياته وصول ابد معلما مقام اوله
 اول كه هوای كرد نقيدي و تبديل و مستقره نفض و تحویل اوله صرف و عدل و فرض و نفضی قبول الهی؛ فربه
 اول محبوب مستحق نصيب و نفض اوله فمه بدله بعد ما سمعنا تا انما على المنية ببلونه ان الله سمع عليكم
 و اجر الواقف على الله الكريم و زفر الله الوصول الى درجات النعيم

عمر المولى الكرام عافى ادى	عمر المولى الكرام دره محمد ادى	عمر المولى اسمعيل ادى	قرالمده سوره محمد ادى	بازنده محمد
قرالمده سوره عثمان ادى تدره محمد	قرالمده سوره ادى محمد ادى	قرالمده سوره محمد ادى	قرالمده سوره محمد ادى	قرالمده سوره تدره محمد
قرالمده سوره اميدجى	صده ادى الامام	فوزده احمدجى		

Türkçe Kayıt:

APP. 2: Transcription of vakfiye related with Feyzullah Efendi's mevqafat in Damascus and Erzurum (VGMA, 571: 104/55).

Ma tazemmene hazihi vesikatü'ş-şer'iyye ve ma hüve'l-müdreçü fi fehavi hazihi'l- vakfiye ellâti suduruhu şumusu's-sihhati ve's-satih fi derci sufurihi harrerehu'l- izzeh mih aslil vakfı ve şeraitih ve nefsi'l-habsi ve zevabitih tahakaka ledeyye ve sebete beyne yedeyye ve ilâ isri muraati ma yecibü riayetuhu şer'an ve mütalâatü ma yevzemü mutalâatuhu aslen ve feran hakemtü bi sihhatihi ve lüzumih bi hususihi ve umumih alimen ve ma kaa'l-hilaf el-vakii beyne'l-eimmeti'l-eslâf amilem bima aleyhi ehlihu'l-eşraf harrerehu'l-fakir ilâ Rabbihil kadir esseyyit Ali el-kadı bi'l-askeri'l-mesfure fi vilâyeti Rumeli el-mamure sütire uyubüh ve ğufire leh. Bismillahirrahmanirrahim Ve minhü'l-avnü ve aleyhi't-tüklân mehamid-i zakiyat ve medayih-i samiyat ol ruzî-resan-ı kâinat ve râzık-i kâffe-i mevcudat cenabının ithaf-ı muallâ-i saha-i kibriyası olmağa şayan ve sezadır ki enamılı's-sünne mahfil-nişinan-ı melekût vâkıf-ı subha-şumarı-i tevhid u ezkâr ve nevasi-i vicah-i mihrab-güzinan-i ceberut rehin-i hizmet-i secde-ğuzaridir. Ol mevfur-ı efdal ve'l-ifdal şamilü'l-birri ve'n-nevân hazret-i İzid-i müteâl ki eda-yı vezaif-i ubudiyeti mevkûf-ı destiyari-i tevfik ve hücre-güzinan tecavif-i dimağ-ı benîadem olan havas-ı derrake-i şeb-zindedir meşale-i takdis olmağa hakikdir ve ol Vehhab-ı ezel ve Feyyaz-ı lemyezel cenabı ki kubab-ı eflâk maide-i kereminin serpuş-hanı ve teylesan-ı berhişi mendil-i sofra-i amm ü ihsanı olup âsâr-ı masnûat-ı mütkesini kemal-i sun'-ı kudretine dâl ve sehayif-i mükevvenat-i kitabet-ı kibriyasından numune-i defter-i icmaldir selsebil-i müselsele-i inamati manend-i vakf-ı müsebbel mehavic-i saire-i berayaya mebzul ve rivayet-i vezaif-i meberrati vesika-i ümmü'l-kitabı metavisinde müseccel idüğü bahirü'l-medlûldur ve salâvat-ı tâmiyat ve simat-ı teslimat-ı vâfiyat ol hatemu'r-rusul ve hâdi's-subul cenabına şayan-ı iblâğ ve ihdadır ki turre-i müşk-bû-yı hurafe-şeharim nadi-i saadet-karininde müstahdem-i meges-rani ve müsebbihan-ı sevami-i balâ mahfil-i maalî rehininde ser-kerem-i nağme-sarayı na't-hanidir. Ol habib-i kibriya ve mahrem-i halvet-seray-ı ev-ednâ hazreti ki çemenzar-ı semahatinin her şebnemi katre-i ab-ı hayat ve idrarat-ı ser-çeşme-i enamili sir-ab-saz-ı dili teşnegân-ı usatdır. Allahümme sallı ve sellim aleyhi ve alâ alîhi ve sahbihi hudat-ı din ve humat-ı tariku'l-yakin. Hoşa ol akîl-i dur-endiş-i basiret kişi ki dide-yi idraki kühl-i tevfikle mükâhhal ve tarik-i ferkadsa'y-ı himmeti tac-ı tebcil ile mülekkel olup girive-i hâkden alem-i dehliz-i masture-i adem idîği malûmu ve fenası der-vaze-i zevâl ve fena olduğı meczumu olmağla tagayyurat-ı evza ve ahvali hudûsuna dâl ve afitab-ı cihan-tâb-ı ikbali müşrif-i zeval çar-divar-ı anasırı mayil-i inhidam ve ser-rişte-i emanisi müstaid-i inkıta ve infisam mecmua-ı amali güseste-şiraze ve merhem-i bih-budi-resânı nemek-pâş-i zahm-ı taze, hande-i surûri mukaddime-i hemyâze-i kesel ve hazan-ı endühi bî-siper-i nevbahar-ı emel, nergis-i şebnemdârı numûdâr-ı çeşm-i girye-âlûd, gül-i şâdâb-nemâsi manend-i dâğ-ı sîne-fersûd idüğü karar dade ola. Ve sad barekâllah ol sahib-nisab-ı idrâke ve malik-i re'sü'l-mal-i akl-ı derrake ki katari bahtiyân-ı leyalı ve eyyamın seda-yı dar-ı recülünden remidehab ve har-zar-ı taallükattan damen çidei ihtiraz ve içtinab olup nireng-i sipihri bukalemuna firifte ve evza-i nücum-ı bednumune şifte olmadığından kat'-ı nazar hazret-i perverdigâr-ı vedudun niam-i mütetabiu'l-vurudu "Ve in teuddu nimetallâhi lâ tuhsuha" misdakınca na madud-ı na mahsur olup eşhas ve efradı müstahilu't-ta'dâd belki enva ve ecnası haric-i hita-i kıyas idîğün alim ve eda-yı şükürü na girizi bais-i tevkir ve müstevcib-i istizade ve teksir olduğun iz'anla edasına ciddile teşmiri said himmet ve kemer bendi nitakı azimet olup iddihar-ı zehayiri mesubata cazim ve iktina-ı cevahiri meberrata azim ola. Karine-i hâl ol rütbe-i refia dariç ve ol cadde-i vazihaya nahic olup dekâyik-i isticlâb-ı merazi-i ilâhiyeye vâkıf ve re'sü'l-mal-ı memlûkâtını sarıf-ı ahsenü'l- mesarif olmakla ol zümreden ihzar-ı kasbu's-sebak takaddüm ile fayik-i efdalü'l-efadil ve sabiku's-sevabik belki ol cümlemin a'lemi ve (...) olan efadilin mükerremi ol viçhetü'l-âmâl gusat ve melâz-ı erbab-ı hacat ki nesim-i lütfu gonca-i pira-yı gülzar emanı ve eyyam-ı devleti erbab-ı istihkaka mevasim-i tehanidir neyyirat-ı evzah min zeka ve mehasin ü menakibi evferü min nücumı's-sema denilse sezadır. Ol mümehhid-i deâyım-ı din ü devlet ve müşeyyid-i kavaid-i mülk ü millet ki atabe-yi aliyyesi mukassem-i erzak-ı fuzelâ-i kiram ve südde-i seniyyesi mahatt-i rical-i ülema-i a'lâm nur-ı hadeka-i büzürgüvarı nur-ı hadika-i mekremet-şiarı afitab-ı cihan-tab-ı sipehr-i devlet ü ikbâl neyyir-i bahirü'l-işrak burc-ı fazl u ifdâl sahib-i nisab-ulûm-ı fezail veliyyü'n-niam-ı ekâzim ve efadil bahr-i hadm-i muzihi deyacıri şükûk-i müddehem besmele kitab-ı (...) ser sure-i mushaf beneysi fihrist-i kubalei keremkâri unvan-ı ceride-i âli tebari behin-i sülâle-i şerife-i nebeviyye mihen-i (?) nev-bade duha ülviye imame-i subha-i süfuf-ı sadat vasıtatü'l-ikdi simtü'l-leâl eşraf-ı hüseyni's-simat piraye bahşa-yı mesned-i fetva

efza-yı sadr-ı devlet-i uzma müfti'l-islâmî ve'l-müslimîn muallim-i sultani's-selâtin ve hüve'l-âlimü'z-zahir ve'l-bedru'z-zahir zü'l-hazmi's-sakib ve re'yi's-saib ğaysü'n-neda ve ğavsü'l-vera el-allâmetü'l-mükerreremü'l-mümecced es-Seyyid Feyzullah ibn es-Seyyid Mehmet lâ zalet riyazü'd-devleti muhdareten bi vabil-i himemihi ve akd-i mu'delâti'l-umuri münhâlleten bi enamil-i kalemihi pes ol mümehhid-i deayim-i din ü devlet ve müşeyyid-i kavaid-i milk ü millet cenab-ı berr-i padişah-ı alıcah maali-penahın muallim-i hayır-hah valâ payegahıdır ki ol şehinşah-ı ahali perver-i ma'delet gişi kadr-dan mekremet endişin şime-i kavimesi takviyet-i sabikat-i hazret-i seyyidi'l-mürselîn ve subhiyet-i pesendidesi teşyid-i ahkâm-ı din-i mübindir. Ol padişah-ı maali destgah ki neyl-i saadet-i bisat-busi (?) divan hane-i sidre nişanı sanadid-i ekâsireye ğayetü'l-ğayat memul ve ihraz-ı şeref-i nasiye sabı hak-i asitan-ı esatin-i tebabia ve kayasire akse'l-ğayat matlub ve mesuldur ol afitab-ı matla-ı saltanat-ı uzma ve kutb-ı medar-ı hilâfet-i kübra cenabı ki mahbusan-ı hita-i hadsı ve havassı ve güne nazaran-ı hitta-i akl u kıyası için silmpaye-i bürhan-ı süllemi ile asitane-i devlet aşyanesinin onu medaricine vüsul müstahilü'l-husüldür. Ol şehriyar-ı sutude etvar huçeste girdar ki nişane-i haddinin ve lududi-i safha-i sine her zalim-i ğaşım ve keşmekeş deavi serkeşan-ı hüsemaya şimşir-i katı hakim-i hasimdir ve hüve's-sultanü'l-azam halifetullahi fi'l-alem müiinü'l-islâmî ve'l-müslimin mefharü'l-mülûki ve's-selâtin kâmiü'l-kefereti ve'l-müşrikin rai'l-ibad hamî's-suğur ve'l-bilad kahirü'l bağyi ve't-tuğyan es-sultan bini's-sultan bini's-sultan es-sultan Mustafa Han bin Mehmet Han bin İbrahim lâ zâle cenabuhü'r-refî' ve süddetü hümati'l-meni' melâzu'l-melhufin ve melceun li'l-mekrubin ol padişah-ı ma'delet-küster ve şehinşah-ı efadil-i nevez-ı müstehak perver mukteza-yı himmet-i padişahane ve icra-yı kavanin-i mekârim-i Osmaniyane ile aba-i sahib-sedadı ve ecdad-ı emcadından mevrusu olduğu üzere ol sünnet-i seniyyeyi ihyaya himmet belki lâzime-i zimmet kılup hukuk-ı talimi mürâi ve hakk-ı üstadı kema hüve'l-lâyik edaya sâi olup mahsum-i muallim-i evvel yeğane-i muallim-i mübeccel ve üstad-ı mükerrerem-i müfaddalı olan allâme-i marrü'l-evsaf bahirü'l-ifafına evvelâ; Nevahi-i Şam'dan Kalemun Nahiyesinde vakıa olan kurâdan canib-i garbisi tahun-ı fevkaniyyeden cebel-i kibliyye ve taraf-ı kibli serace ve tamamı arz-ı rehıbeye ve cihet-i şarkisi şerefe rehıbiyeden büyük tepeler kilâlına ve nahıye-i şimalıyesi vadi-i şedube münthehi olup bu hudut ile mahdut ve katife ile kendi beyninde olan nehr-i cariden nisfıyet üzere hakk-ı şürbü olan Mu'athamiyya nam karyeyi

Ve Erzenürum eyaletinde Kızıuçan sancağında Görünük nahiyesinde Gönelü memlâhası bi cemii't-tevabi ve'l-levahik ve bi kâffeti'l-hukuk ve'l-merafik temlik-i sahih ile temlik buyurup sahibü'l-fazli'l-mevfur-ı mevhubün leh mezkûr hazret dahi karye-i Şamiye mesfuretü's-simat ve memlâha üzerine meşruhatü'n-nuut ve's-sıfat dahil-i havza-i temellükleri oldukta niyyet-i beyyine-i vafıye ve taviyyet-i salime-i sâfiye ile li-veçhillah vezaif-i hayrata sarf ve cihata ve meberrata vakfette meğe tasmim edüp mazbut mahfeze-i vâlâ kadr-i seniyyeleri olan âyât-ı Kur'aniyye ve mersum-ı sadr-ı pür-sekineleri olan cevahir-i esdaf-ı furkaniyyeden “Meselüllezine yünfiküne emvâlehüm fi sebilillâh ke-meseli habbetin enbetet seb'a senabile fi külli sünbületin mietü habbe vallâhü yüdâifu limen yeşâ' vallahü vâsiün alim” ve bu siyakda vürud eden dürrütü'l-eslâl simtü'l-leâl kelâm-ı ilâhiden maada muhat-ı havza-i fasihü'l-esnâf fezail-i vesiu'l-etrafları olan âsâr-ı nebeviyyeden ve mahfuzları olan ahbar-ı seniyye-i Mustafaviyyeden “es-sadakatü tutfü'l-hatiete kema tutfü'l-mau'n-nare” kezalik “el-yedü'l-ülya hayrün mine'l yedi's-süflâ” ve kezalik “leyse leke min mâlike illâ maa ekelte fe-efneyte ev lebiste fe-ebleyte ev tasaddakte fe-ebkayte” ve kezalik “iza mâte ibnü âdeme inkataa amelühü illâ an selâsin sadakatün cariyetün ve ilmün nafi' ve vededun salih yed'u lehu” düstur ve amel etvar-ı sülûkları olduğundan kat'-ı nazar Cenab-ı Hâdi's-subul ve muktede'l-enbiya ve'r-rusül şefiü'l-berâyâ aleyhi şerayifü't-teslimati ve't-tahaya hazretinden ve sair ashab-ı kiram-ı asfiya rıdvanullahi taalâ aleyhim ecmain hazeratından bi'l-fiil cilve-numa-yı ma'rızı zuhur ve sudur olan icra-yı sadakat ve tesbil-i meberrat ki; Evvelâ cenab-ı sultan-ı her dû sera aleyhisselâm hazretlerinin a'raf ve sayife ve dellâl ve müseyyib ve beraka ve hüсна ve meşrebiyetü ümmi İbrahim nam iki kıt'a havayite ki hadika-i muhavvata-i nahlistandan ibarettir liveçhillâh ve'l-ibtığa merdatih sadaka-i carıye ve meberre-i daime-i bakiye olmak üzere vakf ve ihbas buyurdıkları hicret-i nebeviyyeden otuz iki ay mürurunda vaki olup devlet-i islâmıye-i Muhammediyyede evvel vâki olan vakıf idiğü mu'temedün aleyh olan müellefat-ı sikatta mebsut ve meşruhtur ve eshab-ı kiram-ı müstevcibu't-tebcil ve'l-ikram hazeratından evvelâ Hazreti Ebi Bekir ve Hazret-i Ömer ve Hazret-i Osman ve Hazret-i Ali ve ümmehat-ı mü'minînden Aişe-yi Siddika ve Hafsa ve Ümmü Seleme ve Safiyye ve sair ashab-ı güzinden Zübeyr bini'l-Avvam ve Muaz bin Cebel ve Zeyd ibn Sabit ve Sa'd bin Ebi Vakkas ve Halit bin Velit ve Sa'd bin Übade

ve Ukbe bin Amir rıdvanullahi taalâ aleyhim ecmaîn hazeratından kezalik bazı fesiat-ı (?) memlûkeyi tesbil ile ibkâ-i zikr-i cemil vukuu kütüb-i muavvelün aleyhada mastur olduğu veçh üzere mukarrer olmağla hazret-i vâkıf hassahullahü zi'l-avarif bi sunufi niamihi'z-zevarik cenabları dahi âsâr-ı selefte iktifâ ve eimme-i hüdat-ı dine iktidâ ile emr-i vakf ve ihbasa azim ve tesbil-i sadakata kemer-beste-i kasd-i cazim olup, evvelâ hademe-i südde-i refia ve süddete-i saha-i atebe-menialarından kıdvetü'l-a'yan ve mutemedü's-suduri ve'l-erkân kethüda-yı sedakat-intimaları Mehmet Ağa bin Osman nâm bendelerin zikri ati veçh üzere vakfa ikrar ve tescil ve emr-i tescilde ma lâ bûdde minh olan umûrun her hakir ve celilden tevkil ve camiü'l-mefâhir havi'l-fevazıl ve'l-measir zü'l-kadri'r-refi' müstahdemu hademeti't-tevzi Mevlana Abdülbaki bin Fazlullah dâileri li-ecli't-tescil ve't-tehasum bi't-teşarük ve't-tesahüm mütevellî nasb ve tayin ve ziyaatan-ı mevkûfetan teslim ile temkin buyurub mezkûrân meclis-i şer'î hatir-i refiü'l-menar ve mahfel-i din-i münif-i sâtiü'l-envara haziran olduklarında vekil-i salifiü'l-beyan ba'de subut-i vekâletihî ale'l-veçh'iş-şer'î takrir-i kelâma sarf-ı miknet ve tabir-i ani'l-merama bu veçhle mubaderat ettiği müvekkilim olan sahibü'l-hayrat hafizehullâhü ancemii'l-afat Cenabı emlak-i mevhubelerinden halen silk-i mülklerinde münselik olan karye-i muazzama-i mezkûreyi ve memlâha-i erzine mesfureyi bi cemi'i tevabi'ihima ve levahikihima ve bi kâffeti mesalihima ve merafikihima kendilerinden kâffe-i tasarrufat ve amme-i teberruatı sahiha ve nafize olduğu halde takarrüben ilâllahi'l-kerim vehtiğâen li-merdati Rabbir-rahim vakf ve habsedüp mesarifi vakfı ol veçh üzere tayin ve icra-yı vezayifde ol minvâl üzere muradların tebyin buyurdular ki; Mahsulü gallât-ı Muazzemiyyeden evvelâ fenn-i celil hadis-i mümkün ve tedris-i kütüb-ü fenn kudret-i mütebeyyin ve eimme-i hadisten muan'an alâ veçhi'l-maruf fima beyne erbabihi mücaz ve me'zun şuyuh-u hadisten bir muhaddis nasb ve tayin olunub ol dahi belde-i Dimeşkiş-Şam'da vaki' cami'i Atik-i Emevi'de kütüb-ü usul-i sidde ve sair müellafat-ı mütedâvile-i hadis ikrar ve tedrisine murâ'iyen li'l-âdâb eyyâm-ı mutadade müdâvim ola ve kadimen ve hadisen eimme-i hadisen mütevaris ve mûraat-ı mültezem olan adabı mûra'i olup vakâr ve heybet ile calis ve sevb-i sekine ve rezanet-i lâbis olmak üzere ba'de'l-besmele erbab-ı fennin üzeması ve muteahhirin ve kudeması lisanlarından mesmu ve mütavares olan duayı me'suru dersten mukaddem kıraata muvazib ve mülâzim ola ve hiye Bismillâhirrahmanirrahim elhamdülillâhi Rabil alemin ekmelü'l-hamdi alâ küll-i hâl ves-selâtu ves-selâmü el-etemman alâ seyyidi'l-mürselin küllema zekerrehüz-zakirun ve gafele anzikrihi'l-ğafilun Allâhümme salli aleyhi ve alâ alihi ve sahbihi ve alâ sairin-nebiyyin ve alâ alihim ve ashabihim ve alâ cemi'is-salihin ve nes'elûke nihayete ma yenbağî enyes'elehüs-sailun inteha ve şuyuhuna ihtiram ve senaların iltizam vesair adabı mûraatda ihtinam ile eyyam-ı mu'tadede ikra ve tedrise müdevemet eyleyib be her yevm rayiç ve sahih yalnız kırk akça vazife ita oluna ve izah ve beyana kadir bir kimesne muid ve kâriü'd-ders olup kendüye sekiz akça vazife verile ve Hafız ve mücevvit bir kimesne kârii'ş-şir olup kendüye yevmi üç akça vazife verile ve bir kimesne dahi musallı olup kendüye yevmi üç akça vazife verile ve bunlardan maada derse hazır olan talebeden dokuz kimesneye yevmi ikişer akça vazife verile ve mu'azzemiye vakfına bir müselle-i din ve mütecanib ani'l-hiyane cabi nasb ve tayin olup ana dahi beher yevm rayici sahih yalnız beş akça vazife verile kezalik hazreti vâkıf-ı mesfur şekkerrallahü sıyehümü'l-mevfur mahsul-i gallât-ı memlâhayı erzine-i mezkûrdan kendüler sabikan atyeb-i emvâllerinden ve ahsen-i menallerinden dahil-i kal'a-i erzenurumda bina ve te'sis buyurdıkları medrese-i müessesede kütüb-ü mütedâvileyi ikra ve tedrise kadir fûnun-u nakliyede ülüm-ü akliyede mahir bir müderris nasb ve tayin olunup ol dahi kütüb-ü tefsir ve hadis ve usûleyn ve fûruğ talimine müdâvim ülüm-u arabiiyye ve kadr-i ma yühtacü ileyhi ülüm-i aliyye tedrisine mülâzim olup eyyam-ı mu'tadede derse müdâvemet ve evkat-ı mahudede tedrise muvazebet üzere ola ve li-ecli zalike be her yevm rayic ve sahih yalnız altmış akça vazife verile ve kezalik ol medrese-i müessesede mebnîye olan on adet hücrede sakin olan talebeden mu'idüt ders olan kimesneye yevmiye onar akça vazife ve maada dokuz adet hücrenin her birinde sakin olan talebeye yevmiye sekizer akça verileki mecmu'u vazifeyi talebe yevmiye seksen iki akça eder ve medrese-i mezbûrede darü'l-kurra tayin olunan hücreyi meymenede ikra ve talime kadir ve ilm-i vücuhatta mahir bir kimesne şeyhü'l-kurra olup kendüye yevmiye otuz akça vazife verile ve iki kimesne dahi darü'l-kurrada halife olup her birine yevmiye üç akça vazife verile ve bir kimesne dahi bevab-ı medrese olup ba'de edai'l-hizme kendüye ikişer akça vazife verile ve kezalik erzenurumun dahil-i surunda zaman-ı kadimde kenise olup ba'de mukteza-yı şer' üzere mabed-i müslimin ittihaz olunup cami'i cedid demekle ma'ruf olan cami harab olmağla vâkıf-ı mumaiyleh efadallahü sicale niamihi aleyh hazretleri kenduyi atyeb-i emvallariyle esasından

tecdid ve bina ettikleri cami'i şerifde hatib olan kimesneye gallât-ı memlâhayı mesfureden yevmiye beş akça vazife verile kezalik cami'i mezbûrede iki kimesne bin-nevbe imam olup her birine yevmiye altışar akça vazife verile ve bir ilim ve fazl ile maruf ve selâh ve takva ile mevsuf kimesne vaiz olup her Cuma günü ba'de's-salât kürsiye çıkıp cemaat-i müslimine vaz ve nasihat eyleyüb kendüye yevmiye on akça vazife verile ve bir mücevvit hafız kimesne ser mahfel olup Cuma günleri kable's-salât sair cevamide mutad olan veçh üzre tilâvet-i Kur'ân-ı azimüşşan edüp ve üç kimesne dahi müezzin olup hizmeti lâzimelerin eda ettiklerinden sonra her birine yevmiye üçer akça vazife verile ve bir kimesne dahi yevmü'l-Cumada muarriif olup kendüye yevmiye bir akça vazife verile ve iki kimesne dahi ferraş olup hizmeti lâzimelerin mürâatten sonra her birine üçer akça vazife verile ve erzennurum menni ile dörder men olmak üzere iki adet şem'i asel dökülüp leyle-i beratta cami'i şerif-i mezbûrun mihrabının yemin ve yesarına vaz' olunup evkat-ı selât-ı mağrib ve işa' ve sübuhde ikad olunup bir sene tamamına dek mezbûr mumlardan her ne miktar baki kalırsa ol bakiyye üzerine sekiz menne balığ oluncaya dek şem'i asel zam olunup müceddeden döküle ve cami'i şerifin içinde kifayet miktarı kanadil ve keniflerinde mine'r-revah ile's-sabah bir kandil ve lâyalig-i Remezan-ı şerifde minaresinde akşamdan imsak vaktinedek üç kat kandil ikad oluna zikrolunan kanadil ve şem'in mesarifi ve ruğan-ı berat ve vakt-ı iktizada cami'i şerifin hasırların tecdit masarifleri için be her sene gallât-ı mezbûreden kırk kuruş muayyen ola ve kitabet uhdesinden gelir bir kimesne kâtib-i vakf olup ba'de edai'l-hizme kendüye beş akça yevmiye vazife verile ve bir mütedeyyin kimesne cabi olup beher yevm beş akça vazifeye mutasarrif ola ve zikrolunan cami ve medreseye cari olan su yollarını meremmet iktiza ettikde meremmet vesair evkatta yoklanıp gözedip ve cami ve medresenin keniflerin teknis ve tathir etmek şartıyla su yolcu olup kendüye yevmiye dört akça vazife verile ve bir kimesne dahi cami ve medresede meremmetci ve karcı olup meremmet iktiza eden evkatta meremmet ve eyyam-ı şitada cami ve medresenin üzerlerinde müctemi' olan karı süpürüp hizmeti lâzimesin edadan sonra kendüye yevmiye dört akça vazife verile ve bil cümle vazifelerde zikrolunan akçanın yüzyirmi bir esedi kuruşa olup her kuruş sekiz buçuk dirhem ve kal olundukta takriben altı dirhem sim-i halis baki kalaki halen bu asırda rayiç olan esed-i kuruş bu minvâl üzeredir kezalik sahibü'l-vakf mevfurün nevâl sahib-i zeylü'l-fadlı ifdâl hazretleri bu vecihle şart buyurdular ki; Mademki sadr-ı hayat ve şah-ı zat-ı mekârin simatları ile mütehallâ ve afitab-ı vücudü maali numuneleri ufk-u afiyette mütecellî ola tevliyet ve vakf-ı mesfurda tasarruf keyfema yerümü ve yehtar bil umumi'l-meşiyeti ve'l-ihiyar ve ahz ve vehb ve azl ve nasb ve zevabiti nakzi ve tahvil ve şerait-i vakfs-ı mumaileyhayı tağyir ve tebdil ve ilhak ve istibdâl ve ihraç ve ithâl min küllü merretin minel merra ve dafati mined defaat bilâ müşarikin ve müsahibin ve bilâ münaziin ve muhasin kendi nefs-i nefislerine mahsus olup ba'de zalike mücerret tevliyet-i mezbûre bi-dûn-i tilke tasarrufatı'l-mesfure ebnası ve ebna'ı ebnası ve ebna'ı ebna'ı ebnasının neslen ba'de neslin ve fer'an ğibbe aslin tabakayı süflâsını hacibe olmak üzere aslah ve erşet ve ekberine ve ba'de'l-inkiraz iyazen billâhi taalâ aslahı benatı sülbiyesine ve ba'de zalike erna'ı sülbiyesinin aslahı benat-ı sülbiyesine ve ba'de zalike evlâdı benat-ı ebnasının ve evlâd-ı evlâtlarının ve evlâd-ı evlâtlarının zükürü inasına mukaddem olmak üzere batnen ba'de batnin ve neslin ba'de neslin aslah ve erşedine ba'de inkirazihim iyazen billâhi'l-meliki'l-hâfiz ekaribinin aslah ve erşedine ba'de zalike evlâtlarına ve evlâdı evlâtlarının batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin bi şartın takaddeme zükürühim alâ inasihim aslah ve erşedine ba'de zalike aslahı üteka ve atikatına ba'de zalike evlâtlarının ve evlâd-ı evlâtlarının neslen ba'de neslin bi şartın takaddeme'z-zükûri ale'l-inas aslah ve erşedine meşruta olup ve ba'de inkirazi küllihim sânehumullahu taalâ an zalik re'y-i hakimül-vakt ve işaret-i nâzirül-vakf ile sülehayı müsliminden ziver-i diyanet ile areste ve halile-i istikamet ile pîraste tesmiye-i umur-u vakıfda mücid ve mukaddim şayibe-i hiyanetten emin ve salih bir kimesne mütevellî nasb oluna ve her mertebede mütevellî bulunan kimesneye ve her yevm sahih ve rayiç kırk akça vazife verile ve mesarif-i vakıftan fazıl ve zait olan meblâğı mademki zat-ı sûtude sıfatları saha-i hayatta serir-ara ve neyyiri vücud-u mekârim numutları afak-ı afiyet ve selâmette cilve nûma ola nefs-i nefislerine meşruta olup ba'de evlâdı sulbiyesinin zükür ve inası mütevellî yediyle ve marifetiyle li'z-zekeri mislü hazzi'l-ünseyeyn iktisam ve ba'de zalike nisf zevahid-i mezbûre her tabakada mütevellî bulunan kimesneye meşrut olup nisf-ı aherini ebna'ı sülbiyesinin ebnası ve ebna'ı ebnası ve ebna'ı ebna'ı ebnası batnen bade batnin ve feran ğibbe aslin ales-seviyye iktisam edüp tabakalarında bulunan inasa dahi re'y ettikleri veçh üzre kadr-i maruf hisse vereler ve ba'de'l-inkiraz iyazen billâhi taalâ ebnasının benat-ı ebna ve ebna'ı benatı sulbiyye ve ebna'ı ebnaları tabaka-i ulyaları tabaka-i süflâsını hacib olmak üzere ale'l-iştiraki's-seviyye iktisam

edib tabakalarında bulunan inasa bunlar dahi kadr-i maruf hisse i'ta edeler ve ba'de inkirazi'z-zükür hafazahumullâhü Te'âla inas evladtan mütevellî bulunan kimesne tabakasında olanlarıyla ales-seviyye iktisam edeler ve eğer bunlar dahi el-iyazü billâhi taalâ munkariz olup nevbet-i tevliyet reside-i dest-i ekarib olursa mütevellî bulunan kimesnenin re'yi ile akraba-i vakıfdan muhtaç olan kimesnelere kadr-i maruf vazife i'ta oluna ve neuzü billâhi taalâ akrabadan dahi bir kimesne kalmayıb nevbet-i tevliyet üteka ve atikat canibine reside olursa mütevellî bulunan kimesnenin re'yi ile üteka ve atikat ve evlâtlarının ve evlâd-ı evlâtlarının muhtac olanlarına kadr-i maruf vazifeler tayin oluna ve eğer bunlardan dahi bir kimesne bulunmaz ise re'yi mütevellî mansup ve işaret-i nazır-ı vakf ile surreler olunup haremeyn-i şerifeyn fukarasına irsâl oluna ve kezalike sahibü'l-vakfi'l-mumaileyh efadallahü celâ ile ni'amehu aleyh hazretleri bu veçihle şart buyurdular ki; Vezayif-i merkumeden biri mahlûl oldukta ancak mütevellî olanların arz ve inhasıyla tevcih olunup kadılar vesair hükkâm inhasıyla tevcih olunmaya ve vakf-ı şerif saltanat-ı aliyye-i Osmaniye edamallahü taalâ ilâ yevmi'l-kıyam'da zeylinde sadr-ı fetva olan meşayih-i islâmın taht-ı nezaret-i aliyyelerinde ola ve kendilerinin zaman-ı tevliyetlerinden sonra vakfda müsaade vardır deyu mütevellî arz ve yahut kadıların takrir hücceti veya tarik-i aher ile vezayif-i mezbûreden gayri vazife ihdas olunmaya ve eğer kûrur-u duhur ve mürur-u sinin ve şuhur ile sânehellâhü an zalike vehn ile zaaf tari olmakla alâ ma hüvel-meşruh icra-i vezayife bazı havadis mani ve sarif olursa evlâd-ı evlâda ve evlâd-ı ekarib ve evlâd-ı üteka ve atikata alâ hasebi meratibihimi'l-marrü zikruha tevzi' oluna ve eğer el-iyazebillâh munkarizler olmuş olursa fukara-i müslimin ve zuefa ve muhtacine sarf ve def' oluna ve taraf-ı bahirü'ş-şeref-i şehriyariden deyateyni (...) mezkûreteyn kendülere temlik olundukta istar buyrulan iki kît'a mülkname-i humayun ki zeyl-i kubalede mezkûrdur natık olduğu üzere vülât ve hükkâm medel-a'vam kat'a müdahale eylemiyeler ve buyurdular ki mecmu'u vakf-ı mezbûrda termim ve imaret iktiza ettikde musamaha olunmayub sair hidemata bi-rümmetihi takdim oluna ve bâ'de zalike mezbûr cazahullahüş-şekûr sonra meclis-i şeriat-i şerife-i garra ve mahfel-i tarika-i hafiyye-i zehrada veçh-i mezkûr ve tarik-i meşruh-i mesfur üzere emr-i vakfa ve vucuh-u tayinat ve sarfa alâ ma zükira ve sutira ikrar ve mütevellî-i mensub-u mezkûra bi-rümmetiha teslimine itiraf edüp ve mütevellî-i mezbûr dahi bi cümletihâ kabul ve tesellüm ettiğine vekil-i mezbûru vicahen ve şifahen tasdik edüp sahife-yi merama hatime pirâ-yı itmam bulunduktan sonra girive-i uhraya atf-ı zimam ve taraf-ı ahire sevk-i kelâm edip ahadis-i şerife-i nebeviyyeden sallallahü alâ kailihi ve sellem "lâ habse an feraizillâh" hadis-i şerifiyle mütemessik ve "afdalü's-sadakiti en tüsaddike ve ente sahihün şehihün" hadis-i şerifiyle mütemessik olup sıracü'l-ümme ve muktede'l-eimme Ebu Hanife Numan ibni Sabit kûfi cuziye bi sunufi'l-hayratı ve kûfi hazretlerinin kavli üzere vakf-ı habsi'l-ayni ale'l-mülki'l-vâkıf ve tasaddaka bi'l-menafi' kelâmı ile mahdut ve muarref olup şerait-i zeval-ı mülk ve mucibat-ı lüzum bulunmadıkca rucu'u sahih olduğu mukarrer olmakla vakf-ı mezbûrdan rucu'u murad ve havza-i mülkiyete idhal daiyesiyle istirdat edüp mütevellî-i merkumun mütemessiken bi-kavl-i men kale bi'l-lüzum red ve teslimden imtina'ı niza'a müfdi ve huzur-ı hâkim-i şer'de terafü'a müeddi olıcak hakimü'ş-şer'i valâ-mahal-i sahib-i akd ü hall nadiretü'l-asr ve allâmetü'd-dehr el-müvellâ min kibeli men lehü'l-emrü'l-mansub yevme izin li-tenfizi'l-ahkâmî'ş-şer'iyyeti'l-mercu ileyh fi müşkilâti'l-ülûmi'l-asliyyeti ve'l-feriyyeti mevhal enam ve sadr-i hümmam şemsü'l-eimme ve fahr-i islâm sadr-ı kitabı tevki-i müstetabı ile müveşşah ve sahife-yi sıtk u sevabı reşahat kalemi ile müreşşah olan sahibü'l-ülûm ve'l-fezail ve balâ-nişin-i südur-ı efazil rafi-i rayat-ı maarif ve ülûm-i nail-i aksel gayad makasid ve mevum-i ufk-u fezailde necm-i tabendeei ezheri halen bi'l-fiil rumeli kadıaskeri olan allâme-i sami ve fazıl-ı dî-medani essesallahü bünyane'ş-şeriat-i ş-şerifete bi vucidihi ve efaze ale'l-alemine asare madeletihî ve cudihi hazretleri dahi tafeynin edilmesine im'an-ı vafi ve canibeynin mütemessikâtına teemmül-i şafi buyurdularından sonra taraf-ı vakfi tercih ve ibka ve canib-i lüzumu takdimi ile imza buyurub alimen bi'l-hilâfi fi-ma beyne'l-eslâf ve mensuben te'bid-i idraratı'l-vakfs ve idame ve ibka tarafını tercih ile vakfin sihat ve lüzumuna hükm-i sahih ve kaza-i sarih ile hükm ve kaza ve icra ve imza buyurdularından naşi emr-i vakf ve ihbası fusul-ı müctehedün fihadan olmakla lûhuku hükm-i hakim ile lüzumu mutahakkik ve meczum olduğu cihetten vakf-ı mezkûr sair vakfs-ı sahiha gibi lâzım ve müşeyyed olmak mukarrer olmuştur şeyyedallahü da'ayime mebanihî ve tavverrallahü ömre banihî mede'ş-şuhuri'l-eyyam ve tule'd-duhuri ve'l-avam bi fadlillâhi'l-alimi'l-allâm ve dergah-ı re'fet penah-ı kibriyadan mütevakka' ve müsted'adır ki ol mukbil-i sait ve ol sahibü'l-hazmi reşit ki bu vakf-ı şerifin ibka ve te'bidine ve ihkâm ve te'yidine kemerbeste-i ihtimam ve müşemmiri said-i ikdam ola. Cenab-ı Rabb-i Enam ve Hazret-i feyyaz-ı mün'imden mercu ve

müsted'adır ki müradat-ı dareyne fevz ile makdi'l-meram ve derecat-ı aliyata vüsûl ile muallâ makam olan ve ol ki havali kert tağyir ve tebdil ve mütearriz-i nakz ve tahvili ola sarf ve adli ve farz ve nefli kabul-i ilâhiye karin olmayub müstehakkı lâ'n ve nefret ola. "Femen beddelehu bade ma semiahu fe innema ismuhu alellezine yübeddilûneh innallahe semiun alîm." Ve ecrü'l-vâkıfı alellâhi'l-kerim ve rezakahullâhü'l-vusule ilâ derecati'n-naim. -Umdetü'l-mevali'l-kiram Arif Efendi Umdetü'l-mevali'l-kiram Dede Mehmet Efendi Umdetü'l mevali İsmail efendiFahrü'l-Müderrisin müsevvid Mehmet Efendi Yılanlı Mehmet Ağa Fahrü'l-Müderrisin Osman Efendi tezkireci Fahrü'l-Müderrisin Edirneli Mehmet efendi Fahrü'l-Müderrisin Mehmet Efendi Fahrü'l-Müderrisin Mehmet Salim efendi Fahrü'l-Müderrisin Tezkireci Mehmet efendi Fahrü'l-Müderrisin Emir Çelebi Hasan efendi el imam Müezzin Ahmet Çelebi

APP. 3: Original copy of vakfiye related with Feyzullah Efendi's mevqafat in Erzurum, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 110/56).

تورکجه کاییت :
D: 2225
Sa: 99
Si: 43

۵۶

فی عدی ماده مدین الرشید و کافه و کافه
درود عالمنا مخالف الزعم سیه الامم لاسی فی روح
الفرد السی علی العالمی کسکر روم الی عولہ

بسم الله الرحمن الرحيم و بیه
الحمد لله رب العالمین و الصلوة والسلام علی نبینا محمد و آله اجمعین سنة ما اذکوره قال تاریخ لکونی قرانام علیہ افضل
الصلوة والسلام و یومئذ یخبرنی سال صفت اشتغال منة ایل حدیث کدر شد بار سوره اطوار حاجی سیم کسم حاجی
ایکادمه محاسبه و مقام تیر کتی فزوز سید رضی و فضل بدین قلازم سوز واری سعادت و قال بیوع فضا زینه سیمت
و هو دست خاوند مسعود الباقامد و محمد و کیم نظریات روم عیسی مطرب سانه فرخانه آخر و آنموز و کفایت
سخاسی طعنه اندازا مزاج موقدرم انصاب نیرب لکرا اشرافه کر فزده در و سعادت صحافت جهان کیم دریا فروشی نفوسه
بر قله در بیاد شاه اطلاق بر دور حاجی امت سید البشر حسب السید لقی البرة عظیم الخصال کثیر الایاری و الافعال السطاه
به السلطانه به السلطانه مصلطی خنامه به السلطانه محمد خنامه به السلطانه ازلک خنامه لزال قطبا فطانه
البیضا و ما برج مدار لایزة السیما خیر فزی سینه سرینه کریم استمانه زعی و خانه عادت هند کرمانه سی افرته
ساعی و ولوغت و آه الحیة استاد و شکر علی ما افاض علیه الملک افکار او محمود و عمل اول و ثان و شکیه سانه علامه
تفازای مؤسس و مجامه الفضائل و العلوم محمد و حمید و الافاض و الفزوم سالی سعاد السکانه بالفضیل و الافعال العالم
علی اسلام بالفضل و الکمال الذی اقتس الزبیا الطام مدینه نظمه جلاله الامام المظفر بالمطهره الفصول و ابیات
نکاه و سیر لک ایحان نظم الفزاه لوسم السجانه بلوغته لقد فخر اشجان انه السیاد لکرم و کل ذلك انما بالکفاية
عنه الفخر بمقام سجابه بل استماعه تحلیته لجهن ثاباه لب الخلد طاهر العرفه فتح الفیض و السیاحله فیح الفوف
و المعروف نأله عز الدیة فقیر تلبیة لجم لعل و الخال زین اقرای مره رقواته ای بر سعادت عظیم شیخ الإسلام
مفتی الزام معلم السلطانه المفتی المجلد السیة لقرالله اندی به محمد لزال نور حدیقه العلم جفا بر سخات فله و ما برج نور
الفضل متقا انفضیاد لهما کف قریزه داخل جوزه بد و قهظری اولوب هذونده کمال لکن مع جمیع ناهیهن جوبک
بر کیم رشاه سوله نام قریب بینه المال سلمیه ایچود فبط اولوب مغالده سده انده لزم الاته کما فی ناهیهن
مخالفة ملامه کورد کوی کما فی ناهیهن قریه کجده بینه کما فی ناهیهن مخالفة لکوفیه تجوسی و نسو ایل ناهیهن
سیر تریخی کفایة التذاع واللواص و بیعانه الحفوة و المرحة تخلیج جوردب صامه لکرتکراه صیه المهدود جهوری
رضی نسیم فزیه حملک و قوله جوردقلزیده قافلوه سا لرانه خیل القیا کره بر سکره انیباه اتفاقا و هذره نسیل لکمد
یعنی اصحاب کتبه قره لورای علیہ افضل السجانات و کل العالیات اتقا جوردب خالصا لوجهه و بتغایر لرضاه حرکات
جابه و حسنات راحة و باقیه اولوه اوزک موهبایات مذکورانه وقف و اجبانه تشجیر ساه و غایت شره و طلب جوردب

خدم ذوی الاحرام سه سه قیامتیه ذوق العباده و الاکار جهل الحاسبه والمغایر کتفای صدقت انوار الی سالی الذکر
محمد غار عماده لاجل التسلی فیکل ومقر الملکاء و الافاضل محمد المعانی والفضائل ذوالقدر المنعم الحکیم بخیر التوزیع
ذکر اولى انه عبد الباقی به فضل ایه داعبدری لاجل التسلی والتسليم ولا حول الاغوی والقها من حق لقب ونسبیه
جوید رضوانه وفي سر عريف سماح العباد ونفضل دره صف - استخ الاوتاده حافر ال اولوب وتقبل سالف
السانه نعتت وكالنه علم الرحيم الرعي لقبه كلام امامه الخايم سمه سانه ونعتيه عمه المرام تنوكون لبجسانه
اوليه يدرك موکلم اولانه صا هسكجيه من الیه سبع ایه فبني نعمانه عليه مفضلتي ملك موکو بلدی اولوب هاله سله
مکلمين سلف اولانه علم کور وقریه کور وقریه بیوسى وسبع قریه بنی جمع التوزیع واللواضعه وبکافه المصالح
والرافقه تقربا الى الله الملك الماحد وطلباً لمضات الفن الواحد وقف وصهن ایدوب وغلانی محصولات وقف سالف
العام ضم الحاد ومجوع غلات ونه نرزوف نورد اوزر مصارف مذكور مبروبه حرف اولوب سابقاً مصروف بیری
اوليه سنانق نولت نرضی بارها بودف وقف نسیله وفي رعی ونودی چوردید بوند نضام وکل نوزدر سکره شعبه
البدور مجلس نعت خطبه من الما - ونفضل الوقت منضه لاه مع الا فاورده سابقاً مذكور وقف مورادیه وچورده
امردقه ووجهه نعبات سنانق و نوزوف علم ما هو المذکر اقرار ونوع منسوب نعتیه بر منل نسلم ابتد کتبه لب
منبا با عذراف اولوب ونوی سفور وفي مجمع نسم وقبول ابد کتبه وکل من الارض وماها وسنفاها نعتیه ایدوب
چوب واه اصبا بیری اتمام اولوفه مکون طریقه افرا - امامه الخايم ذکر رکاه افه اراه کلار ایدوب اجبار چوب وانار
صظفوبه عليه افضل الصلوة والکل التقیه اجد لاجل من عبه من الفضل لله کلار اعجاز نیا هسكجيه نعلک ایدوب نجم الزهري و ن
اه القدر البینه الغامه عليه الرحمه والرضوانه حفیرینه قبل الوقف من المصعب علی ملامه الوقف والقدره المانف
ایله صحیفه بیری ظهور سنانق وال ملک ومرجات لوزم ونوزوفه رجوعی صحیح اولیمن کت مصدره مظهر و نعتیه
وقف فیدر ده رجوعی اذره ودرت من ملکت اولوه هنو نقتله استراره مادیت ابتد کت منبع نذکره حاجزه الله
التکررک نعتاً بقول من قال باللزوم ردو تسبیحه امتاعی نزاعه افضا وفصوه حاکم الریحه نرافع افضا ایدوب
حاکم النزق والامقام صاحب مل وعفدانا منج الحجاب الرضوه والماب فی عمل مصفلات العلوم العقليه والتقنيه الفصیه
من قبل اولی الامر نعتیه الامکام الرعیه صاحب کل العلم والفضائل نفع زبات الاما مل و الافاضل هاله ایمن سانه ووزم
فاصل بیننا سانه بوجوده نیانه الریضه الفراه وفاضل انار معدنه علی الوری حفیرینه وفي نقتله اوله سن اعمانه
نظر حادین مع کتانه فوید بوجور و نعتیه حباب وفي زیج و طرف زوی نعتیه و نعتیه ایدوب عالماً بالانلاف
نعمانیه الفیا سقربا نا بدرات الصدقاته لفقها و نعتیه صوت و نعتیه حکم صحیح و نعتیه انضا انخله وقف فیدر سابر
واجرها ایدوب فصول حفیرینه فطره حوید حکم و نعتیه و نعتیه حبابه ایدوب و نعتیه و نعتیه و نعتیه حبابه ایدوب
اقاف صحیحی لارم وفیرده صحیح وسید اوله وسید الله دعائم نیانه ایدوب و نعتیه و نعتیه و نعتیه حبابه ایدوب
بوجوره السعیه باه الله فی دنیا صحیح طینه مطننه و مهاره فی الاقره برضوانه الخجه حباب حکم نقتله حبابه
بوجوده نعتیه ساسی علم الی انی نعتیه سنانق و نعتیه نعتیه و نعتیه نعتیه و نعتیه نعتیه و نعتیه نعتیه
فانما اتجمع الذیبه بیدله الله سیم علم واه الوقف عن الله الملك الکریم انه لا یضیر امر الحسبه والحیره رب العالمیه
انطلقت الوقیانه فی سنه ثمانه مائه ومانه الف

Türkçe Kayıt
D: 2225
Sa: 102
s: 50

صوت ملک نام آخر

APP. 4: Transcription of *vakfiye* related with Feyzullah Efendi's mevqafat in Erzurum, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 110/56).

Ma kada min mecari sebili's-sutur ayni münceitihi yenba'u ani'l-keremi'l-mevfur ve şehide bi-zalike el-fakir ilâllahi'l-eazzu'l-ecel Mehmet el-veziru'l-evvel. Ma huve'l-mesturu fi-haze'l-menşuri zahirun gayri mestur ve şehide el-fakir ilâllahil-Melikil-Kadir Hasan el-vezir. Ma fi-hazel-menşuri'l-müstetabi'l-havi ve'l-hibeti ve'l-ibtihab ss-sadiri an-canibi'l-Melikil-muazzam nassarallahu ilâ yevmi'l-hesab vaka'a fi-mahalli bilâ irtiyabi harrereh el-fakir Osman el-vezir. Ma huve'l-muharrer fi'l-hükmi'ş-şerif minel-hibeti ve't-temlik sadere min ehlihi nassarallahu ve ebkahu ilâ mahalli tale takâhu nemekahe el-fakiri ileyhi subhanehu ve te'alâ es-Seyyid Ali el-kadı bi-askeri Rumeli gufire leh. Ma fihi mine'l-munceti's-sultaniyyeti'l-muşerrefeti bi'l-alâmeti'ş-serifeti'l-hakaniyyeti cara alâ minhaci's-sidadi ve gârrâ an şiarî'l-fesat harrerehu'l-fakir Abdullah el kadı bi-askeri Anadolu gufire leh. Ma havahu haze'l kitabı'l-müstetab mine'l-hibeti ve'l-intihab vakiun bila irtiyab harrerehu'l-fakir ilâllahi'l-Melikil-Bari Halil ed-defteri. Ma sebete fi-haze'l-kitabi'l-müstetab mine'l-hibeti ve'l-intihab vakiun bila irtiyab nemekahu'l-fakir ilâ rabbihi'l-ğaniyy Ali et-tevkii. Cera indi ma fihi min asli'l-vakfi ve şeraitihi ve kadeytu bi-sıhhatihi ve lüzumihi alimen bi'l-hilafi'l-vaki beyne'l-eimmeti'l-eşraf harrahu'l-fakir es-Seyyid Ali el-Kadı bi-askeri Rumeli Gufire leh.

BİSMİLLÂHİRRAHİM VE BİHİ

El-hamdülillâhi Rabbi'l-âlemin ve's-salâtü ve's-selâm alâ-Nebiyihi Muhammed ve âlihi ecma'ın. Sene-i mâru'z-zikre tâlî tarih-i Hicret-i Fahru'l-enam aleyhi efdalü's-salatü ve's-selamin bin yüz sekinci sal-ı meymenet-iştimâli yine ol mülk-kirdar-i şehriyar-ı sûtüde-etvar mâh-ı resm-i ism-i hâtemi hâmi-i erkan-ı mehasin ve mekarim neyyir-i gîtî-firûz-i sipihr-i fadl u efdal bedrika-i zalâm-sûz-i vâdi-i sa'âdet u ikbal yenbu'-i feyza feyz-i semahat ve cûd-i şehinşah-ı mes'ud Ebu'l-Mehamid ve'l-Mahmud ki madrub-ı zerr u sim-atası muzdarib-saz darphane-i encüm ve enmüzec-i keff-i desd-i senhası ta'ne-endaz-ı emvac-i bahr-i Kulzün afitab-ı neyyiri vâhiru'l-işrak-ı kereminden zerre sehhab-ı semahat-i cenab-ı yemm u derya-huruşu niâmından bir katredir padişah-ı ahali-perver hamî-i ümmet-i seyyidü'l-beşer hasenü's-seyyide nakiyyü'l-berîre azimü'n-neval kesirü'l-eyadi ve'l-ifdal es-sultan bine's-sultan bine's-sultan es-Sultan Mustafa Han bine's-Sultan Mehmed Han bine's-Sultan İbrahim Han lâ zale kutben li-feleki'l-ata ve ma beriha medaren li-daireti's-seha hazretleri sünnet-i seniyye-i dirine kerem-intimasına mura'i ve kaide-i adet-i hasene-i kerimanesi icrasına sa'i olub edâen li-hakki'l-üstad ve şükren alâ ma efada aleyhi'l-Melikü'l-Cevad ve'l-Cûd muallim-i evvel ve sani ve reşkin-saz allame-i Taftazani müessis-i erkani'l-fezail ve'l-ulum mücerrid-i cidari'l-efadi ve'l-kurum sâmi-i semai's-semahati bi'l-feyzi ve'l-ifzali'l-âli alâ İslâm bi'l-fazli ve'l-kemal ellezi iktabese's-süreyya en-nizam min hüsnî nazmihi cevahirü'l-kelam el-müftihu bi'l-mantıkî'l-fasihi ve'l-beyan nukate delail-i icazi nazmi'l-Kur'ân lev semia's-subhanu belagatehu lekad tahayyara fasihan inne'l-beyane le sihrun ve kulli zalike iktefa bi'l-kitabeti ani't-tasrihi bi-mekarimi secayahü be'l-istiareten tecebbü'l-liyyetün li-badı senayahu tayyibu'l-hulk tahiru'l-ırk fatihu'l-fuyuz ve'l-birr sahiletu feyzu'l-futuhu ve'l-ma'ruf nailetü izz u reddu efhamu telîdu'l-mecdi beynel'l-âmmi ve'l-hal zîb-efzâ-ı sadr-ı fetvâ mesned-ârâ-yı serîr-i saadet-i uzma Şeyhu'l-İslam müfti'l-enam muallimü's-sultani'l-mufahham el-mümeccedü es-Seyyid Feyzullah Efendi bin Mehmed la zale nuru hadikati'l-ilmî muhdarran bi-reşahati kalemîhi ve ma beriha nuru'l-fazli müşrikan bi-feyazani himemîhi hazretlerinin dahil-i havza-i yed ve tasarrufları olub Hüdavendiğar sancağında Mihaliç Nahiyesinde büyük Yörküc ve Şahsule nam karyeler beytül-mal-i Müslimin için zabt olunub mukabelesinde Erzenurum Eyaletinde Kemah Nahiyesinde mukataa-i memlaha-i Kömür ve güney Kemah Nahiyesinde karye-i Kömür ve yine Kemah Nahiyesinde mukataa-i memlaha-i karye-i Timusi ve Aşağı İl Nahiyesinde Sim Karyesini bi-kâffeti't-tevabi' ve'l-levahık ve bi-ammeti'l-hukuk ve'l-merafık temlik buyurub sahibü'l-hayr Şekkerallahu sa'yehü'l-mebrur hazretleri dahi teslim-i hazine-i temellük ve kabul buyurduklarından kafiye-sâlâran-i hayl-i etkiya guruh-i pür-şüküh-i enbiyaya iktifa ve Hüdât-ı sübül-ihitida yani ashab-ı güzîn-i fahru'l-vera aleyhi efdalü't-teslimat ve ekmelü't-tahiyat ikitida buyurub halisen li-vechillah ve ibtigaen li-merzati sadakatin cariye ve hasenatin daime ve bakiye olmak üzere mevhubat-ı mezbûratı vakf ve ihbasa teşmir-i sâk-ı azimet ve müşrif-i metâlib buyurub hüddam-ı zevi'l-ihitiram südde-i sidre-kiyâmlarından kıdvetül-a'yan ve'l-ekabir camiü'l-mehasin ve'l-mefahir kethuda-i sadakat-ihitivaları salifü'z-zikr Mehmed Ağa bin Osman

li-ecli't-tescil tevkil ve mefharü'l-ülemai ve'l-efadi'l mecmau'l-mearifi ve'l-fezail zül-kadr-i menbai'l-kerem bi-hizmeti't-tevzi' zikrolunan Abdülbaki bin Fazlullah daileri li-eclit-tescil vet-teslîm ve li-ecli'd-da'va vet-tahasüm mütevellî nasb ve tayin buyurub merkuman dahi şer'-i şerif-i şamihü'l-imad ve mahfil-i din-i münif-i rasihül-evtadda hazıran olup vekil-i salifül-beyan ba'de subuti vekâletihî ael-vechiş-şer'i takrir-i kelâm imâle-i licam-ı semend-i nisam ve tabir-i anil-meram şu gûne lebcenban oldular ki müvekkilim olan sahibül-hayır-ı mumaileyh esbagallahü cezile ni'amehu aleyh hazretleri mülk-i mevhubları olup halen silk-i milklerinde münselik olan memlâha-yı kömür ve karye-i kömür ve karye-i Timusi ve Sim karyesini bi-cemii't-tevabi vel-levahık ve bi-kâffeti'l-mesalih vel-merafik takarruben ilâllahil-Melikil-Mâcid ve taleben li-merzati'l-ganiyyi'l-vahit vakf ve habs edüp ve gallâtını mahsulât-ı vakf-ı salifül-beyana zam ve ilhak ve mecmu'ü gallâtı vech-i meşruh-ı mezbûr üzre mesarif-i mezkûre-i mebrureye sarf olunup sabikan sahayif-piray olan şerait-i tevliyet tasarrufi bi-esriha bu vakf ve tesbilde dahi mer'i ve müeddi buyurdular bundan sonra vekil-i mezbûr şekkerrallahu sa'yehu'l-mebrur meclis-i şeriat-ı hatire-i menbeu'l-menar ve mahfil-i tarikat-ı Hanefiye-i lâmiü'l-envarda sabikan mezkûr ve anifen mürur eden vech üzre emr-i vakfa ve vücuh-ı taayyünat-ı şeraite ve tasarrufa alâ ma hüvel-mezkûr ikrar ve mütevellî-i mensub-ı mezbûre bi-rünmetiha teslim ettiğine lebcenban itiraf olup ve mütevellî-i mesfur dahi bi-cümletiha tesellüm ve kabul ettiğine vekil-i mumaileyhin vicahen ve şifahen tasdik edüp ceride-i merama imza-piray-ı itmam olduktan sonra tarika-i uhraya imale-i licam ve girizgâh-ı ahire idare-i kelâm edüp ahbar-ı Nebeviye ve asar-ı Mustafaviye aleyhi efdali's-salâvati ve ekmeli't-tahiyyeye ez cümle lâ habse an feraizillâhi kelâm-ı icaz-penahıdır temessük edüp necmül-hüda bedrika-i rah-ı ihtida Ebu Hanife en-Numan aleyhir-rahmeti ve'r-rıdvan hazretlerinin kavli-i el-vakfu habbese'l-ayne alâ mülki'l-vâkıf ve't-tasadduk bil-menafi'i ile sahife-pira-yı zuhur ve şerait-i zeval-i mülk ve mucibat-ı lüzum bulunmadıkça rucu'ü sahih olduğu kutub-i muteberde mestur olmağla vakf-ı mezbûrdan rucu'ü irade ve dest-res-i mülkiyet olmak hahişi ile istirdada mubaderet ettikde mütevellî-i mezkûr cazahullahu'ş-şukûrun mütemessiken bi-kavl-i men kale bil-lüzumi red ve teslimden imtina'ı niza'a ifda ve huzur-u hakimü'ş-şer'a terafü' iktiza edicek hakimüş-şer'-i valâ-makam sahib-i hall ve akd-i enam münü'l-cenabi'l-muracca' ve'l-meab fi-hall-i mu'addelâti'l ülûmi'l-akliyyeti ve'n-nakliyyeti el-mensubi min kıbel-i uli'l-emr li-tenfizi'l-ahkâmi'ş-şer'iyeti sahibu'l-ulûm vel-fezail rafi'i rayati'l-ekâmil ve'l-efadil halen zeylinde saz-ı sudurum ile fazıl-ı bi-hemta şeyyedallahu bi-vucudihî bünyane'ş-şeriatil-garra ve efade asare mu'addeletihî ael-vera hazretleri dahi tarafeynin edillesine iman-i nazar ve canibeynin mütemessikâtına tahdik-i basar buyurduktan sonra canib-i vakfı tercih ve taraf-ı lüzumu takdim ve tashih edip alîmen bi'l-hilâf fi ma beynel-kudema ve meskûben te'biden ve ratibi's-sadakati li'l-fukara vakfın sıhhat ve lüzumuna hükm-i sahih ve kaza-i sarîh ile hükm ve kaza ve icra-i imza edüp füsul-i müctehidün fihada lûhuk-ı hükm-i kaza sıhhat ve lüzumu iktiza etmekle vakf-ı mezbûr sair vakfs-ı sahiha gibi lâzım ve müebbed ve sahih ve müşeyyed olmuştur şeyyedallahu deayimi mebanihî ey teşyid ve ebbedeha bi-tul-i hayatı vâkıfihî ve vucudihî's-said hayyahullahu fi'd-dünya hayaten tayyibeten mutmainneten ve cazahu fi'l-ahireti bi-rıdvanihi vel-cenneti cenab-ı hakim-i muttakin celle şanuhu bu vakf-ı şerifin esası adimu'l-indirias bekasın sabit ve daim ve tatarruk ve tebeddül ve tagyîrden emm-i salim eyleye "femen beddelehu ba'de ma semiahu feinnema ismuhu alellezine yübeddilühnehü innallahe semiun alim" ve ecrul-vâkıfı alallahil-Melikil-Kerim innallahe lâ-yudi'ü ecrel-muhsinin vel-hamdulillahi Rabbil-alemin üstikmilet el-vakfiyyâti fi seneti semane ve mietin ve elf.

APP. 5: Original copy of vakfiye related with Feyzullah Efendi's mevqufat in Damascus and İstanbul, dated 1111 / 1699 (VGMA, 571: 117/57).

APP. 6: Transcription of vakfiye related with Feyzullah Efendi's mevqafat in Damascus and İstanbul, dated 1111 / 1699 (VGMA, 571: 117/57).

Ala şâkilihî asluhu'l-mümza'l-mahtûm harrerehu'l-fakir es-Seyyid Ali el-Kadı bi-askeri Rumeli gufira lehu. Bismillahirrahmanirrahim Mehamid-i bî-had ve medayih-i lâ-yuad ol karisar-i kevn u mekân ve rûz-i resan-i kaffe-i ins u can cenabının saha-yı kibriyası olmağa şâyândır ki zâviye-yi âlem-i melekut vakıf-hâne-i tekbir ve temcidi ve köşe-i âlem-i şehadât tekve-gâhi supha şumaran-ı tesbih u tevhidî mihr u mah ve encum-ı hademe-i sofrâ-i âmm-ı niami ve noh kubab-ı eflak serpuşi han fesih-i keremi evrenği nişinan-ı mülk u saltanat muhtac-ı hazine-i ifdali hücre guzınan tafce-i dimağ-i insan çeşm-i kuşaban maide eltaf u eşbali vezayif-i meberat ve ihsanı menşur-ı levh-i mahfuzunda murettep ve museccel, selsebil-i idrârât-ı niami bî payanı sailan dergahına vakf-ı musebbeldir. Celle celalu ve amme nevaluhu. Ve sad hezar salat u salavat ve bî şumar teslimat-ı selimat ol pişuva-yı ashab-ı hayrat ve reh-nüma-yı meberrât cuyan-ı kainat dergahına sezâvârdır ki selsebil-i sadakat-i cariyeyi icra ve ayin-i pak-i şeriat-i garrayi ihya edüp vaz'-ı kavanin-i vakf u tesbile murâî def'-i mehavic-i zuafa-yı ummete sâi olmağla ila ebedi'l-âbad muhtacan-i muslimîn vazife-horan divanhane-i keremi ve güne destan-i fukara-yı din hoşeyi cinan-i nahlistan-i niamıdır. Sallallahu aleyhi ve alihi't-tayyibine't-tahirin ve men tebia hüm ila yevmi'd-din. Bundan sonra; şahid-i gülçehre-i kelim şügüne cilve-numa-yı haclegah-ı hüsn-i nizam oldur ki; İş bu bin on senesi zi'l-hiceti'l-haramın evarihinde cenab-ı efza-yı erike-i sumtanievrenği pira-yı Saltanat-ı Osmanî, imame-yi subha-yı sufuf-ı selatin, vasıtatü'l-ikdi simtül-leal, havakin-i fihris-i kubale keramkâr-ı unvan-ı dibace-i âli tebari, nadire şüküfe hadika-i mekarim şiarı, hurşid-i cihantab sipihr-i şehriyari, matla-i envâr-ı lutf u kerem, neyyir-i kiti firus ufk-ı niam-i ehali, perver-i muntazım saz-ı umur-ı ümmet-i hayri'l-beşer, fahrü'd-dünya ve'd-din, hami-i beydeti'l-islami ve'l-müslimîn, naşir-i livai'l-adli beyne sükkani'l-aradîn, azizü'n-neval kesirü'l-ifdal es-sultan ibnü's-sultan ibn Sultan Mustafa Han ibn Sultan Mehmet Han ibn Sultan İbrahim Han nasarallahu ala a'dâihî ve ebbede-hü ve edâme saltanatahu mine'd-duhur ve ebbede-hü hazretleri kerime-i "ve in tauddü ni'metallahi lâ tuhsühâ" veznince niam-ı mütetabî'l-vurûd cenab-ı girdigar-ı vedud-ı nâ mahsur ve nâ ma'dûd "ve le in şekertum le ezidenneküm" vıfkinca eda-yı şükr-i mün'im müstevcib-i tevfir-i niam ve mekarim idüğün izanla isticlab-ı meserret-i Huda ve istizade-i niam u ataya için eda-i şükre teşmir-i sak-ı himmet ve şedd-i nitak-ı azimet ettiğinden maada tahsil-i meradi-i ilahiyede idare-i lihaza-i tetkik ve eda-yı hakk-ı üstadı bais-i fevz-i her dû cihan olduğun tahkik etmekle fethnüma-yı tılsım-ı küncine-i semahat ve küşayış-bahşa-yı ebvab-ı hizane-i mekremet olup de'b-i kadim-i ecdad-ı izam ve sünnet-i seniyye-i aba-yı kiramı üzere; Şam-ı şerif nevahisinde vâki Ba'albek ve tevabii karyeleri vakfiyede atıye suret-i mülkname-i humayun-ı saadet-makrunda tayin ve teşhis ve ale'l-esami ta'dat ve tasrih olunduğu üzere bi-cemii'l-hukuk ve'l-merafik ve umumî't-tevabi ve'l-levahik işbu hamilü'l-kitab menba-ı yenbu-ı mekarim-u fevadil ve ser-çeşme-i güruh-ı ekarim ve fevadil sırr-ı sure-i mushaf-ı saadet ve ikbal ser-levha-yı dibace-i fazl u ifdal mahatt-ı rical-i ülema, mukassim-i erzak-ı fudala, ikdü'l-leali'l-eşraf-ı Hasaniyye Hüseyiniyye dürdane-i kilade-i saadet-i aleviyye-i ulviyye, şehriyar-ı bâlâ-nişin-i serir-i kâmkârı zib-i efza-yı mesned-i fetva, zinet-bahşa-yı sadr-ı ifta, müfti'l-enam, Şeyhülislam el-allemetü'l-mücid es-Seyyid Feyzullah bin Seyyid Mehmet la zale mevkifihü'l-âli kutben li-daireti'l-maâli cenabına temlik-i sahih ile temlik ve allame-i marrü'l-evsaf, bahirü'l-ifaf dahi temellük ve kabul ve dıya-ı mezbûre havza-i tasarruflarına duhul bulduktan sonra meta-ı hayat-ı dünya nâ pezir devam ve beka, ziyâ müşrif-i harab ve ziyâ ve serrişte-i âmâlî mütehheyi-i infisam ve inkita, finası mail-i zeval ve fena, ğinası suret- nüma-yı lafz-ı ina, çarbağ-ı anasırı müstaid-i hazan, mukaddimat-ı sururu netice pezir-i ahzan olup iddihar-ı zehayir-i meberrât bais-i tereffuh-i ebedi ve iktina-ı cevahir-i mesubat, sebeb-i sud-i sermedi olduğun teyakkun ve izanla tarika-i hasene-i ebrara ihtida ve sünnet-i seniyye-yi ahbara iktifa ve bu babda derc-i derun-i fezail meşhumlarında munderic olan leali-asar-ı ahbar-ı seyyidi'l-eberr aleyhi's-salatu ve's-salamı pişihad-ı tabakçe-i istihsar buyurup sabiku'z-zikir hududu lede'l-ahali malûm ve meşhûr olan Ba'lebek ve tevabi olan kurâ ve mezarii mülkname-i humayun-ı meymenet-makrunda ta'dat ve teşhis olunduğu kemiyet ve keyfiyet ile ve Dâru's-saltanat-ı aliye-ye-i Kostantiniye'de merhum Ebül-feth Sultan Mehmet Han camii kurbünde Mustafa Bey Mahallesinde etraf-ı erbaası tarik-i âm ile mahdut bir bâb kargir derslane ve bir bir bab kütüphane ve bir sofa ve dehliz ve on bab talebe-i ulum hucuratu ve bir mektep ve sofa ve şadırvan ve üç adet kenif ve kanavat-ı memluke ile şadırvan ve çeşmeye câri iki buçuk masura ma-i lezizi müstemil kendi atyeb-i emvallariyle müceddeden bina

ettikleri medrese-i celileyi ve medrese-i mezbûreye muttasile olup hudud-ı mezbûrede dahile eşcar-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi müştemil bahçelerini halisen li-veçhillahi taala vakfetmekle azimet buyurub şeerfyaban-ı hizmet-i aliyye-i seniyelerinden fahrü'l-emacid ve'l-ekarim mu'temedü's-sudur ve'l-eazim kethüda-yı sedakat-ünvanları Mehmet Ağa bin Osman dâilerini zikri ati vech üzre vakfa ikrar ve tescil ve emr-i tescilde mâ lâ büdde minhu olan umûrun her hakir ve celide taraf-ı bahirü'ş-şereflerinden tevkil ve mafharü'l-müderrişine'l-kirâm aynü'l-ülamai'l-izam zi'l-mecdi'r-refii'l-mübeccel bi hizmeti't-tevzi Abdülbaki Efendi bin Fazlullah dâilerin li-ecli't-tescil ve'l -hasım bi't-teşarüki ve't-tesahüm mütevellî nasb ve tayin ve diya-yı mezbûre-i mevkufeyi teslim ve tesellüme temkin buyurub mezbûran dahi kabul ettikten sonra meclis-i şer'i-i lazimü't-tevkirde hazirân olduklarında vekil-i salifü'l-beyan ba'de subut-i vekâletihî ale'n-nehc-i şer'i şöyle takrir-i kelim eyledi ki müvekkil-i mumaileyh hazretleri hâlen silk-i milkinde münselik olan salifü'z-zikr Ba'lebek tevabii karyelerini ve medrese-i mezbûre ve bahçe-i merkumeyi veç-i meşruh üzere bi-cemi-i tevabi ve'l-levahik ve kâffeti'l-mesalih ve'l-merafik sıhhat-i kâfiye-i tasarrufat ve cevaz-ı âmme-i teferruatları vaktında sıdk-ı niyyet ve safa-yı azimet ile halisen li-veçhillahi teala ve ibtiğâen li-merdatihî vakf va habsedip ve mukaddema c lveger-i mansibe-i zuhûr olan vakıflarına zam ve ilhak buyurub masarîf-ı gılalî ol vecih üzere tayin ve icra-yı vezayif-i meberratta şu minval üzere nazm-ı leali tabir ve tebyin etmiştir ki gallat-ı diya-yı mezbûreden ulum-ı akliyye ve nakliyyede mahir ve tefsir ve hadis ve kütüb-i fikhiyye-i hanefiyye ve sair ulûm-ı nafiayı tedrise kadir bir kimesne harem-i muhterem-i beyt-i mükerremde müderriş olup eşhür-i selase-i mübarekede kadimden ehl-i hadisten mütevaris ve muraatı mültezem olan âdab üzere usul-i sitte ve sair muteberat-ı kütüb-i ahadisten nakl-i hadis ve şuhur-ı tis'a-i bakiyede kütüb-i fikhiyye-i hanefiyye ve sair ulûm-ı nafiadan eyyam-ı mutadede birer ders ikrasına muvazabet edüp halen beyne'n-nas ikiyüz yetmiş akçaya rayiç ve dair olan şerifi altundan kendüye senevi tammü'l-vezn ve'l-ayar altmış altun vazife i'ta oluna ve dersine hazır olan talebe-i ulumdan on nefer kimesneye dahi marrü'l-vasf altundan senevi tammü'l-vezn ve'l-ayar dörder altun i'ta oluna. Kezalik Medine-i münevvere şerrefehallahu tealada dahi evsaf-ı merkume ile mevsuf ve diyanet ve takva ile maruf bir kimesne müderriş olup ravza-i mutahhara-yı Seyyidi'enam aleyhi afdalü's-selâtu ve's-selamda vech-i meşrûh üzere âdâba riâyet ve vekar ve heybet ile câlis ve sevb-ı sekineti lâbis olduğu halde eşhür-i selase-i mübarekede usul-ı sünnet ve inde's-sikâda muteber ve makbul ve leda ehali'l-hadis maruf ve mütedavil olan kütüb-i ehadisten nakl-i hadis-i şerif ve şuhur-ı tis'a-i bakiyede kütüb-i fikhiyye-i hanefiyyeden vesair ulum-ı nafiadan eyyam-ı mu'tadede birer ders ile evkat-güzar olup mesbuku'l-vasf ve'l-beyan altundan tammü'l-vezn ve sahihü'l-ayar olmak üzere kendüye senevi altmışar şerifi altun ve dersine hazır olan talebe-i ulumdan on nefer kimesneye senevi dörder şerifi altun ve biriyle eğer aynı ile şerifi altun verilmek müteazzsir olursa beynennas mütedavil olan sair akçadan zikrolunan altunlar hesabınca sair akça verile ve zikrolunan vezayifi mütevellî bulunan kimesne sürre edüp sürre eminleri veyahut gayri murad ettikleri adamla irsal edüp darü's-saadeti'ş-şerife ağaları yedleriyle irsal etmeyeler ve kible-i evvel-i beyt-i sânî harem-i sâlis olan Mescid-i Aksa'da Sahra-i müşerrefe Kubbesi altında ilim ve fazl ile meşhur ve ifaf ve diyanet ile mezkûr âdâb-ı eslafâ ârif ve şerait-i nakl-i hadise vâkıf bir kimesne vech-i meşrûh üzere eşhür-i selase-i mübarekede usul-i sitte ve sair kütüb-i sikat-ı eimme-i hadisten nakl-i ahadis-i şerife ve rivayet-i ahbar-ı lâtife edüp şuhur-ı tis'a-yı bakiyede sair ulum-ı nafia ve kütüb-i fikhiyye-i hanefiyyeden eyyam-ı mü'tadede tedris edüp kendüye yevmiye sahih ve rayiç kırk akça vazife verile. Ve dersine hazır olan talebeden on nefer kimesneye ikişer akça vazife ita oluna ve Şam-ı şerifte vaki zaviye-i Nakşibendiye-i cevaniyede seccade-nişîn-i tedris ve irşad olan kimesneye beher yevm sahih ve rayiç kırk akça vazife verile. Kezalik Şam-ı şerifte zaviye-i beratîyede seccade-nişîn-i tedris ve tefhim ve irşad ve talim olan kimesneye yevmiye kırk akça vazife verile bunlardan maada Darü's-saltanatı aliyye-i Kostantiniyye'de kendi atyeb-i malından bina vakfeylediği medrese-i celilesinde ilm-i usul ve furu'da mahir ve ulum-ı akliyye ve nakliyyede tedrise kadir kimesne müderriş nasb olunup tefsir ve hadis ve kütüb-i fikhiyye-i hanefiyyeden vesair ulum-ı nafiadan eyyam-ı mu'tadede tedris edüp kendüye sahih ve rayiç yüz yirmi akça vazife ita oluna ve medrese-i mezbûre hucuratında sakin ve meclis-i derse müteallimen hazır olan dokuz nefer kimesneden muid-i ders olan kimesneye yevmiye sekiz akça ve maada sekiz nefer talebeden her birine yevmiye altışar akça vazife verile ve talebe-i mezbûreden maada iki nefer kimesne medrese-i mezbûrede bevab için muayyen olan odada sakin olmak şartıyla bevab olup medrese-i mezbûrede vaz' olunan kanadil ikad ve bi hasebi'l-örf bevablara lazım gelen sair hidematı eda

ettikten sonra herbirine yevmiye dörder akçe vazife-i bevvabiye ve birer akçe ikad-ı kanadil vazifesi verile ve bir kimesne dahi ferraş olup teknis ve tanzif-i medrese ve mekteb ve kenif ve zift vurup saha-i türbe ve hıfz-ı kâse-i çeşme edip hidemat-ı lazimesini mer'i kıldıldıktan sonra kendüye yevmiye beş akçe vazife-i ferraşiye verilip ve birer akçe dahi yevmiye baha-i çarub olmak üzere ferraşa teslim oluna ve ilm-i tecvidde mahir ve talim-i vücuh-ı kıraata kadir bir afif ve mütedeyyin kimesne şeyhü'l-kurra olup eyyam-ı mutadede talebeye fenn-i tecvidi talim ve vücuh-ı kıraat-ı Kur'anı ikra ve tefhim edüp kendüye yevmiye sahih ve rayiç yirmi akça vazife verile. Ve talebe-i kurradân huffaz olmak şartıyla on nefer kimesne halife olup bunlardan baş halife olan iki kimesnenin her birine yevmiye üçer akça vazife ve maada sekiz nefer halifenin her birine ikişer akça vazife verile ve vâkıf-ı mumaileyh esbağallahü cezile niamihi aleyh hazretlerinin müfredat defteri mucibince vakf-ı sahih-i lâzım-ı şer'i ile vakfettikleri kütüb için i'dad olunan kütüphanede üç kimesne hafız-ı kütüb olup kitapları hıfz-ı siyanet ve haftada üç gün hengâm-ı tulu-ı Şems'den vakt-i asra dek cümlesi hazır bulunup kütüphaneyi açıp bekleyeler ki kütüb-i mezbûreden intifa' murad eden talebe-i ulum kâinen men kâne ol günlerde kütübhaneye gelip gerek mütalaa ve gerek istinsah her ne tarikle intifa edip kütübhaneden taşra asla bir kitab götürmeyeler ve kütübhanenin mihtahı hafız-ı kütüb-i sani yedinde olup kütübhaneyi kapadıkça hafız-ı kütüb-i evvel kendi mührüyle mühürleyip ve mademki hafız-ı kütüblerin üçü dahi hazır olmadıkça kütübhaneyi açmayalar ve mezbûr hâfız-ı kütübler senede üçer kerre kitapları indirip ciltlerini silip ve evrakların taklib edip tathir ve tanzif ettikten sonra herbirini mahall-i münasibine vaz' edip bu minval üzere şeraite müraat ve hizmet-i lazimelerin eda ettiklerinden sonra her birine yevmiye onikişer akça hafız-ı kütüplük vazifesi vech-i meşruh üzere senede üç kerre tathir ve tanzif-i kütüb hizmeti mukabelesinde her birine yevmiye üçer akça vazife verile ve bir kimesne beş akça ile mücellid tayin olunup kütüb-i mezbûreden meremmet iktiza eden kütübü mütevellî marifetiyle kütüphaneye gelüp meremmet eyleyüb kitapları taşra çıkarmaya ve sahibü'l-hayır müşarünileyh medrese-i mezbûre civarında i'dad buyurdıkları mektepde bir afif ve dindar kimesne mektep hocası olup kendüye yevmiye yirmi akça vazife ve senevi dört buçuk kuruş kapama bahası verile ve bir mütedeyyin kimesne halife-i mektep olup kendüye yevmiye on akça vazife ve senevi dört buçuk kuruş kapama akçası verile ve mekteb-i mezbûrede bir husn-i hatla maruf kimesne meşk hocası olup haftada iki gün mektebe gelip mektebde olan sibyanı meşk verüp talim-i hüsn-i hat edüp kendüye yevmiye on akça vazife verile ve gallât-ı vakıfdan senevi doksan kuruş ifraz olunup mekteb-i mezbûrede okuyan sibyanın isimleri mütevellî defterine kayd olunan otuz nefer sibyanın her birine beher sene îdiyye olmak üzere bir kapama ve bir kuşak ve bir mest pabuç meblağ-ı mezbûr doksan guruş ile işıra olunup zikrolunan sibyanın yedlerine teslim oluna ve medrese-i mezbûrede câri olan su için su yolculardan bir kimesne mahsus su yolcu olup suyolları meremmet iktiza ettikçe meremmet edüp ve sair evkatta su su yollarını yoklaya ve mukabelesinde kendüye yevmiye ikişer akça verile ve Devlet-i aliyyede su nazırın olan kimesne mezbûr suya nezaret edüp kendüye yevmiye ikişer akça vazife verile ve medrese-i mezbûrenin bir kandil sahnında ve bir kandil keniflerinde mine'r-revah ile's-sabah ikad olunup baha- zeyt ve sair levazımı için kezalik vâkıf-ı müşarünileyh şöyle şart buyurdular ki kendilerinden sonra gallât-ı vakıfdan ümmehat-ı evladlarının her birine mademki nefsimi nefsinin ahara tezviç etmeye re'y-i mütevellî ile yevmiye yirmişer akça vazife verile. Ahara tezviç ederse mütezevviç olduğu anda vazifesi kat' olunup min ba'd iade olunmaya. Ve bilcümle zikrolunan akçenin yüz yirmi akçesi bir esedi kuruş olup her kuruş sekiz buçuk dirhem izabe kal olundukta takriben altı dirhem sim-i halis kala ki halen bu asırda rayiç olan esedi bu minval üzeredir ve bâlâda zikrolunan şerifi altının bu asırda revacı iki kuruş bir rüb'adır kezalik sahibü'l-hayır mumaileyh şöyle şart buyurdular ki zikrolunan hayrat ve meberrat mademki sabit ve daim ola, müderrisîn-i mumaileyhim her dersin akabinde cümle- talebeleriyle dest-i niyazı bir daşte-i dergah-ı hüdavendi çare-saz edüp mümellik-i müşarun ileyh esbağallahu celailu niamehu aleyh hazretleri cenab-ı memleket-ârâ-yı saltanat-ı Osmani ve serir-i pira-yı mesaha-i cihanbani Sultan Mustafa bin Sultan Mehmed Handır, ism-i pakile dua-yı hayır ve üç İhlâs ve bir Fatiha ile yâd edeler. Kezalik sahibü'l-hayri'l-mevfur şekerallahu sa'yehu'l-meşkûr şöyle şart buyururlar ki mademki haclegâh-ı hayat-ı şahid zat-ı mekarim-simatlarıyla revnak-nüma ola, vakf-ı mezbûr sayir vakfslarına mülhak olup tevliyet ve nezaret ve cihât-ı meberratı tasarruf ve temşiyet keyfe ma yeşa ve yahtar bi-umumi'l-meşiyeye ve'l-ihtiyar ve ahz ve ve vehb ve azl ve nasb ve nakzı ve tahvil-i zavabit ve tağyir ve tebdil-i şerait ve ilhak ve istibdal ve ihrac ve idhal fi külli merretin mine'l-merrat ve küllü def'atin mine'd-defeat bilâ müşarık ve müsahim ve bilâ münazi ve muhasım kendi nefsi nefislerine

mahsus olup sair vakfslarına maan mutasarrıf olalar ve ba'de zalike sair vakfslarının tevliyetine mutasarrıf olan bu vakfın dahi mücerred tevliyetine bi- duni tilke't-tasarrufatı'l-mezkûre mutasarrıf olup bundan akdem vakfında mer'iyye olan şerait ve mahfuze olan zavabit bu vakıfda dahi mer'iyye olan tafsili budur. Ve vakf-ı mezbûrun ve sair kendüye mensube olan vakfın tevliyeti ebnası ve ebna-yı ebna ve ebnasının neslen ba'de neslin ve fer'an gıbbe aslin tabaka-i ulyası tabaka-i süflasını hacib olmak üzere ekber ve aslah ve erşedine ba'de'l-inkıraz iyazen billahi teala aslah-ı benat-ı sulbiyyesine ve ba'de zalike ebna-yı sulbiyesinin aslah-ı benat-ı sulbiyesine ve ba'de zalik benat-ı ebnasının ve evlad-ı benat-ı sulbiyyesinin ve evlad-ı evlatlarının ve evlad-ı evlad-ı evlatlarının zükuru inasına mukaddem olmak üzere batnen ba'de batnin ve neslen ba'de neslin aslah ve erşedine ba'de inkırazihim iyazen billahi'l-meliki'l-hâfız akaribinin aslah ve erşedine ba'de zalike evlatlarına ve evlatlarının batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin bi-şartin takaddeme'z-zükur ale'l-inas aslah ve erşedine meşruta olup ve ba'de'l-inkıraz külluhum sânehumullahu teala an zalike re'y-i hakimi'l-vakt ve işaret-i nazır-ı'l-vakf ile suleha-yı müslimüne zuyur-ı diyanet ile âraste ve hilye-i istikamet ile piraste tesviye-i umur-ı vakıfda mücüd ve mukaddim şaibe-i hiyanetten emin ve salim bir kimesne müteveli nasb oluna ve her mertebede müteveli olan kimesneye vakf-ı sabikasında şart olan kırk akça tevliyet vazifesine bu vakıftan dahi kırk akça zam olunup cümle vakfına seksen akça vazife ile müteveli ola ve masarif-i vakftan fazıl ve zayit olan meblağ-ı mademki zat-ı sütude sıfatları saha-yı hayatta şerir-âra ve neyyiri vücudu mekârim-i numudları afak-ı afiyet ve selâmette cilvenüma ola, nefis-i nefislerine meşruta olup, ba'dehu evlâd-ı sulbiyesinin zükür ve inası müteveli yediyle ve marifetiyle "li'z-zekeri mislü hazzi'l-ünseyeyn" iktisam edeler ve ba'de zalik nisf-ı zevayid-i mezbûre her tabakada müteveli bulunan kimesneye meşruta olup nisf-ı aharı ebna-yı sulbiyesinin ebnası ve ebna-yı ebnası ve ebna-yı ebna-yı ebnası batnen ba'de batnin ve fer'an gıbbe aslin ale's-seviyye iktisam edip vazifelerinde olan inasa dahi re'y ettikleri vecihle kadr-i maruf hisse vereler. Ve ba'de'l-inkıraz hafazahumullahu'l-Mennan ebnasının benat-ı sulbiyesi iktisam edeler. Ve ba'de zalik ebna-ı benat-ı ebna ve benat-ı sulbiye ve ebna-i ebnaları tabaka-i ulyaları tabaka-i süflalarını hacib olmak üzere ale'l-iştiraki's-seviy iktisam edip tabakalarında bulunan inasa bunlar dahi kadr-i maruf hisse i'ta edeler ve ba'de inkırazi'z-zükuri'l-mezkûre hafazahumullahu teala inas-ı evlattan müteveli bulunan kimesne tabakasında olanlarıyla ale's-seviyye iktisam edeler ve eğer bunlar dahi el-iyazu billahi teala münkariz olup nevbet-i tevliyet reside dest-i akarib olursa müteveli bulunan kimesnenin re'yi ile akraba-i vakıfdan muhtaç olan kimesnelere kadr-i maruf vazifeler i'ta oluna ve neuzu billah akrabadan dahi bir kimesne kalmayıp nevbet-i tevliyet uteka ve atikat canibine reside olursa müteveli bulunan kimesnenin re'yi ile uteka ve atikat ve evlatlarının ve evlad-ı evlatlarının muhtaç olanlarına kadr-i maruf vazifeler tayin oluna. Ve eğer bunlardan dahi kimesne bulunmaz ise re'y-i müteveli-i mansûb ve işaret-i nazır-ı vakf ile surreler olunup Haremeyn-i muhteremeyn fukarasına irsal oluna. Kezalik vâkıf-ı mumailayh hazretleri böyle şart buyurdular ki;

Vezayif-i mezbûreden biri mahlûle oldukta ancak müteveli olanların arz ve inhasıyla tevcih olunup kadılar ve sair hükkâm inhası tevcih olunmaya. Vakf-ı şerif saltanat-ı aliyye-i Osmaniyede ziver-i sadr-ı fetva olan meşayih-i İslâmın tahtı nazaret-i aliyyelerinde olup kendülere yevmiye yirmişer akça nezaret vazifesi verile ve bir kitabet uhdesinden gelir kimesne vakıf kâtibi olup vakf-ı mezbûrun ve sair vakıflarının kitabete müteallik hidematın edadan sonra yevmiye yirmi akça vazifeye mutasarrıf, Kezalik vâkıf-ı müşarünileyh böyle şart buyurdular ki kendülerinin zaman-ı tevliyetlerinden sonra vakfta müsaade vardır deyu müteveli arzı veyahut kadıların takrir hücceti veya tarik-i aher ile kendülerinin tayin buyurdıkları vezayifden maada vazife ihdas olunmaya ve eğer mürur-ı duhur ve kurur-ı sinin ve şuhur ile âlâ ma hüve'l-meşruh icra-yı vezayife bazı havadis şer'an mani olursa, gallât-ı vakıf evlâd-ı ekarib ve üteka ve atikata âlâ hasebi meratibihimi'l-mâr ve hüve zekereha tevzi ve taksim oluna ve eğer el-iyazu billahi taalâ münkariz olmuş olurlarsa fukara-yı müslimîn ve zuafa-i muhtacine ilâ "en yeriseallahu'l-arde ve men aleyha ve hüve hayr-ı'l-vârisîn" sarf-ı def' oluna ve vakf-ı mezbûre termim ve imaret iktiza ettikte musamaha olunmayub emr-i meremnet sair mesarif-i vakfa takdim oluna ve taraf-ı bahirü's-şeref-i şehriyariden ziya-i mezbûre kendülere temlik olundukta ısdar olunan mülkname-i hümayun ki zeyl-i sahifde mezkûrdur, nâtık olduğu üzere vülât-ı hükkâm mede'd-duhur ve'l-a'vam kat'a müdahale etmeyeler bundan sonra vekil-i salifü'l-beyan câzâhullahu'l-Meliku'l-Mennan vech-i mezkûr ve tarik-i mesfur üzere emr-i vakf ve meberrati ve vucuh-ı tayinat ve tasarrufata meclis-i şer'-i menbau'l-menarda ifsah-ı bahşa-yı zeban ikrar ve müteveli mansub-ı merkuma bi-rümmetiha teslim ettiğine leb-i ceniiyan itiraf olup müteveli-i marrü'l-

evsaf bahirü'l-ifaf dahi bi cemiha tesellüm ve kabul ettiğine vekil-i müşarünileyhi vicahen ve şifahen tasdik edüp sahife-i kelâma raddekeş-i itmam olduklarından sonra vekil-i mumaileyh tarik-i uhraya sarfı licam ve canib-i ahara sevki semend-i kelâm edüp sâlâr-ı kafile-i fukaha ve kaid-i rükkeb-i eimme-i hüda Ebu Hanife Numan aleyhi'r-rahmetu ve'r-rıdvan hazretlerinin kavli üzere el-vakfı hasbu'l-aynı ala mülki'l-vâkıf ve't-tasadduku bi'l-menafii kanuni sahife pira-yı kütüb-i fukaha olup şerait-i zeval-i milk ve mucibat-ı lüzum bulmadıkça rucuu sahih olduğu lede'l-ulema mukarrer olmağla vekâlet mahkemesi hasebiyle vakfı mezbûrdanrucu murad ve hizane-i mülkiyete iade dâiyesiyle istirdat edüp mütevell-i mezbûr şekerrallahü sa'yehü'l-mevfurun dahi mütemessiken bi kavli men kâle bi'l-lüzum red ve teslimden imtina, muhasemeye müfdi ve lede's-şer' terafüe müeddi olicak hakimü's-şer'i meni'ü'l-menar refiü'l-cenabı ve'l-i'tibar ukde küşa-yı mu'delât-ı enam, feyz-bahşa-yı kazaya ve ahkâm, havi-i fezaili ve'l-ulûm menbau'l-makasid ve'l-murum menhel-i ulumi'l-asliyyeti ve'l-fer'iyye, el-mansub hinezin tenfizü ahkâmi's-şer'iyyeti, bi'l-fiil Rumeli Kazaskeri olan hakim-i vâlâ-mahal sahibü'l-akdi ve'l-hal essesallahü kavayime's-şer'i bi-madeleh ve edame zikrehu ale'l-kaffe-i elsin-i habs-i rnenkabe hazretleri dahi tarafeynin edillesine im'ân ve canibeynin mütemessikâtını teemmül ve iz'ân ettikten sonra taraf-ı vakfı tercih ve canib-i lüzumu tashih buyurup alîmen bi'l-hilaf fimâ beyne'l- eslâf ve mustasviben te'bide idrarati'l-vakfs vakfın sıhhat ve lüzumuna hüküm-i sahih ve kaza-i sarih ile hüküm ve kaza ve infaz ve imza buyurduklarından naşi, emr-i vakf ve ihbası fusul-ı müctehedün fihadan olmağla sair vakfs-ı sahiha gibi lâzım ve müebbed ve sahih ve müşeyyed olmak mukarrer olmuştur. Şeyyedallahü deayime mebanihi bi-tuli hayatı vâkıfihı ve banihi mâ merre'd-duhûr ve'l-a'vam ve kerri's-şuhuri ve'l-eyyam dergah-ı kibriya-yı kâr-ferma-yı her dû cihan ve ata-bahşa-yı emanı niyaz-mendan hazretleri savbından de derhast ve müsted'adır ve memul ve mütemennadır ki bu vakf-ı şerifin ibka ve tebid ve tesis ve te'yidine atf-ı zıman-ı ihtimam ve teşmir-i said-i ikdam eden hayrının asar ve hasibu'l-hazm ve'l-i'tibar mirarati dareyne neyl ile bekam ve derecat-ı aliyata terakki ile makdiyü'l-meram ola ve havali-i gerd-i tağyir ve tebdili ve mütaarrız-ı nakz ve tahvili olan bed kişi ve bed emin müstahakkı nefret-i nefrin ola "Femen beddelehu bade ma semiahu fe innema ismuhu alellezine yübeddilühne innallaha semiun alîm." Ve ecrü'l-vâkıfı alallahi'l-kerim. Ve'l-hamdülillahi rabbi'l-alemin. Tahhiren fi evahiri muharremi'l-haram li-seneti ihda aşere ve mietin ve elf. Şuhudu'l-Hal;

-Umdetü'l-mevalii'l-kiram Ahmed efendi eminu'l-fetva. Umdetü'l-müderresine'l-kiram Mehmed Efendi el-müsevvid Fahu'l-müderresîne'l-kiram Kami Mehmed Efendi el-müsevvid Fahu'l-müderresîne'l-kiram es-Seyyid Yahya Efendi Osman Efendi Fahu'l-müderresîn Yahya (?) Efendi.

APP. 7: Original copy of vakfiye including the list of books in Fatih National Library (VGMA, 571: 125/58).

عدد داوود...
 عدد كوفي...
 اما في خط...
 كما غير...
 في عهد...
 حاشية...
 ارجع...
 في عهد...
 اجتمع...
 اقول...
 ابواب...
 خط...
 اول...
 بعبارة...
 عدد...
 واحد...
 الذي...
 تاسيس...
 ستار...
 ارجع...
 قد...
 في...
 لس...
 ارجع...
 بوز...
 اما...
 في...
 التوبة...
 كما...
 كما...
 للس...
 سفل...
 حله...
 لس...
 ايل...
 اوده...
 ساه...
 وس...
 دني...
 ج...
 كما...
 بس...
 ساه...
 ارجع...
 في...
 خط...
 في...
 س...
 في...
 ا...

خطه من خطه در کتاب الارزک و کتاب النبات عند الحات و کتاب التقيج لربه الخوزي في جلد واحد و جلد دومي خودی کا فقهی
 عهد و زانی ایبوی اللمانی سلطانده طغوز خط عربی لرباب و کرمه و حمدول سرخده در الحانک فی اضمنا الملاکح و خط الارباب
 فی اضمنا الحان کلها للسلطان فی جلد واحد و جلدی سیاه کاغه فیتی خط عرقه داوود طغانه بر خط بکهن طغوز و طغوز کاف
 سرخده مجموعہ الخطیب فی جلد واحد و جلدی اوی کاغه فیتی خط تعلیمی عهد داوود بوز تمبه سه خطی بکهن سه خطی
 سه خطی الفوائد الحافیه لعهده البینه زاده و سال فی قصه المند و المعادله فی جلد واحد و جلدی اوی کاغه فیتی عهد داوود
 بوز اولوز ایلی خط بکهن سه خطی و عهد دا سرخده و نصف خطه در الفوائد الحافیه لعهده البینه زاده فی جلد واحد و جلدی
 کوسه کاغه بوسه خط تعلیمی عهد داوود بوز طغوز خط بکهن سه خطی عنوان الصغار الحانک و البیتی و الزهرجوری و العوقی و ب
 کاغه فی جلدیه جلد لکونی کاغه در سرفه خطه دینی سیانی و فصول استخراج جلد اول و جلد اول بوز طغانه فی کمال
 اولوز اوج جلد نانی بوز التمهید بر خط اولوز القاب للسلطان و کرمه خط انعام الاربعة فی جلد واحد و جلد صکوف کاغه فیتی
 خط کاغه عهد داوود کمانه سه خط اولوز طغوز استخراج جلد در سرور الرسالة الرضیة لفاک البیتی و کرمه الرسالة الرضیة لفاک
 البیتی و کرمه الرضیة لعهده البینه الماننداری و کرمه الرضیة للعلوی جامی فی جلد واحد و جلد تیسر و النزهة زهره کاغه فیتی
 خط تعلیمی عهد داوود بوز تمبه دشت بر خط بکهن بر منی و استخراج جلد در لطفنا فیرسه و لطفنا فیرسه و عهد داوود جلد سه خطه
 اوج تحمید لطفنا فیرسه بر منی علی الرضیة فی جلد عینین کاغه خطه دینی کاغه بوسه عهد داوود طغانه سه خط بکهن سه
 اقول سرخده

APP. 8: Transcription of vakfiye including the list of books in Fatih National Library (VGMA, 571: 125/58).

Mâ tazammenehu'l-Kitâbu ve havâhu min vakFî'l-kütübî ve'ş-şurûti vaka'a ind-i ale'n-nemâti'l-mebsûti ve innî hakemtü bi's-sıhhati ve'l-lüzûmî âlimen bi'l-hilâfî'l-cârî beyne'l-eimmeti'l-eşrâfi tekabbe'l-Allâhü Teâlâ ve ca'âle sa'ye vâkıfîhe'l-emcedi'l-eşrefi meşküren ve cezâhu cezâen mevfüren harrerehü Aliyyü'l-Kâdî el-Fakîr Es-Seyyid Ali bi-Asker-i Rum ili gufire lehu Bismillâhirrahmânirrahîm El-Hamdu lillâhi Rabbi'l-Alemîn ve's-Salâtü ve's-Selâmu Âlâ Seyyidîna Muhammedin ve Alihi ve Sahbihi ecmaîn Ve ba'du Fe-hâzâ'd-defteri Üsâmi'l-Kütüb elletî vakafehâ Şeyhü'l-İslâm Müftiyü'l-enâm Seyyidü'l-Muhakkikü Mefharü'l-Mudakkikîn allâmetü asrihi ve nâdiretü dehrihi bedi'l-Ferîdü'l-Vahîd ve's-Seyyidü's-Saîd es-Seyyid Feyzullah Efendi ibnü's-Seyyid Muhammed Efendi ebkâhullâhu Teâlâ Lî'l-Müslimîn vakfen sahîhen şer'iyen ve şarata en yuhfaza Fî'l-Medresetilletî enşe'ahâ bi-Kostantiniyyeti'l-Mahmiyye ve lâ yuhrece anhá bi vechin mine'l-vücûhi velâ yümneü't-talebetü ve'l-müstefidüne an mütâla'atihâ ve istin sâhihâ Fî'l-kubbeti'l-Leti u'iddet li-hıfz-i tilke'l-kütübî fi tilke'l-Medrese alâ mâ şarata ve hazâ hüvellezî şarata fe men beddelehu ba'de mâ semî'aha Fe innemâ ismuhu Âlâllezîne yübeddilünehu innellahe Semî'un Alîm Mushaf-ı Şerîf Tefsîr-i ibn-i Abbas fi cildin vâhidin cildi udi ve müzehheb kâğıdı Abadî hattı Arabî cedvel altun âded-i evrâk üç yüz yetmiş dört satır yirmi beş ser-i Sure surhle yazılmış ayât-i izâmî surhle çizilmiştir Medârikü't-tenzil Lî'l-İmâm-ı Hâfizi'd-dîni'n-Nesefî fi cildeyni cildleri siyah kâğıtları âbâdî hatları muhtelif âded-i evrâk cild-i sanî üç yüz on üç satır yirmi dokuz ser-i sûreleri siyahla ayât-i izami surhlerdir Medarikü't-Tenzil Lî'l-İmâm-i Hâfiziddîn fi mücelledeyni kâğıtları abâdî satırları on dokuz cild-i evvel kırmızı hattı nesih âded-i evrâk üç yüz yetmiş ser-i sûre ve ayâtî surhla Sâni siyah âded-i evrâkı dört yüz kırk yedi hattı muhtelif Arabî ser-i Sure ve bazı âyat-ı surhla ve ba'zı ayât celî siyahladır Medârikü't-tenzil lî'l-İmâm-i Hâfizüddîn Nesefî nısf-ı evveldir fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i varak iki yüz altmış dört satır yirmi yedi âyat ve ser-i sûreleri surhlerdir Cedveli surh ve ba'zen yeşil ve siyahladır Tefsîrü't-teysîr li-Ömeri'n-Nesefî fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıdı abâdî hat Arabî âded-i evrâk dört yüz yedi satır kırk beş ser-i Sure ve âyâtî surhlerdir Tefsîrü't-teysîr li-Ömeri'n-Nesefî Sure-i Bakara ahirine dek bir kıt'adır cildi siyah kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâkı iki yüz elli satır yirmi beş ayâtî surhlerdir çizilmiştir Tefsîr-i İbn-i Kesîr fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt âbâdî hüsni hattı talik ser-i sûre ve cedvel altı âded-i evrâkı bin iki yüz altmış bir âyâtî surhlerdir satır otuz bir el-Latâifu ve'l-İşârât Lî'l-Kûşeyrî fi cildin vâhidin cilt siyah Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk dört yüz yetmiş altı satır yirmi beş ser-i Sure ve âyâtî surhlerdir el-Latâif ve'l-işârât Lî'l-Kûşeyrî Sure-i Meryem'den âhir-i Kur'ân-ı Kerîme değîn fi bir kıt'adır cildi üdî ve müzehheb kâğıdı âbâdî hattı Arabî âded-i evrâkı iki yüz kırk satır yirmi altı ser-i Sureleri surhlerdir El-Keşşâf Li'z-Zemahşerî fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıdı Semerkandî hattı-ı Arabî yüz yetmiş altı satır yirmi dokuz akvâli siyah iledir Şerhü'l-Bedî Li-Ibnis-Sââtî li't-Tebrûzi sî fi-cildin vâhidin cild ebrû kâğıt Semarkandî hattı Düştî âded-i evrâk iki yüz yetmiş dokuz satır yirmi dokuz akvâli surhlerdir Şerhu'l-Bedî Li-Sirâci'l-Hindî fi cildin vâhidin cildi kırmızı ve şemsiyeli kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk altı yüz kırk altı satır yirmi beş akvâl-i ser-i suhenleri surhla metni ba'zen surhle yazılmış ve bazan surhle çizilmiştir Şerhü Fusûlî'l-Bedâyi' li-Ibni fi cildin vâhidin cilt siyah ve müzehheb kâğıt Bosna hattı Arabî âded-i evrâk üç yüz otuz iki satır yirmi dokuz akvâli surhla kenarında câ-be-ca minhu'ler vardır Hâşiyetü't-Telvîh Li-Molla Hüsrevjî cildin vâhidin cilt siyah kâğıt âbâdî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz yirmi sekiz satır yirmi yedi cabe-ce tahşiye olunmuş âhirinde bir risâle vardır Hâşiyetü't-Telvîh Li-Molla Hüsrev fi-cildin vâhidin cildi yeşil kâğıt Semerkandî hattı talik âded-i evrâk yüz otuz yedi satır on dokuz akvâli surhlerdir Hâşiyetü't-Telvîh Li-Hasan Çelebi fi-cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt âbâdî hattı düştî âded-i evrâk üç yüz on altı satır yirmi bir akvâli surhla hevâmişinde ca-be-ce minhü'ler vardır Hâşiyetü't-Telvîh Li-Hasan Çelebi fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt âbâdî hattı düştî âded-i evrâk iki yüz on sekiz satır yirmi dokuz akvâli surhle hevâmişinde câ-be-câ minhü'ler vardır Hâşiyetü't-Telvîh Li-ibn-i Kemal Paşa fi cildin vâhidin siyah kâğıt âbâdî hattı düştî âded-i evrâk yüz doksan yedi satır on dokuz akvâli ve ser-i suhenleri surhlerdir Hâşiyetü't-Telvîh Li-İbn-i Kemal Paşa fi-cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt Bosna hattı ta'lik âded-i evrâk yüz elli bir satır yirmi bir akvâli surhlerdir Hâşiyetü't-Telvîh Lî'l-Karîmî fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt Bosna hattı ta'lik âded-i evrâk iki yüz seksen beş satır akvâli La'lf iledir Kıt'atün min Hâşiyetü't-Telvîh Lî'l-Karîmî cilt siyahî kâğıt Semerkandî hattı rik'a âded-i evrâk yüz elli yedi satır yirmi yedi akvâli surhlerdir E't-Tercihu Ale't-Telvîh Li-Burhaniddin-i Sîvasî fi cildin

vâhidin cilt udî kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz altmış satır yirmi akvâli surhledir İfazatü'l-envâr Fî-Şerhi'l-Menâr Li-Şerefüddîni'l-İmâmî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Semerkand hattı düştî âded-i evrâk iki yüz doksan bir satır on dokuz kaviller surhle kenarlarında musannif hattı ile haşiyeler vardır Keşfü'l-Esrâr Alel-menâr Li- Ebû'l-Berekâti'n-Nesefî fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt âbâdî hattı nesih âded-i evrâk üç yüz sekiz yirmi yedi ebvâb-ı Fusûl surhla min evvelihî ilâ âhirihi muhaşşâ'dır Keşfü'l-Esrâr ale'l-Menâr Li-Ebi'l-Berekâti'n-Nesefî cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkand hattı düştî âded-i evrâk iki yüz yirmi beş satır yirmi bir fusûl ser-suhenler surhledir Keşfü'l-Esrâr Ale'l-Menâr li-Ebi'l-Berekâti'n-Nesefî fi cildin vâhidin cilt kemüci kâğıt Semerkand hattı Arabî âded-i evrâk üç yüz dört satır yirmi üç metni siyahla ve bazan surhledir Mişkatü'l-Envar Fî-Menâr Li-Cemâleddîni'l-Harâtî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Bosna hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz altmış sekiz satır yirmi üç metni surhla Şerhu'l-Menâr el-Müsemma Bi-Câmi'l-Esrâr Li-Kıvamiddîni'l-Kâki fi cildin vâhidin cildi Kemûnî kâğıt Habeşî âded-i evrâk iki yüz bir satır yirmi yedi kavilleri surhledir Şerhu'l-Menâr Li Ekmciiddîn fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt âbâdî hattı Arabî âded-i evrâk yüz seksen altı satır yirmi beş akvâli surhledir Şerhü'l-Menâr Li-Ekmeleddîn nısıf bir kıt'adır cilt kemûnî kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz doksan bir satır on dokuz metni surhledir Haşiyetü'l-Azmizâde âlâ-Şerh-i Menâr Li-İbn-i Melik fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Habeşî hattı ta'lik âded-i evrâk iki yüz yetmiş iki satır on dokuz kaviller surhla kenarlarında musannif hattı ile haşiyeler vardır Şerhu'l-Menâr Li-İbn-i Melik fi cildin vâhidin cilt zeytûnî kâğıt Habeşî hattı talik âded-i evrâk iki yüz on bir satır yirmi üç metni surhle çizilmiş Nişâtu's-Sudûr fi-Şerh-i Kitâbi'l-Ferahî ve's-Surur Lî'l-Kâfiyeci fi cildin vâhidin cildi siyah ve şemsiyeli kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk seksen altı satır dokuz cedvel ve ba'zen ser-i suhen ve kavilleri yeşil ve sair-i akvâl ve ser-i sûhenler surhledir Mecmu'a-i Abdülğani Efendi fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt Habeşî hat nesih âded-i evrâk yüz seksen üç satır yirmi dokuz ketb-i ebvâb ve fusûli surhledir Usûlü'l-Emâlî Li-Şemsi'l-Eimmeti's-Serahsî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz altmış altı satır yirmi dokuz ebvâb ve fusûl ve ser-i suhenleri surhledir ekser-i kenarları muhaşşâdır Takvîmü'l-Edille Li'd-Debûsî fi cildin vâhidin cildi udi kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk yüz altmış ser-i suhenleri siyah iledir el-Havâşî'l-Müteallika Li-Hâşiyeti's-Seyyid Şerif Âlâ Şerh-i Muhtasar—i İbni'l-Hacib evvelühâ Hâşiyetü'l-Mevlâ Aliyyü't-Tuai sümme Hâşiyetü'l-Mevlâ Efdal Zâde sümme Hâşiyetü'l-Mevlâ Hıyâlî Çelebi sümme Hâşiyetü'l-Mevlâ Ya'kûb Paşa sümme Hâşiyetü'l-Mevlâ's-Sâmûnî küllüha fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Habeşî hattı ta'lik ve muhtelif âded-i evrâk iki yüz yirmi dört kavilleri surhledir el-Kütübü'l-müteallikatü bi-ilmî'l-Kelâm ve mâ yünâsibuhu el-Mahsûl Lî'l-İmâni'r-Râsî fi cildi fi vâhidin cildi siyah kâğıt abâdî hattı düştî âded-i evrâk yüzaltmış satır on yedi ser-i suhen mes'eleler surhledir El-Erbaîn Fi-üsüli'd-Dîni Lir-Râzî fi cildin vâhidin cilt udî kâğıt Semerkand hattı Arabî âded-i evrâk yüz doksan sekiz satır on dokuz ser-i suhenler surhledir Te'sîsü'l-Kadîr Li'r-Râzî fi cildin vâhidin cildi Üdî kâğıt Semerkand hattı Arabî âded-i evrâk doksan iki satır on beş fusûl ve ser-i suhenleri celî siyahladır es-Sahâif Li's-Semerkandî fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk yüz üç satır on dokuz fusûl ve ser-i suhenleri surhledir el-Maârif Fi-Şerhi's-Sahâif Li's-Semerkandî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkand hattı ta'lik âded-i evrâk yüz on dört satır otuz üç kavilleri ser-i suhenleri surhledir el-Maârif fi-Şerhi's-Sahâif Li's-Semerkandî fi cildin vâhidin cildi ebru kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz seksen üç satır yirmi birdir el-Maârif fi-Şerhi's-Sahâif Li's-Semerkandî fi cildin vâhidin cilt kemühî kâğıt abâdî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz altmış dört satır yirmi yedi kavilleri ba'zı surhl ve ba'zı laciverdî Tavaliu'l-Envar Lî'l-Beyzâvî fi cildin vâhidin cildi kâğıt âbâdî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz üç satır on bir ser-i suhenleri surhlâdır Tavâliu'l-Envâr Lî'l-Beyzâvî ve Şerhuhu Lî'l-İsfahânî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk yüz elli bir satır yirmi bir ebvâb ve fusûl ve ser-i suhen ve kaville Şerhu't-Tavâli Lî'l-İsfahânî fi cildin vâhidin cilt siyah ve müsehb kâğıt âbâdî hattı ta'lik sâded-i evrâk iki yüz on dokuz satır yirmi kavilleri surhledir ekser-i kenarlar muhaşşâdır Şerhu't-Tavâir Lî'l-İsfahânî fi- cildin vâhidin cilt siyah kâğıt âbâdî hattı ta'lik adad-i evrâk yüz yetmiş beş satır yirmi bir evâilinde akvâli altun ekser-i kenarlar muhaşşâdır Hâşiyetü'l-Müfhid-Dîni't-Tîrnî Âlâ Şerhi't-Tavali Lî'l-İsfahânî fi cildin vâhidin cildi ebru kâğıt âbâdî fi hattı ta'lik âded-i evrâk yüz doksan sekiz satır yirmi beştir Şerhu't-Tavâli'l-Li's-Seyyidî'l-İbri fi cildin kemûniyyin kâğıt Habeşî hattı düştî âded-i evrâk yüz yirmi altı satır yirmi bir kavilleri surhledir Şerhu't-Tavâli Li's-Seyyidî'l-İbri fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıt Semerkand hattı düştî âded-i evrâk yüz yirmi iki satır on dokuz akvâli surhle min evvelihî ilâ âhirihi tahşîye olunmuş nüshâdır

Telhîsü'l-Mahsûl Li't-tüs ve muhtassarü'l-müntheha Li-ibni'l-Hacîb fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkand hattı düştî Arabî âded-i evrâk iki yüz altmış iki satır yirmi bir ser-i suhenler siyahladır Eli-Milel ve'n-Nihal Li's-Şehristânî Fî cildin vâhidin cilt siyah Semerkand hattı Arabî âded-i evrâk yüz yetmiş yedi satır yirmi beş ser-i suhenleri celî siyah iledir el-Milel ve'n-Nihal Li's-Şehristânî fi cildin vâhidin cilt kemûnî kâğıt Semerkand hattı düştî âded-i evrâk iki yüz doksan bir satır on dokuz ser-i suhenleri la'llî'dir Şerhu'l-Mevâkîf Li's-Seyyid Şerîf ve Şerhu'l-Makâsîd Li't-Taftazânî fi cildin vâhidin cildi müzehheb siyah kâğıt âbâdî hattı düştî âded-i evrâk beş yüz doksan bir satır yirmi dokuz metn-i Mevâkîf surhla çizilmiştir ve ser-i suhenleri surhle yazılmıştır Şerhü'l-Mevâkîf Li's-Seyyid Şerîf fi cildin vâhidin cilt dârcîhi kâğıt abadî hattı düştî'a ded-i evrâk üç yüz altmış altı satır otuz bir Mevâkîf ve ser-i suhenler celî siyah metn-i Mevâkîf serh'le çizilmiş câ-be-ca haşiyeleri vardır Şerhü'l-Mevâkîf Li's-Seyyid Şerîf fi-cildin vâhidin cilt yeşil kâğıt hattı düştî kâğıt Semerkandî âded-i evrâk iki yüz seksen altı satır yirmi dokuz Mevâkîf ve ser-i suhenler surhle yazılmış metni surhle çizilmiş ca-be-câ Sa'dî Efendi hattıyla haşiyeler vardır Şerhü'l-Mevâkîf Lî'l-Ebherî fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk üç yüz satır yirmi üç bazı akvâli surhleder Hâşiyetü's-Şerhi'l-Mevâkîf Lî-Sinan Paşa fi cildin vâhidin cildi kâğıt âbâdî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz on beş satır on yedi kenarları minhü'ler vardır Haşiyetü's-Şerhi'l-Mevâkîf Lî-Kirmastî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı nesih âded-i evrâk iki yüz kırk altı satır yirmi dokuz akvâli surhle Hâşiyetü's-Şerhi'l-Meyâlî Lî-Hasen Çelebi fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt Semerkandî hâtt düştî âded-i evrâk yüz elli yedi satır yirmi dokuz akvâli surh nısıf miktarı altun cedvel câ-be-ca kenarlarında minhü'leri vardır Hâşiyetü's-Şerhi'l-Metalî'l-Hasan Çelebi fi cildin vâhidin cilt müzehheb ve şemsiyelik kâğıt abadî hattı düştî âded-i evrâk beş yüz kırk yedi satır on dokuz evâilinde minhü'ler var el-Munkız Lî'l-Bukâî fi cildin vâhidin cilt udî kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz altmış iki EL-KÛTÛBÛ'L-MÛTEALLİKATÛ BÎ-USÛLÎ'L-FIKHÎ el-Usûl Li-Fahri'l-İslâm Ebi'l-Hasen Aliyyi'l-Pezdevî fi cildin vâhidin cilt udi kâğıt Semer âbadî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz elli dokuz satır yirmi bir ebvâb ve ser-i suhenleri ba'zen surh ve ba'zen siyah iledir el-Usûl Li Fahri'l-İslâm Ebi'l-Hasen Âliyyi'l-Pezdevî fi-cildin vâhidin cilt mai kâğıt Semerkand âded-i evrâk yüz otuz dokuz satır muhtelif hattı Arabî ebvâbı ba'zen surh ve ba'zen siyah etrafı muhaşşadır el-usûlî Li-Fahri'l-İslâm Ebi'l-Hasen Aliyyi'l-Pezdevî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî âded-i evrâk iki yüz yetmiş altı satır yirmi beş ebvâbı ve ser-i suhenleri surhleder el-Muğnî Li-Muhammedi's-Şehîr Bi'l-Habbâzî fi cildin vâhidin cilt sarı kâğıt hattı Arabî kâğıt âbâdî âded-i evrâk iki yüz sekiz satır on üç ebvâb ve fusûl suhenleri surhle ve ba'zen siyahla min evvelihi ilâ ahirihi tahşiye olunmuş nüshâdır el-Muğnî Li-Muhammedi's-Şehîr Bi'l-Habbâzî fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk yüz on beş satır on üç ebvâb ve ser-i suhenleri surhla muhaşşâ Kitâbdır el-bedî Li-ibni's-Sââtî fi cildin vâhidin cilt siyah ve şemsiyeli kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz otuz altı satır on üç ve ser-i suhenler surhla evâili muhaşşâ'dır el-Mahsûl Lî'l-İmamir-Razî fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Semerkand hattı düştî âded-i evrâk iki yüz otuz bir satır yirmi bir ebvâb ve fusûl ve ser-i suhenleri celî siyahladır Fusûlü'l-Bedâyi Li-Usûli's-Şerâyi Li-Şemsiddîni'l-Fenârî fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt Habeşî hattı talik âded-i evrâk üç yüz kırk sekiz satır yirmi iki ser-i suhenleri surhleder fusûlü'l-Bedâyi Li-Usûli's-Şerâyi Li-Şemsiddîni'l-Fenârî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt âbâdî hattı düştî âded-i evrâk beş yüz otuz bir satır yirmi bir fusûl yeşil ve ba'zen surhleder havâmişinde haşiyeler vardır Telhîsu Fusûlü'l-Bedâyi fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt âbâdî hattı düştî âded-i evrâk yüz elli satır on üç ser-i suhenleri surhleder Mir'atül-Mirkât Li-Molla Hüsrev fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt Habeşî hattı Talik âded-i evrâk iki yüz yetmiş sekiz satır yirmi bir metni surhla çizilmiştir Tevdîh Li-ubeydillah Sadri's-Şerîa fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt habeşî hattı ta'lik âded-i evrâk iki yüz yetmiş sekiz satır yirmi bir ebvâb ve fusûl surhla yazılmıştır metni surhla çizilmiştir tahşiye olunmuş nüshâdır et-Tevdîh Li-Sadri's-Şer'îa fi cildin vâhidin cilt sarı kâğıt hattı talik kâğıt Habeşî âded-i evrâk yüz altmış sekiz satır on yedi ebvâb ve fusûl ve ser-i suhenleri surhla yazılmıştır metni surhla çizilmiştir muhaşşâ Kitâbdır E't-Telvîh Li-Sa'deddîni'l-Taftazânî fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Semerkand fi cildin vâhidin hattı Arabî âded-i evrâk yüz yetmiş üç satır otuz bir akvâli surhla evâili tahşiye olunmuş nüshâdır el-Menâr Li-Ebi'l-Bari Kâtî'n-Nesefî fi cildin vâhidin cilt neffî ve müzehheb kâğıt âbâdî hattı ta'lik âded-i evrâk altmış sekiz satır on beş cedvel altun ser-i suhenler surhleder Usûl-i Kirmastî fi cildin vâhidin cilt udî kâğıt âbâdî âded-i evrâk iki yüz dokuz satır on dokuz ebvâb ve ser-i suhenler surhla yazılmış metni surhla çizilmiştir musannif hattıyladır el-Ahkâm fi-Usûlî'l-Ahkâm Lî'l-Amedî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkand

hattı düştü âded-i evrâk üç yüz satır otuz bir fusûl ve ser-i suhenleri surhlerdir E't-Tahrîr Li-ibni Hümam fi cildin vâhidin cilt kâğıt Semerkand hattı nesih âded-i evrâk iki yüz satır yirmi üç ser-i suhenleri surhlâdır Kavâtiu'l-Edille Lis-Sem'ânî fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt habeşî hattı Arabî âded-i evrâk üç yüz dokuz satır yirmi yedi ser-i suhenleri surhlerdir el-Muhtassar Fi-İlmi'n-Nazar Li-Muhyiddîn CemâLî'l-İslâm fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı düştü âded-i evrâk yüz kırk üç satır on bir ser-i suhenleri sur'ladır Tehzîbü'n-Nüket Li-Esîri'd-Dîni'l-Ebheri fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Semarkandî hattı Arabî âded-i evrâk doksan dört satır on yedi ser-i suhenleri siyahladır Cem'ul-Cevami' Fi-İlmi'l-UsûLî'l-Kavati' Li's-Sıbkî fi cildin vâhidin cild zeytin kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk kırk bir satır on ser-i suhenleri surhlerdir Muhtasaru'l-Müntehâ ibni'l-Hâcib fi cildin vâhidin cilt kemûnî kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz yirmi üç satır on üç ser-i suhenleri surhla evâli muhaşşâdır Şerhu'l-Pezdevi el-Müsemma li-KeşFî'l-Esrâr Li-Abdi'l-Azîzi'l-Buhârî fi cildin vâhidin cilt udî kâğıt Semerkand hattı düştü âded-i evrâk üç yüz on bir satır kırk birdir Şerhu'l-Pezdevî el-Müsemma Bi-KeşFî'l-Esrâr Li-Abdi'l-Azîzi'l-Buhârî fi erba-ı mücelledâtın ciltleri kırmızı kâğıtları Semerkandî hatları düştü ebvâb ve akvâli surhl satr-ı cild-i sanî ma'adası yirmi beştir âded-i evrâk-ı cild-i evvel iki yüz altmış bir cild-i sanî yüz seksen dört sâlis iki yüz kırk dört cild-i râbî' iki yüz yirmi dördtür Şerhu'l-Pezdevî el-Müsemma Bi-KeşFî'l-Esrâr Li-Abdi'l-Azîzi'l-Buhârî evvelinden bâb-ı kısmî'l-İnkîtâa dek bir kıt'adır cilt üdî kâğıt Semerkand hattı düştü âded-i evrâk iki yüz otuz iki satır otuz iki ebvâb-ı ser-i suhenler siyahladır et-Takrîr Fî-Şerhi'l-Pezdevi Li's-Şeyh Ekmeli'd-Dîn fi cildeyni ciltleri darçînî kâğıtları Semerkand hatları düştü satırları otuz altı akvâl ve ser-i suhenleri siyahla ve ba'zen surhla âded-i evrâk-ı cild-i evvel iki yüz kırk cild-i sanî iki yüz dört Haşiyetü'l-KeşFî'l-Pezdevî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Semerkandî hattı düştü âded-i evrâk yüz yirmi satır on yedi akvâli surhlerdir Şerhu'l-Muğnî Li-Mansûri'l-Kaani fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz on bir satır yirmi dokuz ebvâb ve fusûl ve akvâl surhlerdir Şerhu'l-Muğnî Li-Sirâciddîn fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı düştü âded-i evrâk yüz altmış iki satır yirmi beş kütüb ve ebvâb ve ser-i suhenleri surhlerdir Şerh-i Umde-i Nesefiye Li-Hasen bin Alâuddîn fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt habeşî hattı düştü Arabî âded-i evrâk yetmiş sekiz satır on dokuz metni surla Şarih'in hattıyladır Şerhu'l-Akâidi'n-Nesefiyye Li-Sa'diddîn fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Semerkandî hattı ta'lik âded-i evrâk yetmiş altı satır on beş muhaşşâ ve musahhab ve âhirinde metn-i akâid-i Nesefiye vardır Şerhu'l-Akâid Li-Sadeddîn ve Haşiyeyi Hiyâlî fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt âbâdî hattı düştü âded-i evrâk yüz otuz üç satır on beş metinleri surhla çizilmiş ve ser-i suhen ve akvâli surhla yazılmış muhaşşâ nüshâdır Şerhu'l-Akâid Li-Sa'diddîn ve Hâşiyeyi Kavli-i Ahmed Ale'l-Hiyâlî ve Tahrîr-i İklidîsî fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt habeşî hattı ta'lik âded-i evrâk iki yüz on beş satırları muhtelif muhaşşâ ve musahhab Kitâbdır Şerh-i Akâid Li-Sa'diâdin ve Şerhu Muhtasari't-Tahâvî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Semerkand hattı Arabî âded-i evrâk elli iki satır yirmi beş ser-i suhenleri surhlerdir Şerhu'l-Akâidi'l-Adüdiye Li'd-Devvâni ve Hâşiyetuhu Li-Mahmud Hasen fi cildin vâhidin cildi benefsecî kâğıt Habeşî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz satır on dokuz min evvelihî ilâ âhirihi tahşiyey olunmuştur Hâşiyetü's-Şerhi'l-Akâidi't-Taftazânî Li-Molla Kestel fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Semerkand hattı talik âded-i evrâk yüz üç satır on dokuz akvâli Surhla Haşiyetü'l-Bahri'l-Efkâr Ale'l-Hâşiyeti'l-Hiyâliye Alâ-Şerhi'l-Akâid fi cildin vâhidin cildi sarı kâğıt hattı ta'lik kâğıt habeşî âded-i evrâk yüz yedi satır muhtelif metni surhla çizilmiş musannif hattıyladır Haşiyeyi Bühüşti Âlâ Şerhi'l-Hiyâlî fi cildin vâhidin cildi beyaz kâğıt hattı ta'lik kâğıt Bosna âded-i evrâk yirmi dört akvâli surhlerdir Haşiyeyi Karabağî Âlâ Şerhi'd-Devanî fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Semerkandî hattı düştü âded-i evrâk altmış yedi satır yirmi üç akvâli sarh'ladır Şerhu'l-Makâsid Li-Sa'diddîn fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt Semerkandî hattı düştü âded-i evrâk iki yüz yetmiş beş sutûrı muhtelif akvâli surhlerdir Tesdîdü'l-Akâid Fî-Şerhi-i Tecridî'l-Kavâid Li'l-Asğâni fi cildin vâhidin cilt müzehheb ve udî kâğıt Semerkand âded-i evrâk yüz seksen beş satır yirmi bir akvâli surhla Haşiyetü't-Tecrid Lis-Seyyidiş-Şerif cildin vâhidin cilt sarı kâğıt hattı ta'lik kâğıt âbâdî âded-i evrâk yüz altmış beş satır yirmi beş akvâli surhlerdir Haşiyetü't-Tecrid Li's-Seyyidiş-Şer'î fi cildin vâhidin cilt siyah ve müzehheb kâğıt abâdî hattı ta'lik çifte altın cedvel âded-i evrâk iki yüz yetmiş altı satır yirmi beş kavillerinin bâ'zı surhlerdir kenarında şikest-ta'lik Yâkub Paşa hattı olmak üzere Şerhu't-Tecrid Li-Aliyyi'l-Küşî fi cildin vâhidin cilt müzehheb ve kırmızı kâğıt abâdî hattı ta'lik cedvel altun âded-i evrâk dört yüz kırk dokuz satır on yedi metni surhla çizilmiştir Tabakât-ı Mîr-Sadr Âlâ Şerhi't-Tecrid fi cildin vâhidin cilt siyah ve şemsiyeli kâğıt Bosna âded-i evrâk iki yüz doksan dört satır on dokuz

nısfından ziyade Sa'dî Efendi hattıdır Tabakât-ı Mir-Sadr Âlâ Şerhi't-Tecrîd fi cildin vâhidin cilt kemûnî kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk yüz on iki satır yirmi bir akvâlinin bâ'zısı surhlerdir Haşiye-i Hatîb-Zâde Âlâ Hâşiyeti't-Tecrîd fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk iki yüz otuz bir satır yirmi bir akvâli surhlerdir Hâşiyetün Li'd-Devânî Âlâ Şerhi'l-Cedîd fi cildin vâhidin cilt sarı kâğıt hattı ta'lik kâğıt habeşî âded-i evrâk yüz otuz beş satır on dokuz akvâli surhla Kitâbü'l-Îmâm Li-ibni Kuteybe fi cildin vâhidin cildi sarı kâğıt hattı düştî kâğıt Semerkandî âded-i evrâk yüz seksen bir satır on beş fusûl ve ser-i suhenleri ba'zen surh ve ba'zen siyahladır Şerhu Kelimeti't-Tevhîd Li-Ubeydillâhi's-Semerkandî ve Muhtasarı'l-Kifâye Li's-Sâbunî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk altmış bir satır on beş fusûl ser-i suhenler surhla es-Savâiku'l-Muhrikâ Li-ibni'l-Haceri'l-Heytemî fi cildin vâhidin cilt ebrû hattı Arabî kâğıt habeşî âded-i evrâk yüz doksan sekiz satır yirmi bir ebvâb ve fusûl ve ser-i suhenleri surhlerdir Şerhu'l-Fıkhî'l-Ekber Li-Ekmelid-dîn fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk elli sekiz satır on üç kavilleri surhla musannif hattı olmak üzere el-Hâdî Lî'l-Habbâzî fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz on altı satır on beş ser-i suhenler surhlerdir el-Musâmere fi-Şerhi'l-Müsâyere Li-ibni Ebû Şerîfî'l-Kudsî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yetmiş beş satır yirmi yedi ser-i suhenler surhla yazılmış metni surhla çizilmiştir el-Musâmere fi-Şerhi'l-Müsâyere Li-ibni Ebû Şerîfî'l-Kudsî fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz yirmi iki satır yirmi yedi ser-i suhenleri ve ba'zen metni surhla yazılmış ve ba'zı metni surhla çizilmiştir Umdetü'l-Mürîd Li-Cevhereti't-Tevhîd Li-ibni İbrâhîmi'l-Lakkânî fi cildeyni ciltleri kırmızı kağıtları habeşî hattı'ları Arabî satırları yirmi üç ser-i suhenleri surhla âded-i evrâk-ı cild-i evvel beş yüz dört cild-i sâni altı yüz yetmiş dokuzdur el-Hafîtetü'l-İ'tizaliye Li-Muhammed bin Ömeri's-Şa'ri fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt Semarkandî hattı düştî âded-i evrâk doksan altı satır on yedi fusûli celi siyahla âhirinde "Menisteva" Hadîs-i Şerîfinin bir nakıs şerhi vardır el-Hâkâniye Şerhü İsbâtî'l-Vâcib Li-Karabağî fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt âbâdî hattı ta'lik cedvel altun âded-i evrâk satır yirmi üç kavilleri surhlâdır et-Tezkîre Li-Kurtûbi fi cildin vâhidin kemûniyyin kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk üç yüz elli beş satır yirmi yedi ebvâb ve fusûl ve ser-i suhehler celi siyah ve ba'zen surhlerdir et-Tezkîre Lî'l-Kurtûbi fi cildin vâhidin cildi siyah Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz doksan satır yirmi bir ebvâb ve fusûl ve ser-i suhenler surhlerdir Risâletü'l-Kûşeyrî fi cildin vâhidin cildi dârcînî kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz altmış beş satır yirmi bir ser-i suhenler surhlerdir Risâletü'l-Kûşeyrî fi cildin vâhidin cildi yeşil kâğıt hattı Arabî kâğıt Semerkandî âded-i evrâk iki yüz bir satır yirmi ebvâb ve fusûl ve ser-i suhenleri celi siyahladır İhyâu'l-Ulûm li-Ğazali fi cildin vâhidin cilt kırmızı ve müzehheb kâğıt âbâdî hattı nesih âded-i evrâk yedi yüz elli iki satır yirmi sekiz cedvel altun kütüb ve ebvâb ve ser-i suhenler surhla Minhâcü'l-âbidîn Lî'l-Ğazâlî fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Semarkandî hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz altı satır on beş ser-i suhenleri celi siyahla âhirinde bir farisî lügât vardır Mizânü'l-Amel Lî'l-Ğazâlî fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıt Sarı Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz elli altı satır on dokuz ser-i suhenleri celi siyahla et-Tarîkatü'l-Muhammediye Li-Birgîlî fi cildin vâhidin cildi lâciverdî kâğıt abâdî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz kırk beş satır yirmi bir cedvel altun ser-i suhenler surhlerdir Avarîfü'l-Ma'arif Li's-Sühreverdi fi cildin vâhidin cilt kemûnî ve müzehheb kâğıt abâdî hattı rik'a âded-i evrâk iki yüz altmış sekiz satır on yedi ebvâb surhlerdir Riyazu's-Salihîn Li'n-Nevevî fi cildin vâhidin cilt kırmızı ve müzehheb kâğıt âbâdî hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz otuz iki satır on dokuz cedvel altun kütüb-i ebvâbı surhla mureb ve mu'cem nüshâdır Şemsü'l-Ma'arifî'l-Kübra Li-Ahmedi'l-Bunî fi cildeyni ciltleri kemûnî ve zincireli kağıtları habeşî hatları Arabî cedvelleri altun satırları yirmi beş fusûl ve ser-i suhenleri ekser surh ve ba'zen yeşil ve ba'zen sarı âded-i evrâk-ı cild-i evvel üç yüz yirmi dört cild-i sâni iki yüz seksen ikidir Tü'l-Kulûb Li-Ebî Tâlibi'l-Mekkî fi selâsi mücelledâtin kağıtları Semerkandî hatları Arabî ve mütekârib kütüb ve ser-i sūhenleri celi siyahla cild-i evvel sarı kâğıt satır on beş âded-i evrâk iki yüz doksan dört cild-i sâni kemûnî satır on beş âded-i evrâk iki yüz otuz iki cild-i sâlis ebrû satır yirmi dokuz âded-i evrâk iki yüz otuz birdir Tü'l-Kulûb Li-Ebû Talibi'l-Mekkî bir kıt'adır cildi kemûnî kâğıt habeşî hattı mağribî âded-i evrâk yüz seksen dört satır yirmi beş ser-i suhenler ba'zı surh-i celi ve ba'zen siyahladır Kitâbu'z-Zerî'a Lî'l-Ğurâb fi cildin vâhidin cilt benefsecfîve şemseli kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz altı satır on sekiz ebvâb ve fusûl surhlerdir Kitâbu'z-Zerî'a Lî'l-Ğurâb fi cildin vâhidin zeytûnî ve müzehheb kâğıt habeşî hattı Arabî cedvel çifte surh âded-i evrâk altmış dokuz satır yirmi yedi ebvâb ve fusûl ve ba'zen ser-i suhenler celi siyahla ve ba'zen ser-i suhenler ve rumûzî surhla

Kitâbü'l-Mesnevî Li-Celaliddîni'r-Rumî fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt Semerkandî hattı ta'lik cedveli altun âded-i evrâk iki yüz doksan beş satır yirmi beş ser-i suhenleri surhla ru'us-i defâtirin her biri işlenmiştir Faslu'l-Hitâb Li-Hac Muhammedi'l-Barsâhî fi-cildin vâhidin cilt kemûnî ve şemseli kâğıt abadî hattı ta'lik cedveli altun âded-i evrâk iki yüz elli satır yirmi üç ser-i sùhenleri surhla Mefâtihi'l-Esrâr ve Mesâbihü'l-Ekvâr Li-Abdu'r-Rahmani'l-Bastâmî fi cildin vâhidin cildi şemseli kırmızı kâğıt habeşî hattı Arabî âded-i evrâk yüz otuz beş satır on beş ser-i suhenleri surhla evvelinde Şecere-i Nu'mâniye namında bir risâle vardır el-Levâihu'l-Müskiyye Li-âbdi'r-Rahmani'l-Bastâmi fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkand hattı nesih âded-i evrâk yüzdoksandört satır yirmi bir ebvâb ve ser-i sùhenler surhla Misbahu'l-Hidaye Li-Aliyyi'l-Mülakkabi Bi-Ulvân fi cildin vâhidin cildi Udî kağıt habeşî hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz elli sekiz satır yirmi yedi surhlerdir Nisâbu'l-İhtisâb Li-Ömeri's-Şamî' fi cildin vâhidin cildi kâğıt habeşî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz otuz üç ebvâb ve ser-i suhenleri surhlerdir el-Cevâhîrû'n-Nefisü'l-Muhtar Mine'l-Ahbârî ve'l-Asâr Li-Muhammed bin Abdullah fi cildin vâhidin cildi kemûnî kâğıt Semerkand hattı Arabî âded-i evrâk dört yüz yetmiş beş satır yirmi dokuz ser-i suhenleri surhlerdir Tafsilü'n-Neş'eteyn ve Tahsilü's-Saadeteyn Li'r-Rağîbi'l-İsfahî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk kırk dört satır on dokuz fusûl ve ser-i suhenleri celî siyah ile mu'cem bir nüshâ-i kadîmedir el-Metcerü'r-Rayic Fi-Sevabi'l-Ameli li's-Salih Li-Şerefi'd-Dimyâtî fi cildin vâhidin cildi kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz yirmi sekiz satır yirmi üç ser-i suhenleri surhlerdir Nevşihu's-Sülûk fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt Semerkand hattı nesih âded-i evrâk yüz otuz yedi satır on bir fusûl ve cedveli surhlerdir Menâzilü's-Sâirîn Li's-Şeyh Necmeddîni'l-Ma'rûf bi-Ebrûdâye fi cildin vâhidin cild telâtin kâğıt âbâdî hattı nesih âded-i evrâk yüz elli bir satır on beş fusûl ser-i suhenler surhlerdir el-Yevakîtü'l-Cevâhîr Fî-Beyâni Akâidi'l-Ekâbir Li-Abdi'l-Vahhabi'l-Mekkî Bi-Ebi'l-İmrân fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt âbâdî hattı Arabî âded-i evrâk üç yüz on üç satır yirmi bir mebâhis ser-i suhenleri surhlerdir Hâzinetü'l-Fezâil Li's-Şeyh Muhammedi'l-Vefâi fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz elli beş satır on beş ser-i suhenler ba'zen surhlerdir el-Meslekü'l-Muhtar Li-İbrahîmi'l-Kürdî fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt habeşî hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz yetmiş beş satır yirmi beş ser-i sùhenleri surhlerdir Kenzü'l-Ahbâr Li-Muhammed bin Muhammedi'l-Kudsî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt habeşî hattı ta'lik âded-i evrâk yüz on dokuz ser-i sùhenleri surhlerdir Silvanü'l-Mutâ' fi-Unvânî'l-Etbâ' Li-Ebû Hâşim Muhammed bin Ebû Muhammed fi cildin vâhidin cilt siyah ve müzehheb kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yetmiş dört satır on sekiz ser-i suhenleri surhlerdir Misbâhu Zevî'l-Elbâb Li-Ebî Bekri'l-fârisî fi cildin vâhidin cildi sarı kâğıt hattı düştî kâğıt Semerkandî âded-i evrâk yüz altmış beş satır on dokuz ebvâb-ı ser-i suhenleri celî bazan siyah ba'zen surhla Istilâhâtü's-Sufiyye Li'l-Kaşânî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt habeşî hattı Arabî âded-i evrâk yüz on dokuz satır on yedi ser-i suhenleri surhlerdir Hâdi'l-ervâh ilâ Bilâdi'l-Efrâh Li-Şemsiddîni'l-Cevzî fi cildi vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk yüz yirmi dokuz satır yirmi altı ebvâb siyahla ser-i suhenler surhla Unsü'l-Muhadara Li-ibni Cema'a fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt habeşî hattı Arabî cedveli la'li âded-i evrâk yüz elli dört satır on beş ser-i suhenleri surhlerdir Muîdü'n-Ni'am ve Mübîdü'n-Nikâm Li's-Sıbkî fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt habeşî hattı Arabî âded-i evrâk yüz satır on beş emsal ve ser-i suhenler surh-i celî ve ba'zen siyah'la es-Siyasetü's-Şer'iyye Li-ibni Teymiyye fi cildin vâhidin cildi üdî kâğıt abâdî hattı Arabî âded-i evrâk yüz otuz iki satır on bir ebvâb fusûl ser-i suhenler ba'zen altun ve ba'zen surhla Ebkâru'l-Efkâr Li'l-Amedî ibtidâü'l-Hibât'dan âhirine dek bir kıt'adır cildi ebrû kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz seksen satır yirmi bir fusûl ve ser-i suhenler surhla Müsâmeretü'l-Ahyar Li-Muhyiddîni'l-Arabî fi cildin vâhidin cildi kırmızı kâğıt hattı Arabî âded-i evrâk iki yüz yetmiş beş satır yirmi beş cedvel ve ser-i suhenleri surhlerdir Câvidân-ı Hâr Li-Ahmed Büşkeveyh fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk yüz doksan iki satır on üç ser-i suhenler surhle Menhecü's-Savâb fi-Kubh-i İskitâb-i Ehli'l-Kitâb fi cildin vâhidin cilt kemûnî kâğıt Semerkand hattı Arabî âded-i evrâk yüz yetmiş üç satır on ebvâb ve ser-i suhenleri surhlerdir et-Tezkîre Li's-Şeyh Attâr fi cildin vâhidin cilt sarı kâğıt habeşî hattı ta'lik âded-i evrâk iki yüz yetmiş satır on yedi nukûl ve ser-i suhenleri surhle Molla Gürânî hattıyladır Tezkîretü'l-Evliyâ Li's-Şeyh Attâr fi cildin vâhidin siyah kâğıt Semerkand hattı düştî âded-i evrâk yüz seksen satır yirmi bir ser-i suhenler ba'zen celî siyah ba'zen surhla et-Tezkîr Li's-Şeyh Attârî fi cildin vâhidin cildi siyah kâğıt Semerkandî hattı düştî surhlerdir Tebyînü'l-Mehârim Li-Sinanüddîni'l-Amasî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Bosna hattı Arabî âded-i evrâk üç yüz altmış üç satır yirmi üç ve ser-i suhenler surhlerdir Ahkâmu's-Sultân Li'l-

Mâverdî fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkand hattı Arabî âded-i evrâk yüz kırk altı satır yirmi beş ebvâb ve fusûl ve ser-i suhenleri surhla Sirâcü'l-Mülûk Li't-Tarsûsî fi cildin vâhidin cilt kemûnî ve şemseli kâğıt âbâdî hattı Arabî âded-i evrâk yüz seksen bir satır on dokuz fusûl ve ser-i suhenleri ba'zen surh ve ba'zen la'lî ve ba'zen lâciverdi ebvâb ve noktaları altunladır Sirâcü'l-Mülûk Li't-Tarsûsî fi cildin vâhidin cilt sarı kâğıt Semerkandî hattı düştî âded-i evrâk yüz yetmiş sekiz satır yirmi altı ebvâb ve ser-i suhenleri surhledir Fadâilü'l-Mekke Ve'l-Medîne Li-Sa'deddîni'l-İsferânî fi cildin vâhidin cilt kemûnî kâğıt habeşî hattı düştî âded-i evrâk yüz otuz yedi satır on dokuz ser-i suhenleri surhledir Fethu'l-Müteâl Fî-Medhi'n-Niâl li-Ahmedî'l-Mağribiyyi'l-Mukrî fi cildin vâhidin cilt kırmızı kâğıt habeşî hattı Arabî âded-i evrâk yüz on beş satır otuz bir ser-i suhenleri surhledir suver-i na'lî-i Mükerrrem müzehheb cedveli ve dahî surhledir ed-Dürü'n-Nâzım fi-Fezâilî'l-Kur'ânî'l-Azîm Li-Ebû Âbuillâhil-Yâfi'î fi cildin vâhidin cilt kemûnî âded-i evrâk yüz seksen sekiz kâğıt âbâdî satır on beş hattı nesih ser-i suhenleri surhledir Havâssu'l-Âyâtî'l-Kur'aniyye Li-Ebû Abdullah Muhammed bini'l-Hanîf fi cildin vâhidin cild yeşil kâğıt hattı Arabî kâğıt âbâdî âded-i evrâk yüz altmış satır yirmi bir ebvâb ve ser-i suhenleri surhla Şerhu't-Tarîkatî'l-Muhammediyye Li-ibni olan cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt bosna hattı nesih âded-i evrâk altı yüz on üç satır on yedi metni surhla Şerhu't-Tarîkatî'l-Muhammediyye Li-ibni'l-olan fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt âbâdî hattı Arabî âded-i evrâk dört yüz kırk üç satır yirmi dokuz metni surhla yazılmıştır Hülâsatü'l-Hisâb Li-Bahaidîn ve Şerhuhu Li-Ömerî'l-Halebî fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Bosna hattı nesih âded-i evrâk yüz seksen satır yirmi üç hülâsanın satırı dokuz akvâl ve ser-i suhenleri surhla âhîrinde Divân-ı Hassan vardır Haşiyetü's-Şerhi'l-Çağmîni Lî'l-Mevlâ Kâdîzâde Ve Risâletü'l-Fârisiyye mine'l-Hey'e Li-Ali-Kûşî fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt habeşî fi hattı-ı düştî âded-i evrâk doksan üç satır muhtelif akvâli Risâletü'r-Rîi'l-Mucîb Lî'l-Mahzûmi ve Şerhu'l-Çağmînî Li-Abdulvâhid bin Muhammed fi cildin vâhidin celiyyin kâğıt habeşî hattı düştî âded-i evrâk doksanbir satır muhtelif ser-i suhenleri surhla Şerhu'l-Çağmînî Lî'l-Mevlâ Kadî-zâde fi cildin vâhidin cilt ebrû habeşî hattı nesih âded-i evrâk iki yüz ondört satır on bir ebvâb ve ser-i suhenleri surhla metni surhla çizilmiş kenarlarında câ-be-câ haşiyeler var Şerhu't-Telhîs Li's-Seyyidî's-Şerîf fi cildin vâhidin Cilt beyaz kâğıt hat düştî kâğıt Semerkand âded-i evrâk elli satır yirmi üç evvelinde cedveli ve akvâli ve eşkâli surhla Haşiyet-i Âlâ Mes'udi'r-Rûmî Li-Lütfullah Efendi ve Haşiyetü'l-İmad Aleyhi ve'l-Mes'udi'r-Rûmî ve'l-Kutbi'd-Dîvanî aleyhi ve Dinkoz Aleyhi ve Buhûstî Aleyha fi cildin vâhidin cildi kemûnî kâğıt habeşî âded-i evrâk yüz kırk dokuz satır on dokuzdur Şerhü Mes'udi'r-Rûmî Li-Abdurrahîm bin Mazhar ve Hâşiyatün Âlâ Dibaceti't-Tavali ve Risâletün Fî'l-Adâb fi cildin vâhidin cildi ebrû kâğıt ve hattı düştî muhtelif âded-i evrâk on sekizdir Haşiyetü Buhûstî Âlâ İmâdî'l-Mes'udi'r-Rûmî Ve Haşiyetün Ale'l-Hıyâlî Lehu ve Şerhü'l-Fenârî Âlâ İysâğücü ve İddetü Eczain Li-Sa'deddîn Âlâ's-Şemsiye cilt sarı kâğıt hattı düştî kâğıt Semerkandî âded-i evrâk yüz iki satır on yedidir Tehzîbü'l-Mântik Li't-Taftazânî ve'l-Hüseynî'l-Halhâliyyî'l-Devvanî ve Hâşiyetü'l-Mîr Ebû'l-Feth Fî'l-Edeb fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt Bosna hattı düştî âded-i evrâk doksan satır muhtelifir Şerhu Fethiyetü'l-Kûşî Lî'l-Fazıl Mahmud ve huve İbnu bint-i Aliyyî'l-Kûşî eş-Şehîr Bî Mîrim Çelebi fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkand hattı tâlik âded-i evrâk yüz elli satır on beş men-i surhla çizilmiştir er-Risâletü'l-Maîniyye Fî'l-Hey'eti ve'r-Risâle Eyzân Fî'l-Heyeti ve Risâletün Fî'l-Hisâb eL-Müsemmatü el-Muhammediye Küllühâ Li-Aliyyî'l-Kûşî ve Sanayiü's-Şiir Li-Süleymân fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkand hattı ta'lîk âded-i evrâk yüz otuz yedi satır on dokuz ebvâb ve ser-i suhenleri ve eşkâli surhledir Şerhu Muslihiddîni'l-La'lî Âlâ Risâleti'l-Hey'eti Li-Ali Kûşî fi cildin vâhidin cilt kemûnî kâğıt âbâdî hattı talîk âded-i evrâk seksen altı satır on beş metni surhla çizilmiş evvelinden bir miktarı nesih hattıdır Şerhu İysâğücü Lî'l-Hisâmâtî fi cildin vâhidin cilt ebrû kâğıt habeşî hattı talîk âded-i evrâk yirmi beş satır on üç ser-i suhenleri surhla tahşiyeye olunmuş nüshâdır EL-KÛTÛBÛ'L-MÛTEALLÛKATÛ BÎ'T-TIP et-Tıbbü'n-Nebevî lî'l-İmâmi'l-Mustağfirî fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt Semerkandî hattı deşni adet evrâk iki yüz kırk üç satır yirmi bir fusûl ve sersuhanneri surhledir et-Tıbbü'n-Nebevî lî's-Sevedî fi cildin vâhid cildi kemûnî kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk yüz doksan üç satır on yedi ebvâb ve sersuhalleri surhledir et-Tıbbü'n-Nebevî lî ibni Tolun fi cildin vâhid cilt yeşil kâğıt habeşî ve şemşiyeli kâğıt cinsi hattı Arabî âded-i evrâk 81 satır yirmi üç cedvel ve sersuhalleri surhledir el-Kanun lî-İbnî Sinâ fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt âbâdî had arahi cedveli laciverdî âded-i evrâk altı yüz doksan yedi satır otuz üç ebvâb ve ser-i suhânlı bazan şurh bazan celî siyahla ev kanun lî İbni Sinâ fi cildin vâhid cildi kırmızı ve müzehheb âded-i evrâk beş yüz on sekiz satır elli üç basma eş-Şifâ bî Hacı Paşa fi cildin vâhid cildi benefseci kâğıt âbâdî hattı eşti

âded-i evrâk beş yüz yirmi bir satır yirmi dokuz ser suhander surhnerdir el-mensûrî fi Ebûbekir er-Râzi fi cildin vâhid cildi ebrû kâğıt Semerkandî hattı teşfî âded-i evrâk yüz yetmiş altı satır yirmi beş fusûl sersuhânları surhlerdir ed-Durrü'l Mutabık fi İlmi's-Sevâbık fi cildin vâhid cilt üdî kâğıt Semerkandî hattı Arabî âded-i evrâk seksen sekiz satır on üç ebvâb ve ser suhânları ba'zen surh ba'zen siyahladır Tezkere-i Davud fi cildin vâhid cild darçinî kâğıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz yirmi dokuz satır otuz iki ebvâb ve fusûl surhle ve bazen ser suhânları celî siyah ve cedveli laciverdî ve surhledir Şerh-i Külliyât-ı Kanun lî'l Allâmeti'ş-Şirâzî fi cildin vâhid cildi kadife kâğıt Semerkand hat Arabî âded-i evrâk üç yüz yetmiş beş satır otuz metni surhleser suhanler ekser celî siyahla ba'zen surhledir el-Cevâhîrû'n-Nefis fi Şerh-i Urcûzetir Reyis Lî Âli Kûşî fi cildin vâhid cilt kırmızı kâğıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz elli üç metin ve ser suhânları surhledir Risâle-i Riyaseddin Lî Mahmud bin İlyas fi cildin vâhid cild siyah kâğıt âbâdî hat nesih âded-i evrâk yüz on altı satır on iki cedveli laciverdî ebvâbı ser suhânları surhledir Şerhu'l-Esbâb ve'l-Âlâmatü'n-Nefsî fi cildin vâhid cilt ebrû kâğıt Semerkandî hat nesih âded-i evrâk iki yüz doksan iki satır yirmi yedi metni surhledir çizilmiş hudûdu muhtelifedir Şerhu'l-Mucîz lî'n- Nefis fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt âbâdî hat deşfî âded-i evrâk iki yüz otuz üç satır yirmi yedi metni surhle çizilmiş ser suhanler ve müfredâtı surhle yazılmıştır Müfredât-ı ibni Baytar fi cildin vâhid cilt ebrû kâğıt Semerkand hat Arabî âded-i evrâk yüz altmış dokuz satır otuz üç müfredât ve seri sühanları surhledir Şerhu'l-Mucîz lî Muzafferuddin el-Antâbî fi cildin vâhid cilt benefseci kâğıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk dört yüz kırk bir satır otuz beş metni surhledir EL-KÛTÛBÛ'L-MÛTEALLİKATÛ BÎ-İLMÎ'L-MA'ANÎ VE'L-BEYÂNÎ VE'L-BEDÎ'Delâilü'l-İcâz lî Abdulkahir el-Gürçânî fi cildin vâhid kâğıt kırmızı kâğıt Semerkandî hat nesih âded-i evrâk yüz kırk bir satır yirmi bir evâilinden üç cüz' miktarı altun cedvel ve fusûl ser-i suhânları surhlerdir Esrârü'l-Beleğ lî Abdulkahir el-Gürçânî fi cildin vâhid cilt kırmızı kâğıt âbâdî hat nesih âded-i evrâk yüz satır yirmi yedi el-kısmu's-sâlis mine'l-miftâh lî's-sekkâî fi cildin vâhid kemûnî kâğıt Semerkand hay deşfî âded-i evrâk yüz altmış satır on dokuz ebvâb ve fusûl ve ser-i suhla yazılmış muhaşşî bir kitâbdır er-kısmu's-sâlis miner miftâh lî's-sekkâkî fi cildin vâhid cildi kırmızı kâğıt Semerkandî hat deşfî âded-i evrâk iki yüz satır on dokuz kolları ve sersuhanler celî siyahla miftâhü'l-miftâh lî'l-kutbî'ş-şirâzî fi cildin vâhid cildi siyah kâğıt Semerkand hat deşfî âded-i evrâk iki yüz yetmiş bir satır yirmi üç metni surhledir Şerhu'l-Miftâh lî Sadeddin fi cildin vâhid cildi kemûnî şemsiyeli kâğıt Semerkand hat ta'lik cedveli altı âded-i evrâk iki yüz elli altı satır yirmi altı akvâli surhledir Şerhu'l-Miftâh lî Sadeddin fi cildin vâhid cildi ebrû kâğıt Semerkand hat deşfî âded-i evrâk yüz seksen dokuz satır otuz bir akvâli surhle sadeddin hattıyla dür Şerhu'l-Miftâh lî Sadeddin fi cildin vâhid cilt darçinî kâğıt Semerkandî hat deşfî âded-i evrâk iki yüz on bir satır yirmi dokuz kavülleri surhla ekseri kenarları muhaşşadır Şerhu'l-Miftâh lî'l-Allâmeti'ş-Şirâzî fi cildin vâhid cilt kırmızı ve şemsiyeli kâğıt Semerkandî hat ta'lik âded-i evrâk iki yüz yirmi dört satır yirmi dokuz metni ser-i suhânları surhledir Şerhu'l-Miftâh lî's-Seyyid-i Şerîfi fi cildin vâhid cilt müzehheb siyah kâğıt Semerkand hat deşfî âded-i evrâk iki yüz on altı satır yirmi üç akvâli surhledir Şerhu'l-Miftâh lî's-Seyyid-i Şerîfi fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt Semerkand hat deşfî âded-i evrâk yüz seksen beş satır yirmi yedi akvâli surhle bir muhaşşa kitâbdır Şerhu'l-Miftâh lî's-Seyyid-i Şerîfi fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt Semerkandî hat deşfî âded-i evrâk yüz doksan dört satır yirmi beş akvâli ser-i suhânları surhle metni derkenar muheşşa kitâbdır Şerhu'l-Miftâh lî'd-Dehkânî fi-cildin vâhid cilt siyah kâğıt habeşî hat ta'lik âded-i evrâk iki yüz kırk iki satır yirmi üç kavülleri surhledir Şerhu'l-Miftâh lî İbni Kemal Paşa fi cildin vâhid cilt sarı kâğıt âbâdî hat ta'lik âded-i evrâk yüz yirmi altı satır on yedi cedvel ve kavülleri altunladır Şerhu'l-Miftâh lî'l-İmâdî'l-Kâşifi cildin vâhid cilt ebrû kâğıt Semerkandî hat deşfî âded-i evrâk iki yüz on iki satır otuz birdir Şerhu'l-Miftâh lî'l-Fenârî fi cildin vâhid cild ebrû kâğıt habeşî hat ta'lik âded-i evrâk yüz kırk sekiz satır yirmi iki akvâli surhledir Şerh-i Külliyyatî'l-Miftâh lî'l-Müezzi fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt Semerkandî hat deşfî âded-i evrâk yüz yetmiş bir satır otuz yedi akvâli ser-i suhenleri surhledir et-Tarîkât ve'l-Hevâşî Âlâ Şerhi'l-Miftâh lî-Şarihihi es-Seyyidî Şerîf fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt Semerkandî hat ta'lik âded-i evrâk yüz bir satır yirmi akvâli surhle haşiyeler şerhül miftâh eş-Şerefi lî Âlâeddin el-Fenârî fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt âbâdî hat ta'lik âded-i evrâk iki yüz dokuz satır on yedi kaviller surhledir Haşiyeler Müeyyedzâde Âlâ Seyyidî'l Miftâh fi cildin vâhid cilt ebrû kâğıt bosna hat ta'lik âded-i evrâk yüz yetmiş iki satır on yedi akvâli surhledir Haşiyeler Baldırzâde Âlâ Şerhi'l-Miftâh lî's-Seyyidî Şerîf fi cildin vâhid cildi sarı kâğıt âbâdî hat nesih âded-i evrâk yüz kırk altı satır yirmi bir kavülleri Tağyürü'l-Miftâh lî Kemal Paşazâde fi cildin vâhid cilt yeşil kâğıt habeşî hat ta'lik âded-i evrâk iki yüz seksen dört satır on

dokuz sersuhânları surhle Haşiye Âlâ Menek Âlâ Tağyîri'l-Miftâh lî İbni Kemal fi cildin vâhid cildi siyah kâğıt habeşî hat nesih âded-i evrâk iki yüz kırk altı satır yirmi beş sersuhânları surhledir Haşiye Kutbüddin el-İmâmı Âlâ Şerhi'l-Miftâh lî't-Taftazânî fi cildin vâhid cildi yeşil kâğıt âbâdî hat Arabî âded-i evrâk üç yüz on üç satır yirmi kavüller surhle Haşiye Ebû'l-Kâsım es-Semerkindî Âlâ Şerhi'l-Miftâh lî't-Taftazânî fi cildin vâhid cilt sarı kâğıt âbâdî hat ta'lik âded-i evrâk yüz elli bir satır on dokuz kavülleri surhle kenarlarında haşiyeleri vardır Haşiye Keşfu'r-Rumuz lî'l-Koçhisârî Âlâ Şerhi'l-Miftâh lî't-Taftazânî fi cildin cilt sarı kâğıt kâğıt âbâdî hat ta'lik âded-i evrâk yüz elli satır yirmi bir kavülleri surhle Haşiye Müsennifek Âle'l Miftâh fi cildin vâhid cildi kırmızı kâğıt bosna âded-i evrâk yüz seksen dokuz satır otuz bir metni ve sursuhânları surhledir Şerhu'l-Bediyye lî ibni'l Hucce fi cildin vâhid cilt zeytûnî kâğıt basma hat Arabî âded-i evrâk üç yüz yetmiş iki satır yirmi üç ser-i suhanlar surhla Şerhu'l-Bediyye lî ibni'l Hucce fi cildin vâhidin cilt siyah kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz yetmiş dokuz satır yirmi altı metni ve sersuhânları surhledir el-Muhtasar lî't-Taftazânî fi cildi vâhid cildi siyah hat ta'lik kâğıt habeşî âded-i evrâk iki yüz kırk altı satır on yedi metni ve cedveli surhla çizilmiş tahşiye olunmuş nüshâdır mutavvelli Sâdeddin fi-cildin vâhid cildi kırmızı kâğıt Semerkandî hat deştî âded-i evrâk iki yüz yirmi üç satır yirmi üç mutûnu siyahla çizilmiş bir muhaşşa kitâbdır Mutavvelli Saadeddin fi cildin vâhid cilt kırmızı kâğıt habeşî hat deştî âded-i evrâk iki yüz on dört satır yirmi üç ebvâb surhle yazılıb mutûnu surhle çizilmiş ve muhaşşa kitâbdır Mutavvelli Saadeddin fi cildin vâhid cilt kırmızı kâğıt bosna hat deştî âded-i evrâk yüz doksan sekiz satır yirmi beş mutûnu surhle çizilmiş hutûtdur akvel Şerh-i Terhîs lî Üsameddin fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt bosna âded-i evrâk iki yüz elli yedi satır yirmi beş mutûnu surhle çizilmiş bir hutût nüshâdır Tevzi'-i Fütûhu'l-Ervâh fi Şerh-i-Telhîsi'l-Miftâh lî'l-Eya Sulûği fi cildin vâhid cildi kamûnî kâğıt Semerkandî hat deştî âded-i evrâk iki yüz elli satır yirmi üçtür Şerhu't-Telhîs lî'l-Hâlhâli fi cildin vâhid cildi siyah kâğıt âbâdî hat deştî âded-i evrâk yüz altmış dört satır yirmi beş kavülleri surhledir Kaşife Âlâ Seyyidi'l-Mutavval lî Üsameddin fi cildin vâhid cildi yeşil kâğıt hat ta'lik kâğıt bosna âded-i evrâk yüz seksen dokuz satır yirmi bir akvâli surhle Kasım Leyesi Ale'l-Mutavvel fi cildin vâhid cildi kırmızı kâğıt Semerkandî hat deştî âded-i evrâk iki yüz beş satır yirmi bir akvâli surhle cabeca mihûleri vardır Kasım Leyesi Ale'l-Mutavvel fi cildin vâhid cilt kırmızı ve şemsedî kâğıt bosna hat ta'lik âded-i evrâk yüz elli bir satır yirmi dokuz akvâl ve cedvel ve sersuhânları surhla ve kenarında minhûleri vardır Resâil-i Ebûbekir el-Havarzemi fi cildin vâhid cild siyah kâğıt bosna hat nesih âded-i evrâk yüz yetmiş sekiz satır yirmi beş fusûl sersuhânları surhledir Hüsnü't-Teveşşül lî-Şahabeddin Ebi's-Senâ fi cildin vâhid cildi kırmızı kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk yüz yetmiş üç satır on beş sersuhânları surhledir Hüsnü't-Teveşşül ilâ Sinaati't-Teveşşül lî-Şahabeddin Ebi's-Senâ fi fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt habeş hat Arabî âded-i evrâk yüz altmış yedi satır on sersuhânları surhledir Hüsnü't-Teveşşül lî-Şahabeddin Ebi's-Senâ fi cildin vâhid cilt siyah kâğıt habeşî hat âded-i evrâk yüz yirmi dört satır on dokuz sersuhan ve fusûlü surhledir Kitâbü't-Teveşşül lî Kıvameddin bin Zeyyâd fi cildin vâhid cildi sarı kâğıt hat deştî kâğıt Semerkandî âded-i evrâk yüz on bir satır yirmi bir sersuhenleri siyahladır Riyâzü'l-İnşa bî Hâce Cihan fi cildin vâhid cilt udî kâğıt âbâdî hat deştî âded-i evrâk iki yüz beş satır yirmi bir sersuhânları surhle daireleri siyahladır Şifâü'l-Âli'l-fi İlmi'l-Halil fi'l-Aruz lî'l-mahalli fi cildin vâhid siyah kâğıt Semerkandî hat deştî âded-i evrâk seksen satır yirmi bir sersuhânları surhle daireleri siyahladır Şerh-i Kaside-i ibni Hacib fi'l-Aruz lî Taceddin ibni Ahmed ibni Fahreddin fi cildin vâhid cildi siyah kâğıt Semerkandî hat adabî âded-i evrâk elli iki satır on yedi metin ebyatı surhle çizilmiştir Kaside fi'l-Aruz lî'l-İmâmî'l-Muhakkik Muhammed Essevi ve Şerh-i lî Necmeddin Essâdî fi cildin vâhid cilt kemûnî kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz on bir satır on beş metin ve kavülleri surhledir el-muhadderat bir İmâmîmir-rağıp el isvahanî fi selasi mücalladat cildi evvel benevseçî kâğıt habeşî hat nesih âded-i evrâk dört yüz beş satır yirmi beş hudûd ve sersuhânları celî siyah ve bazan surhle cild-i sâni zeytûnî kâğıt Semerkandî hat nesih âded-i evrâk iki yüz dört satır on altı hududu celî siyah ve sersuhânları surhla ve bazen celî siyahla cildi sâlis ebrû kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz altmış yedi satır on dokuz hudûd celî siyah sersuhânları bazen surh ve bazen siyah iledir Keşfü'l-Beyân otuz üç kıtadır ciltleri kemûnî kâğıt hatları Arabî kâğıtları Semerkandî sersuhânları celî siyahla kıtaat-ı gayrî mürtebideleri Şerh-i Divân-ı Hafız lî's-Suudi fi cildin vâhid cilt siyah ve müzehheb kâğıt habeşî hat ta'lik âded-i evrâk beş yüzdoksan yedi satır yirmi beş sersuhânları surhle yazılmış metni surhle çizilmiştir Mekâyis-i Cerîr ve'l-Abdel lî Ebû Temmam fi cildin vâhid cildi ebrû kâğıt hat Arabî âded-i evrâk kırk dört satır on üç bir nüshâ-i kadîmedir el-Mehyâr lî'l-Cemâli fi cildin vâhid

cildi kemûnî kâğıt Semerkandî hat ta'lik âded-i evrâk yüz dokuz satır on sekiz ebvâbı ve fusûl ser suhânları surhledir el-Uyûni'l-Gamire Âlâ Habâyâr Ramize lî'd-Demâmîni fî cildin vâhid cilt siyah kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk yüz yirmi iki satır on yedi sersuhânları surhledir Tahkîmü'l-Ukûl bi-Ukûlî'l-Bedri bi'z-Zevâl Lî-Nureddin ibni Akberî fî cildin vâhidin cilt sarı kâğıt hattı Arabî kâğıt Habeşî âded-i evrâk seksen beş satır yirmi bir ser-i suhanleri surhledir Aruz lî ibni'l-Katta' ve'l-Aruz lî Aliyyi's-Sâdi ve Risâle fî'l-Aruz fî cildin vâhid cildi ma'i kâğıt hat Arabî kâğıt Semerkandî fî cildin vâhid âded-i evrâk yüz elli yedi satır on üç ser-i suhanler surhledir el-Emâli lî ibni's-Şeceri fî Selâsi Mücellledâtın ciltleri siyah hatları deştî satırları on yedi fusûl ve seri suhânları celî siyahla âded-i evrâk cild-i evvel iki yüz bir kâğıt Semerkandî âded-i evrâk cild-i sâni yüz seksen dokuz kâğıt Semerkandî âded-i evrâkı cild-i sâlis yüz seksen dokuz kâğıt Semerkandî âded-i evrâk cildi sâlis yüz seksen iki kâğıt habeşîdir EL-MECÂMÎ' el-Mecmu'a fî He's-Sadû Veddat lî İbni Mâlik ve Maksur ve'l-Memduh leh ve'l-Müselles leh ve fihe'l-Müsessedü ve'l-Muhammes fe fihâ Lamiyetü'l- Acem Fiha Lamiyetü'l-Arab ve fihe'l-Müsellesü Lî'l-Batliyoğ ve Fiha Fusûlü İbni Mu'ti cildi kamûnî kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz otuz satır yirmi birdir el-Mecmu'a fihe'l-Ehsâb lî Ebûbekri'l-Hazimi ve Ulûmü'l-Hadis lî'n-Nevebî ve'l-Beyan fî Âdâbî Hemelati'l-Kur'an lî'n-Nevebî cilt kırmızı ve müzehheb kâğıt habeşî hat nesih âded-i evrâkı yüz yedi satır yirmi beşdir el-Mecmu'a fihe'l-Mesulüs sair lî ibni'l esir ve Kinayâtü'l-Udeba lî Ebû'l-Âbbas el Gürcânî ve'l-hakemü ve'l-Emsal lî Gıyaseddin el-Hüseyni ve Telkihi'l-Ukul lî Ebû'l-Leys Eryad ve'l-Latayif Abdulmelik es-Salebi En'nisaburi ve Şerh-i Echumi lî Sâlâhaddin es-Safedi ve Silvanü'l-Muta lî Ebû Haşim cilt zeytûnî şemsiyeli kâğıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk dört yüz yirmi satır yirmi beşdir er-Resailü's-Şeren Bilaliye el- Meşure bi't-Tahakkukati'l- Kutsiyye fî cildin vâhid cildi yeşil şemsiyeli kâğıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz altmış satır otuz beşdir el-Mecmu'a fihe'l-Mebdeu ve'l-Maat lî's-Şeyh Ebû Ali bin Nisa ve Kitâbü't-Ta'likat ve Risâle fî Ecvibeti Mesaile su ile Anah Ebû Reyhan lî'l-Birûnî lehü'l-Mubahasatü leh ver-Risâletü'l-Kebire fî İlmin Nefsi lehu Uyumü'l-Hikme cilt siyah ve müzehheb kâğıt habeşî hat ta'lik âded-i evrâk üç yüz doksan yedi satır on dokuzdur el-Mecmu'a fiha Gayetü'l-İhsan fî Halki'l-İnsan lî's-Suyûtî ve'l Morebat lî'l-Cevâliki cilt ebrû kâğıt emri kâğıt Semerkand hat Arabî âded-i evrâk seksen dokuz satır on yedidir el-Mecmu'a fiha Tavsirü'l- el-Mecmu'a fiha Tavsirü'l-Fatiha ve Tavsirü'l-Neşeteyn ve Müfredatü'l-Kur'an lî Ebû Kasım el-Hüseyn el İsfehanî cilt kırmızı kâğıt habeşî hat ta'lik âded-i evrâkı iki yüz elli bir satır yirmi beşdir el-Mecmu'a fiha Metnü's-Sahaif lî'l-Fadıl es-Semerkandî ve Şerhü'l-Mahsûl müsemma bi't-tahsil ve Şerh-i Kistas-ı Mantık lî's-Semerkandî cilt kâğıt Semerkand hat deştî âded-i evrâk dört yüz kırk beş satırı on dokuzdur el-Mecmu'a fiha Ehilyeti'n-Nebiyi Aleyhi's-Selam ve Şerhi'l-Kasideti'l-Bürde lî Halidi'l-Ezherî ve Şerhi'l-Kasideti'l-Münferice lî Ebû Fadıl Yusuf ve Şerhi'l-Kasideti't-Tantaraniye lî Muhammed el-İsferânî ve Şerhi'l-Kasideti'l-Faridiye lî's-Şeyh Davud el-Kayseri ve Şerhü'l-Hamriyeti'l-Faridiye leh cilt laciverdî kâğıt habeşî hat nesih âded-i evrâkı iki yüz otuz dört satır yirmi üçdür el-Mecmu'a fiha's-Sehmü's-Saib fî Kabzî Eyni'l-Gayib lî Takiyiddin es-Subki ve Udûl cem'an fî ukûdir Rehn-i Veddaman lehu ve Beyü'l -Merhum fî Gıybeti'l-Medyun leh ve Seyfü'l-Meslü'l-Âlâ men Sebber Resul cildi zeytûnî kâğıt Semerkandî hat deştî âded-i evrâk yüz yetmiş satır on yedidir el-Mecmu'a fiha Fekkü's-Suali'l muğlâk lî'l-Müravici ve Neylü'l-Merâm lî Temyizi'l-Âlâlî ve'l-Haram Muhammed el-Çinî el-Mağribî ve'l-Kifaye fî Âdem-i İnkıtai'l-Velâye lî Muhammed eş-Şoberi ve Tashihü'l-Mekal bi-Subûtü'l-Keramati Ba'de'l-İntikal lî's-Şeyh Abdulkaki el-Makdisi ve Kitâbü Silvani'l-Mutali İbni Danfer ve Kitâbü Tadhîsü İblis lî İzzeddin bin Abdüsselam va Risâle fî İslami Firavun lî'l-Celal Eddavani ve Risâle Âlâ Hilâf Eddeveni lî Muhammed el-Ömeri el-Mersifi cilt kırmızı kâğıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk yüz yirmi bir satır muhtelifdir el-Mecmu'a fihe'l-Emsal lî's-Sâlebi ve'l-Müntehak min Süleni'l-Arab leh ve Tahsinü'l-Kabih ve Takbîhü'l-Hasen leh ve Tohvetü'l-Vüzerâ leh ve'l-Behç leh ve Kitâbi Mevsimü'l-Ömür leh ve Kitâbi Sırrı'l-Hakîka leh cilt udi kâğıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz otuz altı satır on yedidir el-Mecmu'a fiha Hadisü ibhi'l-Haccâc ve Hadisü'l-Abdurrahman ibni Beşir el-Miyetü ve'l- Hadisü'l-Erbaun Mine's-Sihah ve'l- Hadisü'l-Müsellesat lî Ebû Abdullah Muhammed bin İdris eş-Şafii ve Hadis-i Ebû Abdullah Muhammed bin Muhammad ve bazı İcâzât-ı Meşâyih ve Kıraatin Nebiyi Aleyhi's-Selam Rivâyetü'l-Hafz cildi ebrû kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk yüz otuz dokuz satır on beşdir el-Mecmu'a fiha ve Sailü's-Selâs Ale'l-Hidâye min Kitâbi't-Tahare lî İbni Kemal ve Risâletün Uğra min Kitâbi's-Savm ve Abdurrahman Efendi eş-Şehir bi İmatzâde bi Ğabdihi Risâletün Uğra min Kitâbi'z-Zekât lî ibni'l-Kemal ve Risâle min Kitâbi'l-Müslem lî'l-mezbûr İmatzâde ve Risâle min Kitâbi'l-Nikâh

lî Ganizâde Risâletü Ekmelüddin ve Mukaddime fî Terk-i Rafî'l-Yedeyn lî Kıvami'd-Din el-Farânî ve İtirazatı'l-Cemalüddin Ale'l Mecma ve Şerhi-i maa Ecvibetiha lî's-Şeyh Ekmelüddin ve Edebü'l-Kadî lî's-Seyidi cildi sarı kâğıt hat Arabî kağıt Semerkand âded-i evrâk altmış dokuz satır yirmi dokuzdur el-Mecmu'a fiha Risâletün Mütellikatün Tevsire Kavlihi Teâlâ (Evelem yerav ilel-ard el aye) fî evâilî Sureti's-Şuara lî'l-Mevlâ Abdalbaki eş-Şehir bi Dursunzâde ve Risâle fî Tevsiri Kavlihi Teâlâ (Ve Ezlefna Sümmel Aheyi) minti'l-Kes Sure Lehu ve Risâle fî'l-Aruz lî Abdullatif Ele Enesi ve Şerh-i Ebyati'l-Mufassal ve Risâle el-Musammat bi Ayni't-Tahur lî's-Şeyh Muhammed Ennakibi bi Allame cild ebrû kağıt âbâdî hat muhtelif âded-i evrâkı yüz satır on yedi dir el-Mecmu'a fiha Fevatühü'l-Cemal ve Fevayihü'l-Celal lî's-Şeyh Necmettin el-Kübra ve Kitâbi Faslü's-Şeria lî's-Şeyh Muhammed ez-Zakir ve'r-Risâletü'l-Marûfe bi Asrî Usûl lî's-Şeyh Necmi'l-Mezkûr ve Kitâbü's-Sofiye Müştemilün Âlâ Ahlakî's-Sofiye cildi kemûnî kağıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk yüz elli beş satır on yedi dir el-Mecmu'a fiha Risâletün fî'l-Hikmeti ve'l-Kelâm ve'l-Günye fî Usûli'l-Fikhî lî ibni Sebicafer Essicistani cildi yeşil kâğıt hat deştî kâğıt Semerkandî âded-i evrâk yüz elli satır yirmi birdir el-Mecmu'a di's-Suyûtî fiha Mukamatu'l-Akran fî Mübhemati'l-Kur'an ve'l-Cüz'ü'l-Evvel min Kitâbi Havi'l-Fetâvâ leh ve'l-Heblü'l-Vesik fî Nusrati's-Sâddık ve Merâsidü'l-Metalîğ fî Tenasübi'l-Mekatihi ve'l-Metalih ve Ta'lîkün Latif Ale'l-İstinzeti ve'l-Besmele el-Müsemmâ bi'r-Riyâzi't-Talîbin ve Zütte'di'l-Leben ve Nuzuri'r-Rahme fî't-Tahattüsi bin nime ve Kitâbü'l-Müşahede fî Manenme Şahir ve Tenzihî'l-Enbiya an Tesfihi'l-Cağbiye cildi kırmızı kâğıt hatdi Arabî kağıt habeşî âded-i evrâk yüz yetmiş satır on beş mezkûrâtan hariç ba'zı fevâhid dahi yazılmıştır el-Mecmu'a fiha Muhyittin ve Fenârî ve Kavli Ahmed Ale'l-Fenârî ve Taffeti'l-Reis Şerh-i Aşkâlî't-Tesis ve Şerh-i Risâletü'l-Hazreciye ve Risâle fî İlmî'l-Aruzî ve'l-Kahafî Risâle fî'l-Ciheti'l-Vahde lî Bedrettinzâde ve Haşîye Âlâ Mirâbî el-Feth lî min Farizâde ve Haşîye fî'l-Adab ve Şerhü'l-Hidâye el-Muhkeme lî'l-Kadîmir ve Şerh-i Aruzî'l-Endülüs ve min Ebû'l-Feth fî'l-Adâb ve Şerhi'l-Adudiye lî Hüsamettin Şerhi'l-Risâleti'l-Vasiye bi Hüsamettin ve Haşîyetü'l-İstiâre ve Şerhi'l-İstiâre Âlâ Şerh-i Hüsamettin bi Hasan Zibârî ve Risâle-i Vaziye cildi siyah kâğıt bosna hutûtu muhtelif âded-i evrâk iki yüz altmış altı sûtûnu muhtelif tahşiye olunmuş mecmu'a-i celiledir el-Mecmu'a fiha Şerh-i Tehsibi'l-Mantık lî Şeyhülislam el-Herevi ve Haşîye Ale'l-Haşîyeti İmâdî mine'l-Adâb ve Haşîyetü Kasımü'l-İbâdî Âlâ Haşîyeti'l-Üsam lî-Şerhi'l-Kafiye Cemaaha İbrahim el-Meymûnî cildi yeşil kâğıt hat ta'lîk kâğıt bosna âded-i evrâkı yüz otuz yedidir el-Mecmu'a fiha ün Müzeci Ulum lî Mevlâna Muslihiddin el-Lârî ve Haşîyetün Nakise Şerh-i Şemsiye lî's-Seyyidî Şerîf ve Risâlâteyn lî'l-Merhum Mimgarizâde ve Evâmîl lî's-Şeyh Abdulkadir ve Nebze min Şerhi'l-Mekamat lî Ebu'l-Beka ve Risâletü'l-Mütellikatün bi Mesaheti'l-Kulleteyn lî ibni's-Sedri's-Şirvânî cildi yeşil kâğıt bosna âded-i evrâkı yüz kırk ikidir el-Mecmu'a fiha Hülâsetü't-Tevârih lî Dervîş Âli Manzume fî't-Tarih lî'l-Bauni fî'l-Fevâidi'l-Bahire fî Şevârii'l-Kahire lî Ebû Hamid el-Makdisî hat ve kâğıt ve satır muhtelifdir cildi ebrû âded-i evrâkı doksan beşdir el-Mecmu'a fiha Şerhü'l-Hadisi'l-Erbain lî Sedreddin el-Kunevî ve Şerh-i Esmâi'l-Hüsna lî Muhammed Bahaüddin fî cildin vâhid cildi ebrû kâğıt habeşî hat deştî âded-i evrâk seksen üç satırı muhtelifdir Hayâtü'l-Hayvan lî'd-Demiri fî cildin vâhid cildi siyah kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk yüz yetmiş yedi satır yirmi ebvâb ve sersuhânları surhledir Nüzhetü'n-Nüfus ve'l-Efkâr fî Havassi'l-Hayvanî ve'n-Nebâtî ve'l-Ahcar lî-Ebi'l-Ferecis Salihîye fî cildin vâhid cildi benefseci kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk yüz seksen sekiz seri suhânları surhle evvelinden harfî dâlâdek bir kıtadır Acaibü'l-Mahlûkat lî Zekeriye Kuzvinî fî cildin vâhid cilt siyah kâğıt habeşî gaddeştî cedvel surh âded-i evrâk yüz doksan satır yirmi beş seri suhânları surhle en-Nutku'l-Masrum lî Âlâaddin el-Mesirî fî cildin vâhid cildi udi kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk iki yüz on iki dir satır on dokuz sersuhan ve ebvâb ve fusûl surhledir en-Nutku'l-Mefhum lî Âlâaddin el-Mısırî fî cildin vâhid cildi ebrû kâğıt bosna hat deştî adide evrâk yüz altmış dört satır yirmi üç cedvel ebvep ve fusûl sersuhanler surhle el-Kavâidü'l-Küllîye fî hamsin minel funûn el-İlmiyye lî'l-İsfahânî fî cildin vâhid cilt ebrû kâğıt Semerkandî hat Arabî âded-i evrâk yüz on dokuz satır on dokuz sersuhanler surhledir Kitâbü'l-Ezkiye ve Kitâbü's-Sebât inde'l-Memat ve Kitâbü't-Temkih lî ibni'l-Cevzî fî cildin vâhid cilt udi kâğıt habeşî âded-i evrâkı iki yüz elli altı satır on dokuz hattı Arabî ebvâb ve sersuhan ve cedvel surhledir el-Habâik fî Ahbârî'l-Melaik ve Lakdû'l-Mercan fî Ahbârî'l-Can Kilahuma lî's-Suyûtî fî cildin vâhid cildi siyah kâğıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk doksan bir satır yirmi dokuz fusûl ve sersuhânları surhledir Mecmu'atü'l-Hafîdi fî cildin vâhid cildi ebrû kâğıt habeşî hat ta'lîk âded-i evrâk yüz yetmiş beş satırı yirmi beş sersuhanler surhledir el-Fevâidü'l-Hakaniyye lî Sedrettinzâde ve Risâle fî Tahakkuk-ı Mebdei ve'l-Maatlah fî cildin

vâhid cildi ebrû kağıt habeşî âded-i evrâk yüz otuz iki satır yirmi beş sersuhan ve cedveli surhle müsennif hattıyladır el-Fevâidü'l-Hakaniye lî Sedrettinzâde fî cildin vâhid cild kösele kağıt bosna hat ta'lîk âded-i evrâk yüz dokuz satır yirmi bir Risâlet-i İhvali's-Safa lî Reyhânî ve'l-Besti ve'n-Nehr Huri ve'l Ufi ve Ebû Rafaiye fî cildeyn ciltler kemûnî kağıt Semerkand hatlar deşî resail ve fusûl sersuhanler surhle âded-i evrâk cildi evvel yüz doksan altı satır otuz üç cildi sani yüz altmış sekiz satır otuz en-Nikâye lî's-Suyûtî ve Şerhiha İtmamü'd-Dirâye leh fî cildin vâhid cildi kemûnî kağıt habeşî hat Arabî âded-i evrâk seksen beş satır on dokuz sersuhanler surhlerdir Şerhi'r-Risâletü'l-Vaziyye lî Kasim Elleysi ve Şerhü'r-Risâletü'l-Vaziyye lî Hüsameddin ve Şerhü'l-Vaziyye lî Abdulkerim el-Mazen Derânî ve Şerhü'l-Vaziyye lî'l-Molla cami fî cildin vâhid cilt yeşil ve altun zincireli kağıt bosna hat ta'lîk âded-i evrâk yetmiş dört satır yirmi bir metni ve sersuhânları sürhlerdir bazan çizilmiş ve bazen yazılmış ve cedveli surhle min evvelih ilâ ahiri tahşiyeye olunmuştur Şiraniş-i Ale'l-Vaziyye fî cildin cildi yeşil kâğıt hat deşî kâğıt bosna âded-i evrâk doksan beş satır yirmi beş akvâlî surhlerdir

بعد از این سابقا مطاری فاله و قضاة شرعیه و ائمه جریح صحیحه و بعد از ذکر موعود اولاد خط زلف
بارشاهی و شرح قلم سعادت رقم شریفه که ایله معصومه و کلمی ابلی و کلمه صلح نامه که بودید و چون
بعینه بودید که خبر اولدی

حرفه صدور جرایم معضرت سلطنت و تحریر صحایف مائز خلافت و دیباچه ناسخه ماریب و فغانه ماریب و فهرست
طوایر امدادی و خطابی بر خورای اکرموا العلماء فائدهم و رتبه الانبیاء اکرم علماء کرام ایله مصدر و معضای
عظمو العلماء فانکم تماموا الهم فی الدنیا و الآخرة زبور اعظام فضیله و ذریه الامیر المومنین و ذریه الامیر
زمت خط نیای و واجبه که هر روزیدنه ایله برقیه عظمی و کلمی ایله رتبه و کلمه اولوب که جمیع جمالی مومنین
النوال و حقیقت معنی الفناء و الهی اجمال بنم شاه بر کار خلافت و عهده ابرهت انار سلطنت باقر السعادی حضرت
نعم جلیله و اصناف منه جلیله و بدینقدر نعمه الله لا یقدرها لرفیق برفقه مطهره و رتبه ذریه حرکت و اجلالی
جمله خرافیه خوده از دره بالا از آنکه خلاصه جلا جرم بالکدره معنی ادرج ازی کلمه معنی حقیقیه و خفیه و بیضی
سیاس جناب و طی التوفیق لایحه ذریه انعامات ذریه مومنان ذکرات مفاتحه بارشاهی که طراز خلقت خلفه ذری
که ایستوی الذریه یعلمونه و الذریه لا یعلمونه حضوره تفضل فرید نماز و مشا و صورت خوده انصاری و درم الله الله
امواتکم و الذریه اولوا العلم و حیات معصومین کفایت بر مومله عامه طبقات بر دره ارفع و اعلام اولوب و رتبه انبیاء
و حفظ بیضه کلمه عزرا اولاد زمره علماء و حفظ کلمه معرفت و معرفت دیدیم اولوب که اسما از آن وقت و خنده
قال تا حدی و ناقص بلوغ بلوغ معرفت مال استدیای سید العلماء و الاعلام سید الفضلاء و الکرام خایر رتبه
نمای قاری تا بیست بزاد کشف مشکلات الدنیه حلال معضلات البشیه مضایح کلمه الخطاب معصوم
عزیز الدنیا که محقق بصرف عولف الملک العلم شیخ الاسلام و حواصی قضای این نام مومنان السید المومنین
از آن که نفس قضای اندک نبوت قضای زهره لرزیده و زبای امکانه منبر و معنی و موعود عدم باقره و رتبه
عامه خلق جلاله منصفه و مستحق اولاد لرزیده غیری و عابدم ازی حایبه زری نیایه دولت علیه ملا و کلمه ای
و میامه القاسم طیبی زری که سلطنت سید در همه معنی اولوب با حضور قضای صاف جلیل الامور و رتبه
اعتراف ایله زمت مملکت جمع قات اولاد جواد استدیای استیضای جاهل با کلمه طیبی موجب
اولضیه بنا و علی هذا جواد استدیای نام سید معنی فکونه نا حیه شرح کلمه رتبه سید باقری زری
اولاد معظبه نام قره به بعض وجهه بره وقف و شرط ابدی اولاد عوارف سینه بارشاهی عهد استیضای
و استیضای تعلیم خط هر چه نبوت مفرد کلمه مملکت اولوب وقتا جاهل کلمه تو قیمی قاصبه و ظهور
و عهدت جاهل و بر کلمه معنی استیضای نام هر چه معرفت مفرد و مشور سعادت شور عطا وقت
نموی و بر دم و بیور و کلمه قره زری و اولاد خط اولاد کلمه عهد و قدیم و عهد دی و اخذ اولاد ارضی و ذریه
و رتبه و منافع و حیال و نلال و ابا انظر و بیلا و قتلان و رسم جفت و نالک و مجرد و عادت اعظم و اعلی
و رسم کرام و رسم عروس و رسم اسباب و رسم کباب و رسم دهانه و موزه عبد بوعه ارجاع و رتبه و مال خاش
و مال معصوم و رسم المال عامه و خاصه و با محمد عامه حضوره شرعیه و حافظ سوره عقیبه سید محمد الزمیر اللزیم
و حافظه المنافع و المرفوعه معنی معنی المقدمه کل الوجوه کبریه اولوب که بعد جرم و جناب و یاد
له رتبه و رتبه و حافظه و اولاد زریه که بر ذریه سینه و سوره مومنین و مومنان و جمله الوجوده سیر میرانه و میر لورا
و بیور و سید طریفه و اولاد زریه که بر ذریه سینه و اولاد زریه که بر ذریه سینه و اولاد زریه که بر ذریه سینه
نموا بعد نس و قرینا بعد اصل الی ابرهت الله الیوم و مریه علی و هو غیر الذریه انواع وجوده مملکت اولاد کلمه

مايتا ونجما مفضا ولرب دبلر الرب باقترا بر مد ابرار وقضا يلير اولبارج اولاد ايجار عام
نزار وحقاب وفسا طنت نظر ووزري عاليفذر واراي ذوقا اقتدار ووقتر ذابده اعله وما شربه
وماله بربر وحق وقرض فقيه وبرد جود تقي ووسيدل وحقف وحقولف لقصدي انير لكر كم سيد وحق
اسمك فنه بده بعد ما حكم فاما انتم على الذبه يه لوزم الله بجمع عليم وعيد الكيد بيه فخراسي شينه نظر
اوله لر سوبله بلر علامت زيف اعتماد قلر تحيرا في ذفر سدر رجب لسنة سبع ومائه والف

شهدت بما في طيه من مقوله فاني بذلك اصدق
قان كمال في يقينا حقيقة امره توفيقه التي
اقوى الالاش محمد الفقيه الى المملك القبر حبه
الوزير

تميزاً ما طلع منها شرف هذا المنور العالم طلع
مطلع مناج طلقه المنال وقد اصاب خبره
ويوقه وطبعه ففعله ذلك مهمه وشهد
بذلك القصد الى عوده به سبحانه عن
وهي محمد الوزير الاول

ما هو المحرر في هذا طاهر الشريف من الرتبة والتعليل صدر من اهل
نظاره وبقاه الى المحل طال بقاءه عرض الفقيه الى الفقيه
القبر الرب على القاضي بسكر روم ابلي غفر له

ما نضمه هذا الكتاب الكريم مؤيد بالمشائ
القصور لله ورجا بجه فب ما وندة باللطف
الصميم قنه الصبر الفقيه عنما الوزير

ما هو المطور في هذا المنور السلف في منه التعليل والوظف
الحاقان صادره جانب السلفه الا اعظم طلاله في
العالم وشهد بذلك الفقيه اليه الباري جميل القوي

ما فيه من الرتبة والارتباب صدر من اهل
محل بلر اتياب جملة به مبارك باسم
الرهاب نعمة الفقيه اليه سبحانه نعمت
عباده القاضي بسكر اناطس
عقل

APP. 10: Transcription of *temlikname* belonging to Feyzullah Efendi, dated 1107 / 1696 (VGMA, 571: 108/55-5).

Ba'de zalike sabıkan metaviyyi kubele vakfiye-i şer'iyye ve esna-yı ceride-i sahiha-i mer'iyyede zikri mev'ud olan hatt-ı şerif-i padişahi ve reşh-i kalem-i saadet-i rakam-ı şehinşahi ile manun ve muhalla iki kıt'a temlik name-i humayunun suretleridir ki bi-aynihi bu mahalle tahrir olundu.

Çün sudur-u ceraid-i mefhar-i saltanat ve nuhur-u sahayif-i measir-i hilâfet ve dibace-i menasir-i mearib-i ferman mâranı ve fihrist-i tavamir-i âmâdâni ve cihani ber fehvayı "ekrimü'l-ülemae feinnehüm veresetül enbiya" ekremi ülema'i kiram ile müseddar ve ber muktezayı "azzimü'l-ülema feinneküm tahtacune ileyhim fid-dünya vel ahire" ziver-i izam-ı füzela-i zevil ihtiram ile pürzübüfer olmak lâzime-i zimmet-i cihanbani ve vacibe-i himmet-i hüsravaniden edüğü bürhan-ı akli ve nakli ile ruşen ve müberhem olup hususaki mutin nevâl ve hazret-i mün'imün namâ-yı vahibü'l-amâl benim şan-ı bozork var-ı hilâfet ve unvan-ı übbühet asar-ı saltanat-ı bahirü's-seadetimi esnaf-ı ni'am-i celile ve ez'af-ı mineni cezilesiyle "Ve in teuddu ni'emetallahi lâ tüh'suha" teşrif-i şerifine mazhar ve rütbe-i valâyı şevket ve iclâlimi cümle havakin sütu-de eserden balâter etmekle felâ cerem "bi şükr-i tedumün-niam" fehvası üzere eda-yı şükr-ü mün'imi hakikiye hakik ve ifa-yı sipas-ı Cenab-ı veliyyüd tevfiqa lâyıq ve enik inamatı vafire-i mülûkâne ve ikramat-ı mütekâsire-yi padişahanem tırazı hil'at hilkatları "hel yestellillezine ya'lemune vellezine lâ'ya'lemün" mazmulü tafdil-i nümuniyle mümtaz ve müstesna ve sümüvv-ü rüteb-i sutude menkabetleri "ve yer feullahüllezine âmenu minküm vellezine utül ilme derecat" mefhum-u rif'at mersumuiyle ammeyi tabakatı beşerden erfa' ve alâ olup verese-yi enbiya ve hafazeyi beyza-i şeriat-i garra olan zümre-i ülema hakkında hemişe masruf ve bi-dirig olup lâsiyyama rafii tevkii ferhünde fâl tacdari ve nakil-i berliği beliği mevhibet maali şehriyari seyyidi'l-ülemail a'lâm ve senedil vüzelâyı kiram haizi rütbe-i nu'manı faizi te'yidatı yezdanı keşşafi'l-müşiklâtit-diniyye hallâli muğdelâtil-yakiniyye müftahü künüzü'l-hakayık misbahı rumuzid-dekayık el-mahfufi bi sunufu avatıfıl-melikil allâm şeyhül-islâm ve hace-i fezail irtisamın mevlâna es-seyyit Feyzullah edamallahu taalâ fezailenun neyyirat-ı fezail-i zahirelerinden zevaya-yı imkân-ı müstenir ve müstazi ve mevaid-i ulûm-u bahirelerinden amme-i halk-i cihan müstefit ve mustaksi olduklarından gayri deayim-i arayı sayibeleri bünyan-ı devlet-i aliyemin rükn-ü rekini ve meyamini enfas-ı teyyibeleri erkân-ı saltanat-ı seniyyemin hisn-i hasini olup ba husus fezai-li sâf celilül-evsaflarından itiraf ile zimmet-i mülûkânemde sabit olan hakkı üstadiyetleri istirza-yı hatir-i pakize tinetlerini müstevcib olmağın binaen alâ haza havass-ı humayunun mülhakatından;

Şam Sancağında Kalemun nahiyesinde yirmi dört bin akça yazısı olan Mu'athamıyya nam karyeyi bazı vücuh-u birre vakf ve şart eylemek üzere avarif-i seniyye-i padişanemden istimplâk ve isti'taf etmeleriyle hadd-i humayun-u şevket mekrunumla temlik olunup defter-i icmalde mahalli tevki'i kalemiyle tashih ve suret-i icmal verilmekle mucebince işbu mülkname-i hümayun mevhibet makrun ve menşur-i saadet nüşür-ü utufet numunu verdim ve buyurdum ki; karye-i mezbüre ve elden zaptoluna gelen hudud-u kadime ve hududu dahilinde olan arazi ve mezari' ve merati' ve menafi' ve cibâl ve tilâl ve abar-ı enhar ve yaylak ve kışlak ve resm-i çift ve bennak ve mücerret ve adet-i ağnam ve ağıl ve resm-i küvare ve resm-i aruz ve resm-i asiyyab ve resm-i giyah ve resm-i dühan ve müjde-i abd-i abık ez haric-i (...) ve mâl-ı gaib ve mal-i mefkud ve beytü'l-mali âmme ve hassa ve bi'l-cümle âmme-i hukuk ve şer'iyye ve kâffe-i rusum-i örfiyyesiyle bi-cümleti't-tevabi ve'l-

levahik ve kâffetil-menafii vel-merafik mefruzu'l-kalem maktuu'l-kidem min külli'l-vucuh serbest olup min ba'd cürm-ü cinayet ve ba'di havasına ve (...) ve kaşkun ve kul ve cariye müjdeganesine ve sair müteveccihan müteferriatına vechen minel-vucuh mir-i miran ve mir liva ve voyvoda ve mütesellimler tarafından ve ademlerinden hi çbir fert müdahale etmemek üzere müşarunileyhin mülk-i mahz ve hakk-ı sırfi olup neslen bade neslin ve feran bade aslin ilâ en yerisellâhül-arda femen aleyha ve hüve hayrül varisin enva'ı vucuhu mülkiyet üzere keyfe ma yeşa'u ve yahtar mutasarrıf olup dilerler ise bağışlayalar murad ederler ise vakfeyleyeler ol babda evlâd-ı emcad-ı âlî nejat ve akab ve ensab-ı saltanat nihad ve vüzera-yı âli miktar ve ümera-yı zevil iktidar ve defterdaran-ı emvâl ve mübaşirin ve ümmaldan bir fert dahl ve taarruz kılmaya ve bir veçihle tağyir ve tebdil ve tahrif ve tahliline tasaddi etmeye her kim tebdil ve tağyir ederse “femen beddelehu bade ma semiahu feinnema ismuhu alellezine yubeddulneh innallahe semiun alim” vaid-i ekidinin fehvası şeddine mazhar olalar şöyle bileler alâmeti şerife itimat kılalar tahriren fi evahir-i şehri Receb li sene seb'a ve mietin ve elf.

Tahriren ma sata'a min tebaşiri haze'l-menşuri'l-alî talâa Min tal'i menayihi zıllillahi'l-müteâl ve kad esabe muhbiruhu Ve mevkiühü ve tıbku müfessalâhu ve inseleke mühimmühu ve şehide Bi-zalike el fakirü ilâ avnillâhi sübhanehu azze ve celle Mehmet El vezirül-evvel.

Şehittü bima fi tayyihî min mekulihî feinni bizalike üseddiku Gaile keffal fi yakinen hakikate emrihi bi-tevkiihi'ş-şami Akved delâi'l-nemekahü'l-fakir ilâllahi'l-meliki'l-kadir Hasan El vezir.

Ma tazammene haze'l-kitabü'l-kerim müattedün bi'l-mesaili'l-kavim Lillâhi durrüha vema vetedehu bi'l-lütfi'l-amîn rıkkatehu El abdü'l-fakir Osman el vezir.

Ma hüve'l-muharrerü fi-haze'l-hükmi'ş-şerif mine'l-hibeti ve't-temlik Sadere min ehlihi nasarrallah ve ebkahu ilâ mahallihi tale bekah Harrerehü'l-fakirü ile'l-ğaniyyi'l-kadir esseyyit Alî el-kadı bi askeri Rumeli gufire leh.

Ma fihi mine'l-hibeti ve'l-ibtihak sadere min ehlihi ilâ mahallihi Bilâ irtiyab caelehullahü mubareken bismi'l-vehhab nemekahü'l-Fakirü ileyhi subhanehu taalâ Abdullah el kadı bi askeri Anadolu Gufire leh.

Ma hüve'l-masturu fi haze'l-menşuri's-sultani mine't-temliki ve eltafi'l-hakani sadirün an canibi's-sultani'l-azam zıllullâhi fi'l-alem ve şehide bi-zalike el-fakir ilallâhi'l-Bâri Halil ed-defteri.

APP. 11: Original copy of temlikname belonging to Feyzullah Efendi, dated 1106 / 1695 (VGMA, 571: 109/55-B).

ما هوه هذا الكتاب المنطاب من الیهتم والإستطاب
واقع بلال تیباب حرم الفقیر الیہ الفی
علی التوفیقی

Türkke Kayıt:
D: 2225
Sa: 98
Si: 48

صورت ملک نامه آخر

icmal edildi

55/3
بجود حضرت ملک الملک شمال وخذوند مفضل البر والإفصال جنسانه عنه ودرک الإوهام والحوال
وتنزه ذاته عنه وصحة النية والتال وبلاده لمکنت غنوانه توفی الملک مشتاده عامه معدودانه انفاة
هو دعا ابد بکریکانه شی نوع انسانده شاهانه جلوانه خلیک محالک طینت نفس اماره خلایف
الملك بنشانه الاشرار سارت قریبی بر مقتضای فتوی وایک عالم بون احمد صه العالمیه حله سلاطین
آینه وغانه خوقیه معولت کربنده حفظ اوفی وسراسی ابله گنازه وقتا در بنیانه وبلوانه خلایفی عولانده وخطه
وجعلک للناس اماما ابله معلا الی فی لا اوج بالکرم ذم النعمه مستعاضه نو الی والای الیه من انفاة
شکر وحب الاوسی اچونه ذم علیه شاهانه وکعت نسبه باو ستانه در اولی وازم اولی که اذین بیا ایستاده
قول علماء شرافت وذن العلماء ورویة الإیمان ابله هابز نینة علیا ابرکاری ظاهر وهویه ادر حضرت
فوال برهاهم فیدول وید یوق اوله بار علی ذلك وسو صاکر منده مقولتکم العالم سابقا زنه
الردم والیبی اولونه وزیر علی یاسا اوله نعت اجلاله اوردوی که کو تکتوب کور برب ابالت
ازنده الروم واقرب فی اوجاهه سجته بزمه او جامله مفضله ابله علم اوم عرفة که ایا واهد دی وول
سالفه رسالویه ماضیه زماننده بر اولی وفتوح جیو فز و فزاعی و فالح و مر الی ابله طینت ووجاهه
طریقیه ایزده مفضل الطب بعد اول ویا لرده لنت علیه عثمانیه وکعت سینه حاقانیه طرفنده فیلد ارض
اهل عظام اناربه نعت بر کلسم زاده سارت اقترا ندر نه دین بر دات که بود عیان واهاه او نعتله
ایک فی سنده ربه لو ان کانجو او جامله اولی قیز او جاده شی شی خواضت لوانه زبور کور وبلد سب
یکم یوسله اوله الی اقی یاز وایله مصلحه محله کونم لر دیو مقید اولونه محله شی ایزده وخصه بر الی وجم
تو بی ابله رفیع فریع فریضه فال شرای وفاقل بریغ بلوغ مکنت نا اهد الی اعلم العالم الیخویه افضل
الفضلا والتموه عینه بیوح الفضل والبصیه کتاف المخلات الزینه حلال الفضلات البصیه مضاف کوز
المقانیه مصباح ریزه الرقابیه الموقوف بصوف عولطف الملک الاعلان شی الإسلام وعوده قضانی
ایسالم اولایه مولانا السیه فیضه الی اتم به نعت فضاله با یک بر شینوز عده شی شی و سیم ورو پای
نا الیه دهن نسلم اجمالیه وقتا اجمال کلک وکورت محله توفیق قلمیه تصحیح اولوب ملک نام کلوم
در حله بانین غایب هابنه عنده ودر هر نزوم اولونه طرفنده انجاب وکوی هاد حیه جیات قطنی ابله
بسته قیز او جاده ماضیه شی شی وخصه وبرد بکنده معاده لوانه زبور یکی اولونه مصلویه علم ودر عین کتبی
دری سوال کور اولونه شی شی و سیم عنده ابد ب و بزم او جامله قیز او جاده سینه ابا عنده مفضله اولونه

علی زلم عرف ملوک فزیر یا ابد و عومہ برای و جمیع توانی ابد ابدی به شیوہ خفایه بیج و قسیم و متالیه و فی ستم ایدوب
 بزرگ اونداه علم و توانی برای صمدی الزمان قدر عده ما با عده حد معرفت اولی توانی نو و زور املانده اولفند و در لری کوزره علم
 تمام او نموده رجاسنه با فضل ماستی و قدر دارم اولی و تقاضا از ادا کار اعمه دایم علوه دخی اعلام انبساط و فخر اجماله علم
 و قوت بر علم مولای متالیه ملک کوزره فزینی فلیله فصحیح اولوب صورت اجماله و بر طکر مویینو استمدان نام ایدوب و کوزره
 مشهوره و بدوم و جورد مکعبه العلم ملوک و فخر ابدان و عومہ برای و جمیع توانی ابد مولانای متالیه از ابد علم و فخر اولوب و کوزره و ایدوب
 ملک کوزره کیف مایه و فخر معرفت اولوب استرالیه همانه لردیدر کماله با غلظت زاده بر ابد و فخر ابدیه اولوب ایدوب
 اعقاب و فساد سلطنت مدار و دراری عالی مقدار و امرای ذوی الاقدار و در قدر دارنده احوال و مابستریه و عماله بر زور و عمل
 و قدری اینجه و بر و فخر ابد تغییر و تبدیلی و تحریف و تحویر ابدیه لرحیم سیدی و تقییرینه ساعی اولوب که فیه بده ماسمه فایما
 اسم علی الذی به بیدلوه الله سمع علم و عبه اکتیله فوای سیدینه زکریا اولوب بده ابر علامت زلف اعما و فله لری واسط

سوال ۹۱۶

ما فی هذه المنصور المستطاب
 الحادی والهنه والاسلاب
 الصادر عهد جانب الملك المنعم
 نظره الملام الحاسه وتم وفله
 بلا ازیاب عرب الفقیر عمامه
 الوزیر

حاکم المطور فی هذه المنصور ظاهر عهد
 منوره و عهد الفقیر الخیبه الملكه القدر
 عهد الوزیر

ما فاض مه مجای سبل الطور عجمه بخته
 ینبع عهد الکرم الموفور و شهد بزلت
 الفضلیه الی اعز الاجل محمد الوزیر
 اول

ما هو هذه اللآه المستطاب
 عهد الیه والاسلاب و فخر
 بلا ازیاب عرب الفقیر
 الخیبه الملكه البار و غیر
 الی فزی

ما هو عهد المنور السلطانه المرفقه بالعلامه
 الزلفه الحاقانه جاعل منظر السداد
 وغایه شفاء الفساد عرب الفقیر عهد الله
 القلی بملک اناطه و غیره

ما هو الحر فی الخلد الریف مه الریهه و التملک
 صدر مه کله فخر ابد و فخر الی جمله طلاقه
 غمضه الفقیر الیه سبحانه و فخر الی علم القاضی
 بملک دوم الی غفره

APP. 12: Transcription of *temlikname* belonging to Feyzullah Efendi, dated 1106 / 1695 (VGMA, 571: 109/55-B).

Tahriren ma sata'a min tebaşiri haze'l-menşuri'l-alf talâa Min tal'i menayihi zıllillahi'l-müteâl ve kad esabe muhbiruhu Ve mevkiühü ve tıbku müfessalâhu ve inseleke mühimmühu ve şehide Bi-zalike el fakirü ilâ avnillâhi sübhanehu azze ve celle Mehmet El vezirül-evvel.

Şhittü bima fi tayyihî min mekulihi feinni bizalike üseddiku Gaile keffal fi yakinen hakikate emrihi bi-tevkiihi'ş-şami Akved delâi'l-nemekahü'l-fakir ilâllahi'l-meliki'l-kadir Hasan El vezir.

Ma tazammene haze'l-kitabü'l-kerim müattedün bi'l-mesaili'l-kavim Lillâhi durrüha vema vetedehe bi'l-lütfi'l-amîn rıkkatehu El abdü'l-fakir Osman el vezir.

Ma hüve'l-muharrerü fi-haze'l-hükmi'ş-şerif mine'l-hibeti ve't-temlik Sadere min ehlihi nasarrallah ve ebkahu ilâ mahallihi tale bekah Harrerehü'l-fakirü ile'l-ğaniyyi'l-kadir esseyyit Alî el-kadı bi askeri Rumeli gufire leh.

Ma fihi mine'l-hibeti ve'l-ibtihak sadere min ehlihi ilâ mahallihi Bilâ irtiyab caelehullahü mubareken bismi'l-vehhab nemekahü'l-Fakirü ileyhi subhanehu taalâ Abdullah el kadı bi askeri Anadolu Gufire leh.

Ma hüve'l-masturu fi haze'l-menşuri's-sultani mine't-temliki ve eltafi'l-hakani sadirün an canibi's-sultani'l-azam zıllullâhi fi'l-alem ve şehide bi-zalike el-fakir ilallâhi'l-Bâri Halil ed-defteri.

Mâ havahü haze'l-kitabü'l-müstetab mine'l-hibeti ve'l-ibtihab Vakiün bilâ irtiyab harrerehü'l-fakir ilâllahi'l-Ğaniy Ali et-tevkii.

SURETİ MÜLKNAME-İ AHER

Çün hazreti Mâlikü'l-mülk-i Müteal ve hüdavendi müfizü'l-birri ve'l-ifdâl celle şânuhu an derki'l-evhamı ve'l-hayal ve tenezzehe zatuhu an vesmeti'ş-şebihî ve'l-misâl divan-ı mevhibet hân tü'ti'l-mülke men teşada amme-i mevcudata ifade-i cud ü ata edüp ber güzidegân-ı beni nev'i insandan şahan-ı cihana temlik-i memaliki saltanat ve taksim-i ekalim-i hilâfet eyledikte benim şan-ı valâ nişan saadet karinimi ber mukteza-yı fehvayı ve ataküm ma lem yü'te ahaden mine'l-âlemin cümleyi selâtin-i nısfat âyın ve amme-i havakin-i mâdelet güzinden hazz-i evfa ve sehm-i esba ile mümtaz ve müstesna ve bünyan-ı divan-ı hilâfetimi ünvanı "ve ceal nake linnası imamen" ile muallâ eyledi felâ cerem bi şükr-ü tedumun niam müstedasınca bu alâ-yı valâyı ilâhiyenin ifa-yı şükr-ü vacibü'l-edası için zimmet-i aliyye-i şahane ve himmet-i seniyye-i padişaneme lâbü't ve lâzım olduki amme-i beraya lâ-siyyema zümre-i fuhul-i ülemaki şerafet-i veraseti'l-ülema verasetü'l-embiya ile haiz-i rütbe-i ülya idükleri zahir ve hüveydadır haklarında nevali birr-ü ihsanın mebzul ve bi'diriğ ola binaen alâ zalik düstur-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-âlem sabikan erzenurum valisi olan vezirim Ali Paşa edamallahü taalâ iclâlehu ordu-yu humayunuma mektub gönderüp eyalet-i erzenurumda vaki Kızıuçan sancağına ber-veçh-i ocaklık mutasarrıf olan Ali dame izzühünün aba ve ecdadı ve düveli salife ve selâtin-i maziye zamanından beru liva-i mezbûre cemi'i kura ve mezari'i ve memalih ve merayi'i ile mülkiyet ve ocaklık tarik-i üzere mutasarrıf olup ba'd ol diyarlar devlet-i aliyye-i Osmaniye ve saltanat-ı seniyye-i hakaniyye tarafından zabt oldukta ecdad-ı izamın enarallahü taalâ berahinehüm zaman-ı saadet iktiranlarından dahi berevat-ı hümayun inayet ve ihsan olunmakla ikiyüz seneden bu ana gelince ocaklıkları olan Kızıuçan sancağı havassında liva-yı mezbûrede Görünüm nahiyesinde yirmi yedi bin onaltı akça yazı ile mukataayı memlâha güneler deyu mukayyet olan memlâhasını abdan ve harman yerleri ve cemi'i tevabi'i ile rafi'i tevki'i refi'i ferhünde fâl-i şehriyarı ve nakil-i berliğ-i beliğ mevhibet tacidar-ı alemü'l-ülemâi'l-mütebahhirin afdalü'l-fudalâi'l-müteferri'in yünbuu'l-fazlı ve'l-yakin keşşafü'l-müşkilâti't-diniyye hallâlü'l-mu'delâti'l-yakinniyye miftahi künuzi'l-hakayık misbah-i rumuzi'd-dekayık el-

mahfufu bi sunufi avatifi'l-meliki'l-a'lâ şeyhü'l-islâm ve hace-i fezail-i irtisamım olan mevlâna es-Seyyit Feyzullah edamallahü taalâ fezailühuya iki bin beş yüz kuruşa bey' ve teslim ve mevlâna-yı müşarunileyh dahi tesellüm etmeleriyle defter-i icmâlde memlâha-yı mezbûre mahalli tevki'i kalemiyle tashih olunup mülkname-i hümayunum verilmek babında inayet ricasına arz ve veçh-i meşruh üzere tarafından icab ve kabul-ü havi bey'i bat'ı kat'i ile bey'ine Kızıuçan kadısı hüccet-i şer'iyye ve arz verdiğinden maada liva-yı mezbûr beyi olan mumaileyh Ali dame izzühü kendisi dahi minval-i muharrer üzere bey' ve teslimini arz edüp ve ber veçh-i ocaklık Kızıuçan sancağına eben an ced mutasarrıf olan Ali dame izzühü memlâha-yı mezbûreyi ebdan ve harman yerleri ve cemi'i tevabi'i ile iki bin beş yüz kuruşa bey' ve teslim ve müşarunileyh dahi tesellüm edüp ve zikrolunan memlâha ve tevabi'i yerleri mumaileyhin kadimden eben an ceddin mutasarrıf olduğu liva-yı mezbûr emlakından olmağla veçh-i meşruh üzere mahalli tashih olunmak ricasına bi'l-fil baş defterdarım olan iftiharü'l-ümera ve ekâbir Ahmet dame ulüvvühü dahi i'lâm etmekle defter-i icmalde memlâha-i merkumenin mahalli mevlâna-yı müşarunileyh mülkiyet üzere tevki'i kalemiyle tashih olunup suret-i icmâl verilmekle mucibince işbu mülkname-i humayunu atufet meşhunu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm memlâha-yı merkume abdan ve harman yerleri ve cemi'i tevabi'i ile mevlâna-yı müşarunileyhin mülk-i mahzi olup enva'ı vucuh-u mülkiyet üzere keyfe mayeşaü ve yahtar mutasarrıf olup isterler ise satarlar dilerler ise bağışlıyalar murad ederlerse vakfeyleyeler ol babda a'kab ve ensab-ı saltanat medar ve vüzera-yı alî miktar ve ümera-yı zevi'l-iktidar ve defterdaran-ı envâl ve mubaşirin ve ümmâldan bir fert dahl ve taarruz etmeye ve bir veçhile tağyir ve tebdil ve tahrif ve tahvil eylemiyeler her kim tebdil ve tağyirine sai olursa "femen beddelehu bade ma semiahu feinnema ismuhu alellezine yübeddilühühü innallahe semiun alim" vaid-i ekidinin fehva-yı şedidine mazhar ola şöyle bileler alâmet-i şerife itimat kılalar fi evasıd-ı şevvâl sene 1106

Ma kadi'l-min mecari sebili's-sutur aynü minhatihı yenba'u ani'l-keremi'l-mevfur ve şehide bi zalike el-fakir ilâllahi'l-Aazzül-ecel Mehmet el-vazirül-evvel.

Ma hüve'l-masturu fi-haze'l-menşuri zahirün gayr ü mestur ve Şehide el-fakir ilâllahil-Melikil-Kadir Hasan el-vezir.

Ma fi-hazel-menşuril-müstedab el-havi ve'l-hibeti ve'l-ibtihab

Es-sadiri an canibil-melikil-muazzam nesarrallahü ilâ yevmil-Hisab vakiün fi-mahallihi bilâ irtiyab harrerehül-fakir OsmanEl-vezir.

Ma hüve'l-muharrerü fi'l-hükmi's-şerif minel-hibeti vet-temlik Sadere min ehlihi neserrallahü ve ebkahü ilâ mahallihi tale bekâhü Nemekahü el-fakirü ileyhi subhanehu ve taalâ esseyyit Ali el-kadı Bi askeri Rumeli gufire leh.

Ma fihi minel-min hadis sultaniyyeti'l-müşerrefeti bi'l-alâmeti's-Şerifetil-hakaniyyeti carin alâ minhaci's-sedat ve ğarin an Şiari'l-Fesat harrerehül-fakir Abdullah el kadı bi askeri anadolu gufire leh Ma havahü hazel kitabü'l-müstedad minel-hibeti ve'l-ittihab Vakiün bila irtiyab harrerehül-fakir ilâllahi'l-Meliki'l-Bari Halil ed-defteri.

Ma sebete fi-hazel-kitabil-müstedab mine'l-hibeti ve'l-ittihab

Vakiün bila irtiyab nemekahül-fakir ilâ rabbihi'l-ğaniyy Ali et-tevkii.

سازد رخصت صحابه و اولاد ماجده سلطان محمد خادما علیه الرحمه و القدره محفوظه زنده سازد استقامت حق و صبر و جرات
 مقصوده اید مولانا ای ما علیه حیات اولاد و در سفر اولاد برود نماید توبه و در عالیه اید اولاد اولاد اولاد
 ستاینده مناسبات و مقامات ذکر اولاد فرزند اولاد برود خط اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 لقاخ تا همیشه سوی کعبه مبارکه اتی بازار مضاعف اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 و بدین کماخ تا همیشه اولاد مبارک اتی بازار مضاعف اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 فریب مناسبات خط هر چه سوختن در این راه و عملی اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 رضای اولاد صومعه اجمال و در خط بر این سوختن نام هر چه سوختن مقصود و فریب مناسبات و مقامات و صفاتی و حدودی
 و دردم و دردم ذکر اولاد مضاعف و فریب مناسبات خط اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 در عین اولاد ارفی و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج
 و رسم جفت و بنایک و مجرد عادت اتمام و زین دریم کلاه دریم کلاه دریم کلاه دریم کلاه دریم کلاه دریم کلاه دریم کلاه
 و برده و مال غنیمت و مال مفسود و بیت المال عام و خاصه و باجلد عام حضوره و کلاه بریم و بریم در حیات و بداد
 و اللومعه و کافه الحاضر و المرئوفه مغذ القلم و مفرغ الفم من کل الوجوه و رسمت اولاد و مقامات و در حیات و بداد
 لهوائه و در وجه حق و قول و جوابه برود کانه و سایر مقولات و مقولات و مقولات و مقولات و مقولات و مقولات و مقولات و مقولات
 و مستعد و در بوط و طرز و از مدینه برود و حدیث اجماع اولاد مولانا ای ما علیه حیات اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 بعضی در عین اولاد اولاد بر است الله الازلی و غیره و در خط اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 صانرا استدر رسم با اعتبار از اولاد رسم و خط اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 و وزیرای عالم بقدره و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج و مزاج
 فاعلم و تقبیر و تبیین و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف و تحریف
 بی کون ان الله سمیع علیم و عید اید مذک و فی ایضا نظیر اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد اولاد
 الله

<p>ما هو المحرفه اللقب الخطاب من المینه والانساب و اوق بالار شد و انساب زبده القدره و اولاد اعقاب بنو زمانه در زمانه</p>	<p>ما هو المطور في هذه المشور من المینه و النقة المنفور صحابه من الهدى و غیره في حقه بزرگ انقب حقه المنور السائ</p>	<p>ما هو المینه و المینه و المینه و المینه و التعلیق و توفیق السام بزرگ شاهد لا بدیهه فاضل فی کل الاماکه و الشاهد حقه القدره الفقیر فی ربه الاعوان محمد الوزير الاول</p>
<p>ما سیده هو الاولاد الفول جعله بانه بالقول و شهد بده الفضایله سبحانه و ذلك شأنه محمد انصاف بعضا من انصاف</p>	<p>ما في هذه المطور من التوجه نعت و غير الصافي و غيره حياته الملية و شهد بده السید علی القاضی بالتمسك المنفوع في ولايته و اولاد القدره</p>	<p>ما هو المطور في هذه المشور من المینه و التعلیق السقانی شیخ الاسلام صاحب ریشه العلم الصیانه و غیره لاریب فیم و توفیق العالی شاهد اید هو القدره الی عوده به الباری علی الراضی</p>

تاریخ ۱۱۰۸
 ۲: ۲۷۰۵

جوہر صدور جراید مفاخر سلطنت و نحو جراید ماثر خلافت و دیباچہ نیا شد مای قومان برونی و قدمت طوابع
 مقاصد و جویای بر حقوی اکرموا العلماء فانهم و زینة الایام و در پیشگاه انما بحسن الله معبادہ العلماء زبور کرام
 علماء کرام ایلہ مصدر و مغز اعظم قضای ذوی الاخذام ایلہ برزب و قر اولو عادت حسنه بارشاهانہ هر
 ستود سبہ و فائزہ منجہ شد بازلہ نیکو ازودہ ایلہ کی کفصہ و مقرب اولوب لاسیما جناب زمانہ و فایای له مقابلہ
 السموات و الارض منجہ بر حمتہ مدیبا بر بنشادہ و الانشادہ جلال حق و رفع بعضکم فوہ بعد درجات ترفیفت
 ایاقی ایلہ جملہ مخلوقہ فرخندہ ازودہ بالازرہ ایحطلم فلا جرم و با انکرندہ و المسموحی اوزرہ لارز خلفت خلقی
 الذیہ لعلوہ و الذیہ لا یعلوہ مضمونہ تفصیل حق ایلہ حقان و مستان و محرفین تقبلی و بر فرج الله الذیہ امنو
 منکم و الذیہ اولو العالم درجات مضمون حق رسوله عامہ طبقات شترودہ ارفع و اعلا اولوب و رتبه انبیا و حفظہ
 یفہ ترفیفتہ غا اولو زمرہ علماء حقہ ارای شد مضمون حق فی الیہ و انبای سیاسی خد او زوی الوقیف
 مرفوعہ انامات و فوہ ملوکانہ و کرامات فکارتہ بارشاهانہ معرف اولوب با جہتمی رفیع زینع فی انشا حاقای
 و ناقی برین بلوغ مدقت عنونی جلیانی سب العلماء و سید الفضلاء شرفیای منہ قوی شیخ فضل
 العالم و تقوی جمع شکرہ الملکم و القوی فاسع غیاہ النکول و القوہ صاحبہ التلمذ فی مقام البقیہ
 موی عالم السبع و الذیہ کشف المنکلات الدینیہ حلال المعضلات البقیہ مفاع کوز الحقایقہ و صبا و نور
 الدیبا بہ الحروف بصفوف عواطف الملک الاعلی شیخ الاسلام خواجه قضای اسام اولوہ مولانا الذیہ فی ۴
 ارام ۴ نقض قضائہ فک طبع باک و ذکبہ تا باک تعانی الا در اکلری مرکز دو بر قضای و تحلی جرد
 در اولوب انطا حلقہ و ز و ابای کوبہ و مکانہ فزانہ جلیله علمیه لری نشر و ماعی حمید علمیه لری
 منتظر اولو در خدمتہ غیری انوار قضای یشتمل لریزہ اقیاس ایلہ ذمت خلافت اساس سلطنتہ اسبنا سمدہ
 حوہ اسنادی ثابت ارفع انوار انواع عیانت و کرام اوصاف حمایت و خندم بر سلطنت سعادت فرجامه مفضل الام
 در خدمتہ حمید و مدافعت و لزوم اوصافہ بنای علمی و ذک خدمتہ بودندہ معالیح ناچہ سنخ اولو اتی بر جہری
 بیوز اولو بر لہ با رسی اولوہ بیول بدیج و اولو بسبہ بلسکاتہ اتی اتی با زکی اولوہ نام قر بر انشاہ

APP. 14: Transcription of *temlikname* belonging to Feyzullah Efendi, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 111/56-A).

Çün sudur-ı cerayid-i mefahir-i saltanat ve nuhur-ı cerayid-i maasir-i hilâfet ve dibace-i tebaşir-i maarib-i ferman revan ve fihrist-i tavamir-i makasid-ı dü cihani ber-fehvayı “ekrimül ülema feinnehüm veresetü’l-enbiya” ve ber müsted’a-yı “innema yahşallahe min ibadihi’l-ülema” ziver-i ekrem-i ülema-i kiram ile müsadder ve mefhar-i eazam-ı fudela-i zevi’l-ihtiram ile pür-ziyb u fer olmak adet-i hasenet-i padişahan-ı sutudesin ve kaide-i müstahsene-i şehri yaran-ı nigû eserden idüğü muhakkak ve mukarrer olup lâsiyyema cenab-ı ferman-ferma-yı “lehu mekalidü’s-semavati ve’l-ard yahtassu bi-rahmetihi men yeşa.” Benim şan-ı valâ-nişan-ı hilâfetimi “ve refea ba’daküm fevka ba’din derecat” teşrif-i rifat-ayâtı ile cümle hevakin-i ferhunde-eserden balâter etmekle fe-lâ cerem ve “bi’ş-şükri tedumu’n-niam” fehvası üzere tıraz-ı hılat-ı hilkatları “ellezine ya’lemune vellezine lâ yalemun” mazmun-ı tafsil-numunu ile mümtaz ve müstesna ve sümüvv-i rütbet-i menkabetleri “ve yerfa’ullahüllezine amenu minküm vellezine utü’l-ilme derecat” mefhum-ı rifat mersumiyle amme-i tabakat-ı beşerden erfa’ ve a’lâ olup verese-i enbiya ve hafaza-i beyda-ı şer’iat-i garra olan zümre-i ülema hakkında eda-yı şükr-i münim-i hakikiye lâıyk ve ifa-yı sipası hüdavend veliyyü’t-tevfika muvafık inamat-ı vafire-i mülûkâne ve ikramat-ı mütekâsire-i padişahanem masruf olup bâ husus rafı-i tevki-i refiü’ş-şan-ı hakani ve nakil-i yerliğ-i belîğ-i mevhibet-ünvani cihanbani seydidü’l-ülema ve senedü’l-füdelâ şeref-bahşayı mesned-i fetva müstecmi-i fezaili’l-ilmi ve’t-takva cami-i şuhuni’l-ülûmi ve’l-fununi fasi-i geyahibi’ş-şükûki ve’l-futun sahibü’t-temkini fi makami’l-yakin muhyi maalimi’ş-şer’i ve’d-din keşşafü’l-müşkilâti’t-diniyye hallâlü’l-mu’delâti’l-yakiniyye miftah-ı künuzi’l-hakayık misbah-ı rumuzi’d-dekâyık el-mahfufu bi-sunuf-i avatifi’l-meliki’l-a’lâ şeyhü’l-islâm hace-i fezayil-irtisamım olan mevlâna es-Seyyid Feyzullah edamallahü taalâ fezailehunun tab’-i pâk ve zihin-i tab-nak-i nuğmani’l-idrakleri merkez-i devayir-i fezail ve muhit-i cedavil-i delâyil olup aktar-ı cihan ve zavaya-yı kevn ü mekânda fevaid-i celile-i ilmiyyeleri münteşir ve mesayi-i cemile-i ilmiyyeleri müştehir olduğundan ğayri envar-ı fezail-i bî şumarlarından iktibas ile zimmet-i hilâfet esas-ı saltanat esinasımda hakk-ı üstadetleri sabit olmağla enva-ı riayet ve ikram evsaf-ı himayet ve ihtiram birle saltanat-ı saadet-fercamımda müfdi’l-meram olmaları cümleden akdem ve elzem olmağın olmağın binaen alâ zalik havass-ı hümayunumdan Mihaliç nahiyesinde onaltıbin yediyüz onbir akça yazusu olan Büyükbörgiç (Büyükyörgiç?) ve onbeş bin seksen altı akça yazusu olan Şahsula nam karyeler aşıyan saz-ı rahmet-i Rahman valid-i macidim sultan Mehmet Han aleyhirrahmetü ve’l-gufran hazretlerinin zaman-ı saadet iktiranlarında hatt-ı hümayun-ı saadet-makrun ile mevlâna-yı müşarunileyh hayatta oldukça mutasarrıf olmak üzere ber-veçhi te’bid tevcih ve berat-ı alışan ile üzerlerinde olup lâkin semtlerine münasib olmamağla zikrolunan karyeler taraf-ı miriden zaptolunmak üzere mukabelesinde mir-i miran-ı Erzenirrum havassından Kemâh nahiyesinde senevi altmışbeşbin yazar mukataa-i memlaha-i Kömür ve Kuni (Kömürkuni?) Kemah nahiyesinde kırk bin akçe yazar karye-i Kömür ve yine Kemah nahiyesinde onbeşbin akçe yazar mukataa-i memlaha-i karye-i Timusi ve Aşağail nahiyesinde otuzyedı bin akçe yazar karye-i Sim müşarunileyh hatt-ı hümayun-ı şevket-makrun ile hibe ve temlik olmak için havass-ı hümayunumdan olmak üzere mahalleri tevkii kalemiyle tashih olunup suret-i icmâl verilmekle mucibince işbu mülkname-i hümayun-ı mevhibet-makrun ve bu menşur-ı behçet nüşur-ı atufet-meşhunu verdim ve buyurdum ki; Zikrolunan mukataa ve karyeler kadimden zaptoluna gelen hudud ve sınuru ve müteallikat ve müteferriatı ve hududu dahilinde olan arazi ve mezari’ ve

merati' ve merafi' ve cibal ve tilâl ve abar ve enhar ve resm-i otlak ve yaylâk ve kışlak ve bahçe ve bağ ve resm-i çift ve bennak ve mücerret ve adet-i ağnam ve ağıl ve resm-i küvare ve resm-i arus ve resm-i kiyah ve resm-i duhan ez-hariç ve müjde-i abd-i abık ve yava ve mal-ı gayib ve mal-ı mefkud ve beytü'l-mal-ı amme ve hassa ve bi'l-cümle amme-i hukuk-ı şer'iyye ve kâffe-i rusum-ı örfiyesiyle bi cümleti't-tevabi ve'l-levahık ve kâffeti'l-menafi ve'l-merafik mefruzu'l-kalem ve maktuü'l-kadem min külli'l-vücuğ serbest olup min ba'd cürm ü ciyanet ve bad-i havasına ve yava ve kaçkun ve kul ve cariye müjdegânesine vesair müteveccihat ve müterettibat ve müştemilât ve müteferriatına mir-i miran ve mir-liva ve mütesellimler ve voyvadalar taraflarından ve adamlarından bir ferdi müdahale etmemek üzere mevlâna-yı müşarunileyhin milk-i mahzı ve hakk-ı sırfi olup neslen ba'de neslin ve fer'an ba'de aslin ilâ "en yerisallahü'l-arde ve men aleyha ve hüve hayrü'l-varisin" enva-ı vücuğ-ı mülkiyet üzere mutasarrıf olalar dilerlerse satarlar isterlerse bağışlayalar murad ederlerse vakfeyleyeler ol babda evlâd-ı emcad-ı âli-nejad ve a'kab-ı ensab-ı saltanat-nihadımdan ve vüzera-yı ali-miktar ve ümera-yı zevi'l-iktidar ve defterdaran-ı emvâl ve mubaşirin ve ümmâl muhassılan efrad-ı ferideden bir ferd dahl u taarruz kılmayalar ve tağyir ve tebdil ve tahrif ve tahviline tasaddi eylemeyeler. Her kim tebdil ve tağyir ederse "femen beddelehu ba'de ma semiahu fe-innema ismuhu alellezine yübeddilûnehu innallaha semiun alîm" vaid-i ekidinin fehva-yı şerifine mazhar ola. Şöyle bileler alâmet-i şerife i'timad kılalar. Fi evasıt-ı şehr-i receb sene 1108

APP. 16: Transcription of *hudutname* belonging to Feyzullah Efendi, dated 1107 / 1696 (VGMA, 571: 113/56/C).

el-emr u kemâ rusime ve'ş-şân u âlâ rakam nemekahü'l-fakiru ileyhi subhanehu ve Tealâ Süleyman el-kâdi bî medineti Dîmeşki'ş-Şam ufiye anh.

Bi'l-fiil Darü's-Saltanati'l-Aliyye Kostantaniyyeti'l mahmiyede Şeyhülislam ve müftü'l enam olan a'lâmü'l-ulemai'l-mütebahhirin efdâlü'l-füdelâi'l-müteverrin muharrirü'l-kadaya ve'l-ahkâm mümeyyizü'l-helâl ani'l-haram müeyyid-i şer'iat-ı seyyidi'l-enam aleyh-i efdalü's-selâti ve etemmü's-selâm âlleme'l-ilmi ve'l-hüdâ menârü'l-fazli ve't-tuka hallâlu'l-müşkilât keşşâfü'l mu'delât seyyidina Mevlâna es-Seyyid Feyzullah Efendi hazretleri taraf-ı bahirü'ş-şereflerinden husûs-ı âti'z-zikre olub fahrü'l-akrân sabıkan Şam-ı Şerîf Alay Beyi Ahmet Ağa ibni Abdüsselâm el-virâni ve Mürteza Ağa ibni Abdülmenaf şahadetleriyle mahzar-ı hasm-ı câhid-i şer'ide vekâleti sabite olan fahrül-akrân Ahmet Ağa ibni Abdullah meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm edüb Şam-ı Şerîf muzafatından (Habbetü'l-âl) Cebbetü's-Sal (cebetü'l-al?) Nahiyesinde vâki' Mu'athamiyya nam karye Şevketlü Azametlü pâdişâh-ı İslâm ebedehullahu Te'âla ilâ yevmi'l-kıyâm hazretleri taraf-ı âlilerinden müvekkel-i mumâ-ileyh hazretlerine temlik olunub karye-i mezkûrenin kadîm-i sınırı hudûdu taraf-ı şer'iden üzerine varilub tahdîd ve temyiz olunmak bâbında vârid ve sâdir olan fermân-ı cihan muta' mucibince üzerine varilub keşf ve tahrîr ve temyiz muradıdır deyu takrîr-i meşrûhunu nâtik bin yüz yedi Recebü'l-mürecebin evahiri tarihiyle müverrah Şam-ı Şerîf Valisine ve bu fakire ve defterdârına hitaben fermân-ı âli ibraz eyledikde halen Muhafız-ı Şam Vezir-i Mükerrrem Osman Paşa Hazretleri ve bu fakir ve Şam-ı Şerîf defterdârı Mustafa Şehdi ve sair bî gazez Müslimîn ile maru'z-zikr karye-i Mu'athamiyya'ya varilub zeyl-i kitabda muharrerü'l-esâmi Müslimîn huzurlarında akd-i meclis-i şer'î şerîf olunub vârid olan fermân-ı âli cümle beyinlerinde feth ve kıraat olundukta karye-i mezbûrenin hudûdu garben tâhun fevkaniyeden cebelü'l-kibletu serace ve tamamı arazi-i rüce ve şarkan şerefe-i rüceden büyük tepeler kılânına ve şimâlen cebel-i vadi şedube münthehi olub lakin karye-i mezbûre toprağında cereyan eden nehir bir miktar zaman gavretmekle karye-i mezbûrenin hudûdu dâhilinde olan arazisinden bir miktarı Sinan Paşa Vakfı karyelerinden Kadife nam karye ve curûd ve tımar karyelerinden Aynu't-Tine nam karye toprağında olmak üzere tağallüben zabt olunub karye-i mezbûrenin Defterhane-i Amire'de sınır namesi mahfûz olmamağla sanki vezir-i müşârün-ileyhi ve Mevlâna-yı mumâ-ileyh ve defterdâr-ı mezbûrun Şam hazinesinde mahfûz olan defterhanede karye-i mezkûrenin sınır namesi var ise bir suretin ihraç ve irsâl eylesin sınır namesi yoğ ise ol diyarın musinn ve bi-garaz ve ehl-i vukûf kimesneleriyle karye-i mezbûre üzerine varilub cevânib-i erbaasının hudûd sınırların keşf ve temyiz ve tahdit ve hüccet edüb defterhane-i âmirede zabt olunmak için hüccet-i şer'iyyeyi irsâl emrim olmuştur deyü mukayyet ve mastûr olmağla imtisalen li'l-emri'l-âli karye-i Mu'athamiyya'nın kadîmi sınır ve hudûd-ı keşf ve temyiz olmak için civarında olan kura ahalisinden musinn ve ihtiyar ve bi-garaz kimesneler davat ve istintak olundukta karye-i mezbûrenin kadîmi sınır hudûdu bi aynihi fermân-ı şer'ide mezkûr olan hudûda mutabık olduğunu alâ tarîki'ş-şehade haber verdiklerinde hüccet tahrîr olunub vekil-i merkûm Ahmet Ağa yedine ita olunduktan sonra vekil-i mezkûr Ahmet Ağa meclis-i ma'kud-ı mezkûrde merhum Sinan Paşa Vakfı'nın berât-ı pâdişâhi ile kaimmakam mütevellisi olub arazi-i caiyetü'z-zikre bi't-tevliye vâzi'ul-yed olduğu şer'an zahir ve müteayyin olan Rahtavanzade Mehmet Ağa mahzarında bi'l-vekâle takrîr-i dava ve tebyîn-i müdde edüb ve müvekkil-i mumâ-ileyh temlik olunan karye-i Mu'athamiyya'nın kadîmü'l-eyyâmdan hudûdu yedimde olan fermân-ı âliyye mutabık olduğu şuhût ile sabit ve müteayyin olmağla hüccet tahrîr olunub yedime î'ta olundu lâkin zikrolunan hudûdun dahilinde ve Botokya Mezrası'na muttasıl olub garben Vadi-i Şedub kurbunda vâki' kavaklardan cebel-i müddehine ve şimâlen cebel-i müddehin esfelinden kanât-ı cisiye ve şarkan nefsi kanat-ı ceysinîye tabir olunur Curûd nam karye arazisi ve kibleten mecra-yı ma'i Mu'athamiyya ile mahdûd tahminen on beş garare tohum istiab eder arazi Sinan Paşa Vakfı'ndan olmak za'mi ile mezbûr Mehmet Ağa vaz' etmekle sûâl olunub kasr-ı yedine tembih olunmak bi'l-vekâle muradıdır dedikde ğibbe's-sûâl mütevell-i merkûm Mehmet Ağa cevâbında Sinan Paşa merhumun Vakfı'ndan araziye müteallike deavi zuhûr ederse istima' olunmayub Asitane-yi Saadete havale olunmak üzere yedimde fermân-ı alişan olduğundan ma'ada münaziun fiha olan arazi-i mezkûre vakf-ı mezbûr tarafından hükm olunduğunu nâtika yedimde iki kıt'a hüccet-i şer'iyye vardır deyu minvâl-i

meşrûh üzere fermân-ı ali ibraz edüb nazar olundukda Sinan Paşa'nın mülkname-i hümâyûn ve suret-i defter-i hâkânide mastûr ve mukayyet olan arazi ve mezarine mutaallike dava olunursa istima' olunmaya deyu mukayyet olub ale'l-ıtlâk istima'ından men' olunmayub ve nazi'î fiha olan mezra-yı mezkûrenin mülkname-i hümâyûn ve suret-i defter-i hâkânide kaydı olmadığı zahir olmağla ol vecihle mütevellî-i mezbûrun ref'le mukabelesine iltifat olunmayub, sâniyen ibrâz eylediği iki kıt'a hüccete nazar olundukda bir kıt'ası bin yüz bir Şevvalî'nin altıncı günü ile müverrah Şam-ı Şerîf Kadısı Ataullah Efendi imzasıyla mûmza ve hatmiyle mahtum ve bir kıt'ası bin doksan yedi Ramazan-ı Şerîfinin yedinci günü ile müverrah Bakizade İsmail Efendi imzasıyla mûmza ve hatmiyle mahtum olub ancak takrîr-i davada arazi-i mezkûre Sinan Paşa Vakfs'ından olduğu meşhûr ve mütevatirdir deyu iddia ve subûtunda şöhret ve tevatür meskûtün anı olmak üzere muharrer olub hücceteyn Aynu't-Tine Karyesi ahalisinin iddialarını men' ve Karye-i Kadife tarafına hükmünü mutazammınlar ve Karye-i Mu'athamiyya tarafından olunan iddiayı men'a ihticaca salih olmadığı zahir olduktan sonra yine vekil-i mezbûr Ahmet Ağa cevâba mutasaddi olub istintak olundukda zikri sebk eden Mu'athamiyya'nın murûr-u eyyâm ile nehri ğavr edüb ve ahalişi perişan olmaları sebebiyle arazi-i mezbûre bir zaman Aynu't-Tine Karyesi tarafından ve bir zaman Kadife Karyesi tarafından ziraat olunup hücceteyn-i mezkûre teyinin tarihlerinden esbak sabıkan [Şam-ı] Şerîf kadısı Resul Efendi zamanında şöhret ve tevatür Aynu't-Tine tarafına sabit olub Kadife tarafından sâniyen şöhret ve tevatür iddia olunmak nâmeşrû' olduğundan ma'ada arazi-i mahdûde-i mezkûre Mu'athamiyya'nın olduğunu Aynu't-Tine mütevellisi ve ahalişi ve Curûd nam vakıf karye mütevellisi bi'l-cümle mu'teriflerdir ve haricтен beynimiz vardır deyu bin doksan altı Muharreminin ikinci günü tarihiyle müverrah Şam kadısı Resul Efendi'nin hatt-ı hatmini haviye mazmûnu takrîr-i meşrûhuna mutabaka hüccet ibraz edüb ve medrese-i Şamiye-i cevânibe vakfsının mütevellisi olan fahrû'l-ulema Bekrizade Esad Efendi ibni'l-Mevlâ Ahmet Efendi ve Curûd nam vakıf karye mütevellisi Halil Ağa ibni Ali ve karye-i mezbûre Aynu't-Tine ahalisinden Yahya bin Mahmut el-Hatib ve Hatib Arafat bin Hüseyin Casir ve eş-Şeyh Hüseyin bin Mehmet ve Zeyt Rızk bin Ali Zeyt ve eş-Şeyh Mustafa bin Zeyt ve el-Hac Hamdan bin Kasım ve Ferhat ibni Ni'me ve Alaüddin ibn Kasım ve eş-Şeyh Mehmet bin Casir ve İbrahim bin Tokmak nam kimesne arazi-i munazeun fiha Mu'athamiyya'nın olduğu her biri mu'terifler olduktan sonra haricтен civar-ı Mu'athamiyya'da vâki' kura ahalisinden Rûcbe nam karyeden Ali bin Kasım ve Tedmir nam karyeden Receb bin Şaban ve Curûd nam karyeden Ali bin İzzettin ve Dir (Diyar) karyesinden Ahmet bin Nasır ve Kadife ahalisinden olub Demir karyesinden Ahmet bin Hüseyin Ferağ ve Curûd karyesinden Nasrullah bin Yusuf ve Zamir nam karyeden Kasım bin Cuma ve Zebedani (Zeydani) ahalisinden olub Rahibe karyesinde sakin es-Seyyid Halife bin Abdülğani ve Zebedani karyesinden es-Seyyid Hüseyin bin Abdülğani ve Ömer bin Hasan nam kimesneler kezalik meclis-i şer'a hazirûn olub iştihâd olunduklarında salifü'z-zikr Mu'athamiyya ve Kadife'nin sınır-ı hudutlarını işbu müşahade olunan vadi-i Şudûb mesil-i fazil [fasıl?]ve kati' olub cânib-i şarkîsi arazi-i Mu'athamiyya ve taraf-ı garbîsi arazi-i Kadifedir ve cânib-i şimâlisinde vâki' munazeun fiha olan arazi-i mahdûde-i mezkûre Mu'athamiyya'nın hudûdunda dâhil ve Mu'athamiyya'nın arazisinden olub ve Kadife ile Mu'athamiyya beyninde olan nehr-i cariden nısfîyet üzere hakk-ı şurbu olduğuna şahitler şahadet dahi ederiz deyu her biri balâda tafsîl olduğu üzere fermân-ı şerîfde musarrağ ve mastûr olan hudûda mutabaka eda-i şahadet-i şer'iyye eylediklerinde gıbbe't-ta'dil ve't-tezkîye şahadetleri makbûle olmağın arazi-i mezkûreden mütevellî-i merkûm Mehmet Ağa'nın kasr-ı yedine tenbih olunub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi selh-i şehri Ramazani'l-Mübarek lîi-seneti seb'a ve miete ve elf.

ŞUHÛDU'L-HÂL

Umdetü'l-mevali'l-izâm Mehmed [Mahmud] Efendi bi'l-Kuds-i Şerîf sabıkan Fahrû'l-Eşbâh Osman Ağa Ser-Muhzır-ı Şam

Umdetü'l-mevali'l-izâm İmadüddinzade Ali Efendi el-Müftî bi's-Şam

Fahru's-Sadat es-Seyyid Hasan bin Ahmet Beşe

APP. 17: Original copy of *hudutname* belonging to Feyzullah Efendi, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 114/56/D).

day: 106
 Sur: 53
 56/5
 قد وقع ما في هذه الوسعة ما مر مطاوعه العود البر والبريه لعمد
 ما مله لعله العال المحصه والعالم الهام الخدمه فحة شيخ الا
 سلام العوضه على جميع الامم سلمه الملك العروس
 العبر العالم السدنا على زاده العال عمه ارزده لهم
 حسنه الهمم والفرح عسى
 خصصت في البيانه محذوفه وخريري اجمود بوقيرة ارفوزم والسبي وزير روسه فمير دولتي عبد الباقى ايات محمد بن محمد خطيبا
 فيا به جليل الصدر دارا وفضيه مضمونه سعادت محققه سيد العالار الاعلام سنة الفضلاء الامام جابر بن عبد الله خطيبا
 فارس تايدت رباني اعلم العالار المنجيه افضل الفضلاء المقربه بنبوع افضل وبقية شيخ الاسلام وخطيب فضائل ارفع
 بوقيرة دولتنا السيد فيض كاره الامام ارفع فضائله خير فواهاه دولته عليه السلام ارفع ارفع دعواته بفضله اسرار
 اوله قول علماء كرامه افضل واعلم اوله فله فخره غير وقت والاربابه مواكبه بمرده حقه سانه بقره فبات ولله

يقصوب جليل به من ساكنه زفانه قوه عقائد لسته ابيه عمر ساكنه زجهاد حانى على ائمتي وغيرهم
 كتبه الفقير هذه الرقصة الرقية والوثيقة المرجعية وهي له حفظه اه فتع بزايما الإنشاء وميزة بكم مديونة الإنع
 وحده شيخ علماء الإسلام وجعله محققا بالإنارة والعلم والحلم والكرم غيبة ملتزم الإقبال وسه محط الإقبال
 فبعضه الله على العالمية زجهديه بنا انه جملة من السامية كعدائه تنويره منار الدينه وفانبيه القل القبيح
 مهملات خيرة لافرة وعرف زاجلته وهو مولانا وبالفضل اولنا حفت شيخ الإسلام السيد قطره انفا به الحاج
 محمد حفظه اه بالخاف الصمد على بزي القدير المنتبلي المصود في سلك داعية به عربيه درويش محمد الاض رومي
 سنة ثمانه ومائة والف مدهورة ماله الف والالف

APP. 18: Transcription of *hudutname* belonging to Feyzullah Efendi, dated 1108 / 1697 (VGMA, 571: 114/56/D).

Kad vak'a ma fihi hâzihi'l-vesikâti bi emr-i sultânî'l-bahri ve'l-berri ve'l-beriyye li-tecdîdi mâ melekehu li-muallimihî'l-fâdili'l-muhakkik ve'l-alimîn kâmili'l-hibri'l-müdekkik Şeyhülislâm es-Seyyid Feyzullah âlâ cem'i'l-en'am sellemehü'l-melîki'l-kuddusi'l-azizi'l-allâm eş-şehir Natemkizade el-Kadı bi-medineti Erzenirrum hamiyet ani'l humûmî ve'l-umûm ufiye anhumâ. Husûs-ı atî'l-beyânın mahallinde keşf ve tahrîri için bu fakire Erzurum Valisi Vezir-i Ruşen-zamir Devletlü Abdalbaki Paşa Hazretlerine hitâben ferman-ı celîlü'l-kadr vârid olmağın mazmûn-ı saadet-makrûnunda seydidü'l-ulemai'l-a'lâm ve senedü'l-fuzelâi'l-kirâm hâiz-i rütbe-i numânî faiz-i teyidât-ı rabbânî a'lemu'l-ulemai'l-mütebahhirîn afdâlu fudelâi'l-müteverriîn yenbuu'l-fazlı ve'l-yakîn Şeyhülislam ve Hace-i Fezâil-i İrtisâm olan Mevlâna es-Seyyid Feyzullah edamallahu Teâla fezailehu hayır-hâhân-ı Devlet-i Aliyyemin evfâk-ı akdemi ve hümât-ı beydât-ı İslam olan fuhûl-ı ulemai'l-kirâmın afdal ve a'lemi olduklarından gayrî zimmet-i vâlâ nihmet-i mülûkânemden hakk-ı üstâdiyetleri sabit olmağla her vechle İn'amât-ı Aliyye-i Şahanem ile muvakkar ve mer'i olmaları lazım olmağla Mîr-i Mîrân-ı Erzurum ve havâssından Kemah Nahiyesinde 65000 akçe yazar mukataa-ı memlaha Karye-i Timusi ve Aşağı İl Nahiyesinde 37000 akçe yazar Karye-i Sim Hatt-ı Hümâyûn-ı Şevket-Makrûnum ile müşârûn-ileyhe temlik olunub lakın memlaha-i mezbûre ve karye-i mezkûrenin Defterhane-i Amireme sınırnâmesi mahfûz olmadığınan gayri bundan akdem yine Eyâlet-i Erzurum'da vâki' Kızıuca Sancağı Havâssından Görenik Nahiyesinde 27016 akçe yazusu olub abadan ve harman yerleri ve cem'-i tevâbi ve levâhiklerine müşârûn-ileyh Hatt-ı Hümâyûn Saadet-Makrûnum ile temlik ve ihsânım olan Mukataa-ı Memlaha-i Günelun'un dahi hudûd ve sınırları tahdîd ve hüccet-i şer'iyye oluna deyu buyrulmağın imtisâlen lî'l-emri'l-âli cânib-i şer'-i mutahharada Mevlâna Abdalbaki Efendi ibni Abdüsselam Efendi naib nasb ve ta'yin olunub ol dahi Vezir-i müşârûn-ileyh Hazretlerinin taraf-ı bahrû'ş-şereflerinden ta'yin buyurulan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Ağa ibni Abdulkarim ve zeyl-i sâhifede mastûru'l-esâmi olub husûs-ı mezkûreye vukûfu tam olan Müslimîn ve mü'temîn ile evvela Kemah Kazasında vâki' zikrolunan 40000 akçe karye-i mezkûre-i Gemurek (Kemurek??) üzerine kaza-i mezbûre ahâlisinin ayân [u] eşrâfi ve müsün ve ihtiyarları olub mastûru'l-esâmi olan Müslimîn ile umûmen varılıb akd-i meclîs-i şer'-i hafır kılındıktan sonra işbu kitâb-ı sıhhat nisâbın sahibi müşârûn-ileyh Şeyhülislam sellemehü's-selam Saadetlü Faziletlü es-Seyyid Feyzullah Efendi ibni'l-Merhum Hacı Mehmed Efendi Hazretlerinin taraf-ı bâhirü'ş-şereflerinden husûs-ı mezkûreye vâki' sabitü'l-vekâleleri olan mefhârû'l-ulema Mehmed Efendi ibni Perviz Efendi nam kimesne meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrda bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve ta'bir-i ani'l-merâm edüb müvekkilim müşârûn-ileyh Feyzullah Efendi Hazretlerinin Hatt-ı Hümâyûn-ı Şevket-Makrûn ile temlik olunan memlaha-i mezkûre işbu karye-i mezkûre Gemurek cevânîb-i erbaasının hudûd ve sınırı sâdır olan ferman-ı celîlü'l-kadr mucibince hâzırûn bi'l-meclîs olan müsün ve ihtiyarlardan sual olunub takrîrleri tahrîr ve hüccet-i şer'iyye olunub yedime verilmesi matlubumdur dedikde hâzırûn bi'l-meclîs olan Müslimînden memlaha-i mezbûre ve karye-i mezkûrenin mümtaz ve muayyen olan hudûdu sual olundukda kadîmu'l-eyyâmıdan ilâ haze'l-ân karye-i mezkûre toprağı hudûdu olub Gemurek (?) toprağı addolunan karye-i mezbûre mekâbirinden garb cânibinde vâki' el-Hac Yunus Köprüsüne andan Karadonlu demekle ma'rûf bağa giden tarîk ile Kõrhane Deresine andan Maktbayırı demekle meşhûr olan mevziye andan Karataş demekle ma'rûf mevziye andan Karasennak başına andan Kuşak ta'bir olunur Aktaşburnu ile dere kenarından şimâl cânibinde vâki' Manşger Köprüsüne varınca andan Saldağı demekle ma'rûf dağın dibi ile Kızılyar demekle meşhûr mevziye andan Firaz dağı ile cânib-i meşrike mukâbil harabe Vanik demekle ma'rûf mevziye andan karye-i mezkûrenin yaylakları olan Tavşangil Taşına andan Çaylıca Yurduna andan Kokmuş Çeşme demekle meşhûr çeşmeye andan Kuyulu Yurduna andan Gühnağ Dağı demekle ma'rûf Firaz Dağı ile karye-i mezbûrenin kadîmden suyu olan Haydar Çeşmesi demekle ma'rûf çeşmeye andan hark bendine gelince andan Aşağı Kızıl Evler demekle ma'rûf mevziin harabesiyle Mecnun Tuzlası demekle ma'rûf tuzlaya andan Kuru Köprü demekle meşhûr köprüye andan Erzincan'dan Kemah Kasabasına giden tarîk-i âmm andan Has Hark Bendi ile zikr-i mesbûk mekâbire gelinceye değın karye-i mezbûre Kõmür toprağı işbu hudûd ile mahdûd ve mümtaz ve muayyendir Kõmür toprağı biliriz min kadîmi'l-eyyâm ilâ haze'l-ân hudûd-ı mezkûreye aherdan müdahale ve taarruz olunduğı malumumuz

değildir ve yine karye-i mezbûre Kömür toprağı hudûduna ittis li olub zikr-i mesbûk Hass-ı Harkdan meşhûr ve ma'rûf olan Fırat Suyuna varınca andan Zerdar Değirmeni demekle ma'rûf değirmene andan Marik Karyesine giden tarık ile Eyüb Bağına andan Kavaklı  eşmesi demekle ma'rûf çeşmeye andan zikr-i mesbûk el-Hac Yunus Köprüsüne gelince mahdûd olub Meşhed-İsay ta'bir olunan arazide vâki' bağ t ve bahçe ve tarlalar defterhanede Meşhed-i Sağ t bi-i şehir deyu mukayyed olmayub lakin zikrolunan bağ t ve bağ e ve tarlaların ba'zısı köprüye vakıf ve bazısı dahi cami-i şerife vakıf ve meşr ta olub ve bazı tarla ve bağ ve bağ enin dahi a'şar ve r s matını yirmi beş otuz seneden beru memlaha-i mezbûre ve karye-i mezkûre Kömürü zabt eden  mena ahz u kabz edegelmiştir böyle biliriz deyu kasaba-i mezkûre Kemah s kk nından olub zikr-i mesbûk m sin ve ihtiyarlardan mefh ru'l-mustahikk n Dizdar Veli Ağa ibni Yusuf ve mefh ru'l-akrân Rıdvan Ağa ibni Yakub ve fahr 'l-akrân İbrahim Bey ibni Hüseyin Ağa ve  mer Bey ibni'l-mezbûr Hüseyin Ağa ve fahr 'l-akrân İbrahim Ağa ibni Ali ve Azab n Ağası İbrahim Ağa ibni Mehmed ve el-Hac Ebubekir Ağa ibni  mer ve Mustafa Efendi el-Müezzin ve Ali Bey ibni Mahmud ve  mer Efendi ibni Abdülkerim ve Süleyman Ağa ibni Mehmed ve el-Hac Mustafa bin Ali ve Marik Karyesi sâkinlerinden Osman Ağa ibni Mustafa ve Damos Karyesi sâkinlerinden Hasan bin Bayram ve Ali bin İlyas ve Ahmed bin Abdullah ve sâir cemm-i gafir ve cem'i kesir ala tarık-i'ş-şehâde minvâl-i meşrûh üzere haber verdiklerinden sonra sâniyen 65000 akçe yazar mukataa-i memlaha-i Kömürün  zerine umûmen varılıb karye-i mezkûre hudûdu dahilinde olub vâki' olmağla memlaha-yı ma'm lesi olan asıl iki adet  eşme olub halen câri olan ma-i milh ne miktar olduğu h zir n olan Müslimîn ve m 'teminin ve memlaha  st dları tahmin eylediklerinde iki adet çeşmeden câri olan ma-i milh tahminen  c mas ra miktarı olduğu muayene ve müşâhede olunduktan sonra zikrolunan çeşmelere muttasıl cevânîb-i erbaası taş ile mebna iki adet abd ni olub tulu otuz iki zira' ve arzı yirmi zira' ve umku bir zira' ve abd n-ı s ninin tulu otuz zira' ve arzı yirmi ve umku bir zira've yine memlaha-i ma'm lenin keزالik taş ile mebna harman ta'bir olunur yirmi dört adet g l ve kerpiç ile mebna keزالik harman ta'bir olunan altmış iki adet toprak g l ne cem'an seksen altı g l olduğu muayene ve müşâhede olunub ve yine memlaha-i mezkûre kurbunda vâki' iki adet köhne dam ve iki adet anbarı olmağla ve zikrolunan ma-i milhi Müslimîn huzûrunda vezn olundukda yedi hissede bir hissesi hâlis milh olduğu ba'de'l-muayene ve'l-müşâhede Mevlâna-yı mezbûr mahallinde keşf ve tahrir eyledikten sonra s lisen 10000 akçe yazar m rru'z-zikr memlaha-ı Timus nam karyenin keزالik üzerine umûmen varılıb ile'l-' n karye-i mezkûrenin cânib-i kıblesi vadi ve cânib-i şarkisi Erkunan nam karyeye giden tarıke ve cânib-i şimalisi Karakayaya ve cânib-i şarkisi Timus Karyesinin tarlalarına ve andan cânib-i kiblisi olan vadiye gelinceye değin karye-i mezkûre Timus toprağı işbu hudûd ile mahdûd ve mümtaz ve muayyendir Timus toprağı biliriz deyu şahid n-ı mezb r n ve sâir cemm-i gafir ve cem'i kesir  l  tarık-i'ş-ş h de minvâl-i meşrûh üzere haber verdiklerinden sonra karye-i mezk rede halen câri olan ma-i milh ne miktar olduğu h zir n olan Müslimîn ve m 'teminin ve memlaha  st dları tahmin eylediklerinde çeşmeden câri olan ma-i milh tahminen bir mas ra miktarı olduğu muayene ve müşâhede olunduktan sonra zikrolunan çeşmeye muttasıl cevânîb-i erbaası taş ile mebna altı adet abd ni olub her birinin tulu onar zira' olub arzı beşer zira' olub umku bir zira' ve yine memlaha-i ma'm lenin keزالik taş ile mebna harman ta'bir olunur elli adet g l ve kerpiç ile mebna keزالik harman ta'bir olunur on beş adet g l ki cem'an altmış beş adet g l olduğu muayene ve müşâhede olunub ve yine memlaha-i mezbûre kurbunda vâki' bir köhne dam ve anbarı olmağla ve zikrolunan ma-i milh Müslimîn huz rlarında vezn olundukda yedi hisseden bir hissesi hâlis olduğu Mevlâna-yı mezbûr ba'de'l-muayene ve'l-müşâhede keşf ve tahrir ettikten sonra rabian Kemah Kazasından olub Aşağı İl Nahiyesinde 37000 akçe yazusu olan zikr-i mesbûk Karye-i Sime'nin cevânîb-i erbaası tahdid olundukta cânib-i şarkisi Eşek Meydanı ve andan  rtan Oluğu ve andan Kılıç Tarlası ve andan kaya sırtı ve andan Sipahi Yurduna varıncaya değin ve cânib-i şimali uçurumdan vir neye varıncaya değin ve cânib-i garbisi su keser garib değirmenden koştaşına ve andan acem tütünden kara ađ taşına varınca ve kible tarafı Ardo lu yurdundan eşek meydanına varınca işbu hudûd ile mahdûd ve karye-i mezkûre Sime'in mümtaz ve muayyen sınırı biliriz deyu Kuruçay Kazası sâkinlerinden İsmail Ağa ibni Şehvar ve Kürt Osman bin Seyyid Han ve Hasan  elebi ibni Mehmed ve Abbas Bey ibni el-Hac Murad ve Osman Ağa ibni Süleyman ve  mer Ağa ibni Halil ve Hasan Ağa ibni Ahmed ve Ali Ağa ibni Ali ve Mehmed Ağa bin Halil ve s irleri ala tarık-i'ş-şehâde minvâl-i meşrûh üzere haber verdiklerinden sonra ve h misen Kızıuçan Sancağı Havâssından Görenik Nahiyesinde 27016 akçe yazusu olan zikr-i mesbûk mukataa-i memlaha-ı Gönelin'in dahi üzerine varılıb sancak-ı

mezbûr sükkânından olub zîrde mastûru'l-esâmi olan Müslimîn ve memlaha-i mezbûre üstâdlarından Evans veled-i Meknun ve Osib veled-i Migosos ve Temük veled-i Giragos nam üstâdlar ile mukataa-i memlaha Gönelin evvela hudûduna nazar olunub hâzirîn olan Müslimînden sual olundukda memlaha-i mezkûre [ve] karye-i mezbûre Gönelin'in hudûd dahilinde vâki' olub mukataa-i mezbûre Gönelinun cevânîb-i erbaası Erzincan'dan Göne (Güne?, Gün) Karyesine giden tarîk-i âmmin harâsıyla Aleksan Çeşmesine andan Mezraa Suyu demekle ma'rûf suyun kenarıyla tekye cânibinden gelen büyük çay suyuna varınca ve büyük suyun karşısından şark tarafında Toros Ermeni tarlasına varınca andan Ahdik Ermeni mutasarrıf olduğu tarlası kenarıyla zikrolunan büyük suya varınca andan mukâbilinde vâki' Margos Ermeni mutasarrıf olduğu tarlası hudûduyla zikrolunan Erzincan tarîkine gelince mukataa-i memlaha-i Göneli işbu hudûd ile mahdûd ve mümtaz ve muayyendir böyle biliriz deyu Kızıuçan Sancağı sâkinlerinden Mustafa Efendi ibni Ömer ve Mehmed Bey ibni Davud ve diğer Mehmed Bey ibni Ali ve Ali Beşe ibni İsmail ve Murad Beşe ibni Ömer ve Pilamlı Murad Bey ibni Murad ve İbrahim Bey ibni Abdülkerim ve Yusuf bin Abdullah ve Ali bin Ahmed ve Mustafa Beşe ibni Ali ve sâirler cemm-i gafîr ve cem'i kesîr ala tarîk-i ş-şehâde haber verdiklerinden sonra mukataa-i memlaha-i Göne ta'bir olunan asıl kuyunun umku zikr-i mesbûk Müslimîn ve mü'teminîn huzûrunda mesaha olundukda dört buçuk zira' olub ma-i mezkûrun kesreti esnasında umku iki zira' olduğu müşâhede olunduktan sonra memlaha-i mezbûreye muttasıl taş ile mebni zikr-i mesbûk tekye cânibinden gelen çay suyuna varınca harasında altı adet abdânî olub memlaha kuyusuna muttasıl olan abdân-ı kebîr bina zira'ıyla mesaha olundukda tulu otuz üç zira' ve arzı on zira' ve abdân-ı sâlisin kezalik tulu on üç zira' ve arzı altı zira' ve abdân-ı rabîin tulu on iki zira' ve arzı dokuz zira' ve abdân-ı hâmisin tulu on dört zira' ve arzı yedi zira' ve abdân-ı sâlisin tulu on iki zira' ve arzı sekiz zira' olduğu muayene ve müşâhede olunub ve yine zikrolunan abdânlar kurbunda harman ta'bir olunan elli dört adet göl ve yine zikr-i mesbûk tekye suyunun mukâbilinde kezalik taş ile mebni tulu on ikişer zira' ve arzı sekiz zira' dört adet abdân ve harman ta'bir olunur yirmi iki adet göl ki cem'an yetmiş altı göl ile on adet abdânî olduğu muayene ve müşâhede olunub ve yine memlaha-i mezbûreye muttasıl bir adet anbar ile bir odası olduğu muayeneden sonra ve yine zikrolunan ma-i milh vezn olundukda yedi hisseden bir hissesi hâlis milh hâsıl olduğunu huzûr-ı Müslimînde muayene ve müşâhede eylediklerini vekil-i mumâ-ileyh muvacehesinde Mevlâna-yı mezbûr mahallinde keşf ve tahrîr ba'dehu ma'an irsâl olunan Çukadar Mustafa Beşe ibni Mehmed ve Saraç Süleyman Beşe ibni Mehmed Efendi ve muhzır Ali Çelebi ibni Hüseyin nam kimesneler ile meclîs-i şer'e gelib âlâ vukû'ihî ihbâr ve takrîr ve ifhâm ve ta'bir etmeğin ber-mucib-i emr-i âli işbu hurûf ketb ve terkîm olunub vekil-i mezbûr Mehmed Efendi yedine ref' ve i'tâ olundu tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis aşere min Şevvali'l-Mükerrem lî-seneti semanın ve miete ve elf min hicreti men lehu'l-izzu ve ş-şeref

Şuhûdü'l-Hâl

Ahmed Mustafa bin Osman
 Hasan Efendi Nâzır-ı Darbhane
 Fahrü'n-Nâsîhîn Ahmed Efendi
 Umdetü'n-Nâsîhîn Ahmed Efendi
 Fahrü'l-Müderrisîn Ebubekir Efendi
 Fahrü'l-Müderrisîni'l-kirâm Mehmed Efendi bi-medrese-i Hatuniyye
 Umdetü'l-Müderrisîni'l-kirâm es-Seyyid Mehmed Şerif
 Fahrü'l-emsâl Salih Ağa
 Fahrü'l-a'yan el-Hac Mehmed Ağa
 Fahrü'l-akrân Ebubekir Ağa
 Fahrü'l-akrân Süleyman Ağa
 Hüseyin Beşe sâkin-i Kemah
 Yakub Çelebi ibni Musa sâkin-i Terhan
 Kara Osman Beşe ibni Ömer sâkin-i Tercan
 Hâki Ali Efendi ve gayruhum

Ketebuhu'l-fakir hezihi'l-vakfiyete'ş-şer'iyyete ve'l-vesikâte'l-mer'iyyete ve hiye limen hassehullahu Teâla mezaya'l-in'am ve meyyezehu bi-keremihi min beyni'l-en'am ve sayyarahu şeyhü'l-ulemai'l-İslam ve cealehu mahfûfen bi'l-enâveti ve'l-ilmî ve'l-hilmi ve'l-kerem atebetü mülsemi'l-ikbâl ve süddehu mahattu'r-ricâl feyzun efadallahu ale'l-âlemîn nercu fihi rabbena en

yecalehu mine's-salimîn ba'de en tenevvere bihi menaru'd-din ve faze bihi ehlu'l-yakîn cealeha zahreten li'l-ahire ve uddeten müzaceletin ve hüve Mevlâna ve bi'l-fazli evvelina Hazreti Şeyhülislam es-Seyyid Feyzullah Efendi ibni el-Hac Mehmed hafazahullahu bi-lüfi's-Samed âlâ yedeyi'l-fakiri'l-müntesib ileyhi el-ma'dûd fi silki dâihi ledeyhi Ömer bin Derviş Mehmed el-Erzurumî li-seneti semâne ve miete ve elf min hicreti men lehu'l-izzu ve's-şeref

APP. 20: Transcription of document revealing that Sim Village had been operated as *malikâne*, before it was assigned to Feyzullah Efendi (BOA, VGMA, EV.BKB - 00059.00096).

Takrîr

Kuruçay Kazası naibinin ilamı ve Sim Karyesi ahâlîsinin merbut olan bir kıt'a arzuhalleri meallerinde karye-i mezbure fi'l-asl Mir-i Miran-ı Hassa mülhakatından iken Şeyhülislam-ı Esbak Seyyid Mustafa Efendi'nin pederleri Feyzullah Efendi'nin Haremeyn-i Muhteremeyn Vakfs-ı Mülhakatından Mekke-i Mükerrermede Beyt-i Şerif mukabilinde ve Medine-i Münevverede Mescid-i Nebevi ve Kuds-i Şerif'te vâki' Mescid-i Aksa ile Şam-ı Şerif'te ve Medine-i Erzurum'da bina eylediği medaris-i latife ve hayrat-ı sairesine vakıf olunarak mefruzu'l-kalem ve maktu'ul-kıdem min külli'l-vücuha serbest olub vâki' olan cürüm ve cinayet ve sair bâd-i hevâsına ehl-i örf taraflarından hilâf-ı kanun müdahale ve ta'arruz olunmamak üzere yedlerine verilen emr-i âlînin hilâfı Kuruçay Kazası ahâlîleri taraflarından kendülere tahammüllerinden hariç mürur ve 'ubûr mesarifati ve tekâlif-i sairesine hisse tarh ve tevzi'yle rencide olunmalarından, vâki' olan müdahalenin men' ve def'i bâbında bir kıt'a emr-i âlî itası hususen istid'a olunmuş olmaktan nâşi sâdır olan fermân-ı âlîleri mucebince kuyud-ı lazimesine bi'l-müracaâ karye-i mezburenin mukaddema mâlikâne ve mukataa kaydı ref' ve terkîn ve Mevlana-yı müşârün-ileyhe ba'de't-temlik bâ-hatt-ı tevki'i vakf-ı mezbûre tashih olduğuna mebni cürüm ve cinayet ve resm-i usât ve kul ve cariye-i müjdegânesi ve sair bâd-i hevâsına ehl-i örf tâifesi taraflarından hilâf-ı kanun ve muğayyir-i emr-i âlî müdahale olunmamak babında tevârih-i muhtelifi ile verilen evâmir-i şerifenin te'kîdini hâvi elli iki senesi evâhir-i Cemaziye'l-ulâsında emr-i şerif verildiği ve mezkur Kuruçay Kazası beher sene Ergani ve Keban maden-i Hümâyûnı tarafına ma'lûmü'l-aded kalkan kütüğü ve mağara ağacı virmek ve kadîmden verilü gelen sair vergileri dahi vakit ve zamanıyla eda olunmak şartıyla ma'den-i mezbure merbut idüğü ve vakf-ı mezburun tevliyeti ber-vech-i meşruta Şerife Fatma Hanımın el-yevm uhdesinde olduğu derkenarlarda gösterilmiş olmağla bu surette karye-i mezbure ahalisine had ve tahammüllerinden ziyade hisse tarh ve tevzi'yle rencide olundukları vâki' olduğu halde mugayir-i rıza-yı âlî olacağından ve hakikat-ı keyfiyet bu tarafta meçhul bulunduğundan badehu îcâb ve iktizâsına bakılmak üzere keyfiyeti evvel emirde mahallinde Sivas Eyaleti Müşîri Atufetlü Hafız Paşa Hazretlerinden tahrirât-ı sâmiyeleri ile ile istilâmı îcâbından dâiresi .. menut mevâddan idüğü ma'lum olduğu buyruldukda ol babda.

Fi 24 Ramazan 54 tarihinde kaydolunmuştur.

و چون مغز و روح سلطه سلطه ظاهر آن نماند و کز اولنا در تیره رافعه توقع در تبع سلطه سید مجتهد از کلیله الهی ظاهر آن
 و احسن فرزند علی السعادت از آن غیره بلکه لای خاتم محمد و سلطه الهی در عصمت استوفی مشار الهی در توفیق و حجت
 توفیق ایلد صافه الوفاق توفیق توفیق ایلد اکتایب جفتها در توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب
 متولیان اولاد مکینه و خضر ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب
 اندر اولاد حجت شریعت حجت توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب
 اولاد حجت توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب توفیق ایلد اکتایب
 جناب ابن ابی بکر اولاد توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب
 و چون مشار ایلد و کز اولاد توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب
 بر توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب
 ایلد اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب
 توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب
 حجت توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب

77 - توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب توفیق اکتایب

معنی الفقهاء و الحكماء معده النفس و الكلام و لا ینالان ابا قیس زید فضل توفیق زید عماله و اصحاب و اهل بیت معلوم اولاد که
 حالیا افتخار للأعباد و لا غایم مستقیم جمیع الخادم الفاضل و الدولة الاشیخ و العروة الباقه المحفوظ بصفوف طایف عوالم الله

APP. 22: Transcription of *temlikname* belonging to Mihrimah Sultan, dated 983 / 1575 (VGMA, 648: 183/66).

SAMANLUDA MERHUM HAYDAR PAŞA'DAN ALINAN YURTAN İLE KARA KİLİSENİN MUKARRAR NAMESİDİR.

Kudvetü'l-kudat ve'l-hükkâm ma'denü'l-fadli ve'l-keîâm Mevlâna yalak Abad kadısı zide fazluhu tevki-i refi-i hümayun vasıl olacak ma'lûm ola ki kaza-i mezbûre tabi Samanlu iskelesine karib yurtan nâm diğêr Seydi Bey demekle maruf karye bundan akdem müteveffa Haydar Paşaya temlik olunub mülk nâme-i hümayun verildikden sonra merhum ve mağfurun leh Sultan Süleyman Hân tabe serahü zamanında zikir olunan karye-i rafî'â-i tevki-i refi-i Sultanı Seyyidetül-muhadderat ikliletül-muhassenât-i bi'l-lahi mebani'l-hayrat ve'l-hasenat zatü'l-ula ve's-seadat el-mühtesseti bi mezid-i inâyetihî'l-melikililah haletim Mihri Mah Sultan edamellahü Teala ismetiha müteveffa-i müşarun ileyhden emr-i şerif ve huccet-i şer'iyye ile satın alub karye-i mezbure ve kara kilise ile ana tabi' çiftlikler kadimden muma ileyhânın mülkiyeti üzere tasarrufunda iken müteveffa-i müşarun ileyhın mütevellisi olan kimesne dahl edüb bey'i fesh etmek murad ettikde karye-i mezbure tevabi velevahıkı ile emri şerif ile bey' olunup elinde olan huccet-i şer'iyyesi mucibince muma ileyhânın emlâki şer'iyyesinden olmağın müteveffa-i müşarun ileyhın eğer vakfsı mütevellisi ve nazırındır eğer gayridir ol vecihle bir ferd dahl ve taârruz etmiye ve bu merhum ve mağfurun leh babam Sultan Selim Han tabe serahü emr-i şerif ihsan eylemiş imiş haliya serir-i saltanat Cenab-ı Celâlet maabıma müyesser oldukda ol emri şerif atebe-i ulyama götürülüb teccid olunmak rica olmağın ben dahi bu hükmi hümayunu verdim ve buyurdum ki merhum müşarun ileyh verdi ki hükmi şerif mucibince zikir olunan karyeye ve tevabi olan çiftliklerine ve gayri ellerinde olub temessükleri dahilinde olan yerlerine ve rusum-i şer'iyye ve örfiyyesine eğer müteveffa-i müşarun ileyhın mütevellisi ve gayriye efrad-ı aferideden bir ferdi dahl ve taarruz ettirmeyüp temessükleri mucibince muma ileyhâ için zabt ettiresin temerrud edenleri sikke ve inad ve muhalefet ederler ise yazub atebe-i ulyama arz edesiz min ba'di ol emr-i şerife muhalif kimesneyi dahi ve taârruz ettirmeyesiz anun gibi mütevellisi ve gayri bey'in hususunda dava ederse iştima eylemeyesiz şöyle bilesiz ve ba'den-nazar bu hükmi şerifimi muma ileyhânın mütevellisi elinde ibka edüb alâmet-i şerife i'timad kılamaz tahriran fi evahırı şehr-i Muharremü'l-Haram fi şuhur-ı selâse ve semanin ve tis'a mie.(983)

Bi Makamı Kostantaniye el-mahruse.